

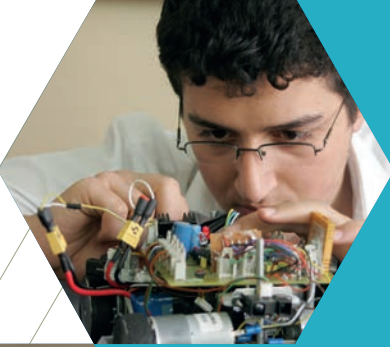

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi

No:1

Kasım 2018

Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:1 • Kasım 2018

TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ

Zorunlu Eğitim

SINIF
YAŞ

5

1

6

2

7

3

8

4

9

5

10

6

11

7

12

8

13

9

14

10

15

11

16

12

17

OKUL ÖNCESİ

Okul Öncesi
(1 yıl)

İLKOKUL

İlkokul
(4 yıl)

ORTAOKUL

Ortaokul
(4 yıl)

İmam-Hatip
Ortaokulu
(4 yıl)

Mesleki Ortaöğretim
(4 yıl)

ALAN EĞİTİMİ DAL EĞİTİMİ DAL EĞİTİMİ

Mesleki Eğitim
Tamamlama

Genel Ortaöğretim
(4 yıl)

Anadolu İmam-Hatip
(4 yıl)

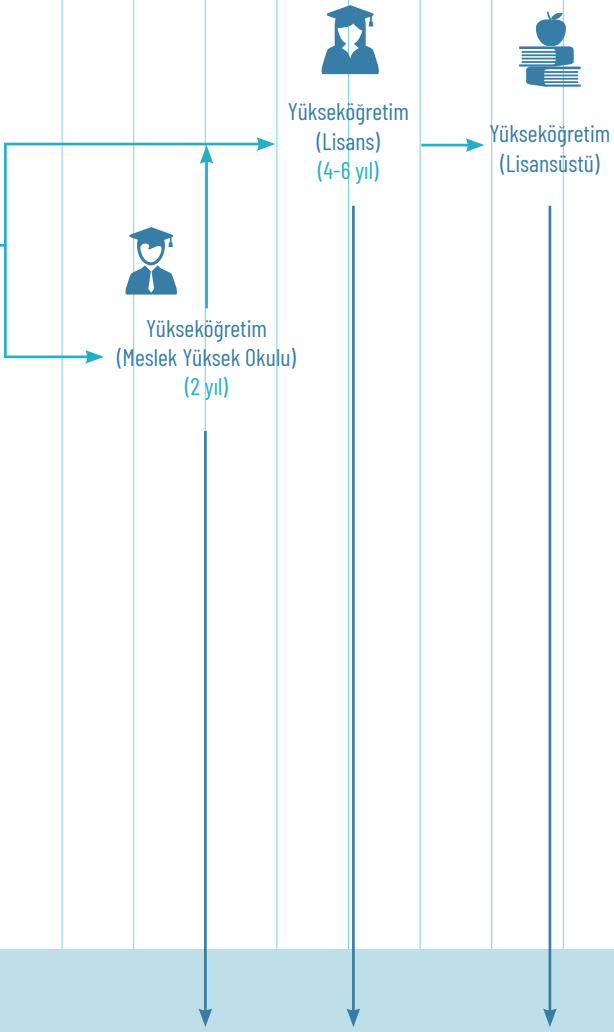
Açık Öğretim
Mesleki Açık Öğretim
Açık Öğretim İmam-Hatip

Ortaöğretim
Diploması

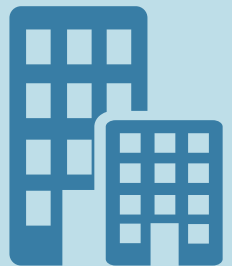
İŞGÜCÜ PİYASASI

YÜKSEKÖĞRETİM

İŞGÜCÜ
PİYASASI

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi

No:1 • Kasım 2018

ISBN: 978-975-11-4831-5

Yürütücü

Prof. Dr. Mahmut ÖZER • MEB Bakan Yardımcısı

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mahmut AK • İstanbul Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Yıldırım ÜÇTUĞ • Atılım Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Petek AŞKAR • Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Ali ERYILMAZ • Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Selahattin GELBAL • Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Bekir S. GÜR • Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Eren CEYLAN • Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Dilara Bakan KALAYCIOĞLU • Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Kemal Varın NUMANOĞLU • MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü

Dr. Sadri ŞENSOY • MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürü

Özgür TÜRK • MEB Bilgi İşlem Dairesi Başkanı

Dr. Cem GENÇOĞLU • MEB Temel Eğitim Genel Müdürü

Cevdet VURAL • MEB Ortaöğretim Genel Müdürü

Nazif YILMAZ • MEB Din Öğretimi Genel Müdürü

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Kemal Varın NUMANOĞLU

Dr. H. Eren SUNA

Dr. Hande TANBERKAN

Emine EROĞLU

Ümare ALTUN

Yusuf ÇİDEM

Feridun SAKA

Fikret YALIM

Tasarım ve Uygulama

Ümare ALTUN

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar ANKARA

www.meb.gov.tr

© Bu yayının tüm hakları T.C. Millî Eğitim Bakanlığına aittir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Tablolar Dizini • 7
Grafikler Dizini • 8
Kısaltmalar Dizini • 9

Takdim • 12

1. Giriş ve Tarihsel Arkaplan • 14

2. Türkiye’de Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Sistemi • 20

- 2.1 Meslekî ve Teknik Eğitimin Amacı • 21
- 2.2 Meslekî ve Teknik Eğitimin Öncelikleri • 21
- 2.3 Okul Türleri ve Programlar • 22
 - 2.3.1 Örgün Meslekî ve Teknik Eğitim Okulları • 23
 - 2.3.2 Yaygın Meslekî ve Teknik Eğitim Okulları • 24
- 2.4 Meslekî ve Teknik Eğitimde Alanlar • 28
- 2.5 Öğrencilere ve Mezunlara Sağlanan İmkânlar • 30
 - 2.5.1 İşletmelerde Meslekî Eğitim ve Staj • 30
 - 2.5.2 Yurtdışı İşletmelerinde Beceri Eğitimi ve Staj • 30
 - 2.5.3 Sigorta İşlemleri • 30
 - 2.5.4 Bursluluk ve Yatılılık İmkânları • 30
 - 2.5.5 Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Mezunlarını İzleme Portalı • 30
 - 2.5.6 İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarından Yararlanma • 31
 - 2.5.7 Bilim, Sanat, Kültür ve Spor Faaliyetleri • 31
 - 2.5.8 Mezunlara Verilen Haklar • 31
 - 2.5.9 Mezunlara Verilen Belge ve Unvanlar • 31
 - 2.5.10 Kalite Süreçleri • 32
- 2.6 Meslekî ve Teknik Eğitim İstatistikleri • 33
 - 2.6.1 Yıllara Göre Öğrenci, Öğretmen ve Okul Sayıları • 35
 - 2.6.2 İllere Göre Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Eğitim Gören Öğrenci Oranları • 36
 - 2.6.3 Meslekî ve Teknik Eğitim Kapsamında Bölgelere Göre Öğrenci, Öğretmen, Mezun, Şube ve Okul Sayıları • 38
 - 2.6.4 Döner Sermaye • 40
 - 2.6.5 Meslekî ve Teknik Eğitim Mezunlarının İstihdam Durumu • 50
- 2.7 Meslekî ve Teknik Eğitimde 2018 Yılı İtibarıyla Faaliyetler • 62

3. Dünyada Meslekî ve Teknik Eğitim • 76

- 3.1 Bazı Ülkelerde Meslekî ve Teknik Eğitim • 77
 - 3.1.1 Almanya • 77
 - 3.1.2 Amerika Birleşik Devletleri (ABD) • 78
 - 3.1.3 Avustralya • 79
 - 3.1.4 Avusturya • 80
 - 3.1.5 Çin Halk Cumhuriyeti • 82
 - 3.1.6 Finlandiya • 83
 - 3.1.7 Japonya • 84
 - 3.1.8 Malezya • 85
- 3.2 Meslekî ve Teknik Eğitimde Küresel Eğilimler • 86

İçindekiler

4. Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Durumunu İnceleyen Çalışmalar • 88

5. Meslekî ve Teknik Eğitimin Basındaki Görünümü (2018) • 100

- 5.1 Halit Narin Meslek Lisesi'nin Robot Kulübü'nün Teknoloji Başarısı • 101
- 5.2 2018 Yılı Küresel Öğretmen Ödülünü Selçuk Yusuf Arslan Aldı • 101
- 5.3 MEB, En Fazla Üretim Yapan Meslek Liselerini Açıkladı • 102
- 5.4 İki Bakanlık OSB'lerdeki Meslekî Eğitimi Masaya Yatırdı • 102
- 5.5 Fabrika Gibi Okuldan Ekonomiye Büyük Katkı • 103
- 5.6 Meslekî Eğitime Ulusal Yeterlilik Değerlendirmesi • 104
- 5.7 Fark Yaratan Lise SERÇEV Dünya Birincisi Seçildi • 104
- 5.8 Engelli Öğrenciler Bu Lisede Meslek Öğreniyor • 105
- 5.9 Meslek Lisesinde Afrika Açılımı • 106
- 5.10 Turizmde Okul-Sektör İş Birliğinde Yeni Dönem • 106
- 5.11 MEB Meslekî Eğitim Kurumlarında Ahşap Oyuncak Üretimi Başlatıyor • 107
- 5.12 Geleneksel Türk Sanatları Meslek Lisesi İstanbul'da Kuruluyor • 108
- 5.13 MEB Meslekî Eğitimde Mükemmeliyet Merkezleri Kuracak • 109
- 5.14 Meslek Lisesinde Asansör Akademisi Açıldı • 110
- 5.15 Meslekî Eğitimin Ulusal Meslek Standartları Uyumu Tamamlandı • 110
- 5.16 Meslekî Eğitimde Teknoparklar ile İş Birliği Dönemi Başlıyor • 111
- 5.17 MEB Meslekî Eğitimde Kurumsal Kalite Güvence Sistemini Başlattı • 112
- 5.18 MEB Meslekî Eğitimde Teknokent İş Birliği Ağını Genişletiyor • 113

6. Meslekî ve Teknik Eğitimde Uluslararası İlişkiler • 114

- 6.1 Avrupa Birliği Çerçevesinde Gerçekleştirilen Çalışmalar • 115
- 6.2 Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ile Yürütülen Çalışmalar • 117
- 6.3 Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Çalışma • 118

7. Meslekî ve Teknik Eğitimde Güçlü Yarınlar İçin 2023 Vizyonu • 120

- 7.1 Meslekî ve Teknik Eğitim Durum Analizi • 121
- 7.2 Önceliklendirilmiş Sorun Alanları • 121
- 7.3 Meslekî ve Teknik Eğitim Hizmetine İlişkin Geliştirmeye Açık Alanlar • 123
- 7.4 Stratejik Hedef ve Eylemlerimiz • 125

Kaynaklar • 141

- EK 1. İllere Göre Otel İşletmeciliği Faaliyeti Döner Sermaye Geliri • 146
- EK 2. İllere Göre Sıra, Masa, Dolap, Muhtelif Mobilya İmalatı Bakım Onarımı Faaliyeti Döner Sermaye Geliri • 147
- EK 3. İllere Göre Yemek ve Meşrubat Satışları Faaliyeti Döner Sermaye Geliri • 148
- EK 4. Meslekî ve Teknik Eğitimde Alanlar • 149

Tablolar Dizini

Tablo 1	2017 Yılı Döner Sermaye Toplam Geliri	40
Tablo 2	Döner Sermaye Gelir Dilimlerine Göre Kurum Sayıları	40
Tablo 3	Okul Türlerine Göre Döner Sermaye Çalışmaları	40
Tablo 4	En Yüksek Döner Sermaye Geliri Gerçekleştiren 50 Okul	43
Tablo 5	Eğitim Yapılan Alanlara Göre Döner Sermaye Gelirleri	47
Tablo 6	Eğitim Yapılan Alanlardaki Faaliyetlere Göre Döner Sermaye Gelirleri	48
Tablo 7	Organize Sanayi Bölgelerinde Meslekî Eğitim Veren Resmi ve Özel Okulların Sayısı	63
Tablo 8	Türlerine Göre Yatırım Projesi Sayıları	67
Tablo 9	Yürürlükte Olan Proje ve Protokollerle Hedeflenen ve Gerçekleşen Göstergeler	72

Grafikler Dizini

Grafik 1	MTEK'e Ayrılan Toplam Bütçenin ve Öğrenci Başına Düşen Bütçenin Yıllara Göre Değişimi	26
Grafik 2	Meslekî Eğitim Alanlarında Mezunların Cinsiyet Dağılımı	29
Grafik 3	Mezunlara Verilen Belge Sayısının Yıllara Göre Değişimi	32
Grafik 4	Meslekî Eğitim Kurumu, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2008-2018)	35
Grafik 5	İllere Göre Meslekî ve Teknik Eğitim Alan Öğrencilerin Ortaöğretim Öğrencileri İçindeki Oranı (2018-2019)	37
Grafik 6	İstatistiki Bölge Sınıflamasına Göre Meslekî Eğitimde Öğrenci, Öğretmen ve Mezun Sayıları (2018-2019)	38
Grafik 7	İstatistiki Bölge Sınıflamasına Göre Meslekî Eğitimde Şube ve Okul Sayıları (2018-2019)	39
Grafik 8	İllere Göre Meslekî Eğitim Kurumlarının Döner Sermaye Gelirleri (2017)	42
Grafik 9	İllere Göre Öğrenci Başına Düşen Döner Sermaye Gelirleri	45
Grafik 10	İllere Göre Öğretmen Başına Düşen Döner Sermaye Gelirleri	46
Grafik 11	Bazı Ülkelerde Toplam İş Gücüne Katılım Oranları (2015, %)	51
Grafik 12	Toplam İş Gücüne Katılım Oranları (2014-2018, %)	51
Grafik 13	Eğitim Seviyesine Göre İstihdam Oranları (25-64 Yaş, %)	51
Grafik 14	İstihdamda Olanların Aldığı Eğitimin İşe Katkısı (15-34 Yaş, %)	52
Grafik 15	Sektörlere Göre İstihdam Oranı (2016, %)	52
Grafik 16	Eğitim Durumuna Göre İş Gücüne Katılım Oranı (2018, %)	53
Grafik 17	Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (2018, %)	54
Grafik 18	Eğitim Durumuna Göre Gençlerin İş Gücü Piyasasına Geçiş (2016, %)	55
Grafik 19	Yıllara Göre İstihdam Oranları (2014-2018)	56
Grafik 20	Meslekî ve Teknik Eğitim Mezun Sayıları ve Mezunların İstihdam Durumları (2008-2014)	57
Grafik 21	Eğitim Düzeyine Göre 15 Yaş Üstü İşsizlik Oranlarında Yaşanan Değişim (2008-2017, %)	58
Grafik 22	Meslekî Eğitim Mezunlarının Mezuniyet Alanlarında ve Alan Dışında Çalışma Oranları (2008-2014, %)	59
Grafik 23	Kamu Kurumlarında Tekniker ve Teknisyen Pozisyonlarında İstihdam Edilenlerin Sayısı (2010-2018)	60

Kısaltmalar Dizini

AA	Anadolu Ajansı
AB	Avrupa Birliği
ACUT	Meslekî Eğitim Danışma Komitesi
AMP	Anadolu Meslek Programları
ARED	Açık Hava Reklamcılar Derneği
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
ASFED	Asansör Sanayicileri Federasyonu
A.Ş.	Anonim Şirketi
ATP	Anadolu Teknik Programları
BAĞKUR	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
BHS	Meslekî Yüksekokullar (<i>Berufsbildende Höhere Schuler</i>)
BMS	Meslekî Ortaöğretim Okulları (<i>Berufsbildende Mittlere Schuler</i>)
ÇPAL	Çok Programlı Anadolu Lisesi
DGVET	Meslekî Eğitim Genel Müdürlükleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EAfA	Avrupa Çıraklar Birliği
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
EQAVET	Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite Güvencesi
ERG	Eğitimde Reform Girişimi
ETF	Avrupa Eğitim Vakfı
EUROPASS	Avrupa Becerileri Pasaportu
GEF	Küresel Çevre Fonu
GKAS	Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler
Hak-İş	Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu
HBBEP	Hayat Boyu Beceri Eğitim Projesi
HBÖGM	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İOKBS	İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavı
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
İTO	İzmir Ticaret Odası
JICA	Japonya Uluslararası Kalkınma Programları
KEP	Kız Çocuklarının Okullaşma Projesi
KfW	Alman Kalkınma Bankası
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
KOSGEB	T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

Kısaltmalar Dizini

MAKTEK	Makine Teknolojileri Kulübü
MAÖL	Meslekî ve Açıköğretim Liseleri
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEGEP	Meslekî ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi
MEİS	Millî Eğitim İstatistik Modülü
MEMP	Meslekî Eğitim Merkezi Programlama
MESGEP	Meslekî Becerilerin Geliştirilmesi Projesi
MESS	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası
MKEK	Makine Kimya Endüstri Kurumu
MTAL	Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi
MTE	Makine Takım Endüstrisi
MTEGM	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
MTEK	Meslekî Teknik Eğitim
MÜSİAD	Müstakil Sanayi ve İşadamları Derneği
MYK	Meslekî Yeterlilik Kurumu
NOSS	Ulusal Meslekî Beceri Standartı
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
PLATFORMDER	Personel Kaldırma ve İletme Platformu İşletmeler Derneği
RTÜK	Radyo Televizyon Üst Kurulu
SB	Serebral Palsi
SEKA	Selüloz Kağıt Fabrikaları Genel Müdürlüğü
SERÇEV	Serebral Palsili Çocuklar Derneği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
STCW	Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları
STEM	Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TAFE	Technical and Further Education Institution
TAŞPAKON	Tüm Aşçılar Pastacılar Konfederasyonu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TED	Türk Eğitim Derneği
THK	Türk Hava Kurumu
TİAD	Takım Tezgahları Sanayici ve İşadamları Derneği

Kısaltmalar Dizini

TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TİSK	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TMEK	Türkiye Meslek Eğitim Kurulu
TREDAŞ	Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş.
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRSAB	Türkiye Seyehat Acentaları Birliği
UMEM	Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programları
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UYS	Ulusal Yeterlilik Sistemi
Vetexpress	Meslekî Eğitim Hareketlilik Veri Tabanı ve Rehberler Projesi
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

Takdim

Eğitim; çağa uygun olarak sürekli değişen ve gelişen, birikim ve tecrübeler ışığında yenilenen bir süreçtir. Temel hedefi ise, bilgi toplumunun gerektirdiği beceri ve yetkinliklerle donanmış, millî kültür ile insanlığın evrensel değerlerini içselleştirmiş bireyler yetiştirmektir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü gelişmelerin etkisi bütün sektörlerde ve hayatın her alanında hissedilmekle birlikte değişimin en çok etkilediği alanların başında eğitim gelmektedir. Eğitimin farklı türlerinin ekonomik kalkınma üzerinde de farklı etkileri bulunmaktadır. Örneğin genel eğitim, kalkınmanın başlangıç evrelerinde bir altyapı oluştururken, sanayileşmeye başlayan toplumlarda meslekî ve teknik eğitim önem açısından değerlendirildiğinde daha önde yer almaktadır.

Bu bağlamda hızla değişen bilgi, teknoloji, üretim yöntemleri ile iş hayatındaki gelişmelere paralel olarak meslekî ve teknik eğitim sistemlerinin önemi tüm dünyada giderek artmaktadır.

Türkiye hem dünyadaki hızlı değişimi hem de kendi değişimini eş zamanlı ve derinden yaşamaktadır. Bu durum elbette her ülke için söz konusudur; fakat Cumhuriyet tarihimize bakıldığında ana kırılma dönemlerinden birini yaşadığımız rahatlıkla söylenebilir. Kapasite geliştirme, yasal düzenlemeler, para yönetimi, demokratik açılımlar ve benzeri nedenlerle Türkiye'de yatırımlar hızlanmış, üretim çeşitlenmiştir. Ancak üretimin ortalama %3,5'i, yüksek teknolojiye dayalı ürünlerden oluşmaktayken; imalat sanayindeki üretimin %40'ı düşük, geri kalanı ise ortanın altı ve üstü teknolojik düzeydedir. Teknoloji yoğun bir üretim olmadan 1970'lerden beri içinde olduğumuz orta gelir tuzağından çıkmak pek mümkün görünmemektedir. Çıkışın yolu ise, ekonomi ve eğitimde birbiriyle konuşan politikalar üretmek; bilim, teknoloji ve eğitimde toplumsal bir mutabakata dayalı gerçek bir yapısal dönüşüm gerçekleştirmektir.

Ülkemizin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal gelişmesini sağlayabilmesi, küresel rekabette yerini alabilmesi ve nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanması için verilen meslekî ve teknik eğitimin yerel, ulusal ve uluslararası iş piyasalarının beklentilerine uygun yapılandırarak genç nüfusumuza gerekli bilgi, beceri ve yetkinliği kazandırmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak temel ödevimizdir.

2023 eğitim vizyonumuzla yenilenen millî eğitim politikamızla uyumlu olacak şekilde; iş dünyasının ihtiyaç duyduğu meslek ve alanlarda nitelikli işgücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde meslekî eğitimin kalitesini artırmak ve eğitim-istihdam-üretim bağlantısının sağlıklı bir zeminde yürütülmesini sağlamak amacıyla çalışıyoruz. Bu hedefe ulaşma doğ-

rultusunda, etkin ve verimli işleyen bir kurumsal yapıyı tesis etmek; meslekî eğitim sisteminizin beşeri, mali, fiziki ve teknolojik altyapı ile yönetim ve organizasyonunu daha da iyileştirmek istiyoruz.

Bu kapsamda yapılan çalışmalar çerçevesinde Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğümüz ile Bakanlığımız bünyesinde oluşturulan Danışma Kurulu katkısıyla “Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü” raporu hazırlanmıştır.

Hazırlanan *Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü* raporu kapsamında meslekî ve teknik eğitimin Türkiye’de tarihsel gelişimi ve halen uygulanan Türk Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Sistemi programlar ve meslekî alanlar düzleminde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Dünyada meslekî eğitimde öncü ülkelerde uygulanan meslekî eğitim modelleri analiz edilmiş, OECD tarafından başarılı meslekî eğitim sistemleri ile ülkemizdeki meslekî eğitim uygulamalarının kesiştiği noktalar vurgulanmıştır.

Meslekî eğitime yönelik olarak sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tarafından hazırlanmış raporlar çerçevesinde analizler de yapılmış, meslekî eğitime ilişkin basından örnekler sunulmuştur. Meslekî ortaöğretim sistemimize ilişkin eğitim göstergelerinin yıllara göre değişimi incelenmiştir.

Son bölümde ülkemiz meslekî ve teknik eğitim sisteminin durum analizi, önceliklendirilmiş sorun alanları, geliştirmeye açık alanlara ilişkin tespitler yapılmış ve Bakanlığımız 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde yer alan hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştireceğimiz eylemler açıklanmıştır.

Yayınlanacak bu rapor, Türkiye’de meslekî ve teknik eğitime geniş bir perspektiften bakan ve Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ilk yayın olma hüviyetindedir. Bakanlığımız bu raporla Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisinin ilk yayını da gerçekleştirmiştir.

Bu raporun Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde meslekî ve teknik eğitimdeki gelişmeleri değerlendirek, temel sorun alanlarına ışık tutmasını, konunun farklı unsurlarına ilişkin araştırmaları teşvik etmesini ve bu yolla çözüm geliştirme sürecinin önemli bir adımı olmasını diliyor, çalışmamızı yararlı bulacağınızı ümit ediyor ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Ziya Selçuk
Millî Eğitim Bakanı

1

Giriş ve Tarihsel Arkaplan

Öğrencilere iş ve mesleğe yönelik becerilerin kazandırılmasının eğitimsel bir konu olarak ele alınmasıyla ortaya çıkan meslekî eğitim, özellikle 18. yüzyıl ve sonrasında profesyonel bir eğitim alanı olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Aytaç, 2006). Meslekî ve teknik eğitim vermesi amacıyla kurulan "İş Okulu" ve "Üretim Okulu", öğrencilere belirli konularda meslekî beceri ve yeterliliklerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Meslekî ve teknik eğitim, günümüzde eğitimin mesleklere yönelik insan ihtiyacının karşılanmasında, mezunlar ile istihdam alanları arasında denge kurulmasında önemli rol oynamaktadır (Bolat, 2016).

Meslekî eğitim alan öğrencilerin küresel ekonomide yer edinebilmesi ve üretim sürecine dâhil olması hem istihdam dengesinin sağlanmasında hem de endüstri için gerekli insan kaynağının hızla temininde en etkili çözüm olarak algılanmaktadır (Eichhorst, Rodriguez-Planas, Schmidl ve Zimmermann, 2015; Lerman, 2013). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde hızla büyüyen endüstrilerin ihtiyaç duyduğu insan kaynağı ile lisans eğitimini tamamlayan bireylerin beklentilerinin uyuşmaması nedeniyle genç nüfus düzeyinde işsizlik oranları artmaktadır (Almeida, Behrman, & Robalino, 2012). Meslekî ve teknik eğitim, endüstrinin beklentilerine göre şekillendirilebilen yapısı ve uygulamaya dayalı eğitimi ile bu uyumsuzluğa karşı eğitim alanında atılmış önemli adımlardan biridir.

Meslekî ve teknik eğitimin Türkiye eğitim tarihindeki yeri incelendiğinde 12. yüzyıldan günümüze kadar meslekî eğitimin farklı şekillerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Cumhuriyet öncesi dönemde meslekî ve teknik eğitim, 12. yüzyıldan 18. yüzyıl sonuna kadar geleneksel usullerle esnaf ve sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Selçuklularda "Ahilik" adıyla kurulan esnaf ve sanatkâr teşkilatı, Osmanlılar döneminde de bir süre devam etmiş daha sonra "Lonca" ve "Gedik" teşkilatlarına dönüşmüştür. Ahilik teşkilatı "Küçük esnaf, usta, kalfa ve çırakları içine alan, onların dayanışmaları kadar mesleklerini dürüstlük ve özenle yapmalarını, ayrıca eğitimlerini amaçlayan" bir yapı olarak tanımlanmıştır (Kılınç, 2016). Teşkilatlarda eğitimler işbaşında gerçekleştirilmiştir ve zamanın insan kaynağı ihtiyacını gidermede etkili bir çözüm olarak sunulmuştur. Meslekî ve teknik eğitim alanında modern anlamdaki ilk girişimler

18. yüzyılda orduyu düzenlemek amacıyla başlatılmıştır. Meslek öğretimi, 1860'lı yıllardan itibaren örgün eğitim kurumları olarak değerlendirilen meslek ve sanat okullarında gerçekleştirilmiştir. 1861 yılında Niş'te, 1864 yılında Rusçuk ve Sofya'da açılan ıslahhanelerde çoğunlukla kimsesiz çocuklar olan öğrencilere çuhacılık, kunduracılık, terzilik ve külahçılık vb. yapabilmeleri için eğitim verilmiştir (Bolat, 2016). Kız öğrencilerin meslekî ve teknik eğitimde dezavantajlı olmaması için 1879 yılında İstanbul'da kız sanayi mektepleri açılmıştır (Tuna, 1973).

Kurtuluş Savaşı sonrası dönemde yapılan ilk girişimlerden birisi ekonomiyi canlandıracak adımlar atmak olmuştur. Ulusal ekonomiyi geliştirmede eğitimin de rolü olması gerektiği düşünülmüş, zamanın ünlü eğitim düşünürleri John Dewey, Alfred Kühne ve Omer Buyse Türkiye'ye davet edilmiştir. İnceleme sonrasında sunulan raporlarda ulusal ekonominin gelişmesi için eğitim aracılığıyla insan gücünün yetiştirilmesi ihtiyacına değinilmiş, bu insan gücünün yetiştirilmesinde ortaöğretim ve üniversitelerde programlar açılması tavsiye edilmiştir (Sezgin, 1983).

Meslekî ve teknik eğitim, 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet alanı kapsamına alınmış, 1933 yılında Bakanlık bünyesinde kurulan Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü tarafından yönetilmiştir. 1934 yılında toplanan Bakanlıklar Arası Kurul, yabancı uzmanlar tarafından sunulan raporlar doğrultusunda nitelikli eleman ihtiyacının çırak okulları ile karşılanmasını, akşam sanat okulları ve kısa süreli kurslar açılmasını önermiştir (Akkutay, 1991). 1934-1936 yılları arasında hazırlanan *Meslekî Tedrisatın İnkişaf Planı* meslekî eğitimin planlanması, eğitim ile istihdam kesiminin ortaklaşa çalışması açısından önemlidir. Plan, Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığının ortak ürünüdür. Plan dahilinde çırak okulları, sanat ve orta sanat okulları, akşam sanat okulları, tekniker okulları, mühendis okulları ile gezici köy kursları açılması öngörülmüştür. Plan kapsamında öngörülen eylemler hızla hayata geçirilmiş, meslekî ve teknik eğitimin öğrenci, öğretmen ve okul sayılarının hızla artmasına yol açmıştır (Demir ve Şen, 2009). 1941'de Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü yerine Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı

Ahilik Teşkilatları, Gedik ve Loncalar

Osmanlı İmparatorluğu'nda XVIII. yüzyılda meslek eğitimi çeşitli sanat ustalarının dükkânlarında öğretilirdi. İlk sanat eğitiminin başladığı bu dükkânlarda çıraklar mesleği öğrendikten sonra önce kalfa sonra da usta olarak kendi mesleklerini icra edebilecek yeterliliğe ulaşabilirlerdi (Özalp, 1961:17). Bir eğitim kurumu vasfı taşıyan bu dükkânların esnaf ve sanatkârları yardımlaşma ve haklarının korunması amacıyla XIII. yüzyılda ahilik teşkilatlarını kurdular. Arapça bir sözcük olan "ahi" kardeşim anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, Fransız Türkolog J. Deny "ahi" sözcüğünün başka kökenden gelmediğini araştırmış ve bunun sonucunda; "ahi" sözcüğünün yiğitlik, misafirperverlik, eli açıklık anlamlarına gelen akı sözcüğünden türediğini ortaya koymuştur (Çağatay, 1989: 43-44). İktisadi ve ekonomik alanda büyük önem taşıyan ahilik teşkilatları Osmanlı'ya X. yüzyılda Karahanlılar tarafından getirilmiştir (Turan, 1992:25). Ahi Evran, Kayseri'de açtığı debbağ (deri) dükkânı sayesinde dükkân çevresinde bulunan esnaf ve sanatkârlar arasında Ahilik'in yaygınlaşmasını sağlamıştır. Ekonomik hayatı düzenleyen Ahilik, bireylerin meslek sahibi olmalarını ve iktisadi şartlarının iyileşmesinde önemli rol oynayarak zamanla Anadolu'nun birçok şehrinde ve köyünde hızla gelişmiştir (Gündüz, Kaya ve Aydemir, 2012: 39; Akgündüz, 2014: 11-12). Bu yapıya ilişkin kuralların yer aldığı fütüvvetnameler ise; fütüvvetin amacının, esaslarının, kuruluşunun, ilkelerinin, özelliklerinin ve şartlarının yer aldığı üyeler için yönetmelik görevi gören eserlerdir (Ülgener, 1981: 89).

Ahilerde eğitim, hayata dönük uygulamalı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Ahilik teşkilatında ahi ve pir denen öğreticiler teşkilata girenlere mesleklerinin inceliklerinden okuma - yazmaya, temizlik ve görgüye kadar pek çok konuda dersler verirdi (Akyüz, 1985:48-49). Dönemin eğitim alanları olan zaviyelerde ders alan çıraklara, Türkçe fütüvvetname (yönetmelik),

Kur'an, Raks, türkü ve müzik, Tarih ve biyografiler, Tasavvuf, Türkçe, Farsça, Arapça ve Edebiyat dersleri okutulmaktaydı (Aslıer, 1961:126). İşbaşı eğitime büyük önem verilen ahilik sisteminde bu zaviyelere gitmek için ustanın referansı gerekmektedir (Şahin, 1986:109-110). 1727'de gediklere dönüşen Ahi teşkilatları ülkenin sosyal ve ticari hayatına uzun yıllar yön vermeye devam etmiştir. (Hamitoğulları, 1986:136) Gedikler, Osmanlı Devleti'nde on sekizinci yüzyıldan itibaren görülmeye başlanır. Gedik ismi esnaflara verilen imtiyaz veya ayrıcalık için kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nde gedikler esnafın hem hukuki haklarının korunması hem de ekonomik olarak gelişmesine katkı sunmaları bakımından oldukça önemli bir konumdaydılar (Koyuncu, 2018:48).

Yalnızca Müslüman esnaf ve sanatkârların üye olabildiği ahi teşkilatları gayrimüslim esnafın da teşkilatlanması gerekliliğinin ortaya çıkmasıyla birlikte lonca teşkilatları kurulmaya başlandı. Lonca sözcüğü, İtalyanca Lociye Loggiya; Fransızca Loj (Loge) kelimelerinden türetilmiştir (Özdemir, 1986:160). Lonca teknik bir terim olarak ham madde dağıtımının yapıldığı yer anlamında kullanılmaktadır. Önceleri ham maddelerin dağıtımının yapıldığı yer anlamına gelen lonca, sonraları esnaf birliklerinin toplantı yaptığı yerlere verilmiş ve daha sonra da teşkilatın ismi olmuştur (Güllülü, 1977:125). Kuruluş amacı tüccar ve sanatkârların haklarının korunması olan loncaların sıkı bir yönetimle yönetilmesi hem üretimin artmasına hem de ekonomiye katkı sağlamıştır (Turan, 1992:31). Mesleğe sadakat, gelenek ve göreneklere bağlılık gibi çeşitli ahlaki kurallara sahip olan loncalarda, Lonca heyetlerinin aldığı kararlara uymayanlar para cezası, loncadan çıkarılma, gerçekleştirilen sanattan alıkonulma gibi ağır cezalarla karşılaşabilirler. Gerçekleştirdiği sanattan alıkonulan bir kişi hiçbir yerde çalışmaz hale gelmektedir (Gürata, 1975: 97-98).

kurulmuştur. Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, 1960 yılında Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır.

1977 yılında çıkartılan 2089 Sayılı Kanun ile çıraklık eğitimi meslekî eğitim sistemine dahil edilmiştir. 1986 yılında çıkarılan 3308 Sayılı Meslek Eğitimi Kanunu ise temel meslekî

eğitimi; "örgün", "çıraklık" ve "yaygın" eğitimleri kapsayacak biçimde, bir sistem bütünlüğü içerisinde yeniden düzenlemiştir. 3308 Sayılı Kanun ile ayrıca, örgün, çıraklık ve yaygın meslekî eğitimin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde sosyal taraflara önemli roller verilmiştir. Bu doğrultuda, ulusal düzeyde hizmet veren MEB bünyesinde Meslekî Eğitim Kurulu ve il düzeyinde hizmet veren İl Meslekî Eğitim Kurulları oluşturulmuştur (Akpınar, 2004).

Mehmet Rüştü Uzel

Türkiye'deki meslekî ve teknik eğitimin gelişmesinde büyük katkısı bulunan Mehmet Rüştü Uzel, 1891'de Bursa'da doğmuştur. Başarılı bir okul hayatı olan Rüştü Uzel'in lise eğitimi sırasında teknik konulara ilgisi artar ve el becerisi gerektiren parçalar üretir. Teknik eğitimde sistemli çalışmalar yürütmeye o yıllarda başlar. Tıp fakültesini kazanmasına rağmen orada eğitim görmez ve Fransa'ya burslu olarak gider. Fransa'da Klerman-Ferrand Üniversitesine girerek genel kimya, sını kimya ve zirai kimya eğitimi alır. 1913 yılında eğitimini tamamlayıp ülkeye dönen Uzel, Kastamonu Lisesinde fizik (Hikmet-i Tabiyye) dersi öğretmenini olarak göreve başlar. Askerlik görevinin ardından Adapazarı'nda bir fabrikanın teknik müdürlüğünü yapar. 1918 yılında ise İstanbul Öğretmen Okulunda kimya dersi öğretmenliği ve aynı zamanda Galatasaray Lisesi ile Yüksek Öğretmen Okulu'nda kimya dersi öğretmenliği yapar. 1927 yılında İstanbul Kız Öğretmen Okul müdürlüğüne atanan Uzel, kısa bir süre sonra aynı yıl Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Müdürlüğüne tayin edilir. Bu görev sırasında Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü görevini de yürüten Rüştü Uzel, Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği görevi de yapar. 1933 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurularak Mehmet Rüştü Uzel genel müdür olarak göreve getirilir (Turan, 1992:58).

Rüştü Uzel'e göre teorik olarak öğrenilen bir bilgi muhakkak atölyelerde uygulanmalı olarak da öğrenilmelidir (Irmak, 1965:36). Yabancı dil öğrenimine büyük önem veren Uzel, okullarda üretilen her türlü malzemenin yerli ürün olarak satışa sunulması gerektiğini savunur. Bu amaçla da Paris'ten davet ettiği bir uzmana sipariş atölyeleri kurdurtur (Tüzün, 1965:8-9). Üre-

tim için eğitim, üretim içinde eğitim ilkesini benimseyen Rüştü Uzel, fazla teorik bilgi vermek yerine uygulamaya daha çok ağırlık verilmesini söylemiştir (Dinçel, 1984:10). Hiç değişmeyen çalışma prensibi ise yapılan işten sonuçta mutlaka fayda sağlanmasıydı. Rüştü Uzel'e göre modern sanayinin gereklerine uygun olarak hem ülke ihtiyaçlarına göre üretimin artırılması hem de bu ihtiyaçları karşılayabilecek işgören kadronun yetiştirilmesi için okul sanayi kurumlarının ortaklaşa bir program çerçevesinde çalışmaları gerekmektedir. Bu durumun yetiştirilecek kalifiye eleman sayısı ve istihdam bakımından önem taşıdığını söyler. Rüştü Uzel, erkek teknik okullarından kız teknik okullarına ve ticaret okullarına kadar her çeşit meslekî ve teknik okulun yurdun dört köşesine yayılmasını istemiştir (Turan, 1992:79). Meslekî teknik eğitimin gelişmesi için yurt içi ve yurt dışında önemli çalışmalar yürüten Uzel, bu doğrultuda bakanlık bünyesinde bir meslekî teknik eğitim dergisi çıkarmış, dergide yapılması gerekenleri ve uzmanların görüşlerini yayınlamıştır.

Mehmet Rüştü Uzel, 1928 yılında Akşam Kız Sanat Okulu, Akşam Erkek Sanat Okulu, 1929 yılında Orta Terzilik Okulu, 1933 yılında Yapı Enstitüsü ve Yapı Ortaokulu ile Ticaret Lisesi, 1934 yılında Kız Teknik Öğretmen Okulu, 1931 yılında Erkek Teknik Öğretmen Okulu, 1938 yılında İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1939 yılında Akşam Terzilik Okulu ve Gezici Sanat Kursları, 1942 yılında Sanat Ortaokulu, 1943 yılında Enstitülerde Özel Sınıfları, Akşam Tekniker Okulu, Erkek Sanat Enstitüsü Hazırlık Sınıfları, 1944 yılında Maden Teknisyen Okulu, 1946 yılında Kalfa Okulu, 1947 yılında Ankara Kimya Sanat Enstitüsü ve Pratik Sanat Okulu, 1949 yılında ise Zonguldak Maden Teknik okulunu kurmuştur (Turan, 1992:59-60).

1992 yılında yayımlanan 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı yapılandırılmıştır.

2011 yılında yayımlanan 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığında meslekî ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu altı birim Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) adı altında birleştirilmiştir. Yaygın meslekî eğitim ile açık öğretim kurumları da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM) bünyesinde toplanmıştır.

Sanayi Devrimi

18. yüzyılda buhar makinelerinin kullanılması, yeni üretilen makineler ve çeşitli icatlar sanayi devriminin gerçekleşmesine yol açmıştır. Sanayi Devrimi öncesi üretim, evlerde ya da küçük atölyelerde üretilen basit aletlerle yapılmaktaydı (Günay, 2002: 8-14). 1760 yılında buhar makinesinin icadıyla İngiltere'de başlayan Sanayi Devrimi modern sanayinin temelini oluşturur (Ünal, 2010: 6). Sanayi devriminin ilk yıllarında buharlı makinenin icadı özellikle İngiltere'de pamuklu dokuma sanayisini hızla geliştirmiştir. Sanayileşmenin hızla artması şehirleşmeyi ve toplumsal yaşantıyı da etkilemiştir. İngiltere'de yaşanan tüm bu gelişmeler Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Amerika'yı ve daha sonra tüm dünyayı etkisi altına almıştır.

19. yüzyılın ortalarında, kanal ulaşım ağı ve demir yolu ağları geliştirilmiştir. Yine bu dönemde yeni ticaret biçimleri ortaya çıkmış, enerji ve maden kaynaklarından yararlanmak amacıyla bu kaynaklara yakın yerlere yerleşmeler başlamıştır (Ünal, 2010: 6). Yine bu dönemde teknolojiye yaşanan gelişmeler özellikle elektrikli motorun icadı ve bunun ardından ampulün, telefon ve telgraf gibi iletişim aletlerinin icadından sonra dünyadaki ekonomik sistem de bu teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişmiştir. Bu dönem İkinci Sanayi Devrimi olarak adlandırılır. Nükleer enerji ve elektronik endüstrisinin geliştirilmesiyle birlikte bilgisayar ve elektronik sanayisinin gelişmesiyle de başka bir endüstri hareketi başlamıştır. Bu dönem de üçüncü endüstri devrimi olarak adlandırılır (Günay, 2002:8-14). Teknolojinin gelişmeye başlaması ve bilgisayarların ortaya çıkmasıyla sanayi ve üretim başka bir boyuta taşınmış, çok farklı ve çeşitli makineler üretime destek olmak için icat edilmeye başlanmıştır.

Tüm dünyayı etkisi altına alan sanayi devrimleri ve teknolojik gelişmeler Türkiye'de de etkisini göstermiş özellikle Cumhuriyet'in ilanından sonra sanayileşme faaliyetleri hız kazanmıştır.

Türkiye'de Sanayinin Gelişimi

İlk sanayi devriminden önce 1300 ve 1700 yılları arasında Osmanlı Devleti dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biriydi. Sanayi devrimiyle buharlı makinelerin icat edilmesi Osmanlı Devleti'nin geleneksel yerli üretimini engellemiş bu da hem sanayiye hem de ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir (Ünal, 2010:11). Osmanlı Döneminde üretim ilk önceleri Ahi teşkilatlarıyla ardında gedik ve loncalarla yürütülmüştür. Özellikle loncalar ülke için oldukça önemlidir. Loncalar, hem üretime destek veriyor hem de vergi gelirlerinin önemli bir kısmının düzenli bir şekilde temin edilmesini de sağlıyordu (Ünal, 2010:13).

Türkiye'de Sanayileşme faaliyetleri 1839'da Tanzimat'ın ilanıyla birlikte tersane ve demirhaneler gibi tesislerin kurulmasıyla birlikte hız kazanmıştır. Fakat Avrupa'da tekstil sanayisinin başlatılmasıyla yaşanan ilk sanayi devrimi, Türkiye'deki insan gücüne dayalı üretim yapan tesisleri olumsuz etkilemiştir. Buna ek olarak XVI. yüzyılda Avrupa devletleri ile imzalanan

kapitülasyonlar gümrük vergilerinin yükselmesine sebep olmuş, ithal edilen ürünlerde rekabet olmayınca çoğu üretim tesisi kapanmıştır (Ertin,1998:165-167).

1870 yılı sonrasında Osmanlı Hükümeti imalat sanayisinde yatırım yapmaya ve müteşebbislere ruhsat ve imtiyaz vermeye devam etmiştir. Hükümet, destek sağladığı müteşebbisleri denetlemeye de almıştır (Ünal, 2010:17-18). 1870 yılından sonra fabrika sayıları artmaya başlamış, şeker, sigara, kâğıt fabrikaları ithal ham maddeyle üretim yapmaya başlamıştır. 1880'den sonra Osmanlı Devleti'nde fabrika sayısı büyük bir hızla artmış buna bağlı olarak da yabancı sermayede artış yaşanmıştır. Bu dönemde fabrikaların %8'i devlet, %11'i anonim şirket, %81'i de şahıs şirketlerince faaliyet göstermiştir (Ökçün, 1997:5).

19. yüzyılın ikinci yarısında, başta İstanbul ve İzmir olmak üzere, devlet ve özel girişimciler tarafından farklı üretim kollarını kapsayan fabrikalar kurulmaya başlanmıştır (Sevgi, 1994: 25). İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra 1910 ve 1913 yılları arasında Osmanlı'da Avrupa ile rekabet edebilen büyük ölçekli sanayi kuruluşları kurmak amacıyla Teşvik- Sanayi Kanunu çıkarılmıştır (Ünal, 2010:21). 1913 yılında Osmanlı Devleti sanayisinin %53,5'i 1915 yılında 54,9'u İstanbul'da, İzmir'de ise 1913 yılında %22,3'ü 1915 yılında ise %22'si yer almaktaydı (Ünal, 2010:21). 1915 yılında sanayi kuruluşlarının %81'i özel kişilere, %10,6'sı anonim şirketlere ve geri kalan %8,3'lük grup ise Osmanlı Hükümeti ve Hazine-i Hassa'ya aitti (DPT, 1967:15). 1920'lere gelindiğinde ise ekonomik bağımsızlığın siyasi bağımsızlık kadar önemli olduğunun farkına varan yöneticiler sanayileşmeye büyük önem vererek bu doğrultuda politikalar üretmişlerdir (Ünal, 2010:21).

Araştırmacılar Türkiye'nin sanayileşme sürecini; Birinci Liberal Dönem, Devletçi Sanayileşme Dönemi, İkinci Liberal Dönem ve Planlı Dönem olmak üzere dört döneme ayırmaktadır (Ünal, 2010:37).

Birinci Liberal Dönemde; İzmir İktisat Kongresi toplanmış ve gümrük vergilerinin düzenlenmesi, Endüstriyel Teşvik Kanunu, ülke yol sistemleri ve ulaşım araçlarının geliştirilmesi, bankalarla ilgili düzenlemeler, sanayi meslek okulları ve sanayi çıraklık okullarının açılması, mühendislik fakültelerinin kurulması, endüstri liselerinin açılması ve çıraklık okullarının açılması gibi düzenlemeler yapılmıştır (Doğanay, 1998: 399-400). İzmir İktisat Kongresiyle; İş Bankası, Sanayi-Maadin Bankası ve Merkez Bankası'nın kurulması, Teşvik-i Sanayi Kanunun çıkarılması ve Birinci Beş Yıllık Sanayi Kalkınma Planının hazırlanmasına karar verilmiştir (Sevgi, 1194: 40). Bu doğrultuda 1933 yılında Etibank kurulmuş ve Etibank öncülüğünde demir sanayi, kimya sanayi, pamuklu dokuma, kâğıt ve selüloz, kamgan sanayi, kendir sanayi, kükürt, toprak sanayi işletmelerine yatırım yapılmıştır. Yapılan bu yatırımlar ve teşvikler sonucunda 1927 yılında yapılan sanayi sayımında Türki-

ye genelinde yaklaşık 65.000 işletme olduğu tespit edilmiştir. Bu işletmelerden %43,5'i tarım, %23,8'i dokuma, %22,6'sı maden, makine ve onarımı oluşturmaktadır. 1937'de Türkiye'nin ilk demir çelik fabrikası olan Karabük Demir- Çelik Fabrikası kurulmuştur. Yapılan ilk sanayi sayımından 23 yıl sonra 1950 yılında yapılan sanayi sayımında ise işletme sayısı yaklaşık 84.000 olarak tespit edilmiştir (Ertin,1998:165-167).

Devletçi Sanayileşme Dönemi'nde Türk Parasını koruma hakkında kanun, T.C. Merkez Bankası Kanunu, ithalata ilişkin bazı sınırlamalar, çay, şeker ve kahve ithalatının idaresi ile ilgili kanun, Sümerbank'ın kuruluşu gerçekleştirilmiştir (Tokgöz, 2002: 25-26). Yine bu dönemde 6 Temmuz 1935 tarihinde Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. kurulmuştur (Kepenek, 1983: 25). Birinci Beş Yıllık Sanayi Kalkınma Planından sonra 24 Ocak 1936'da İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanmıştır. Bu dönemde madencilik, elektrifikasyon, kömür ve yakıt, seramik, gıda, kimya, makine ve deniz ulaşım araçlarına yatırımlar yapılmıştır (İnan, 1972: 16-17).

İkinci Liberal Dönemde devletçi sanayileşme zayıflamış onun yerini liberal uygulamalar almıştır (Kepenek, 1983: 27-28). Bu dönemde serbest piyasa ekonomisine ve özel sektörün girişim gücüne dayanan kalkınma stratejisi uygulanmış, devlet yatırımları önceliği sanayiye değil tarıma verilmiş ve Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu çıkarılmıştır. Uygulanan politikalarla bu dönemde özel sektör dinamizm kazanmış; büyük holdinglerin çoğu bu dönemde kurulmuştur. Özel işletmelerin yerli üretime katkı sunmasıyla birlikte tüketim mallarının niteliği ve niceliği artmıştır (Ünal, 2010: 52-53). 1950'de Türkiye Sınai Kalkınma Bankasının kurulmasıyla özel sanayi hızla gelişmeye başlamıştır (Ünal, 2010: 54). Ayrıca 1950'de kurulan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu-MKEK, 1952'de kurulan Gübre, Et ve Balık Kurumu, 1953'te kurulan Türkiye Çimento-Azot, 1954'te kurulan Türk Petrol Anonim Ortaklığı ve Devlet Malzeme Ofisi, 1955'te kurulan SEKA ve Demirçelik, 1957'de kurulan TKİ sanayi gelişimine önemli bir katkı sağlamıştır (Ertin,1998:165-167).

Planlı Dönem Sanayi Yatırımları döneminde sanayileşmeye ağırlık veren bir kalkınma stratejisi benimsenmiş ve Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulamaya konulmuştur. Bu dönemin ilk yıllarında sanayi sektörünün %3,1'ini madencilik, %94,4'ünü imalat ve %2,5'ini enerji sektörü oluşturmuştur (Türk, 1974:673). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda sanayileşmeye öncelik verilmiş, sanayi ve tarım birlikte dengeli bir gelişme esasına dayandırılmıştır (DPT, 1963: 39).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, sanayileşmeyi ekonomik gelişme ile özdeş tutan somut bir yaklaşım ile sanayinin sayısal büyümesinin yanında niteliksel büyümesi de hedeflenmiştir (Kepenek, 1983: 147-148). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, ağır sanayi ve savunma sanayisinin ihtiyaçlarının karşılanması, büyük sanayi kuruluşlarının kurulması ve yatırımların üretimine ağırlık vermek suretiyle ekonominin temel yapısı değiştirilmek istenmiştir (Kepenek, 1974: 39). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, hızlı büyüme için sanayi üretiminde dış alım yerine yerli üretim politikasının sürdürülmesi ve sanayide yapısal değişim ve dönüşümün gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir (Kepenek, 1983: 153).

1980'den sonra yabancı ürünlerin iç piyasaya girmesi, devletin özel sanayiye destek vermesi, KİT'lerin özel sektöre devredilmesi, yap-işlet-devret modeli ile işletmeler kurulması, illerde ve ilçelerde küçük sanayi sitelerinin kurulması özel sektörü üretime teşvik etmiş ve sanayinin millî gelire katkısı %35'e yükselmiştir (Ertin,1998:165-167).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985-1989), kalkınmanın önemi vurgulanarak hızlı ekonomik kalkınma hedefi koyulmuştur. Bu dönemdeki öncelik ithalat ve ihracat politikaları olmuştur. Yabancı sermayenin ülkeye girdisi artmaya başlayınca yabancı sermayeyi teşvik kanunu yeniden düzenlenmiştir. Petrol ve doğalgaz aramaları hem sanayide değerlendirilmek hem de sanayi üretimine enerji kaynağı sağlamak için hızlandırılmıştır (DPT, 1985: 43).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1990-1994) öncelikle işsizliği azaltarak gelir dağılımını dengelemek, bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmak, dengeli ve hızlı bir kalkınma hedeflenmiştir (Ünal, 2010:78). Bu bağlamda özel işletmelerden faydalanılarak sanayinin ekonomiye katkısının en uygun düzeyde olması hedeflenmiştir. Bu dönemde kalkınmanın temeli sanayi olarak görülmüş, sanayinin ülkeye döviz girdisi sağlaması ve dış pazarda rekabet edecek düzeye gelmesi hedeflenmiştir (Sevgi, 1994:81).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000) bir önceki hedefte olduğu gibi sanayide rekabet gücünün artırılması önem kazanmıştır. Bu dönemin önemli hedeflerinden birisi ise sanayide ihtiyaç duyulan iş gücünü elde etmek için meslekî eğitime önem verilmesi gerektiğinin vurgulanması olmuştur (DPT, 1996: 56).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2000-2005) sanayide teknolojiye uygun üretim yapan, katma değeri yüksek, ülkeye döviz kazandıracak nitelikte faaliyetler gösteren, istihdamı artırıcı, bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını giderebilecek, dış pazarda rekabet edebilen yatırımlara destek sağlanmıştır (Ünal, 2010: 89).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2007 yılında başlayan ve günümüzü de içine alan dönem) sanayi yatırımlarında, üretim ve ihracatta önemli atılımlar yapılmıştır. Özellikle uluslararası rekabet, teknolojik gelişmeler, kalifiye eleman yetiştirilmesi, organize sanayi bölgeleri kurulması, Ar-Ge ve bilişim teknolojilerinin geliştirilmesi önem kazanmıştır (DPT, 2007: 52).

2

Türkiye'de Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Sistemi

2.1 Meslekî ve Teknik Eğitimin Amacı

Meslekî ve teknik eğitim sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası meslekî yeterliliğe, meslek ahlâkına ve meslekî değerlere sahip, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil iş gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Meslekî ve teknik eğitim ile bireylerin ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda uygun öğrenme fırsatlarının sunulduğu, iş ve meslek ahlakını merkeze alan yenilikçi, istihdama hazırlayan, iktisadi ve sosyal sektörlerin ihtiyaçlarına göre geliştirilen ve paydaşlarla iş birliği içinde sürekli yenilenen bir meslekî ve teknik eğitim sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır.

Eğitim, ulusal ekonomide gelirin artması yoluyla ekonomik büyümeyi, gelir dağılımının daha adaletli olmasını ve toplumun iktisadi gelişiminin hızlanmasını sağlamaktadır. Meslekî ve teknik eğitim, bireysel ve toplumsal açıdan ekonomiye doğrudan etki etmesi nedeniyle sosyal ve ekonomik yönden ülkenin gelişimini sağlayacak potansiyele sahiptir. Amoor (2011), meslekî ve teknik eğitimin temel amacının ülkenin ve bireyin istihdam açısından beklentilerini uyumlu hale getirmek olduğunu belirtmiştir. Meslekî ve teknik eğitim öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür verilerek bir üst öğrenime ve iş hayatına hazırlamayı hedeflemektedir.

Ülkelerin iktisadi ve sosyal kalkınmasında önemli rol oynayan meslekî ve teknik eğitimde, bireylere ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum, tavır ve meslek ahlakını kazandırmak son derece stratejiktir. Meslekî ve teknik eğitimde sektörün iş gücü ihtiyacına cevap verebilecek niteliğe sahip, gelişen teknolojiye uyum sağlayabilen, paydaşların planlama ve karar alma süreçlerine etkin katıldığı bir yapının kurulması amaçlanmaktadır.

2023 hedefleri ile uyumlu bir sistem oluşturulması için meslekî ve teknik eğitime yönelik var olan toplumsal algıyı değiştirmeyi hedefleyen, öğrencilerin meslekî ilgi ve yeteneklerini tespit eden ve çocuklar ile ailelerini bu doğrultuda yönlendiren, akademik ders yoğunluğunun azaltıldığı, meslekî ders içeriklerinin güncellendiği, öğretmenlerin iş başında eğitim olanaklarının artırıldığı, ulusal ve uluslararası sektör ve kamu finansal kaynaklarının kullanımı yoluyla okulların alt yapı ve donanımının hızla değişen ve gelişen teknolojiyle uyumlu hale getirildiği, mezunlarına istihdamda öncelik sağlayan ve farklı ücret politikalarının uygulandığı, sektörün meslekî ve teknik eğitim süreçlerinde daha fazla yer aldığı, sektör liderleri ile iş birliği imkânlarının artırıldığı, ulusal ve uluslararası düzeyde sektörel iş birliği protokolleri ve iyi uygulama modeli olabilecek projelerin hayata geçirildiği, mezunlarının kendi alanlarında yükseköğretime geçişlerini sağlayacak bütünlük bir yapının kurulması planlanmaktadır.

2.2 Meslekî ve Teknik Eğitimin Öncelikleri

- İhtiyaç doğrultusunda **nitelikli iş gücü** yetiştirmek,
- Meslekî ve teknik eğitimi **katılımcı bir anlayışla** yönetmek,
- Mezunların **üretim katılacak şekilde yetişmesini** sağlamak,
- Meslekî ve teknik eğitim sistemini sürekli **geliştirmek ve kalitesini yükseltmek.**
- İş piyasasının ihtiyaçlarına göre **modüler öğretim programları hazırlamak,**
- Ekonomide verimlilik ve rekabet gücünün artırılması için **eğitimin sosyal ve sektörel entegrasyonunu** sağlamak,
- Bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanı sıra **değişime uyum sağlaması için ihtiyaç duyulan yetkinlikleri** kazandırmak,

- Dijitalleşme süreciyle birlikte belirli alanlarda bireylere bilgi ve iletişim teknolojilerinde temel yetkinliklerin yanı sıra **üst düzey becerileri** de kazandırmak,
- Öğrencileri millî kültürümüzün temeli olan **ahilik anlayışıyla** ve bu anlayışa özgü iş ahlakı değerleriyle yetiştirmek,
- Meslekî ve teknik eğitim ile **insan odaklı kalkınmanın sağlanmasında** etkin yer almak,
- Sektörün dijital dönüşümü çerçevesinde yeni iş alanlarının oluşturulması ve istihdamın artırılmasında rol oynayan **girişimcilik anlayışının** kazandırılması.

Meslekî ve teknik eğitim, ihtiyaç duyan herkesin erişimine açık olmalı, bireylere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çağın şartlarına uygun yetkinlikleri kazandırmalı, bireylerin girişimcilik, ekip çalışması, karar verebilme, sorun çözebilme özelliklerini desteklemeli, ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığını ve hareketliliğini sağlamalı ve bireyleri değişen sosyal ve ekonomik koşullara uyum sağlayabilen dinamik bir yapıda yetiştirmeli ve geliştirmelidir.

2.3 Okul Türleri ve Programlar

Meslekî ve teknik eğitimde öğrencilerin imkânları doğrultusunda eğitim alabilmelerini sağlamak amacıyla örgün ve yaygın eğitim verilmektedir. Örgün eğitim içerisindeyken süreç dışına çıkan ya da zorunlu öğrenim çağı sonrasında alternatif bir meslek edinmek isteyen bireylerin meslekî eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olarak meslekî açık öğretim liseleri kurulmuştur (Sözer, 2017). Meslek liselerine öğrenci kabulleri okul türüne, seçilecek alan ve dallara göre farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrencilerin, okul türü ve programlar arasındaki geçişleri ile okullar arasındaki nakiller belirli şartlar altında yapılabilmektedir. Öğrencilere öğ-

renimlerini tamamladıkları okul türü, program, alan ve dala göre diploma düzenlenmektedir. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ortaöğretimde toplam 5.689.427 öğrenci eğitim almıştır. Bu öğrencilerin 1.987.282'si meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarındadır. Meslekî ve teknik eğitim kapsamında verilen örgün eğitim, Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri, Çok Programlı Anadolu Liseleri ve Meslekî Eğitim Merkezleri olmak üzere üç okul türünde gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim kapsamında meslekî ve teknik eğitim ise Meslekî Açık Öğretim Liselerinde verilmektedir. Eğitim süreçleri okul türlerine göre çeşitlilik göstermektedir.

Kaynak: 2017-2018 Millî Eğitim İstatistikleri

* Öğrenci sayılarına MTEGM, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Diğer Bakanlık ve Kurumlara Bağlı Meslek Liseleri, Özel Öğretim Genel Müdürlüğü ve Meslekî Açıköğretim Lisesi öğrencileri dahil edilmiştir.

2.3.1 Örgün Meslekî ve Teknik Eğitim Okulları

Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi

- Anadolu Meslek Programı (AMP)
- Anadolu Teknik Programı (ATP)
- Ustalık Programı (MEMP)

Çok Programlı Anadolu Lisesi

- Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi
- Anadolu Lisesi
- Anadolu İmam-Hatip Lisesi
- Ustalık Programı (MEMP)

Meslekî Eğitim Merkezleri

- Ustalık Programı (MEMP)

Güzel Sanatlar Liseleri

Spor Liseleri

- **Anadolu Meslek Programı**nda, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri yer almaktadır.
- **Anadolu Teknik Programı**nda ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir.
- Her iki programda da 10. sınıfta meslekî alan eğitimi, 11. ve 12. sınıfta meslek alanına bağlı olarak dal eğitimi verilir.
- **Anadolu Meslek Programları**na sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır.
- **Anadolu Teknik Programı**na merkezi sınav ile yerleştirme yapılır.
- **Çok Programlı Anadolu Liseleri**; genel ve meslekî ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan ortaöğretim kurumlarıdır.
- **Meslekî Eğitim Merkezleri**, kalfalık ve ustalık eğitimi ile meslekî ve teknik kurs programlarının uygulandığı eğitim kurumlarıdır.
- **Meslekî eğitim programları**na sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır.
- **Meslekî eğitim programları**nda 9. sınıftan itibaren alan ve dal seçimi yapılır. Eğitime başlanabilmesi için eğitim görülecek alan ve dala uygun işyeri ve usta öğretici olması şartı aranır. Bir veya iki gün teorik eğitim, dört veya beş gün işyerinde meslekî eğitim verilir.
- **Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde** 54 alanda ve bu alanlar altındaki 199 dalda öğretim programı uygulanmaktadır.
- **Meslekî Eğitim Merkezlerinde** 27 alanda ve bu alanlar altındaki 142 dalda öğretim programı uygulanmaktadır.

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde 54 alanda ve bu alanlar altındaki 199 dalda öğretim programı uygulanmaktadır.

Meslekî Eğitim Merkezlerinde 27 alanda ve bu alanlar altındaki 142 dalda öğretim programı uygulanmaktadır.

Meslekî Eğitim Merkezleri

Meslekî Eğitim Merkezlerinde kalfalık ve ustalık eğitimi almak üzere öğrenci kaydı yapılmaktadır.

Meslekî Eğitim Merkezi programlarına kayıt şartları:

- En az ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olmak.
- Bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmak.

Eğitime başlanabilmesi için eğitim görülecek alan ve dala uygun işyeri ve usta öğreticinin olması ve MEB İşletmelerde Meslekî Eğitim Sözleşmesinin imzalanması gerekmektedir.

Meslekî Eğitim Merkezi programı öğrencileri; öğrenci statüsünde olup, her türlü öğrencilik haklarından yararlanır.

Ekonominin temel taşı olan esnaf ve sanatkârların çıрак ihtiyacının karşılanması, öğrencilerin ahilik kültüründen gelen usta çıрак ilişkisiyle iş başı eğitimi ile usta olarak yetiştirilmesi amacıyla Meslekî Eğitim Merkezleri (çııraklık eğitimi) zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Meslekî Eğitim Merkezi programlarını bitiren öğrenciler istekleri doğrultusunda fark derslerini tamamlayarak diploma almaları halinde yüksek öğretime gidebilme hakkına sahiptir.

Meslekî Eğitim Merkezi programlarına devam eden öğrenciler, 10. sınıftan itibaren her ders yılı sonunda yılsonu beceri sınavına alınır. 11. sınıfın sonunda girilen beceri sınavı

kalfalık, 12. sınıfın sonunda girilen beceri sınavı **ustalık** sınavı olarak uygulanır.

İşyeri sahibi, aday çıırığı ve çıırığı çalıştırmaya başlamadan önce bunların velisi veya vasisi veya reşit ise kendisi ile yazılı **işletmelerde meslekî eğitim sözleşmesi** yapmak zorundadır.

Güzel Sanatlar Liseleri

Güzel Sanatlar Liseleri, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Bu okullar, öncelikle güzel sanatlarla ilgili yükseköğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır.

Güzel sanatlar alanında yeteneği olan, resim ve müzik alanında kendisini yetiştirmek isteyen öğrenciler için kurulmuştur. Türkiye'de ilk Güzel Sanatlar Lisesi 1989-1990 eğitim yılında açılmıştır.

Spor Liseleri

Spor liseleri ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine dört yıl öğrenim veren yatılı, gündüzlü ve karma okullardır. Bu okullar, öncelikle beden eğitimi ve sporla ilgili yükseköğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır. Öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar. Türkiye'de ilk Spor Lisesi 2004-2005 eğitim-öğretim yılında açılmıştır.

2.3.2 Yaygın Meslekî ve Teknik Eğitim Okulları

Meslekî Açık Öğretim Liseleri (MAÖL)

Meslekî Açık Öğretim Lisesi, program olarak 1995 yılında uzaktan öğretim teknolojilerine yüz yüze eğitimi de katarak Açık Öğretim Lisesi bünyesinde 02.02.2006 tarihine kadar hizmet vermiştir. 02.02.2006 tarih ve 1461 sayılı Bakanlık makamının onayı ile Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesine "Meslekî Açık Öğretim Lisesi" katılmıştır.

Meslekî Açık Öğretim Lisesi program içeriği bakımından örgün eğitimdeki meslek liselerinin program içerikle-

riyle eşdeğerdir, yapısı ve işleyişi bakımından örgün eğitimden farklılık göstermektedir. Eğitim uzaktan öğretim ile gerçekleştirilmekte, mezuniyet ders geçme ve kredi sistemine dayanmaktadır (Soylu, 2014). Yaygın eğitim kapsamında eğitim verilmesine karşın öğrencilerin becerilerini geliştirmek amacıyla meslekî dersler çoğunlukla örgün meslekî eğitim kurumlarında yüz yüze verilmektedir (Sözer, 2017). 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren Meslekî Açık Öğretim Liselerinde eğitim dört yıl olacak şekilde yapılandırılmıştır.

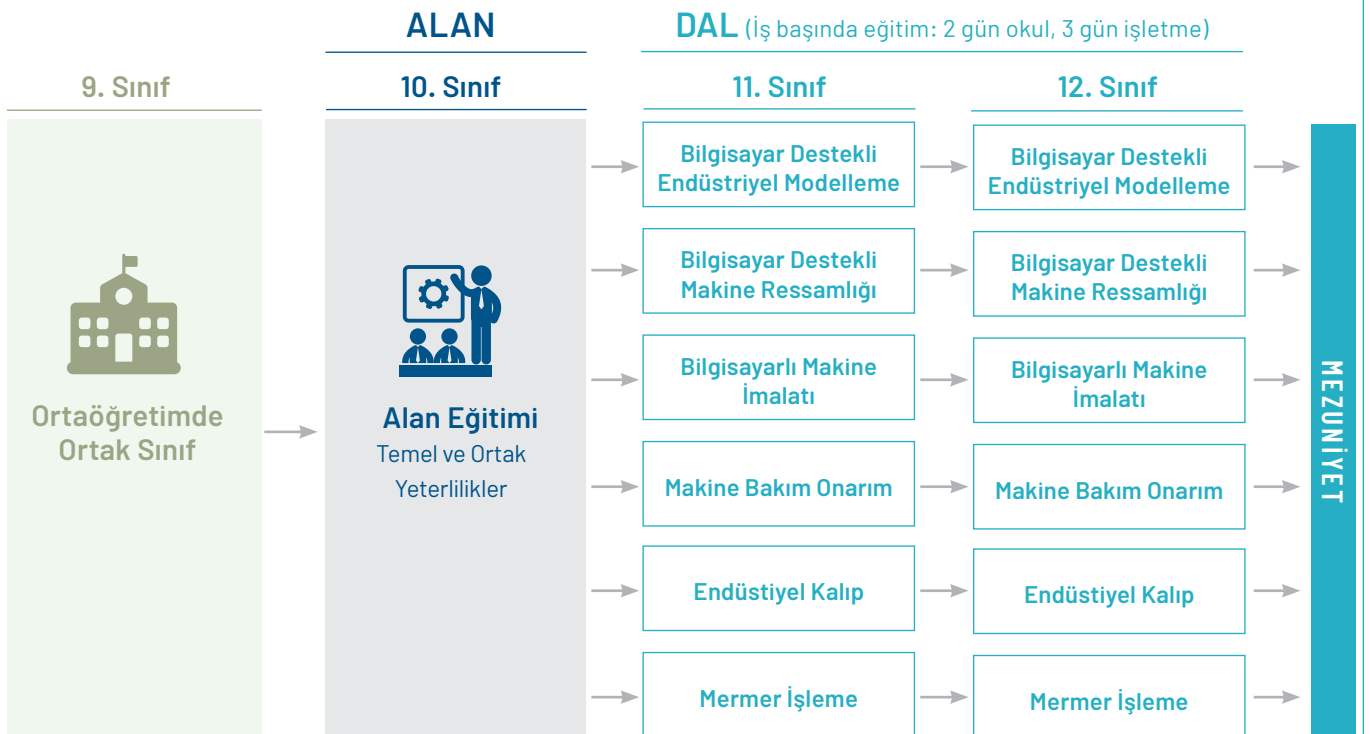
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM YERLEŞİM SÜRECİ

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SÜRECİ

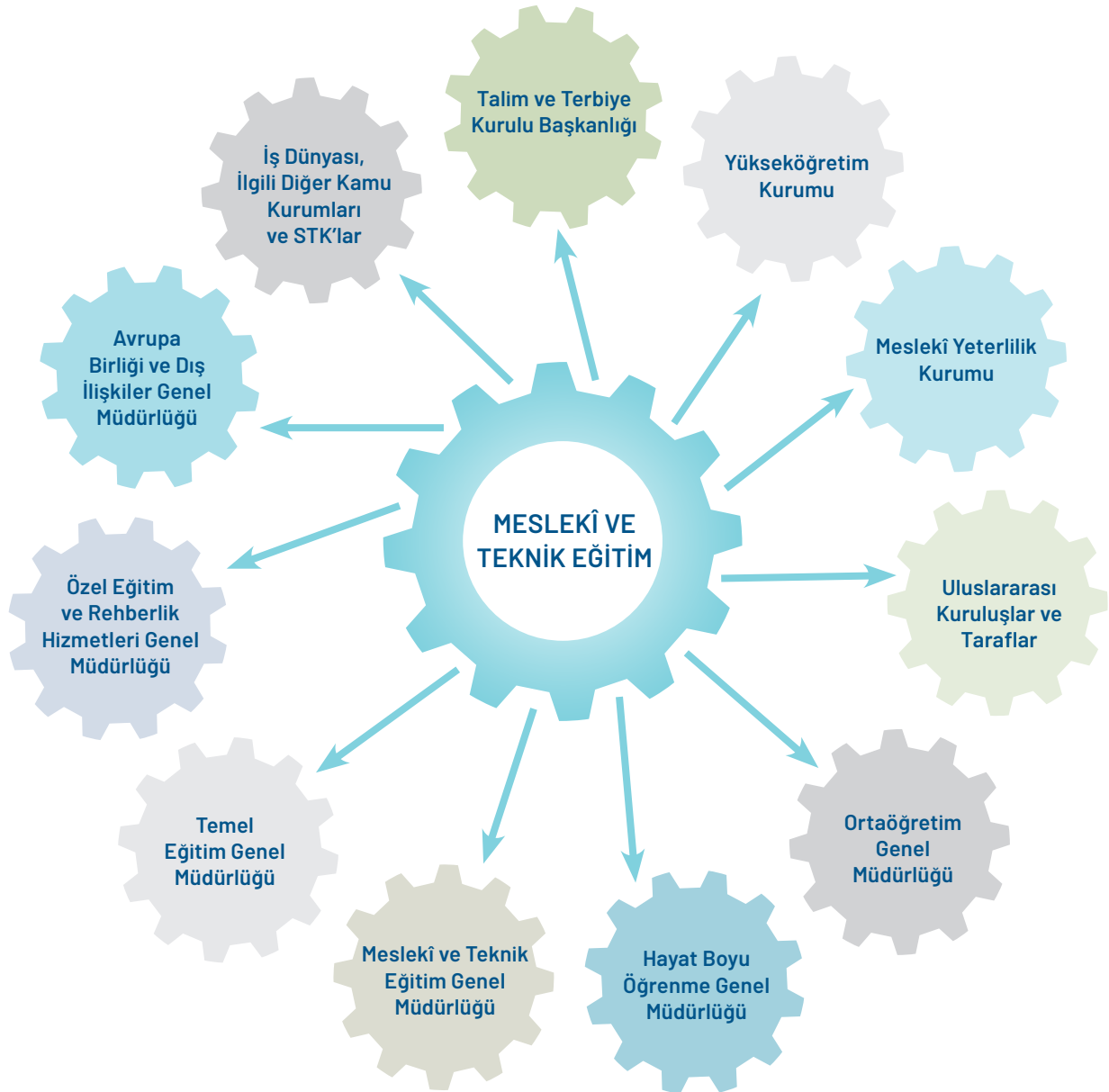

ÖRNEK ALAN: MAKİNE TEKNOLOJİSİ ALANI VE DALLARI

MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİMİN PAYDAŞLARI

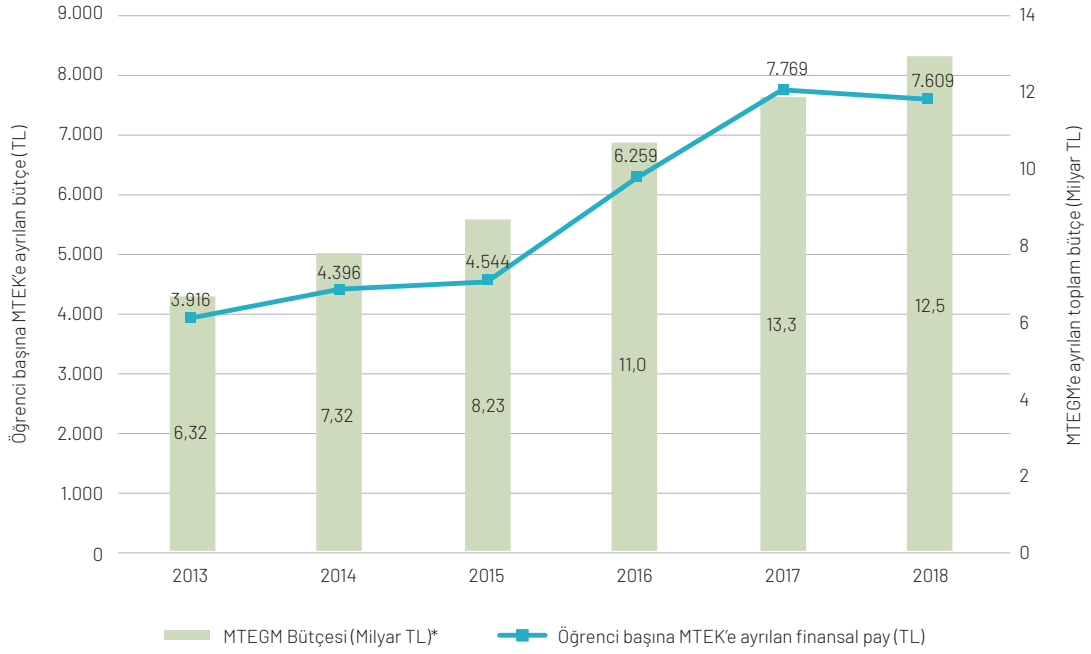

Grafik 1'de 2013-2018 yılları arasında MTEK'e ayrılan toplam bütçenin ve öğrenci başına düşen bütçenin değişimi gösterilmiştir. Grafik 1'de görüldüğü üzere, meslekî ve teknik eğitime ayrılan toplam bütçe 2013 yılında yaklaşık 6,32 milyar TL iken 2018 yılında 12,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Öğrenci başına düşen MTEK bütçesi 2013 yılında 3.916 TL'den

2018 yılında 7.609 TL'ye yükselmiştir. Hem ayrılan toplam bütçenin hem de öğrenci başına düşen bütçenin altı yıllık bir sürede yaklaşık iki katına ulaşması meslekî ve teknik eğitimin niteliğinin artırılması ve öneminin vurgulanması açısından önem teşkil edilmektedir.

GRAFİK 1

MTEK'E AYRILAN TOPLAM BÜTÇENİN VE ÖĞRENCİ BAŞINA DÜŞEN BÜTÇENİN YILLARA GÖRE DEĞİŞİMİ

2.4 Meslekî ve Teknik Eğitimde Alanlar

Türkiye’de verilen meslekî ve teknik eğitim, 2005 yılı itibarıyla Meslekî ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) ile modüler bir şekilde sunulmaya başlanmıştır. Meslekî ve teknik eğitimde öğrencilerin eğitim göreceği alanlar belirlenirken meslek analizleri, meslek standartları, ulusal ve uluslararası sınıflamalar, mevzuat ve diğer referans dokümanlar kaynak olarak kullanılmıştır.

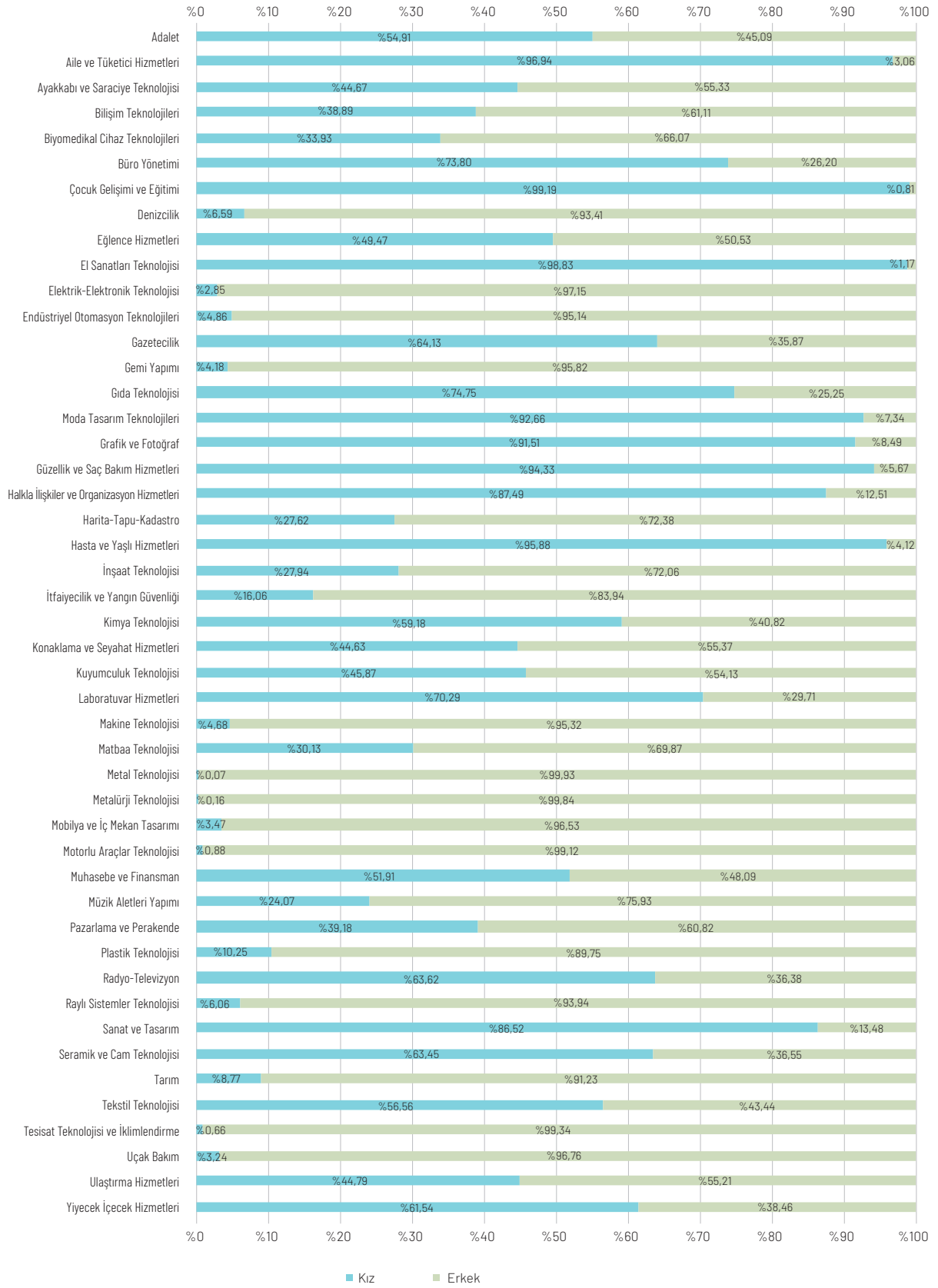
Mevcut durumda aşağıda isimleri verilen 54 alanda meslekî eğitim sunulmaktadır. EK 4’te bu alanlara ait detaylı açıklamalar sunulmuştur. Grafik 2, 2008-2014 yılları arasında meslekî eğitim alanlarında eğitimlerini başarıyla tamamlayan toplam mezun sayıları kullanılarak hesaplanmıştır. Alanlardan bağımsız olarak değerlendirildiğinde meslekî eğitim

mezunlarının %55,60’ının erkek, %44,40’ının kız olduğu görülmektedir. İstihdam koşulları ve meslek şartları dolayısıyla alanlar özelinde cinsiyet dağılımında farklılıklar görülmektedir. Erkek öğrencilerin bulunma oranının %90 ve üzerinde olduğu meslek alanları Metal Teknolojisi, Metalurji, Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Elektrik-Elektronik Teknolojisi, Uçak Bakım, Mobilya ve İç Mekan Tasarımı, Gemi Yapımı, Makine Teknolojisi, Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri, Raylı Sistemler Teknolojisi, Denizcilik ve Tarım’dır. Kız mezunların oranının %90 ve üzerinde olduğu alanların ise Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, El Sanatları Teknolojisi, Aile ve Tüketici Hizmetleri, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri, Giyim Üretim Teknolojisi ve Grafik ve Fotoğraf olduğu belirlenmiştir.

							
ADALET	AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ	AYAKKABI VE SARACİYE TEKNOLOJİSİ	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİLERİ	BÜRO YÖNETİMİ	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	DENİZCİLİK
							
EĞLENCE HİZMETLERİ	ELEKTRİK-ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	ENDÜSTRİYEL OTOMASYON TEKNOLOJİLERİ	GAZETECİLİK	GEMİ YAPIMI	GIDA TEKNOLOJİSİ	GRAFİK VE FOTOĞRAF
							
GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	HALKLA İLİŞKİLER VE ORGANİZASYON HİZMETLERİ	HARİTA-TAPU-KADASTRO	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ VE SAĞLIĞI	İNŞAAT TEKNOLOJİSİ	İTFAİYECİLİK VE YANGIN GÜVENLİĞİ	KİMYA TEKNOLOJİSİ
							
KONAKLAMA VE SEYAHAT HİZMETLERİ	KUYUMCULUK TEKNOLOJİSİ	LABORATUVAR HİZMETLERİ	MADEN TEKNOLOJİSİ	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	MATBAA TEKNOLOJİSİ	METAL TEKNOLOJİSİ	METALÜRJİ TEKNOLOJİSİ
							
METEOROLOJİ	MOBİLYA VE İÇ MEKÂN TASARIMI	MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ	MOTORLU ARAÇLAR TEKNOLOJİSİ	MUHASEBE VE FİNANSMAN	MÜZİK ALETLERİ YAPIMI	PAZARLAMA VE PERAKENDE	PLASTİK TEKNOLOJİSİ
							
RADYO - TELEVİZYON	RAYLI SİSTEMLER TEKNOLOJİSİ	SAĞLIK HİZMETLERİ	SANAT VE TASARIM	SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ	SİVİL HAVACILIK	TARIM	TASARIM TEKNOLOJİLERİ
							
TEKSTİL TEKNOLOJİSİ	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	UÇAK BAKIM	ULAŞTIRMA HİZMETLERİ	YENİLENEBİLİR ENERJİ TEKNOLOJİLERİ	YİYECEK İÇECEK HİZMETLERİ		

GRAFİK 2

MESLEKİ EĞİTİM ALANLARINDA MEZUNLARIN CİNSİYET DAĞILIMI

2008-2014 yılları arasında meslekî eğitim alan öğrenci sayıları ile oluşturulmuştur. Bu zaman aralığında henüz eğitim verilmeye başlanmamış veya bu zaman aralığı sonrasında yapıları değiştirilen meslek alanları dahil edilmemiştir.

2.5 Öğrencilere ve Mezunlara Sağlanan İmkânlar

2.5.1 İşletmelerde Meslekî Eğitim ve Staj

Öğrenciler meslekî eğitim uygulamalarını, işletmelerde meslekî eğitim ve stajla yapmaktadır.

İşletmelerde Meslekî Eğitim; meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında, işletmelerde veya kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde aldıkları eğitim uygulamalarıdır. Anadolu meslek programı öğrencileri 12. sınıfta üç gün; Meslekî Eğitim Merkezi programlarına kayıtlı öğrenciler ise 9. sınıftan itibaren dört veya beş gün işletmede beceri eğitimi görmektedir.

Staj ise Anadolu teknik programı öğrencilerinin meslekî bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, iş hayatına uyumlarını, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetiştirmelerini ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımalarını sağlamak amacıyla 40 iş günü işletmelerde uygulama eğitimi gördüğü meslekî eğitimidir.

2.5.2 Yurtdışı İşletmelerinde Beceri Eğitimi ve Staj

Öğrenciler, kardeş okul uygulaması, uluslararası ikili anlaşma, protokol ya da bir proje kapsamında, sigorta dâhil, her türlü sorumluluk kendilerine ait ve giderleri kendileri ya da proje çerçevesinde karşılanmak üzere alanlarıyla ilgili beceri eğitimi ve stajlarını yurtdışındaki işletmelerde de yapabilirler.

2.5.3 Sigorta İşlemleri

Öğrencilerin güven içinde eğitimlerine devam etmesi ve oluşacak herhangi bir olumsuz durumda mağdur edilmemesi amacıyla Meslekî Eğitim Merkezi programlarında 9. sınıftan itibaren, Anadolu Teknik ve Anadolu Meslek Prog-

ramlarında ise 10. sınıftan itibaren iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmıştır. Sektörün arzuladığı nitelikli iş gücünü yetiştirmek ve sektörün mali yükünü azaltmak amacıyla işveren tarafından çıraklara ve meslek lisesi öğrencilerine asgari ücretin en az %30'u tutarında ücret ödenmektedir.

2.5.4 Bursluluk ve Yatılılık İmkânları

Maddi imkânları yetersiz olan öğrenciler isterlerse yatılılık imkânlarından ve İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavına (İOKBS) girerek sınav sonucuna göre burs imkânlarından faydalanabilirler.

Kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri kapsamında başarılı ve maddi imkânları yetersiz olan öğrencilere özel burs desteği de sağlanmaktadır.

2.5.5 Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Mezunlarını İzleme Portalı

E-mezun sistemi ile meslekî ve teknik ortaöğretim sistemine ilişkin okul ve alan bilgilerine, haberlere, bağlantılara ve daha fazla bilgiye erişim sağlanabilmektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında verilen eğitimin öğrencilere kazandırdığı mesleki yeterlikler ile bu yeterliklerin iş hayatının taleplerine uygunluğunu, işverenlerin mezunlardan memnuniyet düzeyini, mezunların istihdam durumunu ve işletmelerin mesleki ve teknik eğitim veren okullardan beklentilerini tespit etmek amacıyla, web tabanlı olarak mezunların izlenmesi çalışması yapılmaktadır. e-mezun web sitesinde (<http://emezun.meb.gov.tr>) yayımlanan ve mezun öğrenciler ile mezunlara istihdam imkânı sağlayan işverenlere uygulanan anketler vasıtasıyla gerçekleştirilen ve mezunlara kariyer planlaması konusunda rehberlik edilebilme imkânı da sağlayan bu çalışmayla, her yıl izleme ve değerlendirme (e-mezun) raporu hazırlanmaktadır.

2.5.6 İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarından Yararlanma

- Öğrenim gördüğü meslek hakkında bilgi, beceri ve görüşünü artırmak isteyen Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri, yaz tatillerinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından 15 yaş ve üstü bireylere sağlanan işbaşı eğitim programlarından faydalanabilmektedir.
- İşbaşı eğitim programına katılan öğrenciler için ücret verilmektedir. Ayrıca iş kazası ve meslek hastalıkları ile genel sağlık sigortası prim giderleri sağlanmaktadır.
- İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlarından destek alınabilmekte ve İŞKUR tarafından yayınlanan İMD İŞKUR Meslek Seçimine Destek dergisinden yararlanılabilmektedir.

2.5.7 Bilim, Sanat, Kültür ve Spor Faaliyetleri

Öğrencilerin çok yönlü gelişimini desteklemek amacıyla;

- Uluslararası MEB Robot Yarışması,
- Kitap okuma yarışması,
- Kurum/kuruluşlar ile imzalanan iş birliği protokolleri kapsamında ilgili meslek alanlarına yönelik çeşitli yarışma ve etkinlikler düzenlenmektedir.

2.5.8 Mezunlara Verilen Haklar

Bütün meslekî ve teknik eğitim mezunlarına **teknisyen** unvanı verilmektedir. Meslekî ve teknik ortaöğretimden meslek yüksekokullarına geçişte sınav sonucuna göre alanında eğitim yapmak isteyen mezunlara **ek puan** verilmektedir. Mezun olduktan sonra öğrenim görülen meslek alan-

larına göre ek puan verilen yükseköğretim programları için <https://yokatlas.yok.gov.tr/> adresi ziyaret edilmelidir.

KOSGEB ile yapılan protokol kapsamında kendi iş yerini açan meslekî eğitim mezunlarına KOSGEB tarafından **50 bin TL hibe** ve **100 bin TL faizsiz kredi** verilmektedir.

2.5.9 Mezunlara Verilen Belge ve Unvanlar

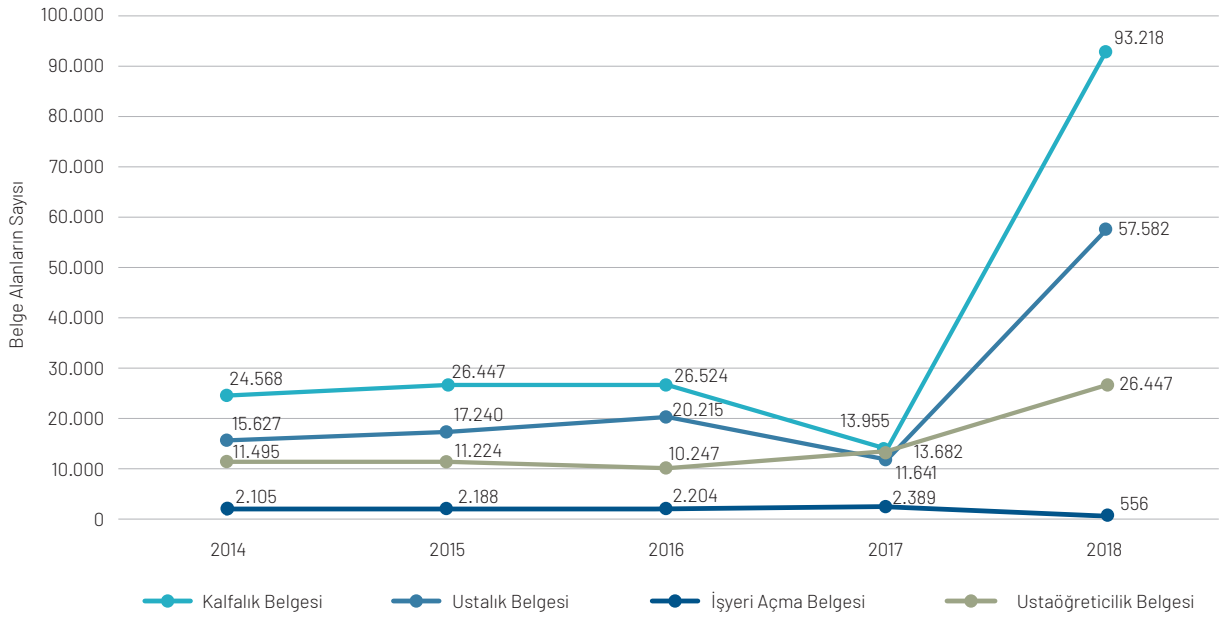
- Alan ve dalda diploma (MTAL)
- Ustalık ve kalfalık belgesi (MEMP)
- Teknisyenlik unvanı
- İşyeri açma belgesi
- EUROPASS belgesi
- Aldığı ve başardığı modülleri, dersleri ve kredileri gösteren belge
- Ustaöğreticilik belgesi
Ustalık belgesi ya da iş yeri açma belgesi sahibi olup Meslekî Eğitim Merkezlerinde açılan iş pedagojisi kurslarını başarıyla tamamlayanlara ustaöğreticilik belgesi verilir.

Grafik 3'te 2014-2018 yılları arasında meslekî ve teknik eğitimde kalfalık, ustalık, işyeri açma belgesi ve ustaöğreticilik belgesi alan öğrenci ve öğretmen sayıları verilmiştir. Grafik 3'te görüldüğü gibi, 2014-2016 yılları aralığında kalfalık, ustalık, işyeri açma belgesi ve ustaöğreticilik belgesi alan öğrenci ve öğretmen sayıları görece yakın değerlerdedir. 2018 yılında ise kalfalık, ustalık ve ustaöğreticilik belgesi alan öğrenci ve öğretmen sayılarında önemli artışlar görülürken işyeri açma belgesi alan mezun sayısında düşüş görülmüştür.

GRAFİK 3

MEZUNLARA VERİLEN BELGE SAYISININ YILLARA GÖRE DEĞİŞİMİ

2.5.10 Kalite Süreçleri

Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında sağlanan hizmetleri, izlenen süreçleri, kontrol edilen tesisleri analiz ederek izleyen süreç ve yöntemlerin tamamına kalite yönetimi denir. Kalite yönetimi kurumlara amaç ve stratejilerine ulaşmak için ölçmeye dayalı bir iç denetim sistemi sağlamaktadır. Kalite güvence sistemine sahip olmak kurumları kalite açısından garanti altına almamakla beraber hedeflere ulaşmak açısından izlenen yolun objektif bir şekilde değerlendirmesine imkân sağlamaktadır (Özer, Gür ve Küçükcan, 2010).

Etkili bir kalite yönetimi; standartların karşılandığını ve/veya kalite hizmetinin nasıl sunulacağını belirlemeli, kontrol etmeli ve son olarak bunu sağlamalıdır. Kalitenin sağlanabilmesi için meslekî ve teknik eğitimin, hizmet ya da süreçleri etkili bir şekilde izlemesi için dört önemli husus vardır.

1. Kaliteli hizmet ya da süreçlerin (eğitimciler, yöneticiler vb.) gerçekleştirilmesinde görev alan kişiler nitelikli olmalıdır. Bu kişiler, öğrenci ve sektörün ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendilerinden bekleneni bilirler.
2. Personelin çalışma ortamı, verilen eğitim programlarına uygun olmalıdır. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında atölye ya da laboratuvar bulunmalıdır. Yeterli olmadığında diğer kurum ve kuruluşların atölye ve laboratuvarlarına erişim sağlanmalıdır. Ayrıca, bu atölye ve laboratuvarlar öğrencilerin çalışabilmeleri için güvenli ve sağlıklı olmalıdır.
3. Personel tarafından kullanılan araç, gereç ve materyaller asgari düzeyde sağlanmalıdır. Kaynaklar, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları tarafından verilen programları ve yeterlilikleri karşılamalıdır. Ayrıca, programların tamamında kaynakların öğrenci sayısı ile uyumlu olması gerekmektedir.
4. Bir öğrencinin gerekli uygulamalı beceri düzeyine sahip olması ya da yazılı sınavları geçmesi oldukça önemli kararlardır ve bu tip kararların kanıta dayalı alınması gerekmektedir.

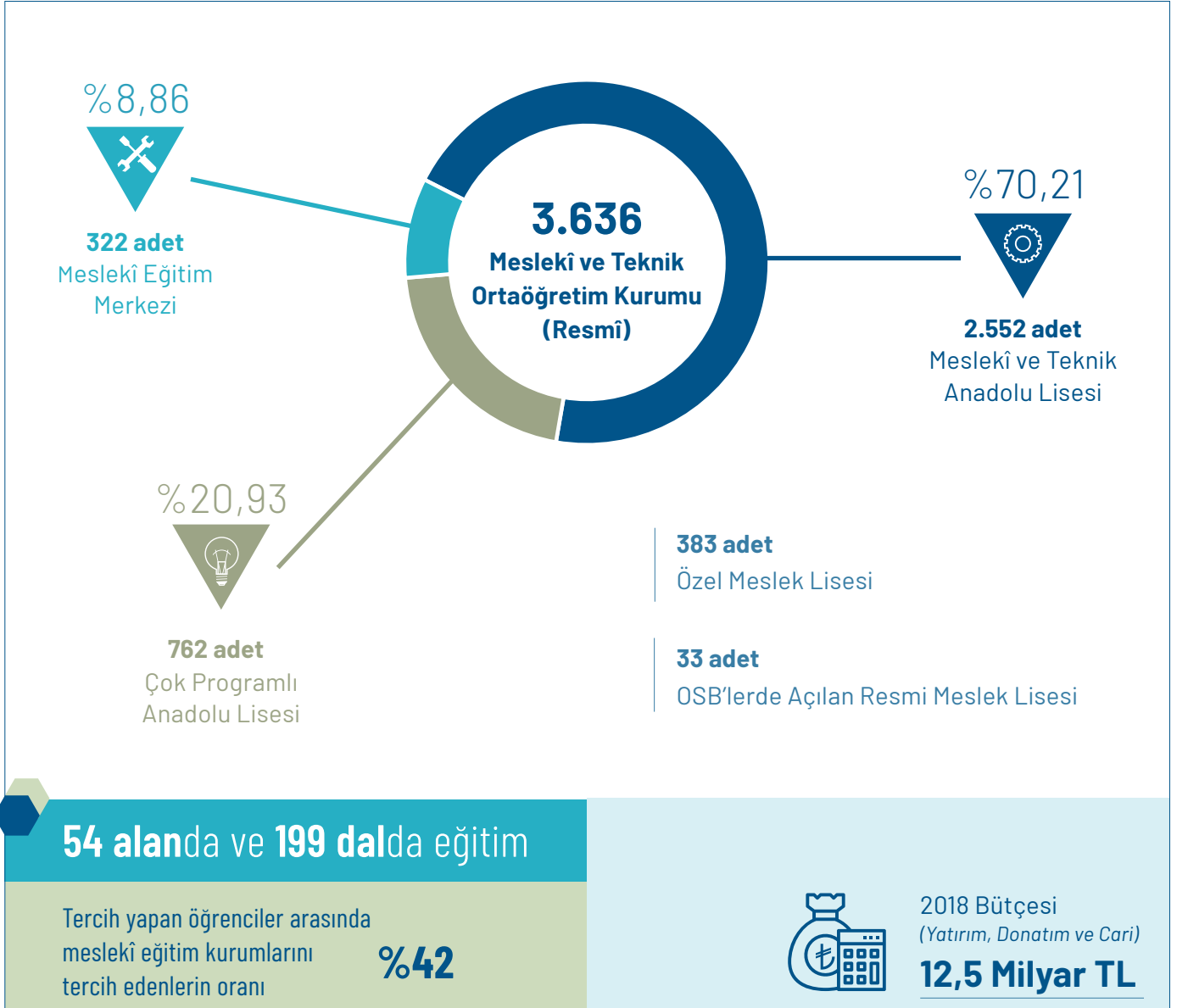
Personel, çalışma ve eğitim ortamları, araç, gereç ve materyaller, ürünler ve kararlardaki kalite standartlarının birlikte kullanılması etkili bir kalite yönetim sisteminin oluşmasını sağlar.

2.6 Meslekî ve Teknik Eğitim İstatistikleri

Türkiye’de 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibarıyla MTEGM’ye bağlı meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında örgün eğitime devam eden 1.642.635 öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin 864.591’i (%56,08) erkek, 677.008’i (%43,92) kız olmak üzere 1.541.599’u Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde, 101.036’sı ise Meslekî Eğitim Merkezlerinde eğitim görmektedir. Türkiye’deki meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının toplam sayısı 3.636 olup bu kurumların 2.552’si (%70,21) Meslekî ve Teknik Anadolu

Lisesi, 762’si (%20,93) Çok Programlı Anadolu Lisesi, 322’si (%8,86) Meslekî Eğitim Merkezleridir.

Türkiye’de meslekî ve teknik eğitimin gelişiminin izlenmesi amacıyla önemli olduğu düşünülen göstergeler bu başlık altında incelenmiştir. Bu kapsamda yıllara göre öğrenci, öğretmen ve okul sayıları, döner sermaye gelirleri, mezunların istihdam durumları incelenmiştir.

2017-2018 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim gören
%56,08 **864.591 erkek öğrenci**

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim gören
%43,92 **677.008 kız öğrenci**

130.372
Öğretmen

68.827
Derslik

Her derslikte 26
öğrenci

109.259
Özel Meslek
Lisesi Öğrencisi

Her öğretmene 13
öğrenci

2.6.1 Yıllara Göre Öğrenci, Öğretmen ve Okul Sayıları

Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci ve mezunların sayısı bu alana yönelik talebe ilişkin önemli göstergelerdir. Öğretmen ve okul/kurum sayısı ise meslekî ve teknik eğitim alanındaki verimi ve eğitimin niteliğini artırmaya ilişkin atılan adımlar açısından bilgi sağlamaktadır. Yıllar içinde meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci, öğretmen ve okul sayılarının değişimi Grafik 4'te gösterilmiştir. Grafik 4'te görüldüğü gibi, 2008-2009 eğitim öğretim yılından 2018-2019 yılına kadar on yıllık zaman aralığında öğrenci sayısı açısından artma ve azalma yönünde değişimler olmuştur. 2008-2009 yılı ile 2014-2015 yılı aralığında görülen artışa karşın 2014-2015 yılından itibaren öğrenci sayısı azalmaya başlamış ve 2018-2019 yılında son beş yılın en düşük seviyesine gerilemiştir.

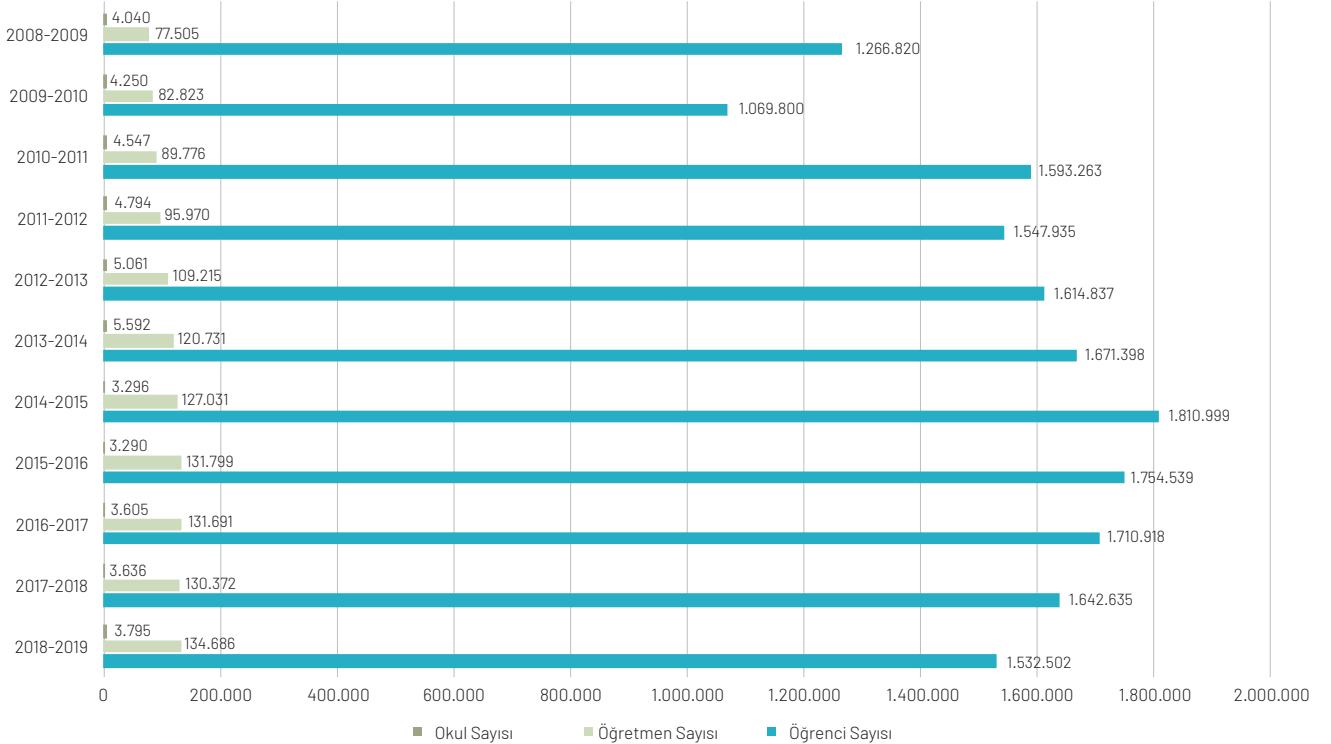
On yıllık zaman aralığında öğretmen sayılarının sürekli artış göstermesi meslekî ve teknik eğitim kurumlarında

eğitimin niteliğini artırıcı önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğretmen başına düşen öğrenci oranının yaklaşık 17 olduğu, bu oranın 2018-2019 yılında azalarak yaklaşık 11 olduğu Grafik 4 aracılığıyla görülmektedir. Dolayısıyla meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğretmen-öğrenci etkileşimi yıllar içinde artmış ve öğrencilerin daha nitelikli eğitim görmeleri sağlanmıştır.

Grafik 4 aracılığıyla okul sayılarında yıllar içinde görülen değişim 2014-2015 yılı öncesi ve sonrası şeklinde gruplanabilir. 2008-2009 yılı itibarıyla okul sayılarında başlayan artış 2013-2014 yılında en üst düzeye ulaşmış ancak bu yıl içinde yapılan düzenleme ile okulların yapısı ve türleri değiştirilmiştir.

GRAFİK 4

MESLEKİ EĞİTİM KURUMU, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI (2008-2018)

2018-2019 eğitim-öğretim yılında Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri dahil edilmiştir.

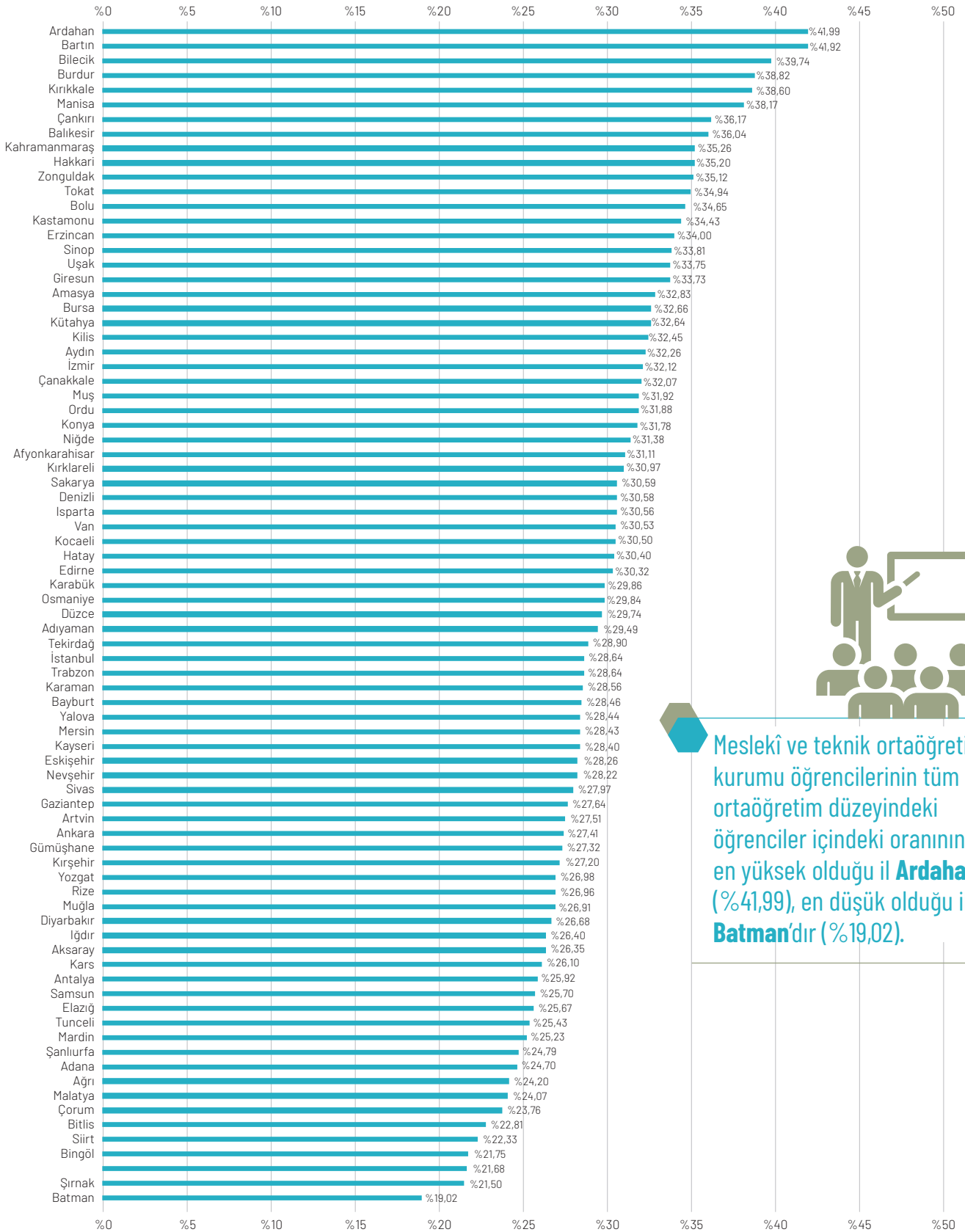
2.6.2 İllere Göre Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Eğitim Gören Öğrenci Oranları

2018-2019 eğitim öğretim yılında ortaöğretim düzeyinde illerde bulunan toplam öğrenci sayıları ile meslekî eğitim gören öğrenci sayıları incelenmiş, illerde meslekî eğitim gören öğrencilerin oranları belirlenmiştir. Grafik 5'e göre,

meslekî ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencilerinin tüm ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler içindeki oranının en yüksek olduğu il Ardahan (%41,99), en düşük olduğu il Batman'dır (%19,02).

GRAFİK 5

İLLERE GÖRE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ İÇİNDEKİ ORANI (2018-2019)

Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencilerinin tüm ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler içindeki oranının en yüksek olduğu il **Ardahan** (%41,99), en düşük olduğu il **Batman**'dir (%19,02).

MTEGM'ye bağlı Meslekî ve Teknik Eğitim okulları dâhil edilmiştir.

2.6.3 Meslekî ve Teknik Eğitim Kapsamında Bölgelere Göre Öğrenci, Öğretmen, Mezun, Şube ve Okul Sayıları

Meslekî ve teknik eğitimde temel göstergeler olan öğrenci, öğretmen, mezun sayıları Grafik 6'da, şube ve okul sayıları Grafik 7'de İstatistikî Bölge Sınıflamasına göre oluşturulan bölgeler kapsamında incelenmiştir.

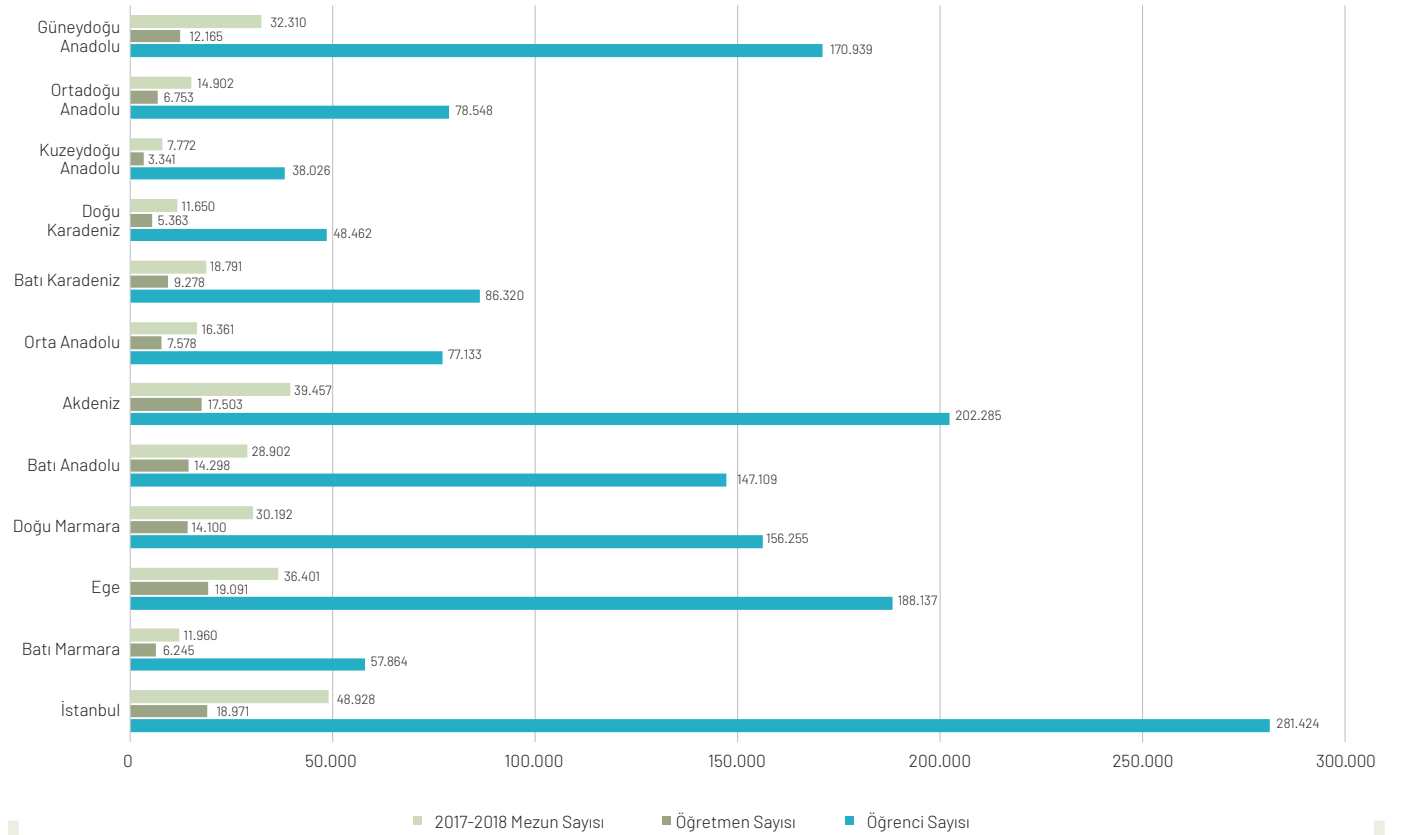
Grafik 6'da, en fazla öğrenci ve mezun sayısına sahip olan bölgenin İstanbul Bölgesi, en fazla öğretmen sayısına sahip olan bölgenin Ege Bölgesi olduğu görülmektedir. Meslekî eğitim gören öğrenci sayısının en az olduğu bölgeler sırasıyla Kuzeydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Batı Marmara'dır. Tüm Türkiye'de yaklaşık %11 olarak hesaplanan öğretmen başına düşen öğrenci oranının İs-

tanbul Bölgesinde yaklaşık %14 ile en yüksek, yaklaşık %9 ile Doğu Karadeniz Bölgesinde en düşük değeri aldığı görülmektedir.

Grafik 7'de görüldüğü gibi, şube sayısının en yüksek olduğu bölge İstanbul'dur. Meslekî ve teknik eğitim alan öğrenci sayısının en yüksek olduğu bölgenin İstanbul olması dolayısıyla şube sayısının da yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Ancak en fazla okul sayısının Ege Bölgesinde olduğu görülmektedir. En az okul sayısının bulunduğu iki bölge ise Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgeleridir.

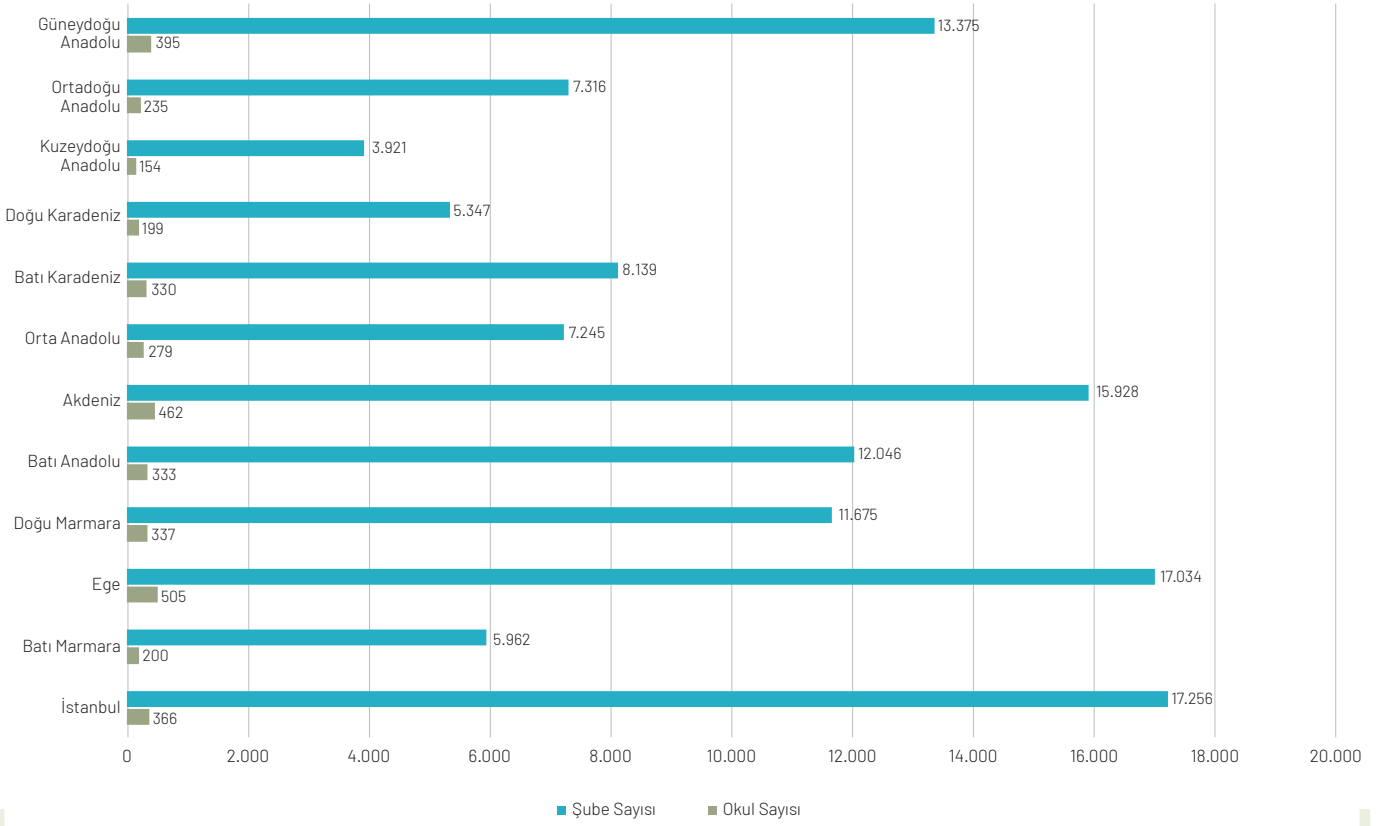
GRAFİK 6

İSTATİSTİKİ BÖLGE SINIFLAMASINA GÖRE MESLEKİ EĞİTİMDE ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE MEZUN SAYILARI (2018-2019)

GRAFİK 7

İSTATİSTİKİ BÖLGE SINIFLAMASINA GÖRE MESLEKİ EĞİTİMDE ŞUBE VE OKUL SAYILARI (2018-2019)

2.6.4 Döner Sermaye

Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ve Meslekî Eğitim Merkezlerinin 774'ünde döner sermaye kapsamında üretim yapmakta ve hizmet sunulmaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetler öğrencilere çıktı odaklı uygulamalı eğitim imkânı vermekte ve sektörün istediği becerilerin kalıcı bir biçimde kazandırılmasında önemli rol oynamaktadır.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde 2017 yılı içerisinde yapılan üretimlerden 217.197.959 TL gelir elde edilmiştir.

TABLO 1

2017 YILI DÖNER SERMAYE TOPLAM GELİRİ

Döner Sermaye Geliri Elde Eden Okul Sayısı	774
2017 Yılı Toplam Gelir (TL)	217.197.959 TL

Tablo 2'de döner sermaye gelir dilimleri gösterilmiştir. Döner sermaye faaliyetlerinin yürütüldüğü 774 okulun 131'i 2017 yılında gelir sağlayamamıştır. Okulların 207'si 10.001-100.000 TL arasında değişen miktarlarda gelir elde etmiştir. En yüksek gelir dilimini gösteren 1.000.000 TL'den daha yüksek gelir elde eden okul sayısı ise 54'tür. Bu 54 okulun içinde Ankara ve Antalya'dan dört okul, Isparta ve Şanlıurfa'dan üç okul yer almaktadır.

Tablo 3'te görüldüğü üzere Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin %25,24'ü, Çok Programlı Anadolu Liselerinin %0,79'u ve Meslekî Eğitim Merkezlerinin %7,72'si döner sermaye çalışmaları aracılığıyla gelir elde etmektedir. Döner sermaye çalışmaları mevcut olmasına karşın bu çalışmaların faaliyette olmadığı okul oranları Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde %3,05, Çok Programlı Ana-

TABLO 2

DÖNER SERMAYE GELİR DİLİMLERİNE GÖRE KURUM SAYILARI

Döner Sermaye Gelir Dilimleri	Kurum Sayısı
Döner Sermaye Geliri Elde Etmeyen Okul Sayısı	131
5.000 TL'den düşük	49
5.001 TL-10.000 TL arası	26
10.001-100.000 arası	207
100.000- 250.000 arası	147
250.001-500.000 arası	103
500.001-1.000.000 arası	57
1.000.000'den yüksek	54
TOPLAM	774

dolu Liselerinde %0,95, Meslekî Eğitim Merkezlerinde ise %0,34'tür. Her üç okul türünde de okulların büyük bir kısmında döner sermaye çalışmalarının gerçekleştirilmesi, üretimin oluşturduğu katma değeri sınırlandırmaktadır. Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin %71,71'inde, Çok Programlı Anadolu Liselerinin %98,26'sında ve Meslekî Eğitim Merkezlerinin %91,95'inde döner sermaye çalışmaları yapılmamaktadır.

TABLO 3

OKUL TÜRLERİNE GÖRE DÖNER SERMAYE ÇALIŞMALARI

	MTAL Yüzde (%)	ÇPAL Yüzde (%)	MEM Yüzde (%)
Faaliyette	25,24	0,79	7,72
Faaliyette değil	3,05	0,95	0,33
Yok	71,71	98,26	91,95

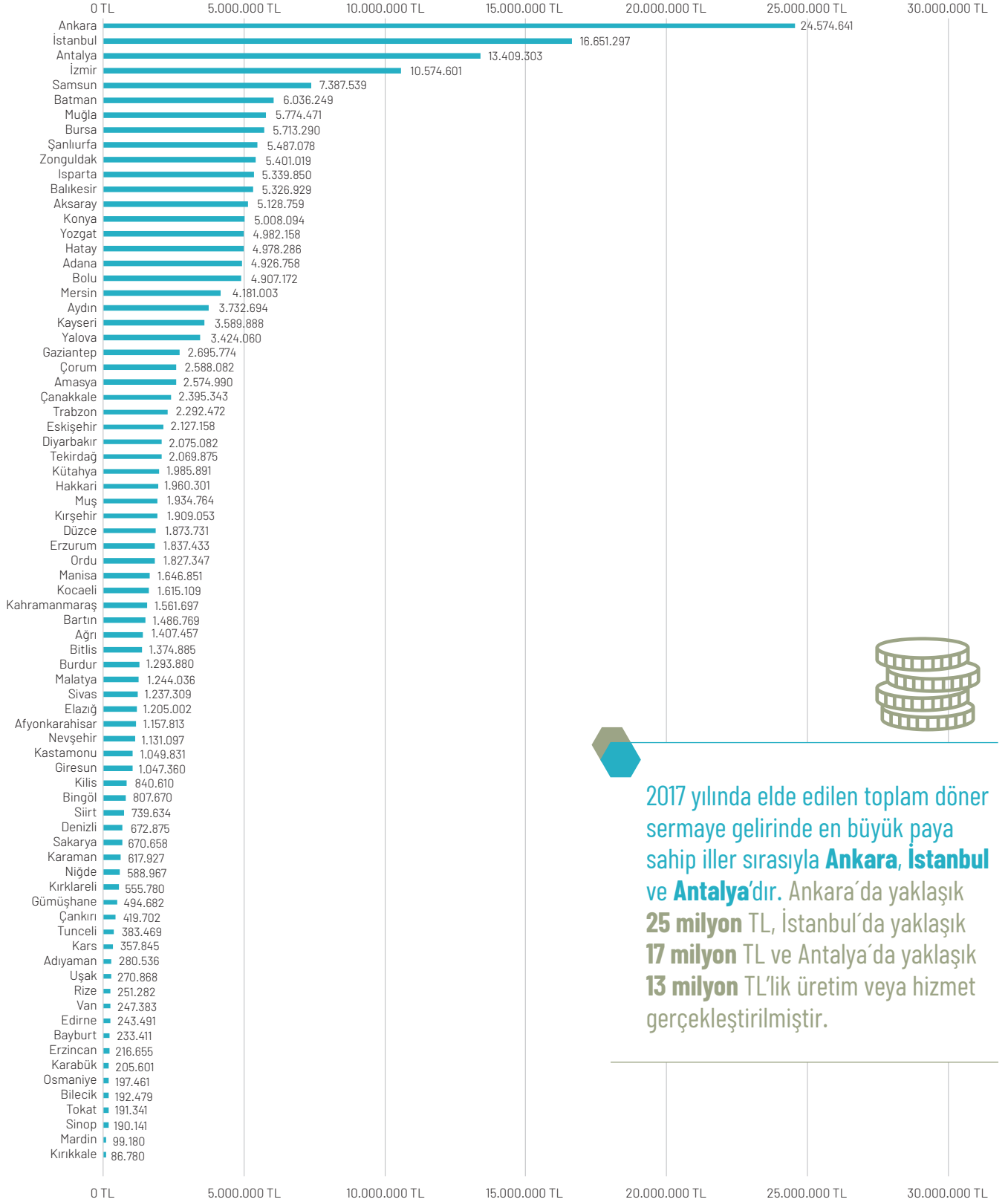
Grafik 8'de illere göre 2017 yılı döner sermaye gelirleri gösterilmiştir. 2017 yılında elde edilen toplam döner sermaye gelirinde en büyük paya sahip iller sırasıyla Ankara, İstanbul ve Antalya'dır. Ankara'da yaklaşık 25 milyon TL, İstanbul'da yaklaşık 17 milyon TL ve Antalya'da yaklaşık 13 milyon TL'lik üretim veya hizmet gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4'te en yüksek döner sermaye gerçekleştiren 50 okul gösterilmiştir. Bu okulların içindeki dört okul Ankara ilinde, üç okul Antalya ilinde ve üç okul Isparta ilindedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi en yüksek döner sermaye gerçekleştiren ilk üç okul Batman, Ankara ve Samsun ilindedir. Batman'da bulunan Batman Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin 2017 yılı döner sermaye geliri 5.455.491 TL'dir. Ankara'da bulunan Siteler Meslekî Eğitim Merkezinin 2017 döner sermaye geliri 4.797.755 TL ve Samsun'da bulunan Atakum Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin 2017 döner sermaye geliri 4.539.865 TL'dir. Tablo 4'te verilen ilk 50 okulun 2017 yılında elde ettikleri toplam döner sermaye geliri 104.238.266 TL'dir.

GRAFİK 8

İLLERE GÖRE MESLEKİ EĞİTİM KURUMLARININ DÖNER SERMAYE GELİRLERİ (2017)

2017 yılında elde edilen toplam döner sermaye gelirinde en büyük paya sahip iller sırasıyla **Ankara, İstanbul ve Antalya**'dır. Ankara'da yaklaşık **25 milyon TL**, İstanbul'da yaklaşık **17 milyon TL** ve Antalya'da yaklaşık **13 milyon TL**'lik üretim veya hizmet gerçekleştirilmiştir.

TABLO 4

EN YÜKSEK DÖNER SERMAYE GELİRİ GERÇEKLEŞTİREN 50 OKUL

Sıra	İl	İlçe	Okul ve Kurum Adı	2017 Yılı Döner Sermaye Geliri
1	Batman	Merkez	Batman Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	5.455.491
2	Ankara	Altındağ	Siteler Meslekî Eğitim Merkezi	4.792.755
3	Samsun	Atakum	Atakum Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	4.539.865
4	Balıkesir	Ayvalık	Cunda Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	4.526.904
5	Yozgat	Merkez	Fatih Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	4.463.818
6	Ankara	Yenimahalle	Gazi Meslekî Eğitim Merkezi ve 4. Akşam Sanat Okulu	4.013.389
7	Antalya	Manavgat	Manavgat Evliya Çelebi Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	3.608.967
8	Ankara	Altındağ	Atatürk Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	3.205.375
9	Antalya	Muratpaşa	Falez Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	3.174.301
10	Aksaray	Merkez	Uluırmak Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.892.725
11	Adana	Seyhan	Nezihe Yalvaç Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.593.432
12	Bolu	Merkez	İzzet Baysal Abant Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.578.367
13	Yalova	Merkez	Şaban Temuge Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.552.464
14	Aydın	Kuşadası	Güvercinada Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.530.660
15	Konya	Ereğli	Ereğli TOKİ Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.507.305
16	Amasya	Merkez	Amasya İMKB Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.492.821
17	Aksaray	Merkez	Aksaray Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.132.364
18	Zonguldak	Ereğli	Zübeyde Hanım Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2.085.984
19	Kayseri	Melikgazi	Kayseri Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.857.214
20	Hakkari	Merkez	Atatürk Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.766.868
21	Isparta	Merkez	Gül Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.758.308
22	Çanakkale	Merkez	Çanakkale Kepez Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.677.330
23	Zonguldak	Alaplı	Alaplı Çok Programlı Anadolu Lisesi	1.605.943
24	Muş	Merkez	Muş Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.578.095
25	Şanlıurfa	Haliliye	Urfa Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.558.924
26	Isparta	Yalvaç	Yalvaç Antik Kent Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.547.679
27	Eskişehir	Tepebaşı	Ali Güven Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.490.458
28	Adana	Sarıçam	Evliye Çelebi Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.479.506
29	Şanlıurfa	Karaköprü	Gap Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.478.400
30	İstanbul	Beşiktaş	Etiler Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.460.305
31	Tekirdağ	Süleymanpaşa	Süleymanpaşa Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.448.300
32	İzmir	Buca	Buca Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.442.685
33	İzmir	Konak	Konak Çınarlı Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.368.468
34	Antalta	Kaş	Kaş Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.330.567
35	Diyarbakır	Yenişehir	Diyarbakır Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.326.134
36	Hatay	Payas	Payas Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.302.150
37	Bartın	Amasra	Amasra Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.286.711

TABLO 4

EN YÜKSEK DÖNER SERMAYE GELİRİ GERÇEKLEŞTİREN 50 OKUL (devam)

Sıra	İl	İlçe	Okul ve Kurum Adı	2017 Yılı Döner Sermaye Geliri
38	Isparta	Eğirdir	Eğirdir Nafiz Yürekli Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.280.661
39	Muğla	Ortaca	Ortaca Dalyan H .F. Tınaztepe Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.265.715
40	Düzce	Merkez	Düzce Zübeyde Hanım Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.253.784
41	Bitlis	Merkez	Bitlis Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.242.910
42	Samsun	İlkadim	Samsun Şehit İlhan Hanlı Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.233.373
43	Hatay	Dört Yol	Recep Atakaş Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.227.089
44	Trabzon	Akçaabat	Akçaabat Atatürk Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.224.080
45	Mersin	Tarsus	Tarsus Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.165.872
46	Elazığ	Merkez	Elazığ Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.148.087
47	Muğla	Fethiye	Şehit Yüzbaşı Özgür Öztekin Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.080.469
48	İstanbul	Zeytinburnu	Zeytinburnu M. İhsan Mermerci Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.075.291
49	Gaziantep	Şehitkamil	Mehmet Akif Ersoy Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.066.118
50	Ankara	Çankaya	Çankaya İMKB Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	1.063.789
			TOPLAM	104.238.266

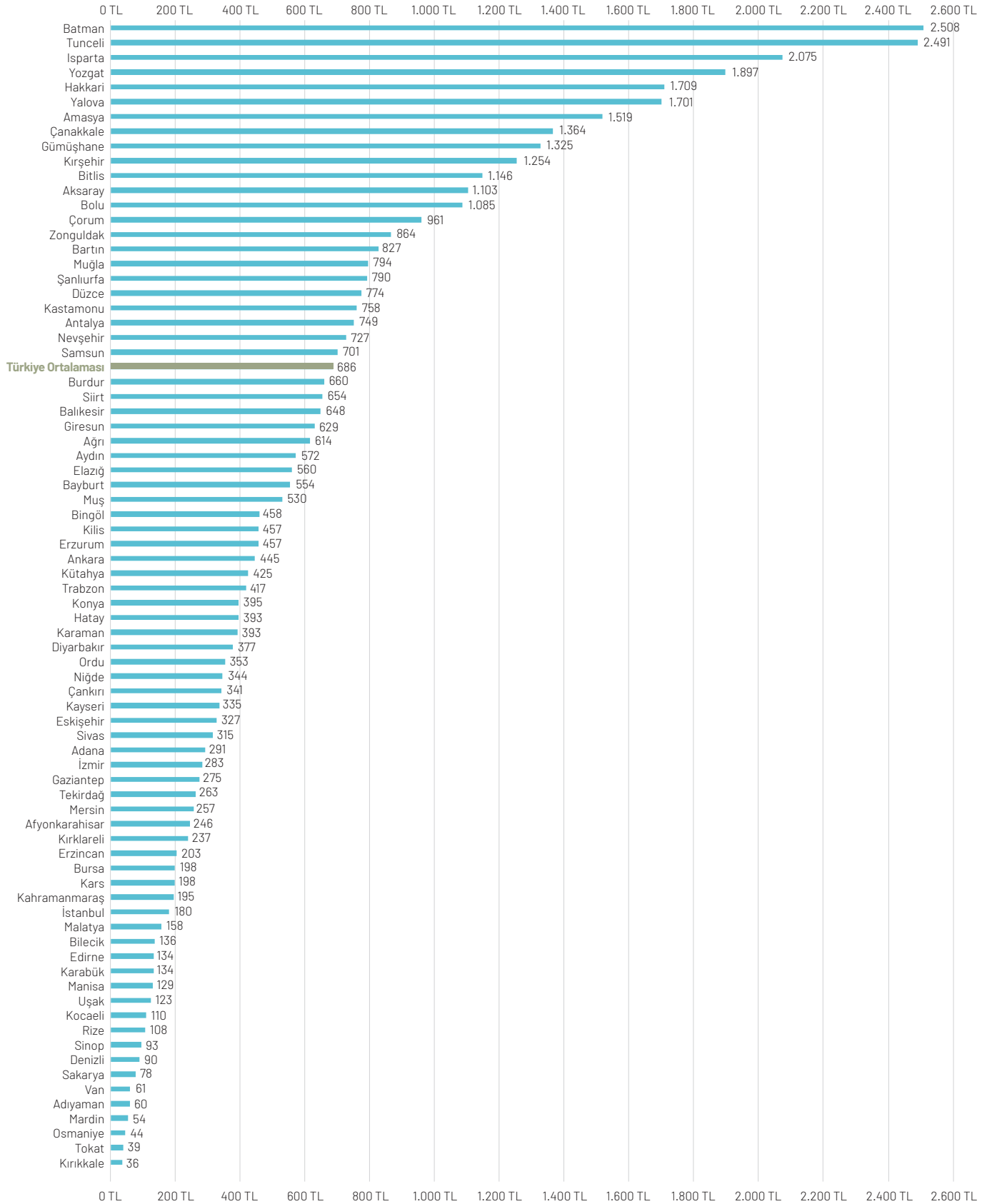
Döner sermaye çalışmaları aracılığıyla elde edilen gelirin öğrenci başına düşen miktarı illere göre sıralanmış ve Grafik 9'da verilmiştir. Grafik 9'da görüldüğü üzere, öğrenci başına düşen döner sermaye geliri en yüksek olan şehir 2.508 TL ile Batman'dır. Batman'a en yakın il olan Tunceli'de ise öğrenci başına düşen döner sermaye geliri 2.491 TL'dir. Türkiye ortalamasının (685,66 TL) üzerinde 23 il yer alırken 58 il ortalamasının altında yer almaktadır. Grafik 15'te görüldüğü gibi, Ardahan, Artvin, Iğdır ve Şırnak'ta bulunan meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında döner sermaye çalışmaları olmasına karşın herhangi bir gelir bulunmamaktadır.

Grafik 10'da meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğretmen başına düşen döner sermaye gelirleri illere göre verilmiştir. Grafik 10'da görüldüğü gibi, öğretmen başına düşen döner sermaye gelirin göre yapılan sıralamada ilk üç il Batman, Hakkari ve Yozgat'tır. Bu üç il, hem Grafik 8'de verilen iller sıralamasında hem de Grafik 9'da verilen öğrenci başına düşen döner sermaye geliri sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır. Görece yüksek döner sermaye gelirlerine sahip bu üç şehirde büyükşehirlerle kıyasla daha az öğretmen olması Grafik 10'da daha üst sıralara ulaşmalarını sağlamaktadır.

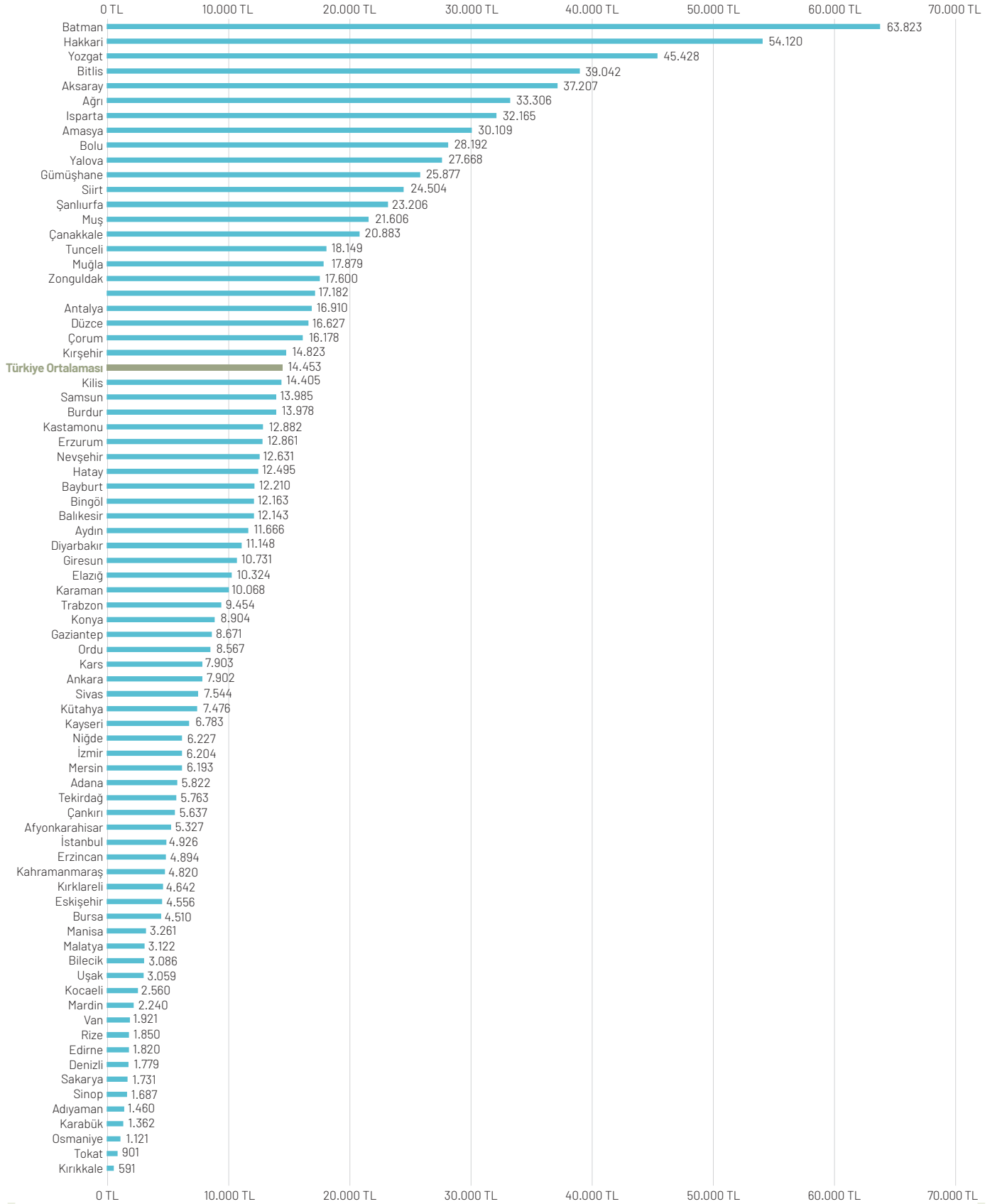
GRAFİK 9

İLLERE GÖRE ÖĞRENCİ BAŞINA DÜŞEN DÖNER SERMAYE GELİRLERİ

GRAFİK 10

İLLERE GÖRE ÖĞRETMEN BAŞINA DÜŞEN DÖNER SERMAYE GELİRLERİ

Tablo 5'te eğitim yapılan alanlara göre döner sermaye faaliyet gelirleri gösterilmiştir. Meslekî ve teknik eğitim verilen 54 alanın 31'inde döner sermaye faaliyetleri yürütülmektedir. En yüksek gelir elde edilen üç alan olan konaklama ve seyahat hizmetleri, mobilya ve iç mekan tasarımı, yiyecek içecek hizmetleri alanlarından 2017 yılında elde edilen gelir 144.132.501 TL'dir. Bu gelir 2017 yılı toplam gelirinin %66,36'sını oluşturmaktadır.

Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında eğitim verilen alanlarda çeşitli faaliyet konuları yer almaktadır. Tablo 6'da faaliyetlere göre döner sermaye gelirleri incelenmiştir. En

yüksek gelir otel işletmeciliği alanındadır, bu alanda elde edilen gelir 48.083.913 TL'dir. Otel işletmeciliği alanından sonra en yüksek gelire sahip olan faaliyetler, sıra, masa, dolap, muhtelif mobilya imalatı bakım onarımı (47.906.230 TL) ve yemek ve meşrubat satışlarıdır (47.870.085 TL). Geliri 1 milyon TL'nin üzerinde olan 14 faaliyet alanı bulunmaktadır.

Geliri en yüksek olan otel işletmeciliği, sıra, masa, dolap, muhtelif mobilya imalatı bakım onarımı ve yemek ve meşrubat satışları faaliyet alanlarında elde edilen toplam gelirin illere göre dağılımı sırasıyla EK-1, EK-2 ve EK-3'te verilmiştir.

TABLO 5

EĞİTİM YAPILAN ALANLARA GÖRE DÖNER SERMAYE GELİRLERİ

Eğitim Yapılan Alanlar*	Faaliyet Geliri	Eğitim Yapılan Alanlar*	Faaliyet Geliri
Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı	48.179.922	Hayvan Yetiştiriciliği Ve Sağlığı Alanı	765.001
Mobilya ve İç Mekan Tasarımı Alanı	48.082.494	Metalürji Teknolojisi Alanı	542.394
Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	47.870.085	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı	479.326
Metal Teknolojisi Alanı	21.986.376	Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme Alanı	472.842
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı	18.067.962	Denizcilik Alanı	415.615
Matbaa Teknolojisi Alanı	9.870.669	Gemi Yapımı Alanı	183.398
Kimya Teknolojisi Alanı	4.326.877	Plastik Teknolojisi Alanı	129.081
Elektrik- Elektronik Teknolojisi Alanı	3.867.766	Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanı	87.717
İnşaat Teknolojisi Alanı	2.313.358	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanı	62.464
El Sanatları Teknolojisi Alanı	2.294.091	Radio-Televizyon Alanı	52.769
Makine Teknolojisi Alanı	1.477.924	Grafik ve Fotoğraf Alanı	34.114
Bilişim Teknolojileri Alanı	1.367.942	Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi Alanı	25.714
Tarım Alanı	1.329.915	Kuyumculuk Teknolojisi Alanı	24.643
Gıda Teknolojisi Alanı	1.022.335	Sanat ve Tasarım Alanı	9.844
Giyim Üretim Teknolojisi Alanı	953.074	Eğlence Hizmetleri Alanı	4.980
Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı	897.267	Toplam	217.197.959

*Tabloda döner sermaye faaliyetleri olan alanlar gösterilmiştir.

TABLO 6

EĞİTİM YAPILAN ALANLARDAKİ FAALİYETLERE GÖRE DÖNER SERMAYE GELİRLERİ

Faaliyet*	Faaliyet Geliri	Faaliyet*	Faaliyet Geliri
Otel İşletmeciliği	48.083.913	Okullara Elektrik Panosu, Kompanzasyon ve Güvenlik Sistemi Kurulumu	214.771
Sıra masa dolap muhtelif mobilya imalatı bakım onarımı	47.906.230	Tamir bakım onarım	210.774
Yemek ve Meşrubat Satışları	47.870.085	Araç motor ve şase numaralarının belirlenmesi (Vurulması)	191.471
Sıra-masa, iskeleti, dolap vs. Donatım Malzemesi	21.101.795	Robot yarışması	190.664
Anasınıfı/anaokulu eğitim hizmeti	18.067.962	Mobilya ve Ahşap İşlemeciliği	173.167
Muhtelif baskı işleri ve cilt işleri	9.541.562	General Mobile yetkili servisi	151.240
Görüntü ve ses sistemleri, güvenlik sistemleri	2.352.749	Vestel telefon tamiri	137.398
Dikiş Hizmetleri	2.242.814	Yapı onarım işleri dekorasyon okul tadilatı	132.291
Temizlik malzemesi üretimi (sabun, deterjan vb.)	2.041.508	Muhtelif plastik malzeme yapımı	129.081
Makine imalatı, bakım onarım, parça yapımı	1.350.022	Bakanlık defter ve kitap basımı	124.998
Boya üretimi	1.162.703	Kalıp taşlama	123.855
Sıra üretimi tamiri	1.149.963	Kamelya üretimi	115.708
Boya üretimi Temizlik malzemesi üretimi (sabun, deterjan vb.)	1.103.751	PVC kapı pencere imalatı ve onarımı	102.376
Tarla bitkileri ve meyve yetiştiriciliği	1.001.627	Ahşap oyuncak yapımı	96.778
Yemek, pastacılık ürünleri imalatı	953.100	Çamaşırhane	96.009
Deney seti üretimi	691.767	Pano tesisat yapımı Tesisat	90.621
Peyzaj	681.531	Okul binalarına korkuluk, markiz, kapı, pencere ve çatı yapımı	90.285
Hazır giyim (elbise önlük) perde dikimi	600.300	Süs Bitkileri Üretimi (çiçek satışı)	90.159
Hayvan Hastanesi- Hayvan Sağlığı	531.040	Karne, sınıf defteri, staj defteri, broşür, afiş basımı	88.631
Saç cilt bakımı	479.326	Organizasyon	87.717
Bilgisayar toplama bakım onarım	446.709	Döküm parça üretimi	82.105
Bilişim alt yapı kablolama	440.216	Siyah Çay Üretimi	69.235
Boru bağlantı elamanları kelepçe	434.940	DMO Dosya işçiliği	65.649
Sıra iskeleti yapımı	402.198	Gemi adamlığı belgesi	63.129
Motor Bölümleri için deney seti üretimi	356.220	CNC makine	62.464
Kurs Hizmeti	352.486	Araçlarda fren/amörtisör testi, arıza tespiti yapmak	55.047
Ev tekstili (nevresim çarsaf) dikimi	316.989	Fotoğraf ve video çekimi	52.769
Temiz su, pis su, doğalgaz ve ısıtma tesisat montajı, her türlü tesisat arızası bakımı, hijyenik sabun sistemi kurulumu	302.737	Sıra masa	52.298
Araç bakım onarım kontrol	290.688	Muhtelif baskı işleri	49.829
TELPA çağrı merkezi	270.465	El sanatları ve nakış üretimi	46.482
Engelli rampası	251.505	Tel erozyon işçiliği ve freze kalıp işçiliği	45.074
Hayvan ve hayvansal ürünler üretimi	233.961	Motor kesim işleri	34.237
Yapı onarım işleri dekorasyon	230.269	Okul sıra yapımı	32.047
Tarım ve Hayvancılık	229.314	Klima-Kombi-Doğalgaz Sistemleri Bakım Onarım	29.062
		Önlük, kep, cübbe, ütöleme, dikiş	25.690

TABLO 6

EĞİTİM YAPILAN ALANLARDAKİ FAALİYETLERE GÖRE DÖNER SERMAYE GELİRLERİ (devam)

Faaliyet*	Faaliyet Geliri	Faaliyet*	Faaliyet Geliri
Sıra üretimi	25.349	Gemi Simülatorü	5.138
Rozet takımı - kolye	24.643	Dekoratif, hediyelik süs eşyası	4.795
Grafik baskı hizmeti	23.106	Dikiş	4.102
Öğrenci Ranzası	22.135	Krank taşlama	3.841
Hurda Atıkların Satılması	19.214	Kalan önlük satışı	3.806
Kuru temizleme işleri	18.915	Okul donatım	3.321
Otomasyon hizmetleri (yazılım kurulum)	18.446	Nişan, Düğün, Kına Faaliyetleri	2.728
Ayakkabı üretimi	17.244	Kapı yapımı	2.600
Gediz MEM Bakım Onarımı	16.928	Muhtelif bıçak bileme ve kalıp hizmet işi	2.586
Toner dolumu ve baskı işleri	14.750	Tasarım fotoğrafçılık fotoğraf çekimi	2.295
Araç motor ve şaşe numarası çakam	13.780	Havuz İşletmesi	2.252
Özürü Arabası Parçası üretimi	12.839	Giyim dikiş	2.187
Sıra onarımı	10.231	Tornalama ve Frezeleme	1.962
Seramik Vazo ve kalem baskı anaokulu masası	9.844	Çelik civata çekimi	1.149
Aşılı ceviz fidanı üretimi elma satışı	8.815	Bardak basımı	587
Ayakkabı ve bot üretim ve satışı	8.470	Asmalık, çiçeklik ve bahçe kapısı üretimi	507
Tasarım fotoğrafçılık	8.126	Raylı kapı imalatı	419
Torna işleri	5.293		

*Tabloda döner sermaye faaliyetleri olan alanlar gösterilmiştir.

2.6.5 Meslekî ve Teknik Eğitim Mezunlarının İstihdam Durumu

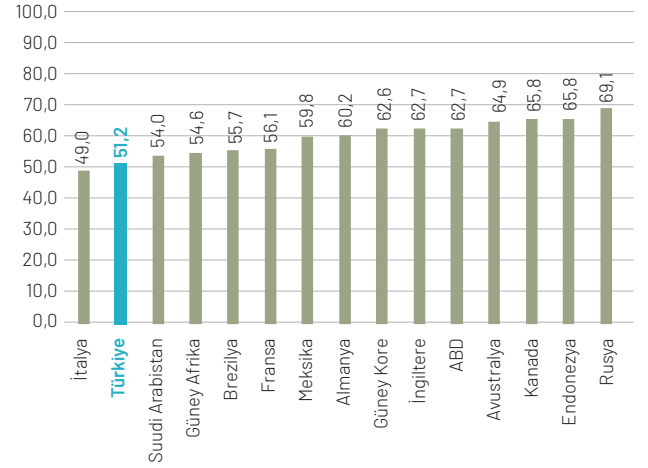
Meslekî ve teknik eğitim sürecinin çıktısını ve oluşturulan insan kaynağının çalışma hayatına katılımını belirlemek amacıyla mezunların istihdam durumları incelenmiştir.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılında yayınlanan *Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporuna* göre ülkelerin toplam işgücüne katılım oranları Grafik 11'de gösterilmiştir. Bir ülkede çalışabilir durumda olan bireylerin ne kadarının emek arzına katıldığı işgücüne katılım oranı ile ifade edilmektedir. Diğer bir ifadeyle işgücüne katılım oranı, bir ülkede çalışabilir nüfusun çalışma verimliliğinin bir ölçüsüdür. 2015 yılında Türkiye'de işgücüne katılım oranı %51,2 olarak hesaplanmıştır ve bu oran ile Türkiye, İtalya'yı geride bırakmıştır. Türkiye, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Brezilya, Fransa ve Meksika'da toplam iş gücüne katılım oranları görece yakın değerler almış ve %50 ile %60 arasında hesaplanmıştır. Almanya, Güney Kore, İngiltere, ABD, Avustralya, Kanada, Endonezya ve Rusya'da toplam iş gücüne katılım oranları %60 ile %69,1 arasında değişmektedir. Türkiye'nin yıllara göre toplam iş gücüne katılım oranları Grafik 12'de gösterilmiştir.

Grafik 12'den görüldüğü üzere Türkiye'de iş gücüne katılım oranı yıllara göre artmaktadır. 2014 yılında %50,50 olan iş gücü katılım oranı 2016 yılında %52,00'e 2018 yılında ise %54,00'e yükselmiştir. Dolayısıyla çalışabilecek durumda olan bireylerin işgücüne ve ekonomiye katkı sağlama oranları 2014'te 2018'e kadar artış göstermiştir. İncelenen dört yıl süresince iş gücüne katılım oranlarının %50'nin üzerinde olması ve kısmen artış görülmesi önemlidir.

GRAFİK 11

BAZI ÜLKELERDE TOPLAM İŞ GÜCÜNE KATILIM ORANLARI (2015,%)

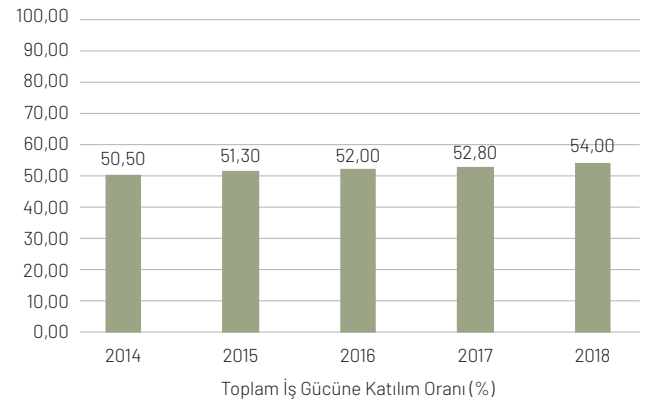

Kaynak: ILO, İş Gücü İstatistikleri

*T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü
"Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporu"ndan alınmıştır.

GRAFİK 12

TOPLAM İŞ GÜCÜNE KATILIM ORANLARI (2014-2018, %)

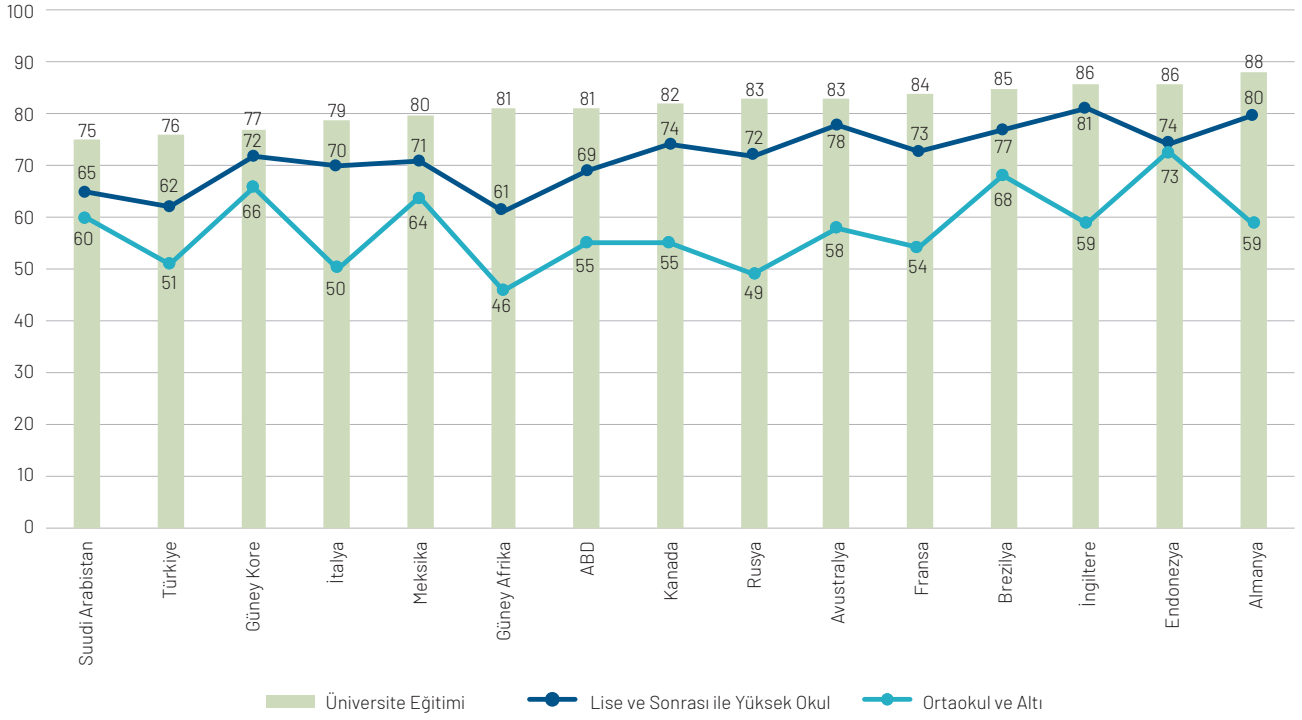
Kaynak: TÜİK, İş Gücü Katılım Oranı

*2018 yılı için temmuz ayı verisi kullanılmıştır.

GRAFİK 13

EĞİTİM SEVİYESİNE GÖRE İSTİHDAM ORANLARI (25-64 YAŞ, %)

Kaynak: OECD.stat, Education and Training, 2015

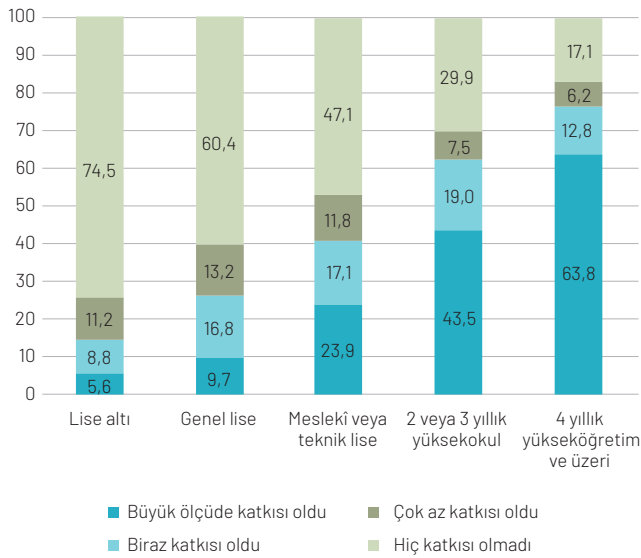
*T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü-"Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporu"ndan alınmıştır.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı-Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporuna göre bireylerin (25-64 yaş) eğitim seviyesine göre istihdam oranları Grafik 13'te gösterilmiştir. Bireylerin istihdam oranları arasında karşılaştırma yapabilmek amacıyla eğitim seviyeleri üniversite, lise ve sonrası yüksek okul, ortaokul ve altı olarak sınıflanmıştır. Grafik 13'te en üst düzey eğitimi ifade eden üniversite mezunlarının istihdam oranlarının ülkelere göre farklılaştığı, Türkiye'de üniversite mezunlarının istihdam oranının %76 olduğu görülmektedir. Suudi Arabistan, Güney Kore, İtalya ve Meksika'daki üniversite mezunu istihdam oranları da görece Türkiye'ye yakındır. Lise ve sonrası ile yüksek okul mezunlarının istihdam oranları ülkelere göre incelendiğinde Türkiye'nin yalnızca Güney Afrika'dan yüksek istihdam sağladığı görülmektedir. Suudi Arabistan ile Türkiye'nin lise ve sonrası ile yüksek okul mezunlarının istihdam oranları yakındır. Eğitim düzeyi lise ve sonrası ile

yüksek okul olan bireylerin istihdam oranlarının en yüksek olduğu iki ülke İngiltere ve Almanya'dır. Eğitim düzeyi ortaokul ve altı olan bireylerin istihdam oranları incelendiğinde ise Türkiye'nin sağladığı istihdam oranı, İtalya, Güney Afrika ve Rusya'dan yüksek, Suudi Arabistan, Güney Kore, Meksika, ABD, Kanada, Avustralya, Fransa, Brezilya, İngiltere, Endonezya ve Almanya'dan düşüktür. Türkiye'de üniversite mezunları ile diğer eğitim düzeylerinden mezun olan öğrencilerin istihdam oranları arasında görece yüksek bir fark bulunmaktadır. Türkiye'de üniversite mezunları ile lise ve yüksek okul mezunları arasında istihdam oranları açısından %14 fark bulunurken, aynı fark İtalya'da %9, Fransa'da %11, İngiltere'de %5'tir. Lise ve yüksek okul mezunları ile ortaokul veya ilköğretim mezunlarının istihdam oranları arasındaki fark incelendiğinde ise Türkiye'de (%11) bu farkın görece düşük olduğu görülmektedir.

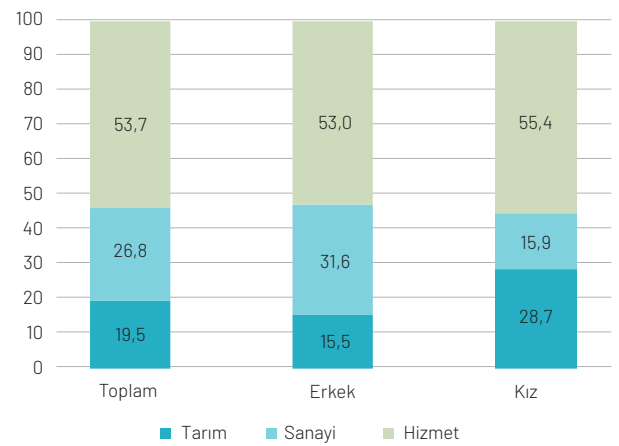
GRAFİK 14

İSTİHDAMDA OLANLARIN ALDIĞI EĞİTİMİN İŞE KATKISI (15-34 YAŞ, %)

GRAFİK 15

SEKTÖRLERE GÖRE İSTİHDAM ORANI (2016, %)

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri raporunda istihdamda olan 15-34 yaş arası bireylerin aldıkları eğitimin işe katkısı TÜİK tarafından yapılan anket sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Grafik 14'te istihdamda olan bireylerin aldıkları eğitimin işe katkısı gösterilmiştir. Buna göre, eğitim düzeyi 4 yıllık yükseköğretim ve üzerinde olan bireylerin aldıkları eğitimin işe katkısının yüksek olduğu söylenebilir (%63,8). Yükseköğretim ve üzerinde eğitim almış bireylerin aldıkları eğitim ile işten beklenen donanım arasında uyum olduğu görülmektedir. Alınan eğitimin işe olan katkısı eğitim düzeyi düştükçe azalmaktadır. Grafik 14'e göre, meslekî veya teknik lise mezunu bireylerin yaklaşık yarısı (%47,1) aldıkları eğitimin iş hayatlarına katkı sunmadığını düşünmektedir. Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının çoğunluğunun mezuniyet alanları dışında çalışmaları bu algının oluşmasında önemli bir unsurdur.

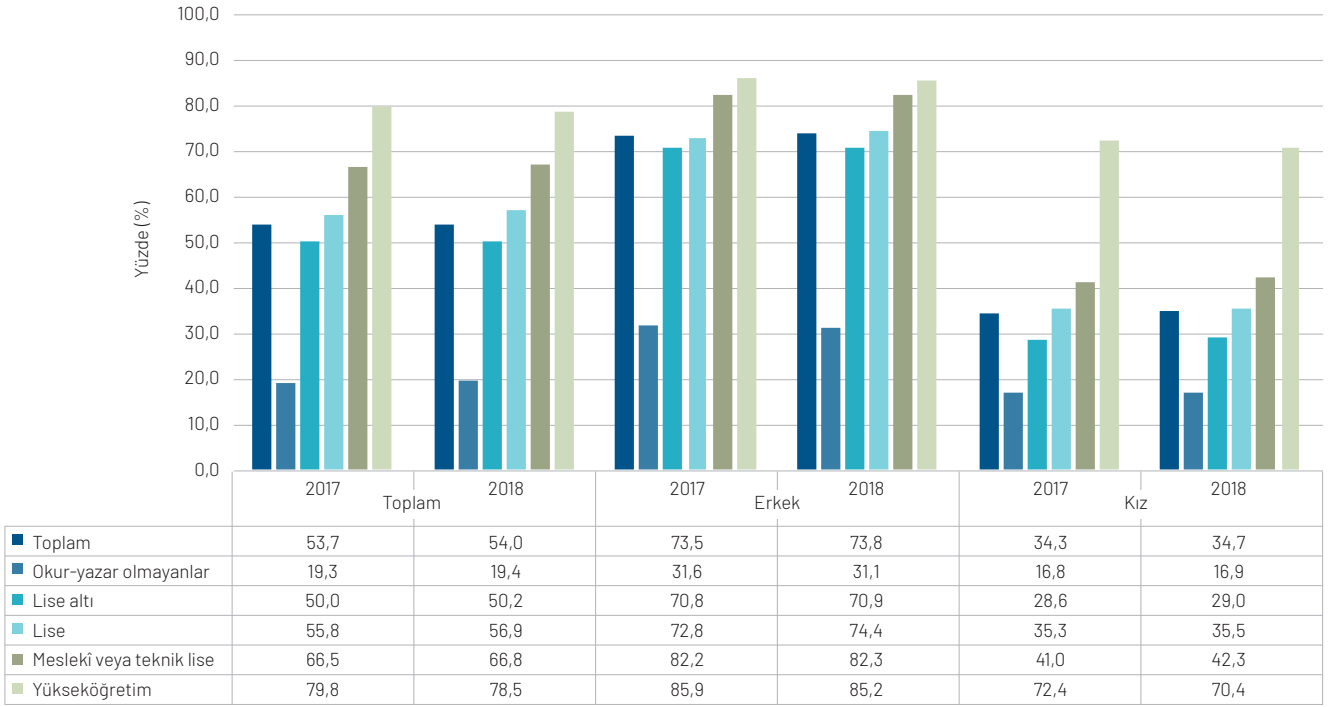
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayinin İhtiyaç Duyduğu İşgücü Nitelikleri Raporunda sektörler göre istihdam oranları gösterilmiştir. Bu rapora göre, Meslekî ve teknik eğitim kurumlarının öğrencilerini hazırladığı tarım, sanayi

ve hizmet sektörlerinde 2016 yılındaki istihdam oranları Grafik 15'te gösterilmiştir. Sektörlerin cinsiyet ayrımı yapılmadan toplam istihdam oranları incelendiğinde, en yüksek istihdam oranının hizmet sektöründe olduğu görülmektedir. Hizmet sektöründe toplam istihdam oranı %53,7, sanayi sektöründe %26,8, üçüncü sektör olan tarımda ise istihdam oranı %19,5'tir. İstihdam oranları cinsiyete göre incelendiğinde ise hizmet sektörünün kız ve erkeklerde en yüksek istihdam oranına sahip olduğu görülmektedir. Ancak hizmet sektöründen sonra istihdam oranı yüksek olan ikinci sektör erkeklerde ve kızlarda farklılaşmaktadır. Erkeklerin istihdam oranının en yüksek olduğu ikinci sektör %31,6 oranıyla sanayi, kızlarda ise %28,7 oranıyla tarımdır.

Grafik 16'da 15 yaş üstü bireylerin 2017 ve 2018 yıllarında iş gücüne katılım oranları eğitim durumlarına göre gösterilmiştir. 15 yaş üstü bireylerin iş gücüne katılma oranı 2017 yılında %53,7, 2018 yılında ise %54,0'dır. Grafik 16'da bireylerin eğitim durumu okur-yazar olmayandan yükseköğretime doğru değiştikçe iş gücüne katılım oranlarının arttığı görülmektedir. Meslekî ve teknik lise mezunlarının iş gücüne katılım oranlarının genel lise mezunlarından yüksek olması dikkat çekmektedir. İş gücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, tüm eğitim düzeylerinde erkeklerin iş gücüne katılım oranlarının kızlardan daha yük-

GRAFİK 16

EĞİTİM DURUMUNA GÖRE İŞ GÜCÜNE KATILIM ORANI (2018, %)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2018

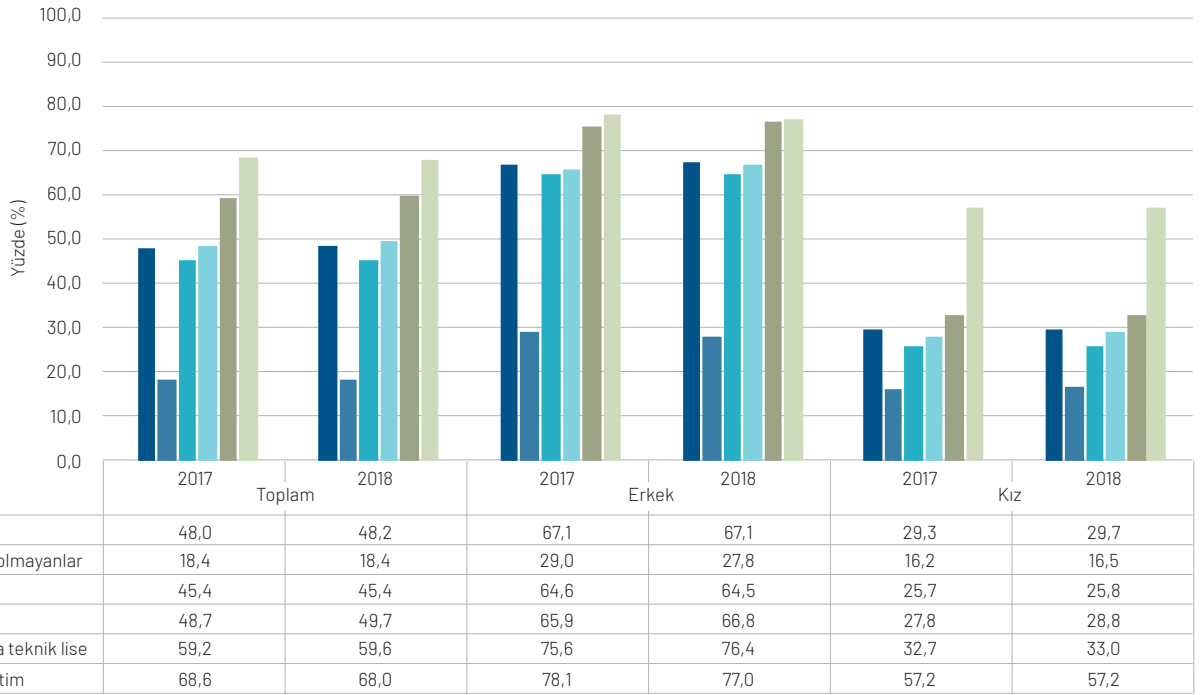
sek olduğu görülmektedir. Erkeklerin ve kızların iş gücüne katılım oranları arasındaki en belirgin fark eğitim durumu lise altı olan bireylerdedir. Meslekî ve teknik eğitim mezunu erkeklerin 2017 yılında %82,2'si, 2018 yılında ise %82,3'ü

iş gücüne katılım göstermiştir. Meslekî ve teknik eğitim mezunu kızların iş gücüne katılımı ise 2017 yılında %41,0, 2018 yılında %42,3 olarak hesaplanmıştır.

GRAFİK 17

EĞİTİM DURUMUNA GÖRE İSTİHDAM ORANI (2018, %)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2018

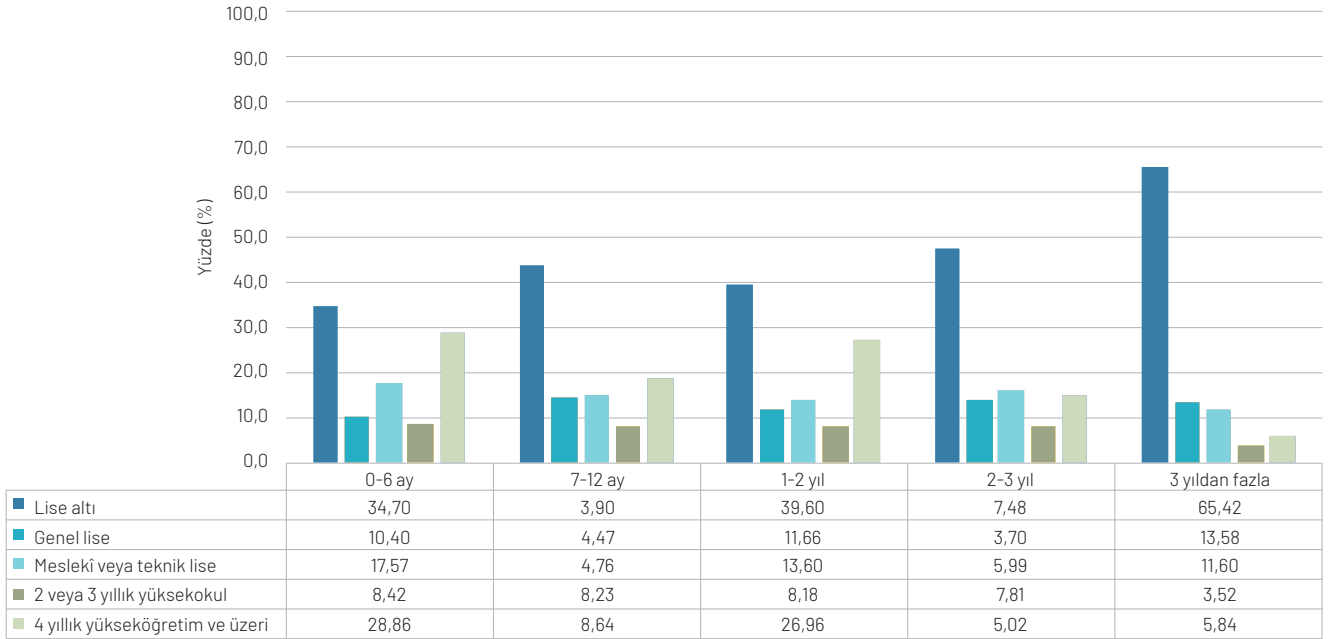
Grafik 17'de 2017 ve 2018 yıllarında bireylerin eğitim durumlarına göre istihdam oranları gösterilmiştir. 2017 yılında Türkiye'de %48 olan istihdam oranı, 2018 yılında %0,2 artışla %48,2 olmuştur. İstihdam oranı, Grafik 16'daki verilerle uyum şeklinde eğitim düzeyi ile birlikte artmaktadır. 2018 yılında okur-yazar olmayanların istihdam oranı %18,4 iken, yükseköğretim mezunlarının istihdam oranı %68,0'dır. Meslekî ve teknik lise mezunlarının istihdam oranı genel lise mezunlarının istihdam oranından yüksektir. Meslekî ve teknik lise mezunlarının 2017 yılında %59,2 olan istihdam

oranı, 2018 yılında ise %59,6'ya yükselmiştir. Meslekî ve teknik lise mezunu erkeklerin istihdam oranı, 2017 ve 2018 yıllarında yükseköğretim mezunu erkeklerin oranına görece yakındır. Yükseköğretim mezunu erkeklerin istihdam oranı, 2018 yılında 2017 yılından daha düşüktür. Meslekî ve teknik lise mezunu erkeklerin istihdam oranı ise 2018 yılında 2017 yılına göre artış göstermiştir. Cinsiyete göre genel bir değerlendirme yapıldığında ise tüm eğitim düzeylerinde kızların istihdam oranlarının erkeklerin istihdam oranından daha düşük olması dikkat çekmektedir.

GRAFİK 18

EĞİTİM DURUMUNA GÖRE GENÇLERİN İŞ GÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİ (2016, %)

(En az bir okul bitirip eğitimde olmayan fertlerin tamamlanan/ yarım bırakılan eğitimlerinden sonra üç aydan uzun süreli ilk işe başlama süresi, II. Çeyrek: Nisan-Haziran, 2016, TÜİK)

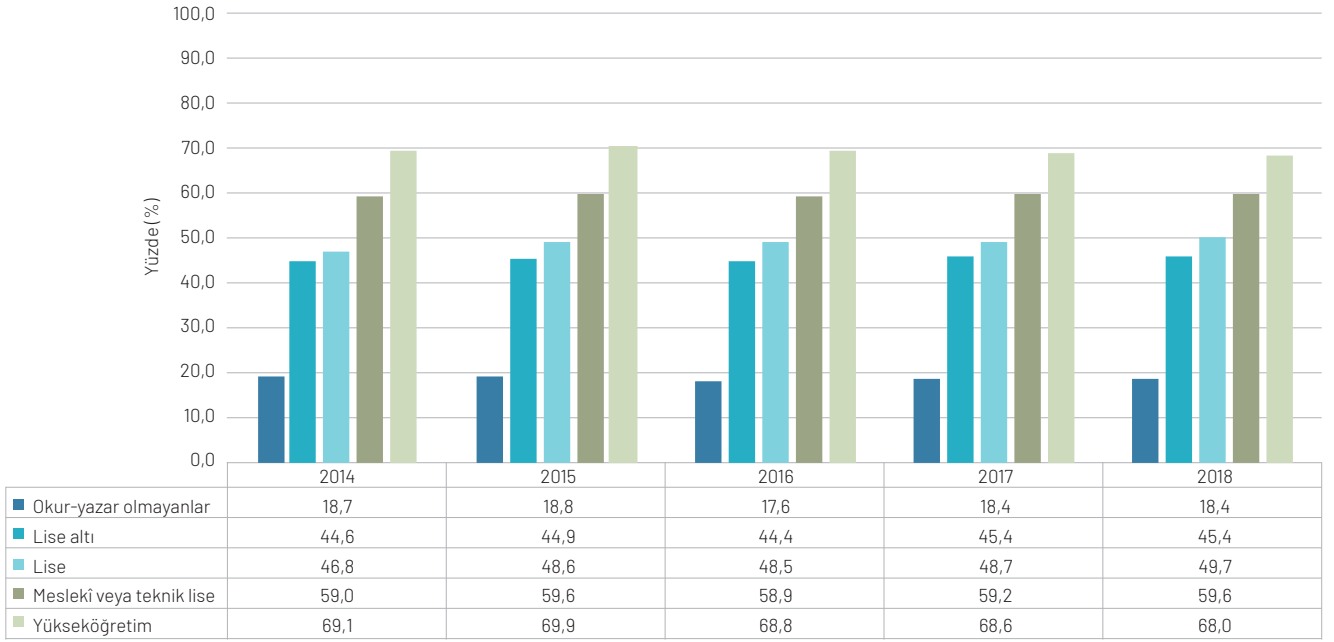
En az bir okuldaki eğitimini başarıyla tamamlamasına rağmen eğitimde olmayan bireylerin (15-34 yaş) tamamlanan/ yarım bırakılan eğitimlerinden sonra üç aydan uzun süreli işe başlama süreleri Grafik 18'de gösterilmiştir. Grafik 18'e göre işe başlama süresi en kısa süreyi temsil eden 0-6 ay arasında değişen bireylerin %34,70'inin eğitim düzeyi lise altı, %10,40'ının genel lise, %17,57'sinin meslekî veya teknik lise, %8,42'sinin 2 veya 3 yıllık yüksek okul ve %28,86'sının

4 yıllık yükseköğretim ve üzeridir. Mezuniyet sonrası işe giriş için üç yıldan daha uzun süre bekleyen bireylerin çoğunluğunun (%65,42) eğitim düzeyinin lise altı olduğu görülmektedir. Üç yıldan daha uzun süre bekleyen bireylerin %11,60'ı meslekî veya teknik lise mezunudur. İşe giriş için bekleme süresi arttıkça yükseköğretim mezunlarının oranı azalmakta, lise altı eğitim düzeyine sahip bireylerin oranı ise artmaktadır.

GRAFİK 19

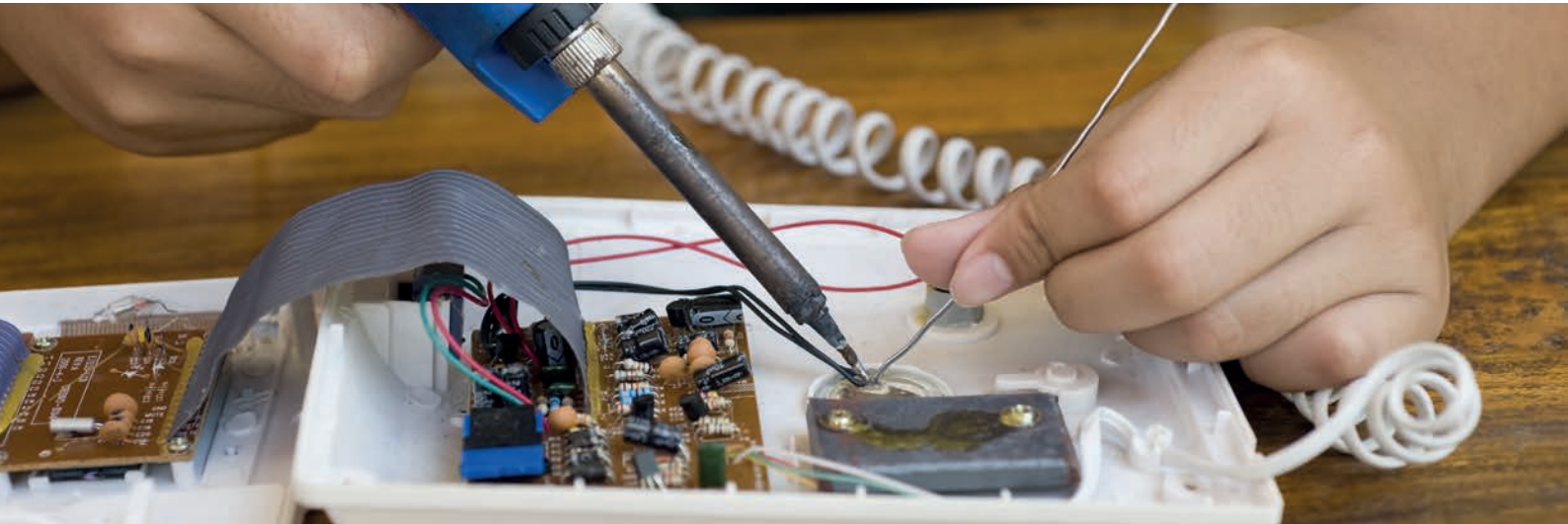
YILLARA GÖRE İSTİHDAM ORANLARI (2014-2018)

Kaynak: TÜİK, Her yıl için temmuz ayı verileri kullanılmıştır.

Grafik 19'da eğitim düzeyine göre 2014-2018 aralığında değişen istihdam oranları gösterilmiştir. 2018 yılında yükseköğretim mezunlarının %68,0'ı, meslekî veya teknik lise mezunlarının %59,6'sı, lise mezunlarının %49,7'si, lise ve daha düşük eğitim düzeyi mezunlarının %45,4'ü, okur-yazar olmayanların ise %18,4'ü istihdam edilmiştir. Eğitim düzeyine göre istihdam edilme oranları önceki yıllarda da 2018 yılı ile benzerlik göstermektedir. 2014-2018 yılları arasında yükseköğretim mezunlarının istihdam edil-

me oranlarının diğer eğitim düzeylerinden mezun olanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, son beş yılda meslekî veya teknik lise mezunları istihdam oranı açısından yükseköğretim mezunlarına yakın değer almış, incelenen zaman aralığının tümünde yarısından fazlası istihdam edilmiştir. Okur-yazar olmayanların istihdam edilme oranları ise beş yıllık zaman aralığında birbirine yakın ve düşüktür.

Mezunların Kamu ve Özel Sektörde Çalışma Oranları

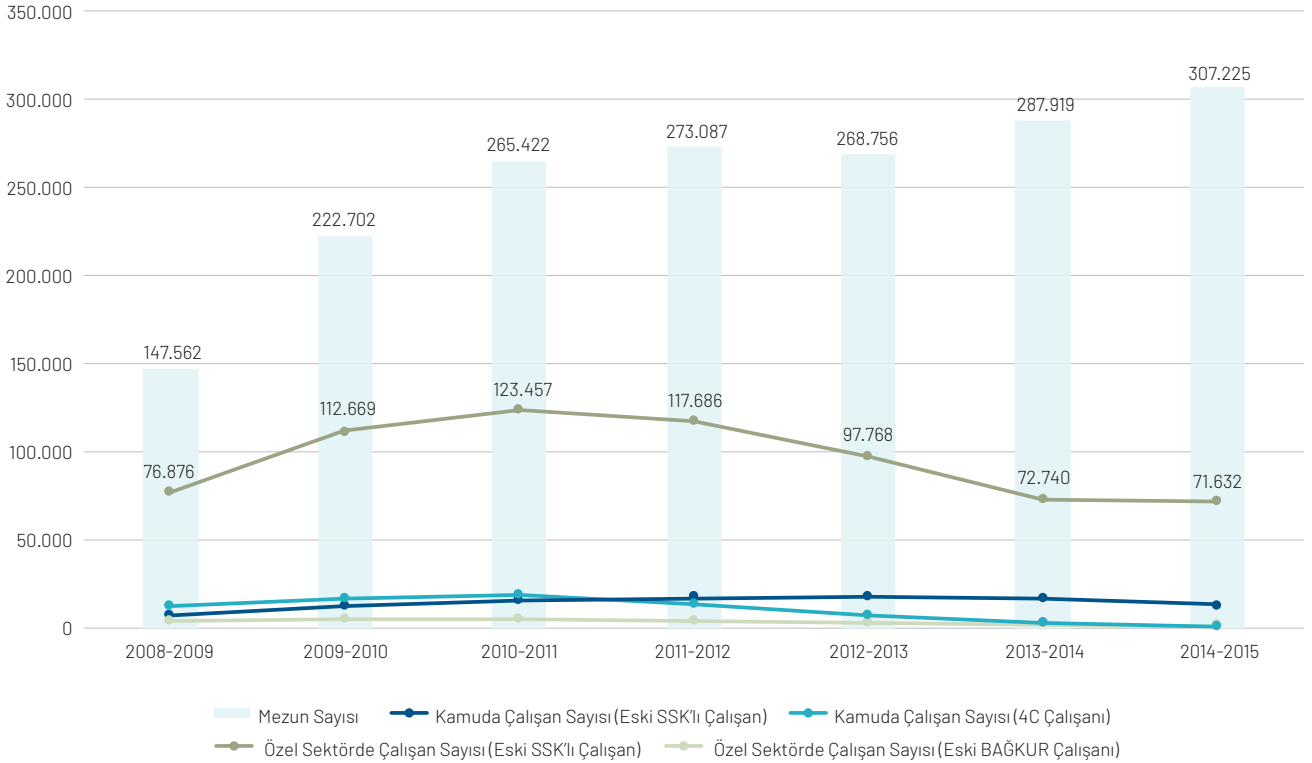
2008- 2015 yılları arasında meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan adayların sayısı, özel sektör ve kamuda çalışan adayların sayıları ile birlikte Grafik 20'de verilmiştir.

Grafik 20'de görüldüğü gibi, 2008-2009'dan 2014-2015 eğitim öğretim yılına kadar meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların sayısı önemli bir artış göstermiştir. Altı yıllık zaman aralığında iki kattan fazla artan mezun sayısı yalnızca 2010-2011 ile 2012-2013 yılları arasında yavaşlamış 2014-2015 yılı sonunda 307.225'e ulaşmıştır. İstihdam edilen mezun sayıları incelendiğinde, altı yıllık zaman aralığında çalışanların büyük oranda özel sektörde hizmet verdikleri görülmektedir. Ancak özel sektörde istihdam edilen meslekî ve teknik eğitim mezunu sayısı 2010-2011 yılından itibaren azalmaya başlamış, 2014-2015

yılında incelenen zaman aralığındaki en düşük değer olan 71.632'ye gerilemiştir. İncelenen zaman aralığında meslekî ve teknik eğitim mezunlarının kamuda istihdam oranları görece düşüktür, mezun sayısının artışı ile bu oran 2014-2015 yılında %4,73'e kadar gerilemiştir. Meslekî ve teknik eğitimin önem kazanması ve öğrencilere sağlanan imkânların iyileştirilmesi ile mezun sayısının önemli ölçüde artmasına karşın hem özel sektör hem de kamuda mezunların istihdam oranlarında gerileme olduğu görülmektedir. Grafik 21'de görüldüğü gibi, lise dengi meslek okullarının 2012-2014 aralığında işsizlik oranlarındaki artış da meslekî eğitim mezunlarının istihdam olanaklarının azaldığını doğrulamaktadır. İstihdam sınırlılığının uzun vadede devam etmesi durumunda ekonomiye doğrudan katkı sağlayan, sektörle öğrencileri buluşturan meslekî eğitime yönelik talebin azalabileceği öngörülmektedir.

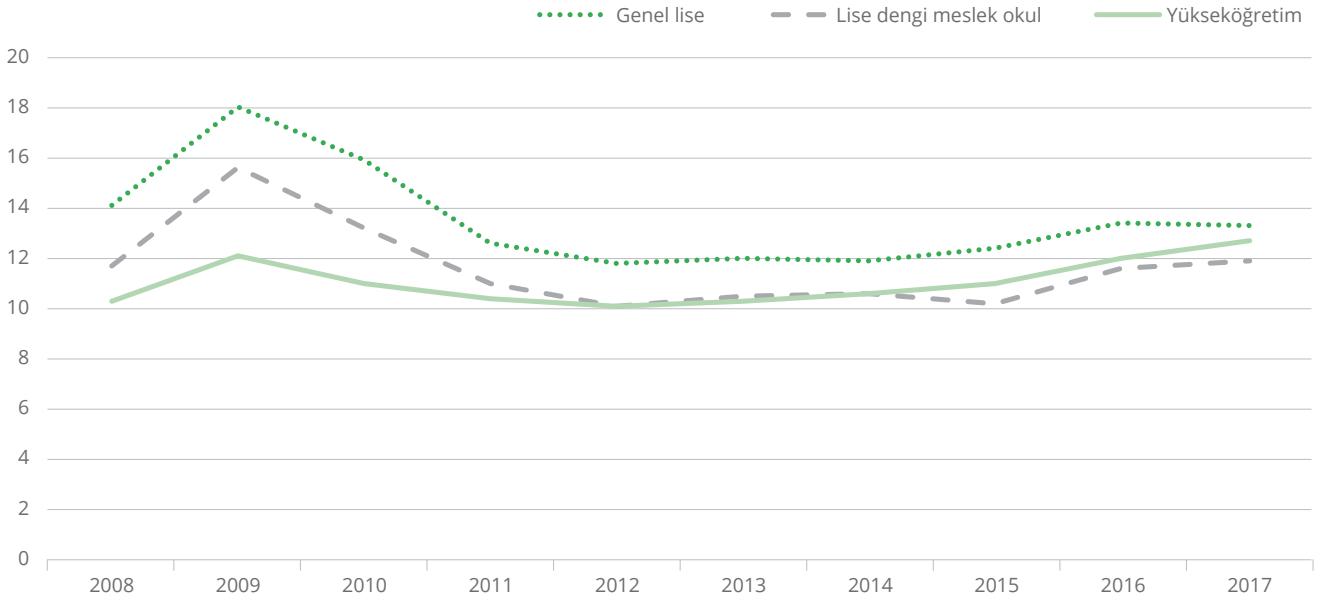
GRAFİK 20

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM MEZUN SAYILARI VE MEZUNLARIN İSTİHDAM DURUMLARI (2008-2014)

GRAFİK 21

EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE 15 YAŞ ÜSTÜ İŞSİZLİK ORANLARINDA YAŞANAN DEĞİŞİM (2008-2017, %)

Kaynak: Gür, B. S., Çelik, Z. ve Yurdakul, S. (2018). Yükseköğretime bakış 2018: İzleme ve değerlendirme raporu'ndan alınmıştır.

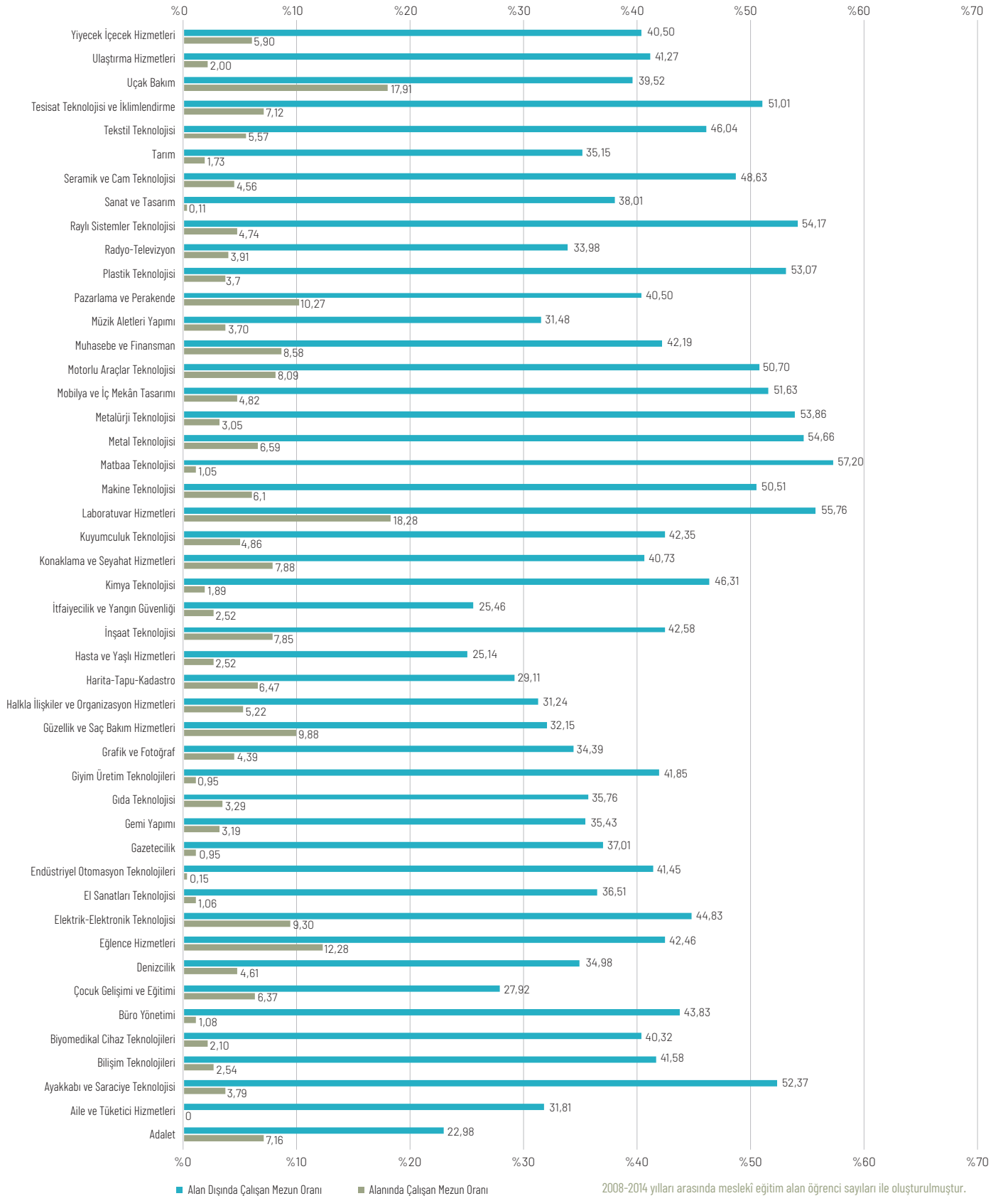
Mezuniyet Alanında ve Alan Dışında Çalışma Oranları

2008-2014 yılları arasındaki meslekî eğitim mezunlarının, mezuniyet alanlarında ve alanları dışında istihdam durumları MTEGM bünyesinde "Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından 2008-2009 ile 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılları Arasında Mezun Olanların İstihdam Durumları Araştırması (SGK'dan Alınan Verilere Göre)" başlıklı çalışmada incelenmiştir. Grafik 9'da bu araştırma kapsamında meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları mezunlarının mezuniyet alanında ve alanı dışında çalışma oranları verilmiştir. Grafik 22'de görüldüğü gibi, tüm alanlarda meslekî eğitim mezunlarının alan dışı çalışma oranlarının mezuniyet alan-

larında çalışma oranlarından daha yüksek olması dikkat çekici bir sonuçtur. Alanı dışında çalışan mezun oranının en yüksek olduğu alan Matbaa Teknolojisidir (%57,20). Kendi alanında çalışan mezun oranı %10'u geçen alanlar Uçak Bakım, Pazarlama ve Perakende, Laboratuvar Hizmetleri ve Eğlence Hizmetleri ile sınırlıdır. Ayrıca Grafik 9'da, birçok meslek alanı için mezuniyet alanında çalışma oranının %5'in altında olması öğrencilerin aldıkları eğitim ile doğrudan ilgili olmayan işlerde çalıştıklarına işaret etmektedir. Bu durum, mezunların sahip olduğu meslekî beceriler ile yaptıkları işlerin gerektirdiği beceriler arasında önemli bir uyumsuzluk oluşturmaktadır.

GRAFİK 22

MESLEKİ EĞİTİM MEZUNLARININ MEZUNİYET ALANLARINDA VE ALAN DIŞINDA ÇALIŞMA ORANLARI (2008-2014, %)

2008-2014 yılları arasında meslekî eğitim alan öğrenci sayıları ile oluşturulmuştur. Bu zaman aralığında henüz eğitim verilmeye başlanmamış veya bu zaman aralığı sonrasında yapısı değiştirilen meslek alanları dahil edilmemiştir.

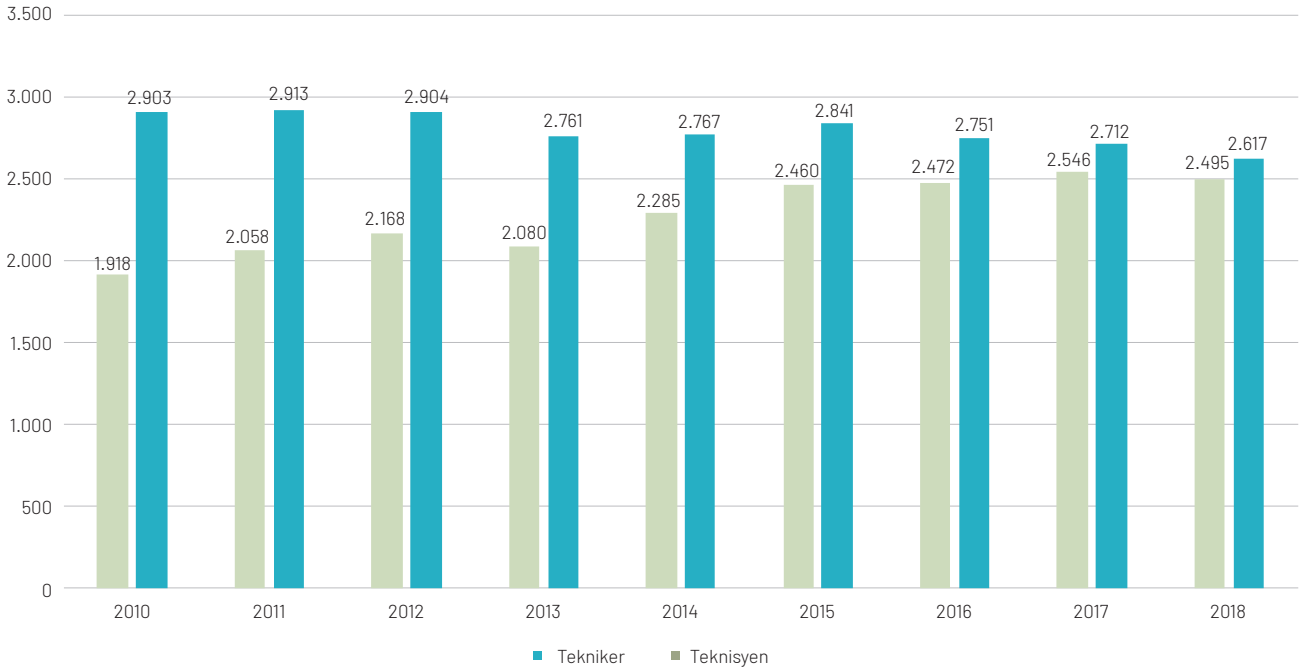
Mezunların Kamu Kuruluşlarında İstihdam Sayıları

Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının temel iki istihdam kaynağından biri kamu kurumlarıdır. Kamu kurumlarında tekniker ve teknisyen pozisyonlarında çalışan meslekî ve teknik eğitim mezun sayılarının yıllara göre değişimi Grafik 23'te verilmiştir. Grafik 23'te görüldüğü üzere, incelenen zaman aralığında artan mezun sayısına karşın yılları için-

de istihdam edilen teknisyen sayısı azalmaktadır. Kamuda istihdam edilen teknisyen sayısı açısından yıllara göre değişim incelendiğinde, 2018 yılı istihdam sayısının 2010 yılına göre %11 azaldığı görülmektedir. Özel sektörde görülen istihdam oranındaki azalmanın teknisyen pozisyonundaki kamu sektöründe de gözlenmesi mezunların iş bulma fırsatlarını sınırlandırmaktadır.

GRAFİK 23

KAMU KURUMLARINDA TEKNİKER VE TEKNİSYEN POZİSYONLARINDA İSTİHDAM EDİLENLERİN SAYISI (2010-2018)

2.7 Meslekî ve Teknik Eğitimde 2018 Yılı İtibarıyla Faaliyetler

Mevzuat Düzenlemeleri

- “3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununa Göre İşletmelerde Meslekî Eğitim Gören Öğrencilerin Ücretlerinin Bir Kısımının İşsizlik Sigortası Fonundan Karşılmasına İlişkin Usul ve Esaslar” 10.02.2017 tarihinde imzalanmış, 2016-2017 eğitim öğretim yılının ikinci döneminden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.
- Daha önce yalnızca 3795 sayılı Kanunda belirtilen meslekî ve teknik eğitim okul türlerinden mezunlara teknisyen unvanı verilmekte iken 6764 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle tüm meslek lisesi mezunlarına teknisyen unvanı verilmesi sağlanmıştır.
- MYK Meslekî Yeterlilik Belgesi zorunluluğu kapsamına alınan 117 mesleğe yönelik ulusal meslek standardı ve ulusal yeterlilik ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslekî ve teknik eğitim kurumlarınca verilen diplomaların ve 3308 sayılı meslekî eğitim kanunu kapsamında düzenlenen ustalık belgelerinin içerikleri incelenerek meslekî ve teknik ortaöğretim diplomaları ve ustalık belgelerine yönelik muafiyet tabloları hazırlanmıştır.
- 2560 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Çıraklık Sözleşmesi” 6764 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler doğrultusunda “Millî Eğitim Bakanlığı İşletmelerde Meslekî Eğitim/Staj Sözleşmesi” olarak yeniden düzenlenmiş ve 14.07.2017 tarih ve 10767627 sayılı Makam Onayı ile yürürlüğe konuldu.
- Kalfalık, Ustalık ve Usta Öğretici belgeleri; 6764 sayılı Kanun ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslara göre yeniden düzenlendi. 10.10.2017 tarihinden itibaren hazırlanan yeni belgeler kullanılmaya başlandı.
- Önceki öğrenmelerin tanınmasına yönelik olarak hazırlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge” Ekim 2017 tarihli ve 2721 sayılı MEB Tebliğler Dergisinde yayımlanmış ve uygulamaya konuldu.
- “Millî Eğitim Bakanlığı Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul

ve Esaslara İlişkin Yönerge” kapsamında yapılacak olan kalfalık ve ustalık beceri sınavlarında kullanılacak ölçme değerlendirme kriterleri, sarf malzemelerinin tespiti ve yaygın eğitim kurs belgelerinin çıraklıkta uygulanan alan/dallar ile eşleştirilmesi yapıldı.

Eğitime Erişim ve Katılım

Kontenjanlar ve Kayıt

- 9. sınıflara 2016-2017 eğitim öğretim yılında 593.902 kontenjan ayrılmış olup 404.521 yeni kayıt yapılmıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 670.023 kontenjan ayrılmış olup 435.399 yeni kayıt yapılmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında merkezî yerleştirme kapsamında Anadolu Teknik Programına (ATP) 19.140 kontenjan ve mahalli yerleştirme kapsamında Anadolu Meslek Programına (AMP) 532.300 kontenjan olmak üzere toplam 551.440 kontenjan ayrılmıştır.
- 2015-2016 eğitim öğretim yılında Anadolu Teknik Programına (ATP) 61.733 kontenjan ayrılmış olup toplam 38.271 kişi yerleşmiştir. 2016-2017 eğitim öğretim yılında ise ATP'ye 52.463 kontenjan ayrılmış olup toplam 14.044 kişi yerleşmiştir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ATP'ye 10. sınıf için 40.016 kontenjan ayrılmış ve 17.815 kişi yerleşmiştir.
- 6764 sayılı Kanunun yayımlandığı 9 Aralık 2016 tarihinden önce Meslekî Eğitim Merkezi Programına (MEMP) devam eden öğrenci sayısı 74.203 iken 139.456'ya çıkmış olup son bir yılda yaklaşık olarak 65.000 öğrenci artışı olmuştur. Bu öğrencilerden; bir kısmı örgün eğitime nakil talebinde bulunmuşlar ve bir kısmı da Şubat 2018'de kalfalık ve ustalık sınavlarında başarılı olarak mezun olmuşlardır. Meslekî Eğitim Merkezi Programına (MEMP) devam eden öğrenci sayısı 101.036'dır. Usta Öğreticilik eğitimine devam edenlerin sayısı ise 7.265'tir.
- 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılında (Temmuz ayı itibarıyla) 322 bağımsız Meslekî Eğitim Merkezinde ve 220 diğer meslekî ve teknik ortaöğretim kurumunda olmak üzere toplam 542 okulda Meslekî Eğitim Merkezi programı uygulanmaktadır.

- Suriyeli öğrencilerin yoğunlukta olduğu Kilis, Gaziantep, Mardin, Hatay, Osmaniye, Şanlıurfa, Kahramanmaraş illerimizle görüşülerek çağ nüfusu yoğunluğuna göre fizibilite çalışmaları yapılmıştır. Bu illerimizden teklifler alınarak bünyesinde sağlık hizmetleri alanı olan 5 adet ÇPAL/Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi açılmıştır.
- Sektör ve öğrenci talepleri dikkate alınarak okullarımızın alan, dal ve program türleri gözden geçirilmiş ve 2018 yılında Temmuz ayı itibarıyla; 53 yeni okul, 155 okulda 160 program türü, 168 okulda 182 alan, 92 okulda 121 dal, 9 pansiyon açılmıştır.

Alana Geçiş, Meslekî Rehberlik ve Yönlendirme

- Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının 9. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin 10. sınıfta meslek alanlarına yeteneklerine göre yerleşmelerini yönlendirmek amacıyla Genel Yetenek ve Bilgi Testlerinin norm çalışması İŞKUR ve Hacettepe Üniversitesi iş birliğiyle gerçekleştirilmektedir.
- 6764 sayılı kanun sonrasında zorunlu ortaöğretim kapsamına alınan Meslekî Eğitim Merkezlerine devam eden 39.346 çırak öğrencimize ve ailelerine yönelik; meslek seçimleri, çıraklık eğitimi ve meslekî gelişim konularında rehberlik yapılmıştır.

Özel Program/Proje Uygulayan ve Tematik Eğitim Veren Okullar

- Özel program ve proje uygulayan 27 okul bulunmaktadır. Bunlardan 13 ilde bulunan 20'sinde aynı zamanda tematik eğitim verilmektedir. 6 ilde, 7 proje okulu bulunmaktadır.

Özel Meslekî ve Teknik Eğitim

- 2017-2018 eğitim öğretim yılında 383 özel meslek lisesi bulunmaktadır. Bu okullarda öğrenim gören toplam öğrenci sayısı 109.259'dur.
- Organize sanayi bölgelerinde açılan resmi ve özel meslekî eğitim veren liselerin sayısı artırılmıştır. 8.6.2018 tarihi itibarıyla resmi ve özel okulların sayısı Tablo 7'de verilmiştir.

TABLO 7

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM VEREN
RESMİ VE ÖZEL OKULLARIN SAYISI

Tür		Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı*
Resmi		31	15.786
Özel	OSB içi	33	28.076
	OSB dışı	36	10.757
	Toplam	69	38.833
Genel Toplam		100	54.619

(*) MEİS Sorgu Modülü & MTEGM ile Özel Öğretim Kurumları
Genel Müdürlüğü kayıtları, 08.06.2018

Meslekî ve Teknik Eğitimin Tanıtımı

- Meslekî ve teknik eğitimin kamuoyuna tanıtımı ile ilgili 2 kamu spotu filmi hazırlanmıştır. RTÜK tarafından da "kamu yararına yönelik spot film" olarak kabul edilerek ulusal ve yerel yayın organlarında ve Bakanlığımız web sayfasında yayımlanmıştır.
- "Meslekî Eğitimin tanıtılması, Meslekî Eğitime Yönlendirme ve Rehberlik" konulu 2017/16 sayılı Bakanlık Genelgesi ile Türkiye genelinde çıraklık eğitiminin tanıtılması ve farkındalık yaratılması amacıyla kampanya başlatılmıştır.
- Meslekî ve teknik eğitim alanlarının öğrenci, veli, kamuoyu ve tüm kamuya tanıtılması amacıyla Ayvansaray Üniversitesi ile iş birliği çerçevesinde 2017 yılında 52 alanın tanıtım videosu çekilmiş, alan tercih portalı oluşturulmuştur. Alan tanıtım videoları bu tercih portalında yayınlanmıştır (www.alantercihleri.com).
- MTEGM tarafından genel olarak meslekî ve teknik eğitim ile tematik okullarımızın tanıtım filmlerinin yayınlandığı, 8. sınıf öğrencilerine yönelik meslekî ve teknik eğitim ile Meslekî Eğitim Merkezleri ve öğrencilerin mezun olduklarında kazandıkları haklara dair bilgilerin yer aldığı <http://meslekitanitim.meb.gov.tr/> internet sayfası oluşturulmuştur.

Eğitim Verdiği Meslek Alanında

Rol-Model Oluşturacak Meslek Liseleri

- Güneş ve rüzgâr zengini Türkiye'de yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak elektrik, ısınma gibi kullanılan enerjinin çoğunluğunu güneş ve rüzgârdan sağlayacak çevre dostu Cezeri Yeşil Teknoloji Meslekî ve Teknik

Anadolu Lisesi 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından itibaren Ankara ili Etimesgut ilçesinde faaliyete geçmiştir.

- Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin her birey gibi eşit hak ve fırsatlara sahip olmasını sağlayarak, onları üretken, kendine yeten bağımsız bireyler olarak topluma kazandırmak ve akranlarıyla aynı ortamda eğitim almalarını sağlamak amacıyla ülkemizde ilk defa Ankara ili Çankaya ilçesinde SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından itibaren faaliyete geçmiştir. SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi sağladığı hizmetler ile 2018 Dünya Serebral Palsi Günü Ödülleri'nde 75 farklı ülkeden sunulan projeler arasında 2018 yılının en iyi projesi ödülü almıştır.

Eğitim-Öğretim Uygulamaları, Programlar ve Öğretim Materyalleri

Programlar ve Öğretim Materyalleri

- 02.12.2016 tarihli ve 6764 sayılı "Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında çıraklık eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır.
 - Değirmen Makineleri imalat sektöründen gelen talepler doğrultusunda ihtiyaç duyulan nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesi amacıyla Bakanlığımız, üniversite ve sektör temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan komisyon tarafından Makine Teknolojisi alanına Değirmencilik Dalı eklenmiş, hazırlanan Taslak Makine Teknolojisi alanı Çerçeve öğretim programı ve haftalık ders çizelgeleri Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına gönderilmiştir. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının onayladığı program ve çizelgeler uygulamaya konulmuştur.
 - Mesleki ve teknik alanda ihtiyaç duyulan nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesine yönelik olarak sektör ile kurum ve kuruluşlardan gelen talepler, Endüstri 4.0 ve diğer teknolojik gelişmeler doğrultusunda; Bilişim Teknolojileri, Makine Teknolojisi ve Moda Tasarım Teknolojileri alanları güncellenmiştir.
- Hazırlanan söz konusu Bilişim Teknolojileri, Makine Teknolojisi ve Moda Tasarım Teknolojileri alanları öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri, Talim ve Terbiye Kurulunun 06.09.2018 tarih ve 116 Sayılı Kararı ile 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılından itibaren 9 ve 10 uncu sınıflardan başlayarak kademeli olarak mesleki ve teknik eğitim okullarında uygulanmak üzere onaylanmıştır.
- Uygulamaya konulan 3 alanda yapılan değişiklikler, Mesleki Eğitim Merkezlerinde uygulanan Bilişim Teknolojileri, Makine Teknolojisi, Moda Tasarım Teknolojileri alanları ile Kesim dalı çerçeve öğretim programları ve haftalık ders çizelgelerine yansıtılmıştır. Söz konusu programlar Talim ve Terbiye Kurulunun 01.10.2018 tarih ve 129 Sayılı kararı ile 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren 9. Ve 10. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak Mesleki Eğitim Merkezlerinde uygulamaya konulmuştur.
- Sektörden ve uygulayıcılardan gelen talepler doğrultusunda sektörde ihtiyaç duyulan nitelikli meslek elemanının yetiştirilmesi amacıyla oluşturulan komisyon çalışmaları sonucunda Giyim Üretim Teknolojisi alanının adı Moda Tasarım Teknolojisi olarak, Kadın Giyim Modelistliği, Erkek Giyim Modelistliği ve Çocuk Giyim Modelistliği dalları da Modelistlik adı altında birleştirilerek yeni bir dal olarak güncellenmiştir.
 - 28 Aralık 2016 tarihinde toplanan 28. Meslekî Eğitim Kurulunda, sektörün talepleri doğrultusunda; çıraklık eğitiminde uygulanan alan ve dallar meslekî ve teknik ortaöğretimde uygulanan alan ve dallar ile program yönüyle uyumlu hale getirilmiştir.
 - 6 Haziran 2017 tarihinde toplanan 29. Meslekî Eğitim Kurulunda, sektörün talepleri doğrultusunda; "metal yüzey boyama ve değirmen makineleri imalatı (değirmencilik)" meslek dalları çıraklık eğitimi uygulamaları kapsamına alınarak toplam 27 alan 142 dalda çıraklık eğitimi (MEMP) uygulamaları yapılmaya başlanmıştır.
 - Ülkemizde ilk defa sektörün talebi doğrultusunda Maden Teknolojisi alanı öğretim programı geliştirilmiş, Talim ve Terbiye Kurulunun Kararı ile 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya konulmuştur.
 - Sektörün talebi doğrultusunda Makine Teknolojisi alanı altına yeni bir dal olarak ilave edilmek üzere Tıbbi Cihaz Üretimi Dalı öğretim programı geliştirilmiş, Talim ve Terbiye Kurulunun Kararı ile 2017-2018 eğitim öğretim

yılından itibaren 9. sınıflardan başlamak üzere kademe olarak uygulamaya konulmuştur.

- Türkiye'nin havacılık alanında kaydettiği gelişme ve büyüme paralel olarak havacılık sektöründe önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak üzere Sivil Havacılık alanı Yer Hizmetleri meslek dalı öğretim programı hazırlanarak Ankara, İstanbul ve Rize illerinde bulunan 8 meslekî ve teknik ortaöğretim okulu bünyesinde Sivil Havacılık alanı Yer Hizmetleri dalında eğitim vermeye başlanmıştır.
- Geliştirilen/güncellenen öğretim programları hazırlanırken; Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından Resmi Gazete'de yayımlanarak uygulamaya konulan 4. seviye 209 Ulusal Meslek Standardı referans alınarak program içeriklerine yansıtılmıştır.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile MTEGM iş birliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği konuları meslekî ve teknik ortaöğretim okullarında uygulanan tüm alan dal öğretim programlarına yansıtılmıştır.
- 54 alana ait 199 dalda, modüler yapıda hazırlanan programların "Beceri Haritaları" hazırlanmış ve <http://www.megep.meb.gov.tr> internet adresinde yayımlanmaktadır.
- Meslek ahlakının meslek hayatındaki önemi ile millî ve manevî değerlere yönelik farkındalık oluşturulması amacıyla; Meslekî Gelişim dersi içine Meslek Ahlakı ve Ahilik modülü eklenmiştir.
- 2018 yılında bireysel öğrenme materyali yazım duyurusu sonrasında talep eden öğretmenlerden ilk defa görev almak isteyen 53 öğretmene materyal yazım eğitimi verilmiştir.

İşletmelerde Meslekî Eğitim

- İşyerinde yapılan eğitimin kalitesinin artırılarak öğrencilerin gerekli bilgi ve becerilerle donanması ve işletmelerde meslekî eğitimin takibinin ve uygulamasının kolaylığı için e-Okul sisteminde "İşletmelerde Meslekî Eğitim Uygulamaları Modülü" hazırlanmış ve 2017 yılının Şubat ayında okullarımızın kullanımına açılmıştır.

Endüstri 4.0'a Uyum Çalışmaları

- Endüstri 4.0 dönüşümünün talep ettiği insan gücünü yetiştirmeye yönelik olarak 2016 ve 2017 yıllarında bir

dizi faaliyet gerçekleştirilmiş olup dönüşüm sürecini, gerçekleştirilen faaliyetleri ve dönüşüm stratejilerini içeren "Meslekî ve Teknik Eğitimde Endüstri 4.0 Dönüşümü" isimli rapor hazırlanmıştır.

- Endüstri 4.0'a yönelik 2018 yılı Hizmet İçi Eğitim planında 52 faaliyet ile 1.112 atölye ve laboratuvar dersi öğretmenine eğitim verilmesi planlanmıştır. Bu kapsamda Ocak-Haziran 2018 döneminde 32 faaliyet gerçekleştirilmiş olup 658 kişi belge almaya hak kazanmıştır. Bu faaliyetler; Bilgisayar Destekli Üretim (SolidCAM) Kursu, Mikrodeneleyiciler ve Gömülü Sistem Kursu1-2, SCADA (Omron) Kursu, Mikrodeneleyiciler ve Gömülü Sistem Kursu, Robot Uygulama Eğitimi Kursu, Bilgisayar Destekli Tasarım Kursu, 3D Yazıcı ile Tasarım ve Üretim (AUTODESK FUSION 360) vb. kurslarından oluşmaktadır.

Yatılılık ve Bursluluk

- 2017-2018 öğretim yılında MTEGM'ye bağlı 765 adet pansiyonda 83.375 öğrenci barınmaktadır (MEİS Sorgu Modülü, 8 Haziran 2018).
- 2016-2017 öğretim yılında 13.187 öğrenci burs almaktaki iken 2017-2018 öğretim yılında 8.058 öğrenci burs almaktadır (MEİS Sorgu Modülü, 8 Haziran 2018).
- MTEGM ve çeşitli kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri kapsamında başarılı ve maddi imkânları yetersiz olan öğrencilere özel burs desteği sağlanmaktadır. Bu kapsamda özel burs desteğinden faydalanan öğrenci sayısı 139'dur.

Mezunların İzlenmesi

2016-2017 Mezunlarının İstihdam Durumu

- 2016-2017 eğitim öğretim yılında mezun olan öğrencilerin 2017 yılı yükseköğretime geçiş ve istihdam durumlarına ilişkin illerden alınan verilere dayalı olarak rapor hazırlanmıştır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarından 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılında mezun olan 332.506 öğrencinin istihdam durumlarını tespit etmek amacıyla Şubat 2018'de mezunlara ulaşmak suretiyle elde edilen verilere göre 332.506 mezun öğrenciden;

- » 62.764'ü (%18,88) mezun olduğu alanla aynı alanda bir işte çalışmaktadır,

- » 59.948'i (%18,02) mezun olduğu alanın dışında bir işte çalışmaktadır,
- » 61.492'si (%18,49) herhangi bir yükseköğretim kurumuna devam etmektedir,
- » 102.628'i (%30,87) bir işte çalışmayıp sadece üniversite sınavına hazırlanmaktadır,
- » 34.912'si (%10,5) üniversiteye gitmeyi düşünmeyip iş aramaktadır,
- » 10.762'si (%3,24) ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

e-Mezun Araştırması Sonuçları

- Mezunlarımız e-Mezun web sitesi üzerinden mezun öğrenci ve işverenlerin doldurduğu anketler yardımıyla izlenmektedir (<http://emezun.meb.gov.tr>). 2017 yılı e-mezun raporu hazırlanarak ilgili kişi ve kurumlarla paylaşılmıştır. Rapora göre; 2017 yılında mezun anketlerini son 10 yılda mezun olan 32.734 kişi, işveren anketlerini ise 8.379 işletme temsilcisi doldurmuştur. İşverenlerin %74,74'ü mezunlarımızın meslekî yeterliklerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal Etkinlikler

Uluslararası Robot Yarışması

- 11. Uluslararası MEB Robot Yarışması 12 kategoride 3.240 katılımcı ve 2.834 robot ile 2017 yılında Konya ilinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 13 ülkeden 59 katılımcı 35 robot ile yarışmaya katılım göstermiştir.
- 12. Uluslararası MEB Robot Yarışması 12 kategoride 4.081 katılımcı, 3.005 robot ve 15 ülkenin katılımı ile 9-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Sivas ilinde gerçekleştirilmiştir.

Meslek Lisesi Öğrencileri Aileleriyle Buluşuyor Projesi

- Proje; MTEGM'ye bağlı okul ve kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin öğretmenleriyle birlikte, okulun bulunduğu mahallede/bölgede tespit edilen belirli sayıdaki ihtiyaç sahibi yoksul veya muhtaç durumdaki kişilerin; evlerinde gereken küçük bakım ve onarımların, kullanılamaz veya eskimiş durumdaki eşyalarının tamir ya da değişim gerektiren küçük onarımlarının, hayatlarını kolaylaştırıcı bilgilendirme ya da yardımların, onları sevindirecek, mutlu edecek maddi ya da manevi dokunuşların toplum hizmeti kapsamında belirli bir plan

ve proje dahilinde yerel imkânlarla yapılması amacıyla başlatılmıştır. Proje kapsamında 81 ilde MTEGM'ye bağlı 2.238 okul/kurumda 18.372 öğretmen ve 61.318 öğrenci ile birlikte;

- » 20.285 ev ziyaret edilmiş ve 68.755 ihtiyaç sahibine yardım götürülmüştür.
- » 5.870 adet elektronik eşya onarılmıştır.
- » 12.978 adet onarım çalışması gerçekleştirilmiştir.
- » 1.352 STK ile iş birliği yapılmıştır.

Kitap Okuma Etkinliği

- Öğrencilere kitap okumayı sevdirmek, okuma alışkanlığı kazandırmak, okuduğu kitabın anlama seviyesini görmesini sağlamak, güven duygusunu geliştirmek, sosyal ve kültürel alanda okulunu temsil etme bilincini kazandırmak amacıyla 2016-2017 eğitim öğretim yılının yaz tatilinde "Kitap Okuma Etkinliği" düzenlenmiş ve söz konusu etkinliğe 90.513 öğrenci katılım sağlamıştır.

Paydaşlarla İş Birliği Yapılarak Gerçekleştirilen Etkinlikler

- Çeşitli özel/kamu kurum ve kuruluş ile yapılan protokoller kapsamında MTEGM'ye bağlı okullarda yarışma ve etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsamda MTEGM ile Gedik Üniversitesi arasında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında Kaynakçılık Yarışması düzenlenmektedir.
- Tezmaksan Makina Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile 09.10.2017 tarihinde imzalanan iş birliği Protokolü kapsamında, MTEGM'ye bağlı meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler arasında söz konusu şirketin Tezmaksan Eğitim Üssü Derneği ile Takım Tezgâhları Sanayici ve İş Adamları Derneği (TİAD) iş birliğinde İstanbul ilinde 1. Ulusal MAKTEK Altın Pergel CNC Takım Tezgâhı Tasarım Yarışması düzenlenmiştir.

Kardeş Okul Uygulamaları

- Meslekî Eğitim Kardeşliği çalışmaları kapsamında; Ankara'da 13 meslekî ve teknik ortaöğretim okulu ile Şırnak-Cizre, Diyarbakır-Sur ve Mardin-Nusaybin'de bulunan meslekî ve teknik eğitim kurumlarından 13 tanesi kardeş okul olarak belirlenmiş ve bu kapsamda ziyaretler gerçekleştirilmiş ve seminerler düzenlenmiştir.

TABLO 8

TÜRLERİNE GÖRE YATIRIM PROJESİ SAYILARI

2018 Yılı Devlet Yatırım Programında Devam Eden Projeler			2018 Yılı Devlet Yatırım Programında Yeni Projeler		
Derslik Sayısı	Atölye	Pansiyon Kapasitesi	Derslik Sayısı	Atölye	Pansiyon Kapasitesi
6.298	219	10.780	240	8	800

Eğitim Ortamları

Yatırım Projeleri

- Meslekî eğitimi geliştirme ve fiziksel ortamını iyileştirmeye odaklı 2018 yılındaki projelerin sayısı türlerine göre Tablo 8'de verilmiştir.

Okul, Program Türü, Alan/Dal, Pansiyon Açma/Kapatma/Dönüştürme Çalışmaları

- Valiliklerin okul, pansiyon, program türü, alan/dal açma/kapatma teklifleri; bölge özelliği, nüfus yoğunluğu, bütçe imkânları, mevcut bina durumu, öğrenci potansiyeli dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda 2018 yılının ilk altı ayında MTEGM'ye bağlı olarak; 53 Yeni okul açılmış, 79 okul birleştirilerek dönüştürülmüş, 8 okul kapatılmış, 45 okulun ismi değiştirilmiş, 155 okulda 160 program türü açılmış, 149 okulda 149 program türü kapatılmış, 168 okulda 182 alan açılmış, 92 okulda 121 dal açılmış, 447 okulda 731 alan kapatılmış, 38 okulda 100 dal kapatılmış, 9 pansiyon açılmış, 18 pansiyon kapatılmıştır. Böylece 3.636 okulda 4.514 program türü, 11.712 alan, 21.309 dal, 121.420 kapasiteli 765 pansiyona ulaşılmıştır.
- Öğrenci sayısı azalan ve fiziki durumu yeterli olmayan Çok Programlı Anadolu Liselerinin bünyesinde bulunan program türüne göre ilgili öğretim dairelerine devredilmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda 12 ÇPAL Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne, 9 ÇPAL Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Ayrıca Anadolu liselerinde ihtiyaç duyulan kontenjan artışını karşılamak amacıyla 42 MTAL Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

Donatım Çalışmaları

- Tematik eğitim veren okullarımızın donatım ihtiyaçlarının karşılanması için Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ödenek gönderilmesi sağlanmıştır.
- 16/11/2017 tarihli 19438045 sayılı Genelge ve e-Donatım İzleme Modülü Kullanım Kılavuzu ile meslekî ve teknik eğitim okul/kurumlarındaki atölye ve laboratuvarların mevcut donatılarının tespit edilmesi amacıyla uygulamaya konulan e-Donatım Modülüne Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin veri girişleri tamamlanmıştır.

Atölye ve Laboratuvarların Mimari Yerleşim Planları

- Okullarımızın eğitim ortamlarının iyileştirilmesi ve öğretim programlarının gerektirdiği niteliğe kavuşturulması amacıyla Bilişim Teknolojileri, Büro Yönetimi, Makine Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Muhasebe ve Finansman, Yenilenebilir Enerji Teknolojileri, Radyo-Televizyon, Gazetecilik, Pazarlama ve Perakende, Yiyecek İçecek Hizmetleri, Makine Teknolojisi, Elektrik-Elektronik Teknolojisi alanlarının Standart Mimari Yerleşim Planları ve İhtiyaç Analizleri MTEGM ve İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı ile birlikte güncellenmiştir.

Okul Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları

- 2018 yılı Temmuz ayı itibarıyla 6.714 resmi ve özel okul/kurum olmak üzere, protokolün ilk imzalandığı tarihten bu zamana kadar ise toplam 24.198 resmi ve özel okul/kurum Beyaz Bayrak almıştır.
- 2018 yılı Temmuz ayı itibarıyla 3.710 resmi ve özel okul/kurum olmak üzere, protokolün imzalandığı ilk tarihten bu zamana kadar ise toplam 9.027 resmi ve özel okul/kurum Beslenme Dostu Okul Sertifikası almıştır.
- 2017-2018 eğitim öğretim yılının birinci döneminde ise 5.157.424 ortaokul ve lise öğrencisine, ikinci dönemde ise 7.196.412 ortaokul ve lise öğrencisine Sağlıkla İlgili Fiziksel Uygunluk Karnesi düzenlenmiştir.

Kalite Geliştirme Çalışmaları

Okulların Akreditasyonu

- Bünyesinde Denizcilik alanı bulunan 50 okuldaki 29'u STCW kapsamında uluslararası akreditasyona sahiptir.
- Uçak Bakım Alanı bulunan Eskişehir Sabiha Gökçen ve Bağcılar Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi SHY-

147 kapsamında "Tanınan Okul Statüsü" olmaya hak kazanmıştır.

Okullarda Öz Değerlendirme

- 2016-2017 eğitim-öğretim yılında tüm meslekî ve teknik eğitim okul/kurumları öz değerlendirme sürecine dahil edilmiş, sistemin güçlendirilmesi amacıyla Ocak 2018 tarihinde 162 yönetici/öğretmene merkezi düzeyde, Nisan-Haziran 2018 tarihleri arasında 9.900 yönetici/öğretmene mahalli düzeyde kalite uygulama semineri ve 163 yönetici/öğretmene MTE Kalite Tetkikçi Kursu verilmiştir.
- 07-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında 189 okul/kurum MTE kalite tetkikçileri tarafından tetkik edilmiştir. Tetkik edilen okul/kurumların kalite endeksleri belirlenmiştir.

Okul Performansını İzleme ve Değerlendirme

- 2017-2018 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm okullarımız 2017/24 sayılı Genelge doğrultusunda belirlenen tema ve gösterge/kriterler çerçevesinde yıllık bazda performans izleme ve değerlendirmesine tabi tutulacak ve tüm okullarımıza karne verilecektir. 2018 yılı performans izleme ve değerlendirme sonuçları değerlendirilerek yıl içerisinde ilan edilecek ve başarılı okullara ödül verilecektir.

Kalite Yönetim Sistemi Belgesi İle İlgili Çalışmalar

- MTEGM 22-24 Şubat 2018 tarihleri arasında TSE-ISO-EN-9001:2015 Kalite Yönetim Sistemi Belgelendirme çalışmaları kapsamında denetlenmiş ve ISO-EN-9001:2015 Kalite Yönetim Belgesi almıştır.

Türkiye Meslekî Eğitim Kurulu (TMEK) Web Portalı

- 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu kapsamında oluşturulan "Türkiye Meslekî Eğitim Kurulu" ve "İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulu" ile Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre oluşturulan "İl Hayat Boyu Öğrenme, Halk Eğitimi Planlama ve İşbirliği Komisyonu" kararlarının yayımlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Türkiye Meslekî Eğitim Kurulu (TMEK) web portalı düzenlenerek; MTEGM ve HBÖGM web sayfalarında ortak yayınlanması sağlanmıştır (<http://meslekiegitimkurulu.gov.tr>).

İnsan Kaynakları

Yönetici ve Öğretmen Eğitimleri

- 2017 yılında 147 hizmet içi eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiş olup 3.700'ü atölye ve laboratuvar öğretmeni ve 3.245'i yönetici olmak üzere toplam 6.945 kişiye hizmet içi eğitim verilmiştir.
- 2018 yılında 114 hizmet içi eğitim faaliyeti planlanmış olup 2018 Temmuz ayı itibarıyla 81 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Toplam 2.620 yönetici/öğretmene hizmet içi eğitim verilmiştir.
- Meslek dersi öğretmenlerinin yabancı dil yeterliliklerinin geliştirilmesi kapsamında 2017 yılında 9 alanda (Bilişim Teknolojileri, Biyomedikal Cihaz Teknolojileri, Denizcilik, Elektrik-Elektronik Teknolojisi, Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Raylı Sistemler Teknolojisi, Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı) 42 atölye ve laboratuvar öğretmeni İngilizce dil yeterliliklerinin arttırılmasına yönelik İngiltere Londra'da 12 hafta (01 Ekim - 23 Aralık 2017) süren yabancı dil kursuna gönderilmiştir.
- Meslek dersi öğretmenlerinin yabancı dil yeterliliklerinin geliştirilmesi kapsamında 2018 yılında 21 alanda duyuruya çıkmış olup 51 adayın inceleme süreci tamamlanarak sözlü sınava alınmıştır. Sözlü sınav sonucuna göre 35 aday (12 farklı alandan öğretmen) başarılı bulunarak yurtdışında dil eğitimi görmek üzere vize vb. iş ve işlemlerine başlanmıştır.
- UNICEF ile yapılan iş birliği kapsamında yürütülen "Çocuk Hakları ve İş İlkeleri Programı" çerçevesinde pilot olarak seçilen 10 ilimizde belirlenen eğitimcilerin eğitimi, MTEGM, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve UNICEF temsilcilerince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda bu zamana kadar toplam 80 yönetici ve öğretmene eğitim verilmiştir. Ayrıca devam eden çalışmalar kapsamında 10 ilimizden 20 ortaokul rehber öğretmeni ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde görev yapan 20 koordinatör müdür yardımcısı olmak üzere toplam 400 öğretmene eğitim verilmesi planlanmış olup, bunlardan 320'sinin eğitimi tamamlanmıştır.
- MTEGM'ye bağlı okullarda görev yapan uçak bakım alanında eğitim veren 62 öğretmenin özel alan yeterliliklerinin artırılmasına yönelik, hava hissi ölçmek amacıyla Ankara-Etimesgut'ta THK Uçuş Akademisi'nde, 02-12

Mayıs 2017 tarihleri arasında "Tanıtım Uçuş Eğitimleri" yapılmıştır.

Finansman

Özel Meslek Liselerine Devlet Teşviki

- 2017-2018 Eğitim ve Öğretim Yılında Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) içinde açılan özel meslek liselerine 21 alanda devlet teşviki verilmektedir.
- OSB dışında açılan özel meslek liselerine ise 27 alanda devlet teşviki uygulaması başlatılmıştır.
- Mevcut durumda 69 özel Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi teşvikten faydalanmakta olup bu okullarda 38.833 öğrenci eğitim görmektedir.

Beceri Eğitimi ve Staj için İşletmelere Sağlanan

Devlet Katkısı

- İşletmelerde beceri eğitimi ve staj yaptırmakla yükümlü bulunan işletmeler tarafından öğrencilere ödenen asgari ücretin belirli bir kısmının işverenlere devlet katkısı olarak ödenmesi sağlanmıştır.
- İşletmede beceri eğitimine devlet teşviki kapsamında ortama aylık 182.939 öğrenci için devlet desteği gönderilmiştir. Uygulamanın başladığı Şubat 2017 tarihinden Haziran 2018 tarihine kadar işletmelere 3.109.971 öğrenci için devlet teşviki ödemesi yapılmıştır.

Projeler ve Paydaşlarla İş Birliği

Protokoller

- 2017 yılında toplam 103 kurum ve kuruluşla 77 protokol yürütülmüştür. MTEGM tarafından şu anda 98 kurum/kuruluşla iş birliğine gidilmiş olup 88 protokol yürürlükte. (2018 yılı Temmuz itibarıyla, 21 kurum/kuruluşla yapılan iş birliği protokolünün süresi tamamlanmıştır. Bu kurum/kuruluşlarla işbirliklerinin tekrar yapılması için görüşmeler devam etmektedir. 2018 Ocak-Temmuz ayları arasında da 22 yeni protokol yürürlüğe girmiştir.)
- MEB ile TİKA arasında yapılan iş birliği protokolü kapsamında; 26 ülkede (Afganistan, Azerbaycan, Belize, Bosna-Hersek Cumhuriyeti, Cibuti, Çad, Filistin, Gine Cumhuriyeti, Kamerun Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti, Kırgızistan, Madagaskar Cumhuriyeti, Moğolistan, Moldova Cumhuriyeti, Mozambik Cumhuriyeti, Özbekistan Cumhuriyeti, Pakistan İslam Cumhu-

riyeti, Senegal Cumhuriyeti, Sudan Cumhuriyeti, Tacikistan Cumhuriyeti, Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, Togo Cumhuriyeti, Türkmenistan Cumhuriyeti, Ürdün Haşimi Krallığı, Yemen Cumhuriyeti, Zambiya Cumhuriyeti) öğrencilere, eğitimcilere ve sektör çalışanlarına eğitimler verilmiştir.

Eğitim verilen alanlar; Bilişim Teknolojileri, Elektrik-Elektronik Teknolojisi, El Sanatları, Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri, Giyim Üretim Teknolojisi, Grafik ve Fotoğraf, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri, İnşaat Teknolojisi, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Kuyumculuk Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Mobilya ve İç Mekân Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Seramik ve Cam Teknolojisi, Tarım, Tekstil Teknolojisi, Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme, Yiyecek İçecek Hizmetleri'dir. Bugüne kadar 19 alanda 276 öğretmen tarafından toplam 4.195 kişiye eğitim verilmiştir.

- KOSGEB ile yapılan iş birliği protokolü sayesinde, meslek lisesinde meslekî gelişim dersini alan ve mezun olan öğrenciler, KOSGEB tarafından verilen "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Belgesini" almış kabul edilmektedir. Bu kapsamda meslek lisesi mezunlarına hibe ve faizsiz kredi desteği sağlanmıştır.
- Türkiye Metal Sanayicileri Derneği (MESS) ile yapılan protokol kapsamında 2016-2017 eğitim öğretim yılında 102 öğrenciye 10 ay boyunca burs ödenmiştir (3 yıl devam edecektir). 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 100 öğrenciye 10 ay boyunca burs ödenecektir (3 yıl devam edecektir). Böylelikle 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplam 202 öğrenciye burs verilmiştir.
- Ayrıca; Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) çalışan personelin meslek lisesinde okuyan çocuklarına da burs vermektedir. MESS bugüne kadar toplam 3.035 meslek lisesi öğrencisine burs vermiştir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Kepkep İletişim Sistemleri İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında Meslekî Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Bilişim alanında 1 okulun atölye laboratuvar donatımı ile öğretmen eğitimi gerçekleştirilecek ve 3 öğrenciye burs verilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Tüm Aşçılar Pastacılar Konfederasyonu (TAŞPAKON) arasında Eğitimde İşbir-

liği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Yiyecek ve İçecek Hizmetleri alanında öğretmen yeterlilikleri arttırılacaktır.

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Açık Hava Reklamcılar Derneği (ARED) arasında İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Metal Teknolojisi alanında 4 okula atölye laboratuvar desteği sağlanmış, 11 ilde seçilen okullara da atölye laboratuvar desteği sağlanacaktır. Protokol kapsamında meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Asansör Sanayicileri Federasyonu (ASFED) arasında Meslekî Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Elektronik Teknolojisi alanında 2 okula atölye laboratuvar desteği sağlanacaktır. Protokol kapsamında meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecek ve Federasyona bağlı işletmelerde öğrencilerin istihdamı sağlanacaktır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Personel Kaldırma ve İletme Platformları İşletmecileri Derneği (PLATFORMER) arasında İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Motorlu Araçlar Teknolojisi alanında her öğretim yılında 12 öğrenciye burs verilecek ve atölye laboratuvar desteği sağlanacaktır. Protokol kapsamında meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Devlet Demir Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğü ve Bağlı Ortakları arasında Meslekî Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında atölye laboratuvar desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile NETCAD Yazılım A.Ş. arasında Meslekî Eğitim İşbirliği protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerimizin Harita-Tapu-Kadastro, İnşaat Teknolojisi ve Maden Teknolojisi alanlarında; meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecek ve ders anlatırken kullanacakları eğitim materyalleri hazırlanacaktır. Protokol kapsamına alınan 21 pilot okulun bilgisayar laboratuvarlarına Netcad ya-

zılımı ücretsiz olarak kurulacaktır. Ayrıca; öğrencilere portal.netcad.com.tr adresinden ücretsiz online eğitim desteğinin sağlanması ile yenilikçi bir yaklaşımla, sektörel gelişimler eğitim ortamlarına taşınarak: harita, inşaat ve maden sektörlerinde ihtiyaç duyulan kalifiye teknik insan gücünün yetiştirilmesi desteklenecektir.

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile SMC Türkiye Otomasyon Ticaret ve Sanayi A.Ş. arasında Meslekî Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında atölye laboratuvar desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve TANAP Doğalgaz İletim A.Ş. Arasında Okul Yaptırılması ve Meslekî Eğitim İş Birliğine İlişkin Protokol imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında, Sivas İlinde Maden Teknolojisi Alanında 1 okul, pansiyon ve kapalı spor salonu binası yapılacaktır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesindeki Elektrik Dağıtım Şirketleri ile Hacı Ömer Sabancı Vakfı Arasında Okul Yaptırılması ve Meslekî Eğitim İş Birliğine İlişkin Protokol imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında; toplam 4 okul, pansiyon ve kapalı spor salonu binası yapılacaktır. (İstanbul'da Avrupa Yakasında); Yenilenebilir Enerji Teknolojileri alanında 1 MTAL ve pansiyon binası, Hatay'da Yenilenebilir Enerji Teknolojileri alanında 1 MTAL ve pansiyon binası, Trabzon'da Maden Teknolojisi alanında 1 MTAL ve pansiyon binası, Zonguldak'ta Maden Teknolojisi alanında 1 MTAL ve pansiyon binası)
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Isider Enerji Üretim Pazarlama İthalat ve İhracat Anonim Şirketi Arasında Okul Yaptırılması ve Meslekî Eğitim İş Birliğine İlişkin Protokol imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında; Kahramanmaraş İli Afşin İlçesinde Maden Teknolojisi alanında 1 okul, pansiyon ve kapalı spor salonu binası yapılacaktır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Nurol Holding Anonim Şirketi Arasında Okul Yaptırılması ve Meslekî Eğitim İş Birliğine İlişkin Protokol imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında, toplam 4 okul, pansiyon ve kapalı spor salonu binası yapılacaktır.

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ve Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile Kaynak Tekniği Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Arasında Yapılan Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında atölye laboratuvar desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile Gaziantep Sanayi Odası Arasında Yapılan Meslekî Eğitim İş Birliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında Meslekî Eğitim Merkezlerinde iş başı eğitimi, staj, beceri eğitimi, atölye laboratuvar desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü İle Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş. Arasında Yapılan İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında Yüksek Gerilim Sistemleri dalında 3 okula sıfırdan atölye kurulacaktır. Her eğitim öğretim döneminde toplam 500 öğrenciye burs verilecek ve bu öğrencilerin sektörde istihdamı sağlanacaktır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Dr. (H.C.) İbrahim Bodur Kaleseramik Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı Genel Müdürlüğü Arasında Yapılan Eğitim İş Birliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında iş başı eğitimi, staj, beceri eğitimi, istihdam, atölye laboratuvar desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü İle Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi Arasında Yapılan Meslekî Eğitim İş Birliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında 5 okula Yenilenebilir Enerji Teknolojileri alanında "Yenilenebilir Enerji-Güneş ve Rüzgar Temalı Hibrit Eğitim Setleri" ile donatım desteği sağlanacak ve meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile Grundfos Pompa Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi arasında yapılan Meslekî Eğitim İş Birliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında iş başı eğitimi, staj, beceri eğitimi, istihdam ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir. Her yıl olmak üzere toplam 10 öğrenciye burs verilecektir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile B.S.A Makine İnşaat ve Bilgisayar Ticaret Limited Şirketi Arasında yapılan Bilgisayar Tasarım ve Üretim Eğitiminde Teknoloji İş Birliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında Bilgisayar Destekli Tasarıma yönelik tasarım yarışması düzenlenecektir. Meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecektir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MEB-MTGM) ile Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) arasında yapılan "Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde STEM Eğitim Yaklaşımının ve Sanayi 4.0 Farkındalığının Geliştirilmesi Protokolü" imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında; İstanbul ve Kocaeli illerinde "Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin STEM Eğitimi ve Endüstri 4.0 Bileşenleri ile Güçlendirilmesi Projesi" yürütülecektir. Proje ile; fizik, kimya, biyoloji, matematik öğretmenleri ile teknik alan öğretmenlerinin STEM Eğitimi ve Endüstri 4.0 bileşenleri ile yeterlilikleri arttırılacak, STEM Eğitimi ve Endüstri 4.0 bileşenlerini içeren proje tabanlı yarışma gerçekleştirilecek, yarışma sonucunda pilot olarak belirlenen dört Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin öğretmenlerine, dijital dönüşüm ve Sanayi 4.0 sürecinde STEM eğitimini ve teknoloji kitinin öğrenim ve uygulama sürecini desteklemek üzere, teorik ve uygulamalı eğitim faaliyetleri kapsamında İstanbul ve Kocaeli illerinde online ve/veya mahalli yüz yüze eğitim/kurs/seminerler düzenlenecek, proje kapsamındaki okullardaki öğretmenlerin ve öğrencilerin STEM Eğitimi ve Endüstri 4.0 bileşenleri ile farkındalıkları ve yeterlilikleri arttırılacaktır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Yıldırım Elektronik Tic. Ve San. Ltd. Şti. arasında Eğitim İşbirliği Protokolü imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol süresince Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerimizin Elektrik Elektronik Teknolojileri meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin alan yeterlilikleri geliştirilecek, iş başı eğitimleri gerçekleştirilecek, işletmelerde beceri eğitimi imkânı sunulacak ve öğrencilere temrinlik malzeme desteği sunulacaktır.

TABLO 9

YÜRÜRLÜKTE OLAN PROJE VE PROTOKOLLERLE HEDEFLenen VE GERÇEKLEŞEN GÖSTERGELER

	2017 Hedef	2017 Gerçekleşen	2018 Gerçekleşen
(*) Hazırlanan proje sayısı	3	3	3
(*) Yürütülen proje sayısı	8	10	11
(*) Tamamlanan proje sayısı	1	1	-
(*) Yayın sayısı	1	1	4
(**) İş birliği yapılan kurum/kuruluş sayısı	20	27	29
(**) İş birliği protokol sayısı	20	26	22
(**) Eğitim materyalleri, modül/müfredat güncellemesini kapsayan protokol sayısı	-	5	-
(**) Burs alan öğrenci sayısı	1.500	2.946	4.850
(**) Hizmet içi eğitim sayısı	34	29	42
(**) Hizmet içi eğitime katılan atölye laboratuvar öğretmenleri	850	959	771
(**) İş başı eğitim sayısı	18	22	19
(**) İş başı eğitime katılan atölye laboratuvar öğretmenleri	350	423	327
(*) Özel politika gerektiren gruplara yönelik düzenlenen kurs, seminer vb. faaliyetlerin sayısı	250	307	162
(*) Özel politika gerektiren gruplara yönelik düzenlenen kurs, seminer vb. faaliyetlere katılan kişi sayısı	3.000	5.118	2.696
(***) Tüm eğitim alan yönetici öğrenci, öğretmen, kursiyer, veli, vb. sayısı	7.500.000	14.897.822	702.082
(***) Donatılan atölye, laboratuvar sayısı	46	56	80
(***) İnşa edilen bina (okul, pansiyon, Meslekî Eğitim Merkezi) sayısı	2	2	-
(**) Staj/beceri eğitimi alan öğrenci sayısı	100	517	1.574
(**) İstihdam edilen öğrenci sayısı	15	85	188

(*) Projeler verisidir.

(**) Protokoller verisidir.

(***) Proje ve Protokol ortak verileridir.

AR-GE Merkezleri İle İş Birliği Çalışmaları

- Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı AR-GE merkezleri hizmet verdiği alana uygun olarak eşleştirilecek ve karşılıklı olarak eğitim ortamları ile AR-GE ortamlarının ortak kullanımının sağlanması çalışmaları kapsamında; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı AR-GE merkezleri ile Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri arasında hizmet verdiği alana uygun olarak 2017 yılında 36, 2018 yılında ise 125 protokol imzalanmıştır.

Paydaşlarla İş Birliği Çalışmaları

- Paydaşlarla yapılan protokoller kapsamında atölye ve laboratuvar dersi öğretmenlerine 45 hizmetçi eğitim faaliyeti düzenlenerek 812 kişinin eğitim alması sağlanmıştır. Protokol kapsamında 21 faaliyette 361 atölye ve laboratuvar dersi öğretmeni iş başı eğitim almıştır.

- Okul-sektör iş birliğini güçlendirmek ve işletmelerin bulundukları yerlerde faaliyet gösteren okullara sahip çıkmalarını ve iş birliği yapmalarını özendirmek amacıyla tüm meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının en az bir sektör kuruluşu ile protokol yapmaları esasına dayalı Okul Hamiliği Projesi başlatılmıştır. Bu kapsamda bugüne kadar 415 okulda 839 protokol imzalanarak hayata geçirilmiştir.

Projeler Hakkında Genel Bilgi

MTEGM tarafından 2011-2017 arasında yürütülen 8 proje tamamlanmıştır. 2018 yılı itibarıyla 11 proje yürütülmektedir. Tablo 9'da 2017 ve 2018 yıllarında yürürlükte olan proje ve protokoller kapsamında gerçekleşen göstergeler verilmiştir.

Tamamlanan Projeler

- **Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşma Oranlarının Arttırılması Projesi KEP-1**

- » Eğitime erişim konusunda 3 spot film hazırlanmıştır. Ayrıca 147 hattının tanıtımına yönelik 1 spot film hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Meslekî Eğitimle ilgili 1 spot film daha hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Başarı hikâyelerinin anlatıldığı 1 kısa film hazırlanmış ve sosyal medyada yayınlanmıştır.
- » 198 formatör öğretmen eğitilmiş ve bu öğretmenler 1.470 öğretmen, 450 üniversite öğrencisine eğitim vermiştir.
- » Öğrenci Destek Programı 16 pilot ilde 160 okulda uygulanmıştır.

- **Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi METEK-1**

- » Öz Değerlendirme Rehberi, Kalite Yönetim Standartları Referans ve Rehber Kılavuzu geliştirilmiştir. 2014-2018 Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji ve Eylem Planı ile aynı eksenle Kalite Geliştirme Stratejisi ve Eylem Planı tasarlanmıştır.
- » Müfredat geliştirmeye yönelik faaliyet yapılmış, ilgili bütün sosyal ortakların da katıldığı bir çalışma grubu oluşturularak adalet, denizcilik, sağlık ve tarım sektörlerinde yer alan 13 alanda dördüncü seviye, 16 alanda da beşinci seviye öğrenme kazanımlarına dayalı çerçeve öğretim programları tamamlanmıştır.
- » Proje kapsamında 20 okula atölye/laboratuvar donatımı yapılmıştır.

- **Özellikle Kız Çocuklarının Okulla Devam Oranlarının Arttırılması Projesi KEP-2**

- » Proje kapsamında 3 TV spotu hazırlanmıştır.
- » İl ziyaret ekiplerince okul ve aile ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler sonucunda 9.424 aileye ve 12.977 öğrenciye ulaşılmıştır.
- » Veli bilgilendirme toplantıları 2.790 katılımcı ile tamamlanmıştır.
- » Proje süresince veli ve öğrenci görüşmeleri sonucunda 3.319 öğrencinin okula devamı sağlanmıştır.
- » 8 ilde 13 yatılı okulun pansiyon binalarına donatım yapılmıştır.

- **Hayat Boyu Beceri Eğitimi Projesi HBBE**

- » 22 ilde MTEGM'ye bağlı okullarda, 12 alanda görev yapan toplam 258 meslek dersi öğretmeni 4'er hafta Almanya ve İtalya'da alanlarına uygun sektörlerde iş-başı eğitimi yapmışlardır.

- **İşyeri Öğrenmelerinin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi EQAVET**

- » İş yeri tabanlı eğitimde öz değerlendirme uygulaması on-line web portalı üzerinde yapılmaya uygun hale getirilmiştir.
- » 2017-2018 eğitim-öğretim yılında tüm meslekî ve teknik eğitim okul/kurumları iş yeri tabanlı eğitime ilişkin öz değerlendirme yapmak için portala kaydedilmiştir.

- **Endüstriyel Otomasyon Teknolojisinin Orta Asya ve Orta Doğu Ülkelerine Yaygınlaştırılması Projesi-1**

- » Düzenlenen 15 kursa 138 kişi katılmıştır, Orta Asya ve Orta Doğudan 9 ülkenin eğitici ve yöneticilerine endüstriyel otomasyon teknolojileri alanında eğitim verilmiştir.

- **Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Beceri 10 Projesi UMEM**

- » Protokole göre; proje kapsamında açılan kurslardan, mezunların %50'sinin istihdam edilmesinin garantisi talep edilmiştir. 2010-2016 yılları arasında yürütülen proje ile 210.796 mezunun %70'i olan 137.000 kişi istihdam edilmiştir.

- **Meslekî Becerilerin Geliştirilmesi Projesi MESGEP-1**

- » Proje kapsamında 2013 yılından 31 Aralık 2016 tarihine kadar 35 ilde, dezavantajlı gruplara düzenlenen 1.005 meslek kursuna 18.153 kişi başvuruda bulunmuş, tamamlanan eğitimlerden 11.366 kişi belge almaya hak kazanmıştır.

Devam Eden Projeler

- **Meslekî Eğitim Hareketlilik Veri Tabanı ve Rehberler (Vetexpress) Projesi**

- » Proje kapsamında;
- » 3 adet TPM (Ulusötesi Proje Toplantısı) toplam 56 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

- » ECVET kullanımına yönelik örnek uygulamaları da içeren öğrenci, öğretmen, veli, okul için ayrı olarak hazırlanan ECVET Kılavuzları 4 farklı dilde hazırlanmıştır.
 - » VETExpress Online Platformu pilot uygulamaya hazır hale gelmiştir.
 - » Kredi Transferi için Ortak Anlaşma Şablonları hazırlanmış ve yayınlanmıştır.
 - » 140 katılımcı ile uluslararası ECVET konferansı gerçekleştirilmiştir.
 - » Ortak Personel Eğitimi kapsamında 13 katılımcı ile kilit personele proje çıktıları hakkında 1 adet eğitim düzenlenmiştir.
- **Metal Sektöründe Yetkinlik Yönetimi İçin Yapısal Yöntemler (Smart Comet) Projesi**
Proje kapsamında;
 - » Mevcut çeşitli yetkinlik yönetimi yaklaşımları ve araçları analiz edilerek ECVET araçlarına dayalı yetkinlik yönetimi çerçevesi ve Bilişim Teknolojisi modeli geliştirilmesi amacıyla 3 adet inceleme ziyareti toplam 36 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.
 - **Mobilya Döşemeciliği Meslekî Yeterliliklerine Uygun E-Öğrenme Tabanlı Modüler Eğitim Programı ve Kariyer Rehberliği Projesi**
Proje kapsamında;
 - » 01/12/2016-31/12/2018 tarihleri arasında yürütülecek projenin sözleşmesi imzalanmıştır.
 - » 17-18 Ocak 2016 Kayseri'de projenin açılışı yapılmıştır.
 - » Proje logosu tasarlanmıştır.
 - » 23 Mayıs 2017 tarihinde İngiltere'de proje yönetim toplantısı yapılmıştır. Toplantıda Proje ortaklarının görev dağılımları yapılmıştır.
 - » Erciyes Üniversitesi Kayseri Meslek Yüksek Okulu'nun belirlenen 5. seviye yeterlilikler doğrultusunda modüler çerçeve program yazımı çalışmaları ve modül yazımı için üç alan öğretmeni Kayseride görevlendirilmiştir.
 - **Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar ve Ev Sahibi Topluluklar İçin Meslekî ve Teknik Eğitim ve İş Piyasası Hizmetleri Projesi (GİZ)**
Proje kapsamında;
 - » Ankara, Bursa ve Gaziantep illerinde 10 okula ekipman sağlanmıştır.
 - » Proje kapsamında pilot okullardan toplam 144 öğretmen ve idareci geçici koruma altındaki Suriyelilerin sosyo-ekonomik uyumu konusunda çeşitli konularda eğitimler almıştır.
 - **Meslekî Eğitim Yoluyla Toplumsal ve Ekonomik Uyum Projesi (KFW)**
Proje kapsamında;
 - » Proje uygulamasına teknik destek sağlaması amacıyla bir uygulama danışmanı alınacaktır.
 - **Endüstriyel Otomasyon Teknolojilerinin Orta Asya ve Orta Doğu Ülkelerine Yaygınlaştırılması Projesi-2**
Proje kapsamında;
 - » Okulların donatım ihtiyaçları belirlenmiştir.
 - » Öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları tespit edilmiştir.
 - » Öğretmen eğitimlerini verecek muhtemel kuruluşlar belirlenmiştir.
 - » Faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli onay beklenmektedir.
 - **Meslekî Becerilerin Geliştirilmesi Projesi-2 (MESGEP-2)**
35 ilde uygulanan Meslekî Becerilerin Geliştirilmesi-1 Projesi, 2017 Ocak ayı itibarıyla Meslekî Becerilerin Geliştirilmesi-2 Projesi (MESGEP-2) adıyla 81 ilde yaygınlaştırılmıştır. 2017-2019 yıllarında yürütülecek projenin 81 ilde uygulanması için her ilde birer koordinatör okul belirlenmiştir.
Proje kapsamında;
 - » Ocak-Haziran 2018 itibarıyla toplam 125 meslek kursunda 2.092 kişi kurslara katılım sağlamıştır.
 - » Proje sonunda meslek sahibi olmak isteyen işsizlere, dezavantajlı gruplara (dul ve yetimler, cezaevlerinden tahliye olmuş veya olmamış kişiler, şiddet mağduru kadınlar, ev hanımları, engeli dolayısıyla eğitime erişim sağlayamamış gruplar, güvenlik nedeniyle göç etmiş kişiler, eğitime erişim fırsatı bulamamış olan bireyler, bir meslekî becerisi olmayan veya meslek

değiştirmek isteyenler) ve mesleğini değiştirmek isteyenlere ilgi ve istidatları göz önüne alınarak toplam 15.000 kişiye meslek edindirmek hedeflenmektedir.

- **Meslekî ve Teknik Eğitimde Yenilenebilir Enerji**

- **Kaynakları ve Teknolojileri Eğitimi Projesi**

Proje kapsamında;

- » Okulların donatım ihtiyaçları belirlenmiştir.
- » Donatımları gerçekleştirmek için gerekli onay beklenmektedir.

- **Kamerun'da Meslekî Eğitimin Geliştirilmesi Projesi**

Proje kapsamında;

27 Haziran 2018 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mesleki Eğitimde Teknoloji Transferi Projesi Uygulama Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar" Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Proje ile bugüne kadar;

- » Kamerun'da yapılacak Meslekî Eğitim Merkezi avam proje çizimleri İnşaat Emlak Daire Başkanlığı tarafından yapılmaktadır.
- » Kamerun Hükümetince YAOUNDE'de arsa tahsis çalışmaları TİKA ile birlikte devam etmektedir.
- » Proje Uygulama Protokolü tercüme edilerek Kamerun Hükümetine gönderilmiştir.
- » Kamerun Hükümetince proje kabul edilmiştir.
- » Proje Uygulama Protokolü 21 Şubat 2018 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir.
- » Proje faaliyetleri hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

- **Kız Çocuklarının Okullaşması Projesi (KEP)**

Proje kapsamında;

- » Meslekî rehberlik ile meslekî eğitimin avantajları, meslekî eğitimin sağladığı fırsatlar konusunda bilinç arttırılması.
- » Mart 2018 itibarıyla MTEGM koordinesine verilen Kız Çocuklarının Okullaşması Projesi için; Strateji Geliştirme Başkanlığından Türkiye genelinde il ve cinsiyet bazında 2017-2018 eğitim öğretim yılına ait devamsızlık verileri talep edilmiştir.
- » Strateji Geliştirme Başkanlığının 2017- 2018 eğitim-öğretim yılı dönemlik devamsızlık verileri ile 2016-

2017 okullaşma oranları istatistikleri dikkate alınarak okullaşma oranının düşük olduğu iller seçilmiştir.

- » Kız Çocuklarının Okullaşması Projesi MTEGM Koordinasyonunda 10.04.2018 tarih ve 7255917 sayılı Makam Onayı doğrultusunda yürütülmeye başlanmıştır.
- » Okula devam konusunda sorun yaşayan ve okul terk riski altında bulunan öğrencilerin eğitime kazandırılması amacıyla pilot illere Makam Onayı doğrultusunda faaliyet ve bütçe tablosu gönderilerek proje faaliyetlerinin planlanması ve MTEGM'ye bildirilmesi istenilmiştir.
- » Pilot illerden resmi yazı ile gelen faaliyet ve bütçe tabloları MTEGM tarafından kurulan komisyonca incelenmiştir.

- **Hayat Boyu Beceri Eğitimi Projesi (HBBEP)**

Proje Kapsamında;

- » 16 alanda öğretmenlerin sektörün gelişme hızı doğrultusunda yurt dışında eğitim ihtiyaçları belirlenmiştir.
- » Belirlenen alanlarda yurt dışında formatör olarak yetiştirilecek öğretmenlerin seçim kriterleri belirlenmiştir.
- » Öğretmen eğitimi için eğitim alacakları kurum ve kuruluşların belirlenmesi çalışmaları devam etmektedir.

Proje İzleme ve Değerlendirme Raporları

- Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda lise öğrenimine devam etmekte olan öğrencileri temel, sosyal ve uygulamalı bilim alanlarında çalışmalar yapmaya teşvik etmek, çalışmalarını yönlendirmek ve mevcut bilimsel çalışmalarının gelişimine katkı sağlamak amacıyla TÜBİTAK Başkanlığınca düzenlenen "Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması"nın 2016, 2017 ve 2018 yılları bölge sergilerine davet edilen projelerin durumu ile meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarının tüm okul türleri içerisindeki durumu analiz edilerek raporlaştırılmıştır.
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından; Erasmus+ programı ile Türkiye'de meslekî eğitimin kalitesinin ve cazibesinin artırılması ile nitelikli iş gücü yetiştirilmesine katkı sağlaması amacıyla desteklenen projeler kapsamında 2016 ve 2017 yılı Erasmus+ Programı Ana Eylem Planı Faaliyetleri içerisinde MTEGM'ye bağlı kurumlarca sunulan proje tekliflerinden hibe desteği almaya hak kazanmış olanların durumları analiz edilerek raporlaştırılmıştır.

3

Dünyada Meslekî ve Teknik Eğitim

3.1 Bazı Ülkelerde Meslekî ve Teknik Eğitim

Farklı ülkelerde kariyer ve teknik eğitim (*career and technical education*), meslekî eğitim (*occupational education*), teknik eğitim (*technical education*), meslekî ve teknik eğitim ve uygulama (*technical and vocational education and training*) olarak da isimlendirilen meslekî ve teknik eğitime atfedilen önem ekonomilerin ve pazarların küreselleşmesiyle birlikte önemli ölçüde artmıştır. İnsan kaynağı ve sektör ihtiyaçlarının farklılaşması ile meslekî ve teknik eğitimin kurgusu ve uygulanma şekli ülkelere göre çeşitlilik kazanmıştır. Dünyada meslekî eğitimin durumu hakkında fikir vermesi amacıyla köklü meslekî eğitim sistemlerine sahip olan, farklı meslekî eğitim modelleri uygulayan ve coğrafi açıdan farklı bölgelerde bulunan bazı ülkelerde eğitimin tasarımı ve uygulanma şekilleri kısaca tanıtılmıştır.

3.1.1 Almanya

Federal bir devlet yapısına sahip olan Almanya'da eğitimin yapısı ve yönetimiyle ilgili sorumluluklar eyaletler tarafından üstlenilmektedir. Devlet, işletmeler ve pazar arasında kurulan yoğun etkileşim, geçmişten bu yana Almanya'nın etkin bir meslekî eğitime sahip olmasını sağlamaktadır (Bolat, 2016). 19. yüzyıl başlarında kurulan meslek odaklı okullardan bu yana 150 yılı aşkın süren meslek eğitim öğretmeni yetiştirme politikasına sahip olan Almanya'da meslekî eğitim kanunu 1969 yılında, öğretim yönetmeliği ise 1972 yılında yürürlüğe girmiştir (Bolat, 2016).

İkili (dual) bir sistemde öğrencilerin akademik ve meslekî eğitimleri net bir şekilde ayrılmakta, meslekî ve teknik eğitim kapsamında öğrenciler genel akademik dersler ve meslekî dersleri birlikte almaktadır. Öğrencilere haftada bir ya da iki gün meslekî okullarda alanlarına ilişkin teorik dersler, ekonomi, sosyal bilimler, yabancı diller ve diğer ana disiplinlerde eğitim verilmektedir. Haftanın diğer günlerinde ise çeşitli işletmelerde alanlarına ilişkin işbaşı eğitimi verilen öğrencilere alan çalışanlarının maaşlarının yaklaşık %30'u kadar ücret ödenmektedir (Ayeni, 2015). İkili sistemin önemli bir özelliği, işbaşı eğitime odaklanması nedeniyle okul ile özel sektör kuruluşları arasında sıkı bir etkileşim içinde olması gerekliliğidir (Ekşioğlu, 2017).

I. ve II. Dünya Savaşları sonrası dönemde Japonya ile birlikte ekonomisi en hızlı ve istikrarlı büyüyen iki ülkeden biri olan Almanya'nın meslekî ve teknik eğitim sistemi birçok

ülke için örnek olmuştur. Buna karşın son on yılda ekonomi ve işveren politikalarında yaşanan hızlı değişim Almanya'nın meslekî ve teknik eğitimdeki verimliliğinin tartışılmasına yol açmıştır (Keating, Medrich, Volkoff ve Perry, 2002). Kuruluş amacı üretim ve hizmet sektörlerini ehil insan kaynağı ile beslemek olan ikili meslekî eğitim sisteminin etkililiği, daha çok yaratıcılık ve analitik düşünme vb. üst düzey bilişsel becerilerin gerektirdiği sektörlerin ekonominin odağına yerleşmesiyle tekrar gündeme gelmiştir (Solga, Protsch, Ebner ve Brzinsky-Fay, 2014). Otomasyon sistemlerinin birçok sektörde hızla yaygınlaşması, işbaşı eğitimi merkeze koyan meslekî eğitimde sınırlılıklara yol açmaktadır. Süreçlerini otomasyon ile güncelleyen birçok kuruluş zaman içinde daha az meslekî eğitim gören öğrenci kabul etmektedir. Ayrıca, ülkenin doğu bölgesinde öğrencilerin staj ve beceri eğitimlerini işbaşı yaparak gerçekleştirebilecekleri kuruluşların sayısı sınırlıdır. Çalışan maaşlarının OECD ortalamasının üzerinde olduğu Almanya'da meslekî eğitim kapsamında işbaşı eğitime devam eden öğrencilere ödenen ücretlerin yüksekliği de kuruluşlar tarafından eleştirilen bir başka noktadır (Keating ve diğerleri, 2002). İstihdam edilme oranları açısından önemli bir fırsat sunan ikili sistemde gerçekleştirilen yoğun işbaşı eğitim ve mevcut müfredatlar nedeniyle akademik açıdan düşük başarı gösteren öğrencilerin sisteme girmesinin zorlaşması Alman meslekî eğitim sisteminin zayıf bir başka noktası olarak gösterilmektedir (Solga ve diğerleri, 2014). İkili sistemde meslekî eğitim alan öğren-

cilerin eğitimlerini başarıyla tamamlaması için komisyon sınavında (chamber exam) başarılı olması gerekmektedir. Eğitim sürecindeki notlarının komisyon sınavı üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmaması öğrencilerin süreçten ziyade sınava odaklanmalarına yol açabilmektedir (Hoeckel ve Schwartz, 2010). Fazekas ve Field (2013), meslekî eğitimdeki uygulanan sınavların ve komisyon sınavlarının niteliğinin alanlara ve bölgelere göre değişebildiğini ifade

etmiştir. Bu nedenlerle Almanya'da tüm öğrenciler içinde ikili meslek eğitimi sistemine giren öğrencilerin oranı 2007 yılından itibaren genel bir düşüş eğilimi göstermektedir. Meslekî ve teknik eğitim gören öğrencilerin yeterli işbaşı eğitimi alması zorlaşmakta, farklı sektörlerde hizmet veren kuruluşlardan ikili sistemin daha esnek olacak şekilde yeniden düzenlenmesi için öneriler gelmektedir (Keating ve diğerleri, 2002).

3.1.2 Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Amerika Birleşik Devletlerinde ilköğretim ve ortaöğretim basamaklarında gerçekleştirilen eğitim K12 olarak ifade edilir ve bu sürecin tüm sorumluluğu eyaletlere bırakılmıştır. Merkezi bir eğitim bakanlığının bulunmaması sebebiyle verilen eğitimin yapısı ve okul türleri bir eyaletten diğerine değişim gösterebilmektedir. Eğitim alanında ABD'nin sahip olduğu bu esnek yapı kariyer ve teknik eğitim olarak isimlendirilen (Bolat, 2016) meslekî ve teknik eğitimde de kendini göstermektedir. ABD'de meslekî ve teknik eğitimin misyonu "meslek ve işleri nitelikli bir şekilde yapmak için eğitimin dönüştürülmesini sağlamak ve eğitimin standardını yükseltmek" olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2015). Meslekî ve teknik eğitime yönelik odağın artması 1990'lı yılların başında yapılan eğitim reformu kapsamında gerçekleşmiştir. Ekonomik açıdan Almanya ile rekabet içinde olunması dolayısıyla eğitim alanında çalışan politikacılar Alman meslekî ve teknik eğitim politikasını incelemiş, kendi ülkelerinin eğitim yapısına göre meslekî ve teknik eğitim üzerinde düzenlemeler yapmak istemiştir. Buna karşın, ABD'deki öğrenci sayısı, öğrenci eğilimleri ve sektörlerin yapısı itibarıyla Alman meslekî eğitim sisteminin birebir uygulanması mümkün olmamıştır. 1994 yılında kabul edilen *Okuldan İşe Fırsatlar Yasası* (School-to-Work Opportunities Act) ile ABD'nin iş gücü ve insan kaynağı ihtiyacı dikkate alınmış ve işbaşı eğitimle meslekî eğitimin niteliğinin artırılması amaçlanmıştır (Kreysing, 2001). Kabul edilen yasa, tüm eğitim sisteminde olduğu gibi meslekî ve teknik eğitim alanında da eyaletlere göre değişen politikalar izlenmesine imkân vermektedir. Koşulları farklılık gösterse

de tüm eyaletlerde meslekî ve teknik eğitimi tamamlayan öğrencilere akademik eğitimlerine devam etme hakkı sunulmaktadır.

Liselerde meslekî ve teknik eğitimin verilmesi 1950'li yıllarda başlamış, bu yıllarda muhasebe, stenografi ve hızlı yazım vb. alanlarda öğrencilere eğitim sunulmuştur. Tarım, ev ekonomisi vb. alanlarda bazı lise ve kolejlerde verilen eğitim 1960'lı yıllardan sonra yoğunlaşmıştır. İki yıllık kolejlerde de öğrencilere meslekî ve teknik eğitim imkânı sunulmaktadır. Dört yıllık kolejlerde verilen akademik açıdan yoğun müfredat yerine bu kolejlerde öğrencilerin iş ve meslek hakkında becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Akademik derslerin ağırlığının sınırlandırıldığı iki yıllık kolejlerde verilen eğitime talep artmış, 1970'lerin sonunda dört milyondan fazla sayıda öğrenci meslekî eğitim almıştır. 2014 yılı itibarıyla lise ve kolej düzeyinde meslekî eğitime devam eden öğrenci sayısı 12,5 milyon aşmıştır (UNESCO, 2015).

Meslekî ve teknik eğitimin uygulamasında yaşanan en önemli sorun, meslekî eğitim alanında okul terki oranının en yüksek olduğu ülkelerden birinin Amerika olmasıdır. Meslekî eğitim tercihleri konusunda yapılan anket çalışmaları, öğrencilerin meslekî eğitim almak için yeterli maddi kaynağa sahip olmadığını, yeterli maddi kaynağa sahip olan öğrencilerin ise meslekî eğitimi riskli bir alan olarak değerlendirdiğini göstermektedir (Kuzcera ve Field, 2013). Yaşanan ikinci sorun, genel lise yaş düzeyindeki gençlerin temel bilişsel beceriler açısından OECD ülkelerindeki gençlerden daha

düşük seviyede olmasıdır. Bu durumun bir sonucu olarak öğrenciler, eğitimlerine devam etmeyi bir risk olarak değerlendirmektedir. Eleştiri konusu olan diğer bir sorun, işbaşı eğitimle ilgili bir standart bulunmaması nedeniyle Amerika'da meslekî eğitim öğrencilerinin ve mezunlarının işverenler tarafından suistimal olasılığına açık olmalarıdır (Kuzcera ve Field, 2013). Birçok meslekî eğitim sisteminde önce ilgili alanda staj ve beceri eğitimi alarak becerilerini geliştiren öğrencilerin performansı öğretmenler ve işverenler tarafın-

dan istihdam öncesinde değerlendirilmektedir. Amerika'da ise işe alma politikalarının esnekliği sayesinde işverenler birçok genci birlikte işe alabilmekte ve performanslarını iş üzerinde gözlemleyerek düşük performans gösterenleri kısa sürede işten çıkarabilmektedir. Amerika'nın istihdam koruması (*employment protection*) olarak isimlendirilen bu göstergede en düşük puana sahip ülke olması (Kuzcera ve Field, 2013) gençlerin meslekî eğitim tercihleri üzerinde olumsuz etki oluşturmaktadır.

3.1.3 Avustralya

Avustralya'da meslekî ve teknik eğitim lise sonrasında uygulanmaya başlanan bir eğitim alanı olarak kurgulanmıştır. Buna karşın, bazı liselerin 10., 11. ve 12. sınıflarında öğrencilere uygulama temelli çıraklık eğitimleri sunulmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim, ülke çapında Meslekî ve İleri Eğitim Enstitüleri (Technical and Further Education Institution, TAFE) aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Federal bir yapıya sahip olmasına rağmen öğrencilerde aranan ortak yetkinliklerin belirlenmiş olması ve yapılan izleme çalışmaları, Avustralya'nın meslekî ve teknik eğitime merkezîyetçi bir bakış açısıyla yaklaştığını göstermiştir (Bolat, 2016).

Meslekî eğitimin kalitesinin ve etkililiğinin izlenmesi, sağlanan kalitenin artırılarak sürdürülmesi için Avustralya Eğitim ve Uygulama Kalite Çerçevesi (Australian Quality Training Framework) oluşturulmuştur. Stajyerlik eğitimi 1-2 yıl, çıraklık eğitimi ise 3-4 yıl arasında sürmekte, öğrenciler bu süreçte sağladıkları hizmetler ve yaptıkları işler karşılığında ücret almaktadır (Hoeckel and Schwartz, 2010).

Avustralya meslekî ve teknik eğitimini tanımlayan en karakteristik özellik, bu alanda verilen eğitimin oldukça esnek olması, sisteme katılan öğrencilerin oldukça farklı yaş gruplarından oluşabilmesidir. 2007 yılında 15-64 yaş arasındaki nüfusun %11,3'ünün en az bir meslekî programa ilişkin mevcut ya da geçmiş kaydı olduğu ifade edilmiştir (Hoeckel, Field, Justesen ve Kim, 2008). Sunulan meslekî eğitim, basit meslekî modüller, formal sınıf eğitimi ve

uzaktan eğitime uzanan çeşitli şekillerde gerçekleştirilmektedir. 2008 yılı itibarıyla devlet ve özel sektör aracılığıyla meslekî eğitim sunan kurum sayısı 4.000'in üzerindedir (Hoeckel, Field, Justesen ve Kim, 2008).

Avustralya'da gerçekleştirilen meslekî eğitimin ayırt edici noktalarından biri, eğitimin çoğunlukla sektör uzmanları tarafından oluşturulması, devletin bu konudaki rolünün tavsiye ve onaylama ile sınırlı olmasıdır (Ayeni, 2015). Diğer bir ayırt edici unsur, Avustralya'da bazı meslekî ve teknik eğitim kurumlarınca eğitimlerini başarıyla tamamlayanlara mezuniyet derecesi verilmesidir. Bağcılık, su ürünleri, bilgi teknolojileri, müzik, görsel sanatlar, açıcılık vb. alanlarda hem üniversitelerin hem de meslekî ve teknik okulların mezuniyet derecesi vermesi, üniversiteler ile meslekî kurumlar arasındaki farkın azalmasına yol açmaktadır.

Avustralya meslekî ve teknik eğitiminde yaşanan sorunlardan biri, bazı sektörlerde yeterli insan gücünün yetişmemesi ve acil ihtiyaç dolayısıyla genç nüfusun herhangi bir eğitim almadan söz konusu sektörlerde çalışmaya başlamasıdır. Eyalet, hükümet ve diğer paydaşların meslekî eğitimde yaşanan sorunlar üzerindeki sorumluluklarının net bir şekilde ayrılmamış olması, okulların finanse edilmesinde açık kurallar olmaması, meslekî eğitimin geleceği için yeterli planlama yapılmaması Avustralya'nın yüzleştiği diğer sorunlar olarak belirtilmiştir (Hoeckel ve diğerleri, 2008).

3.1.4 Avusturya

Avrupa'da ulusal gelir açısından en yüksek düzeyde bulunan ülkelerden Avusturya'da, 2014 yılı itibarıyla yaklaşık 319 milyar Euro değerindeki ulusal gelirin %28,4'ü üretim temelli sektörlerden, %70,3'ü ise hizmet sektöründen elde edilmektedir (Bliem, Petanovitsch ve Schmid, 2016). Avusturya'nın Avrupa'da öne çıkan özellikleri yılın tümünde devam eden turizm hizmetleri ve üst düzey üretim sektörüdür. Avusturya'da, meslekî ve teknik eğitim açısından Almanya'ya benzer şekilde ikili sistem uygulanmakta, öğrenciler ortaöğretimde genel akademik eğitim ve meslekî eğitim veren kurumlarda eğitim almaktadır. Meslekî ve teknik eğitim almayı tercih eden 15-18 yaş aralığındaki öğrencilere seçtikleri alana göre süreci iki ile dört yıl arasında değişen bir aralıkta eğitim verilmektedir. Avusturya'da meslekî ve teknik eğitim veren kurumlar ikiye ayrılmakta *Berufsbildende Mittlere Schulen* (BMS) ve *Berufsbildende Höhere Schulen* (BHS) olarak isimlendirilmektedir. BMS'de 14-18 yaş aralığındaki öğrenciler üç-dört yıl süren meslekî eğitim almakta, mezunların büyük kısmı doğrudan özel sektör tarafından istihdam edilmektedir. BHS'de ise 14-19 yaş aralığındaki öğrenciler dört-beş yıl süren bir eğitim almaktadır. BHS'de alınan eğitim BMS'de alınan eğitimden daha nitelikli görülmekte, BHS mezunları hem meslekî yeterlilik sertifikası hem de yükseköğretime geçiş yapabilme yeterliliğini gösterdiklerine ilişkin bir sertifika sahibi olmaktadır (Lukas, 2013). Öğrencilerin BMS'de eğitim almaları için tercihleri yeterli olmakta ancak BMS'den BHS'ye geçmek isteyen öğrencilerin belirli bir akademik başarı düzeyinde olmaları ve bir genel beceri testinde istenen performansı göstermeleri gerekmektedir (OECD, 2017).

İkili meslekî eğitim sistemini uygulayan diğer bir ülke olan Almanya'ya kıyasla Avusturya'da öğrencilerin okullar arasında geçiş süreçleri ve hakları daha esnektir (Ebner ve Nikolai, 2010). BMS ve BHS'den mezun olan öğrencilerin farklı sektörlerde staj ve işbaşı eğitim oranlarının yüksek olması mezuniyet sonrası istihdam fırsatlarını zenginleştirmektedir. Meslekî eğitimin niteliği ve sağladığı fırsatlar, Avusturya'da öğrencilerin meslekî ve teknik eğitime yönelik talebini yüksek seviyeye çıkarmaktadır. 2007 yılında ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin %79,7'si, 2017 yılında ise yaklaşık %70'i meslekî eğitim veren kurumları ve programları tercih etmiştir (Lukas, 2013; OECD, 2017). OECD ülkeleri arasında ortaöğretim düzeyinde meslekî eğitimi tercih eden öğrenci oranının %46 olduğu düşünüldüğünde Avusturya'da öğrencilerin meslekî eğitime yönelimlerinin oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (OECD, 2017).

Avusturya meslekî ve teknik eğitiminin güçlü yanları BMS ve BHS kapsamında gerçekleştirilen meslekî eğitimde işbaşı eğitimin odak noktası olması ve uygulamanın sürekli izlenmesi, mezunların kısa sürede özel sektörde istihdam edilmesi, geleneksel ikili meslekî eğitim sistemine göre öğrencilere esneklik tanınması, öğretmenlerin önemli bir kısmının okulla beraber özel sektörde de çalışmasıdır. Gelişim alanları ise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okul türleri arasında tercih değişiklikleri nedeniyle bu sınıf düzeyinde verimsizliğin ve okul terki oranlarının yükselmesi, meslekî eğitim alan öğrencilerin ikili sistem nedeniyle temel bilişsel becerilerinde düşüş görülmesi, özel sektör tarafından sunulan meslekî eğitim fırsatlarının öğrenciler için finansal açıdan zorlayıcı olmasıdır (OECD, 2017).

3.1.5 Çin Halk Cumhuriyeti

Ekonomik büyüme açısından tüm dünyada örnek teşkil eden Çin Halk Cumhuriyetinde meslekî ve teknik eğitim, Japonya'da görülen duruma benzer şekilde 1980'li yıllara kadar ikincil ve atıl bir eğitim alanı olarak algılanmaktaydı (Han ve Singh, 2004). Ülkenin ekonomik olarak hızla büyümesi ve işgücü açısından nitelikli insan kaynağı ihtiyacının kısa süre içinde hayati bir önem kazanması meslekî ve teknik eğitimde bir reform hareketi başlamasına neden olmuştur (Litao, 2016). 2000'li yılların başında hükümet, meslekî ve teknik eğitimi, formal eğitimin en önemli gelişim alanı olarak belirlemiş ve iyileştirilmesi için stratejik plan oluşturmuştur. Stratejik plan kapsamında yapılan çalışmalar ve pilot uygulamalar, 2014 yılında Meslekî ve Teknik Eğitim Planı çerçevesinde birleştirilmiştir. Bu plan doğrultusunda 2020 yılına kadar Çin'de mevcut olan yaklaşık 600 üniversitenin yarısına yakınının uygulamalı bilim üniversitesine dönüştürülmesi kararlaştırılmıştır (Litao, 2016). Tek ve merkezi bir sınav olan Üniversite Giriş Sınavının (College Entrance Examination) yanı sıra meslekî eğitim almak isteyen öğrenciler için ikinci bir merkezi sınav hazırlanacak ve uygulanacaktır. Ayrıca plan dahilinde Çin'deki meslekî ve teknik eğitim kurumlarının yurtdışında meslekî eğitim veren kurumlarla iş birliği yapmaları teşvik edilecek, Çin'in küreselleşme stratejisine uyum sağlanacaktır.

Çin'de meslekî eğitimin mevcut durumu incelendiğinde sistemin güçlü yanlarının bulunduğu ancak gelişime açık unsurların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Mevcut meslekî eğitim sisteminde eğitim alan öğrencilerin sayısının geçmiş yıllara kıyasla artması ve okul terki oranlarının azalması sistemin güçlü olduğu noktalardan birisidir. Meslekî eğitim veren öğretmenlerin her yıl en az bir ay iş-

başı eğitim veren kurumlarda çalışmasının zorunlu olması ve meslekî okulların öğretmenlerini sektörde halihazırda çalışanlar arasından seçme eğilimi mevcut sistemi güçlü kılan diğer unsurlardır (OECD, 2010). Sistemin iyileştirilmeye açık birçok unsuru olduğunu ifade eden Klorer ve Stephan'a (2015) göre meslekî eğitim konusunda Batı ülkelerinin gerisinde kalması Çin'in endüstriyel açıdan daha da gelişmesini engelleyen en önemli unsurdur. Dünyanın en büyük nüfusuna sahip olan Çin'de uzun süre insan kaynağı ihtiyacı hissedilmemiş, bu nedenle insan kaynağının gelişimi çoğunlukla lisans ve lisansüstü eğitimler sunan üniversitelere bırakılmıştır. Çin meslekî ve teknik eğitimi-ne ilişkin ikinci sorun, meslekî eğitimin yapılandırılmasında sektörlerle yeterli etkileşimin kurulmamasıdır (Klorer ve Stephan, 2015). Geçmişten bu yana meslekî eğitime yeterli önemin atfedilmemesi, sektörlerin hızla büyümesinde meslekî eğitimin sağlayabileceği yararların göz ardı edilmesine neden olmuştur. Meslekî eğitimle ilgili vurgulanan diğer bir sorun da meslekî ve teknik eğitim veren okulların standartlarının bulundukları bölgelere göre değişmesi, okulların niteliğine ilişkin göstergelerin izlenmemesidir (EICC ve REAP, 2015). Mevcut meslekî okullardan bazıları standart bir müfredatla eğitim yapmakta, öğrencilerine işbaşı eğitim yapma imkânı sunmakta ancak bazıları öğrencilerine bu fırsatları sağlayamamaktadır. Ülkenin endüstriyel açıdan daha gelişmiş doğu bölgelerinde meslekî okullarda gerçekleştirilen eğitim açısından daha zengin fırsatlar sunulmakta, ülkenin orta ve iç kısımlarında ise okul ve fırsat çeşitliliği azalmaktadır (Han ve Singh, 2004). Okulların eğitimsel göstergeler açısından izlenmemesi öğrencilerin bilinçli bir tercih yapmalarını zorlaştırmaktadır (EICC ve REAP, 2015).

3.1.6 Finlandiya

Finlandiya'da dokuz yıl süren zorunlu eğitimin sonunda öğrenciler lisede kariyer yollarını belirlemek üzere hangi okul türünde eğitim almaya devam edeceklerine karar vermektedirler. Öğrencilerin önünde genel lise ve meslekî okul olmak üzere iki türde okul bulunmaktadır (Koukku, Kyrö, Packalen ve Volmari, 2012). Öğrenciler, her ikisi de üç yıl süren iki okul türünden birini seçebilir ya da tercihlerine göre her iki okul türünde de eşzamanlı eğitim görebilirler (UNESCO, 2013). İki programın birlikte seçilmesi durumunda eğitim süresi dört yıla çıkabilmektedir. Öğrencilerin lisede meslekî ve teknik eğitim almayı seçmeleri durumunda üç yıl içinde toplam 120 kredilik bir programı başarıyla tamamlamaları beklenmektedir. Ağırlığın meslek alanı ile ilgili derslere ve işbaşı eğitimlere verildiği programın yapısı şu şekilde özetlenebilir (Kyrö, 2006):

- Meslekî dersler ve işbaşı eğitimi (staj ve beceri eğitimi) – 90 kredi
- Ortak konular – 20 kredi (16 kredi zorunlu, 4 kredi seçmeli)
- Öğrenci seçimine bırakılmış konular – 10 kredi (bitirme projesi zorunluluğu bulunmaktadır).

Meslekî eğitimin verildiği alanlar beşeri ve eğitim bilimleri, kültür çalışmaları, turizm, yiyecek hizmetleri, sosyal hizmetler, sağlık ve spor, doğal kaynaklar ve çevre, teknoloji, iletişim ve ulaşım, doğa bilimleri ve sosyal çalışmalar, işletme ve yönetim olarak sınıflandırılmıştır (Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu, 2008). Öğrencilerin en fazla tercih ettiği meslek alanı 2004 yılı itibarıyla teknoloji, iletişim ve ulaşım alanıdır (Kyrö, 2006).

Meslekî ve teknik eğitim verilen alanların çoğunda mezun olduktan sonra öğrenciler istihdam olanaklarından yararlanabilmektedir. Buna karşın polis okulu, hava trafik kontrolörlüğü vb. dallardan mezun olabilmek için meslekî eğitimin yanında genel liseden de mezun olma şartı bulunmaktadır (Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu, 2008). Meslekî okullar için geliştirilen müfredat meslekî becerilerin geliştirilmesine odaklıdır ancak alanın özellikleri açısından önemli görülen akademik konular da müfredata dâhil edilmiştir. Tüm eğitim alanlarında olduğu gibi meslekî eğitim alanında da düşük gelirli öğrencilerin devlet tarafından desteklenmesine ilişkin yasalar bulunmaktadır.

Finlandiya'da meslekî ve teknik eğitim ile ilgili temel sınırlılık, sunulan eğitimsel fırsatlar arasından öğrencilerin meslekî eğitimi tercih etmelerini sağlayacak politikaların geliştirilmesidir. Meslekî ve teknik eğitime yönelik ilgi yıllar içinde kısmen artsa da öğrencilerin okul terk oranlarının da artış göstermesi eğitim politikacılarının çözüm bulması gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir (Stenström ve Virolainen, 2014). Meslekî ve teknik eğitim sisteminden mezun olmadan ayrılan öğrencilerle yapılan çalışmalar, yaşadıkları tecrübelerin tatmin edici olmaması ya da beklentileriyle uyuşmaması durumunda öğrencilerin devlet tarafından sağlanan diğer imkânlarla geçiş yaptığını göstermektedir (Virolainen ve Stenström, 2014).

3.1.7 Japonya

Sanayisine güç veren tüm sektörleri üretime ve ihracata yönelik olan Japonya'da meslekî ve teknik eğitimin yeri ve önemi uzun süredir tartışılmaktadır (Keating ve diğerleri, 2002). Güven toplumu olarak kabul edilen Japonlar (Fukuyama, 1995), eğitim sistemlerini yenilikçi üretim amacı çerçevesinde tasarlamışlardır. Tüm bireylerin okuma yazma becerisine sahip olduğu az sayıda ülkeden birisi olan Japonya'da eğitime yönelik geleneksel görüşler meslekî ve teknik eğitimin yıllar içinde gelişmesini zorlaştırmaktadır. Japonya'da bireylerin mümkün olan en yüksek mertebeye ve nitelikli eğitim görmesi talep edilmekte bu koşulun sağlanmadığı durumlara karşı şüpheyle yaklaşılmaktadır. Tsukamoto'ya (2016) göre Japonya'da veliler meslekî ve teknik eğitimden ziyade akademik eğitime önem vermektedir. Meslekî ve teknik eğitim, görece düşük akademik performansına sahip veya düşük sosyoekonomik düzeyde olan öğrencilerin tercih edebileceği bir seçenek olarak görülmektedir (Tsukamoto, 2016). 1980'li yıllardan bu yana üniversite ve üniversite mezunu sayısındaki radikal artışın istihdam olanakları ile uyumlu olmaması genç işsizlik oranlarında artışa neden olmuştur. Ayrıca, Japonya'nın ihracat odaklı üretim anlayışı ve yenilikçi teknolojiler sektörlerde uzmanlara yönelik ihtiyacı artırmış ve meslekî eğitime yönelik algının değişmeye başlamasına yardımcı olmuştur.

Japonya'da uzun yıllar boyunca mühendis ve nitelikli teknik uzman yetiştirme sorumluluğu üniversitelere bırakılmış ve meslekî okullar ikinci planda kalmıştır. Mevcut durumda Japonya'da meslekî eğitim lise sonrasında devlet tarafından yönetilen yüksekokullar, teknik kolejler (teknoloji kolejleri), meslekî eğitim okulları ile özel sektör kuruluşları tarafından yönetilen enstitüler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Yüksekokullarda eğitim verilen alanlar beşeri bilimler, sosyal bilimler, öğretmen eğitimi ve ev ekonomisidir. Teknik kolejler, ortaokul mezunu öğrencilerin katıldığı ve beş yıllık yoğun meslekî eğitimin verildiği kurumlardır. Görece az sayıda öğrenciye hizmet verse de İhtisas Eği-

tim Kolejleri (Specialized Training Courses) ve Çok Yönlü Okullarda (Miscellaneous Schools) da meslekî eğitim verilebilmektedir (Bolat, 2016). Japonya'da özellikle üretim ve ihracat odaklı özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda insan kaynağının yetiştirilmesine önem verilmekte ve bu amaçla yönetimin şirketlerde olduğu enstitüler kurulmaktadır. 1938 yılından bu yana öğrencilere hizmet veren Nissan Teknik Koleji (Nissan Technical College) bu enstitülere bir örnek olarak gösterilebilir (Sugama, 1975).

Japonya'da meslekî ve teknik eğitime yönelik uzun süredir devam eden olumsuz algının da etkisiyle meslekî eğitimin yeterince yapılandırılmadığı, bu alanda önemli boşlukların olduğu OECD gözlemcileri tarafından belirlenmiştir (Keating ve diğerleri, 2002). Meslekî ve teknik eğitim ile genel eğitimin somut bir şekilde ayrılması nedeniyle ikili sisteme sahip olduğu kabul edilen Japonya'da meslekî ve teknik eğitimin bir modele sahip olmadığı, geçmişten bu yana ihtiyaç doğrultusunda şekillendirildiği ve öneminin yeterince anlaşılmadığı vurgulanmaktadır (Dore ve Sako, 1989). Meslekî eğitimde ikili sistemin devam ettiği Almanya'da dile getirilen sistemin geçişkenliğe imkân sağlamaması ve genel olarak esnek olmaması eleştirisi Japonya'da da geçerlidir. Genel işsizlik ve genç işsizliği arasındaki farkın büyümesi de meslekî eğitimin bir modele dayanmaması ve ihtiyaçlar doğrultusunda değişiklik göstermesi nedeniyle verimli olmamasının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Keating ve diğerleri, 2002). Japonya'nın üretim ve hizmet alanlarında yüksek teknoloji kullanımına odaklanması bu alanlarda başarılı olacağı düşünülen akademik açıdan nitelikli öğrencilerin istihdam oranlarını arttırmıştır. Ancak meslekî eğitimde istihdam açısından benzer fırsatların bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, bilişim teknolojilerinin sürdürülebilirliği alanında da hizmet veren meslekî eğitim mezunlarına yönelik ihtiyacın tam olarak anlaşılmadığını işaret etmektedir (Sakamoto-Vanderberg, 1998).

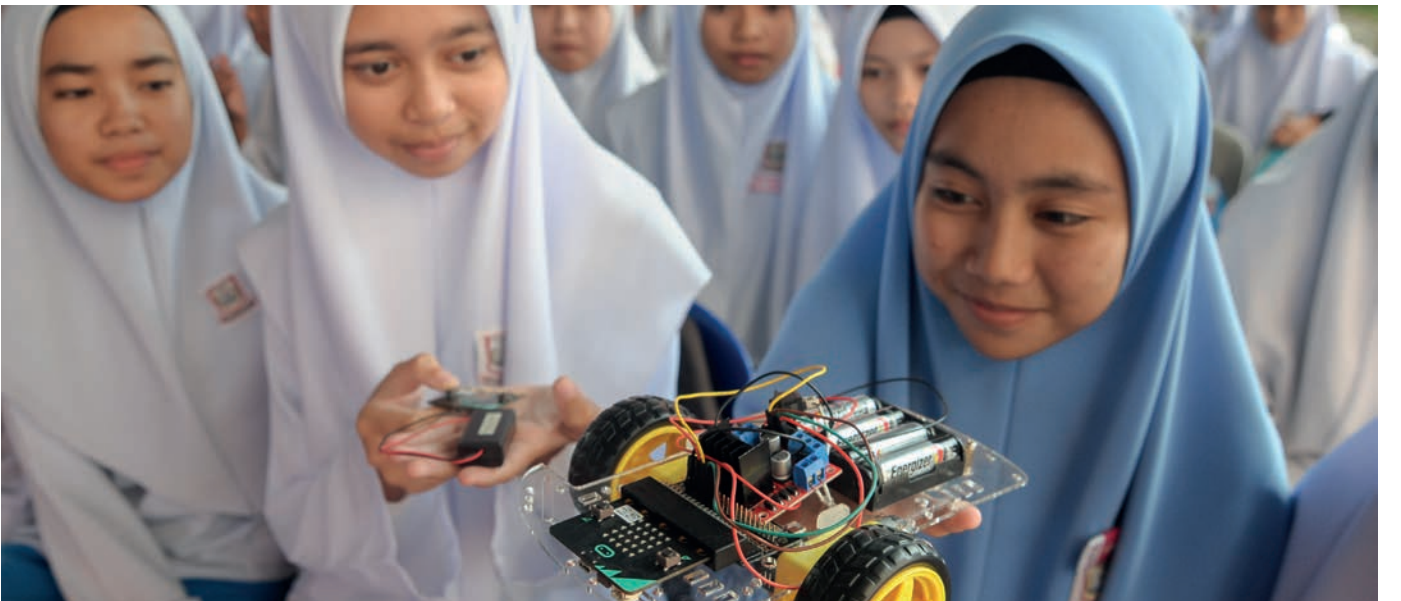
3.1.8 Malezya

İlk meslekî ve teknik eğitim okullarının 1890'lı yıllara dayandığı Malezya, son yıllarda ekonomik açıdan Asya bölgesinin en hızlı büyüyen ülkelerinden birisidir (Nur Hafizah Mohd Sabri, 2012). Meslekî eğitim okullarının yüz yıldan daha eski bir geçmişi olsa da diğer Asya ülkelerinde olduğu gibi Malezya'da da bu eğitim alanına önem verilmesi 1980'li yıllarda başlamıştır (Sauffie, 2015).

Malezya'da meslekî ve teknik eğitimin amacı öğrencilerin işbaşı eğitim yaparak meslekî becerileri kazanması olarak tanımlanmış, akademik becerilerin geliştirilmesine odaklı genel eğitimden farklı olduğu vurgulanmıştır (Sauffie, 2015). Meslekî ve teknik eğitim yapılandırılırken bireyleri beceri düzeylerine göre sekiz grupta toplayan Ulusal Meslekî Beceri Standartları (National Occupational Skill Standard, NOSS) dikkate alınmaktadır. Bu standartlar çerçevesinde bireyler sahip oldukları bilgi ve becerilere göre ilk iki düzeyde operasyon ve üretim yapabilmekte, üç ve dördüncü düzeylerde kontrolör ve süpervizör olarak çalışabilmekte, beşinci düzey ve üzerinde ise yönetici niteliği kazanmaktadır (Affero ve Razali, 2013). Meslekî eğitim alan öğrenciler ve mezunlar, kuramsal ve işbaşı eğitimlerinin

düzeylerine göre standartlar çerçevesinde istihdam edilmektedir.

Meslekî ve teknik eğitime yönelik toplumsal algının olumsuz olması ve öneminin henüz işverenler tarafından yeterince anlaşılamaması Malezya'da meslekî eğitimin gelişimini yavaşlatmaktadır. Toplumun gözünde meslekî eğitimin rolü, akademik performansı düşük olan öğrencilerin meslekî okullar aracılığıyla iş bulabilir hale getirilmesi ve okul terklerinin engellenmesidir (Affero ve Razali, 2013). Öğrencilerin alacakları meslekî eğitimin ülke ekonomisinin gelişimi ve kişisel istihdam fırsatları açısından ne kadar stratejik bir role sahip olduğu henüz anlaşılamamıştır. Malezya'da meslekî eğitimle ilgili diğer bir sorun, meslekî eğitimin devlet ve özel kuruluşları tarafından farklı şekillerde ve enstitülerde gerçekleştirilmesi dolayısıyla standart bir yapıya sahip olmamasıdır. İhtiyaçlar doğrultusunda şekillenen ve öğrencilere sunulan eğitimlerin yapısındaki çeşitlilik öğrenciler ve velilerin okul tercihlerinde zorluk yaşamalarına neden olabilmektedir. Aynı alanda eğitim veren devlet okulları ve özel kurumlar sundukları fırsatlar ve eğitim süreçleri açısından büyük farklılıklar gösterebilmektedir (Affero ve Razali, 2013).

3.2 Meslekî ve Teknik Eğitimde Küresel Eğilimler

Dünyada meslekî hareketliliğin arttığı ve çalışanların yetkinlikleri doğrultusunda farklı ülkelerde istihdam edilebildiği günümüzde meslekî eğitime yönelik geleneksel bakış değişime uğramaktadır. Ülkelerin 2020 ve 2030'lu yıllara yönelik uzun vadeli planları kapsamında hedefledikleri ekonomik düzeye ulaşmaları için akademik beceriler açısından donanımlı bireyler yetiştirmelerinin yanında meslekî açıdan nitelikli bireyler yetiştirmenin de önemi anlaşılmaya başlanmaktadır. Meslekî eğitimin yapısı ve süreci çeşitlilik gösterse de ülkelerin meslekî ve teknik eğitime yönelik yatırımları artmakta, süreçlerin iyileştirilmesi için yeni politikalar geliştirdikleri görülmektedir. Meslekî eğitim alanında görülen küresel eğilimler maddeler halinde açıklanmıştır (Cisco Research, 2011; Hoeckel, 2008; OECD, 2018; Yasin, Nur, Ridzwan, Ashikin ve Bekri, 2013; Wheelahan ve Moodie, 2016).

- **Öğrenciler meslekî ve teknik eğitim almaya daha erken yaşlarda başlamaktadır.**

Mesleğinde nitelikli eğitim görmüş insan gücüne yönelik ihtiyacın artması ve öğrencilerin kısa sürede istihdama katılma talepleri doğrultusunda meslekî eğitime daha erken yaşlarda başlamasına ilişkin politikalar geliştirilmektedir. Meslekî ve teknik eğitimin yalnızca lise sonrasında verildiği sistemlerde gerekli iş gücünün sağlanabilmesi için lise düzeyinde çeşitli meslekî programlar açılarak daha düşük bir eğitim basamağında öğrencilerin meslekî eğitimle tanışması ve sürece dâhil olması sağlanmaktadır.

- **Devlet ve toplum tarafından meslekî eğitime atfedilen "ikincil eğitim" algısı değişmektedir.**

Birçok ülkede hızlı ekonomik büyümenin yetişmiş insan kaynağının niteliği ile uyumsuz olması genç işsizlik oranlarında önemli artışa neden olmuştur. Akademik eğitimin öncelik olarak görüldüğü kültürlerde üniversite ve genel lise mezunlarının iş bulma oranlarının düşmesi meslekî eğitimin öneminin anlaşılmasına yol açmaktadır. Meslekî eğitim aracılığıyla doğrudan sektörlere yö-

nelik yetişen insan kaynağının bir parçası olmak öğrencilere ve velilere artık daha cazip görünmektedir. Başta Malezya, Japonya ve Çin olmak üzere meslekî ve teknik eğitime yönelik olumsuz algının üst düzeyde olduğu Asya ülkelerinde de meslekî eğitime yönelik talep ve algının olumlu yönde değiştiği gözlemlenmektedir.

- **Meslekî eğitim kurumları ile sektörler arasında kurulan iş birliğinin çerçevesi genişlemektedir.**

Meslekî eğitimin etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi sektörler ile meslekî eğitim kurumları arasındaki ilişkiye bağlıdır. Sektör uzmanlarının insan kaynağına yönelik beklentileri ve sektörler bazında ihtiyaç duyulan insan kaynağına ilişkin veriler birlikte dikkate alınmaktadır. Eğitim politikacıları, beklenti ve verileri birlikte analiz etmekte ve meslekî eğitimin düzenlenmesinde bu bilgileri kullanmaktadır. Sektörle iş birliği yalnız meslekî eğitimin şekillendirilmesinde değil birlikte katma değer sağlayacak projelerin üretilmesinde, öğretmen yetiştirme politikalarının geliştirilmesinde de öne çıkan bir unsurdur.

- **Meslekî eğitim öğrencilerinin işbaşı eğitim tecrübelerinin artırılması**

Meslekî eğitimde öğrencilerin nitelikli bir eğitim görmesi güncel teknolojilerin kullanıldığı modern çalışma ortamlarında işbaşı eğitim almaları ile mümkün olmaktadır. Meslekî eğitimlerini başarıyla tamamlayan mezunların en kısa sürede istihdam edilebilmeleri, eğitimleri süresince işbaşı eğitimlerinde edindikleri becerilerini geliştirmelerine bağlıdır. Farklı ülkelerde meslekî eğitim öğrencilerine sunulan işbaşı eğitim fırsatları çeşitlilik göstermekte olup verilen işbaşı eğitimin niteliği konusunda henüz bir standart oluşturulamamıştır. Bu nedenle birçok ülkede öğrencilerin meslekî eğitim kapsamında işbaşı eğitim yapmaları devlet politikaları ile teşvik edilmeye başlanmış ve meslekî eğitim kurumlarının fiziksel koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

• **Genel eğitim ile meslekî eğitim arasındaki keskin ayırım zamanla azalmaktadır.**

Farklı eğitim düzeylerinde öğrencilere sunulan akademik ve meslekî eğitimin niteliği birbirine yaklaşmakta ve okul türleri arasında geçiş imkânları zenginleştirilmektedir. Öğrencileri iki kariyer yolundan birini seçmeleri için yönlendiren Almanya ve Japonya'da uygulanan ikili sistem ve öğrencilerin okul türleri arasında geçişlerini sınırlandıran diğer uygulamalar eleştirilmektedir. Hem akademik eğitim hem de meslekî eğitim sistemleri kapsamında eğitim verilen ortak alan ve dalların sayısı artmaktadır. Bu durum, aynı meslekler için farklı düzeylerde yetkinliklere sahip insan kaynağının sağlanmasına imkân vermektedir.

OECD(2014) tarafından farklı ülkelerde meslekî eğitim alanındaki eğilimler incelenmiş ve başarılı bir meslekî eğitim sisteminin sahip olması gereken özellikler şu şekilde belirtilmiştir:

- Meslekî eğitim alanları ve eğitim programlarının yapısının oluşturulmasında öncelikli kriterin sektörlerin beklentileri olması.
- Okuduğunu anlama ve temel sayısal beceriler öncelikli olmak üzere meslekî eğitim programlarında yeterli akademik becerilerin kazandırılması.
- Okul terkinin en aza indirecek ve hedef grupta çeşitliliği en yüksek düzeye çıkaracak meslekî programlar hazırlamak.
- Yalnız gençlerin değil yetişkinlerin ve eve bağlı yaşamak zorunda olan bireylerin de meslekî eğitime ulaşabilecekleri altyapılarla eğitim sunmak.
- Yükseköğretim düzeyindeki meslekî eğitim ve akademik eğitim kurumlarına geçişi teşvik eden politikalar izlemek.
- Meslekî eğitim verilen tüm alanlarda staj ve işbaşı eğitim süreçlerini mümkün olan en yüksek niteliğe çıkarmak.
- Tüm meslekî eğitim türlerinde ve programlarında öğrencilerin işbaşı ve staj eğitimlerini izleme amaçlı değerlendirme çalışmaları gerçekleştirmek.
- Meslekî eğitim veren öğretmen ve eğitimcilerin hem pedagojik hem de meslekî bilgi ve beceriler açısından donanımını geliştirici hizmetler sunmak.
- Programlarda öğrencilerden beklenen yetkinliklerin belirlenmesinde sektör uzmanlarıyla birlikte çalışmak.
- Meslekî alanlar bazında tüm ülkede öğrencilerden beklenen yetkinliklerin ortak olmasını sağlamak, yerel olarak bazı ek yetkinliklerin geliştirilmesini teşvik etmek.
- Programlarda öğrencilerden beklenen yetkinliklerin belirlenmesinde mümkün olduğunca gerçekçi, ulaşılabilir ve gözlenebilir ölçütlerin belirlenmesi.
- Meslekî eğitimde odaklanılan staj ve beceri eğitimleri kapsamında öğrencilerin psikomotor becerilerinin değerlendirilmesi için standartlar oluşturmak ve uygulamak.
- Meslekî eğitimin öğrencilere sağlayacağı kariyer imkânları ve öğrencilerin meslekî alanlara yönelik eğiliminin belirlenmesini içeren meslekî rehberlik çalışmalarının gerçekleştirilmesi.
- Meslekî eğitimin niteliğinin ulusal düzeyde değerlendirildiği izleme çalışmalarının gerçekleştirilmesi, bu çalışmalarda ulusal ve uluslararası düzeyde önemli olarak değerlendirilen göstergelere ilişkin veri toplanması.

4

Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Durumunu İnceleyen Çalışmalar

Türkiye'nin ulusal meslekî ve teknik eğitim konusundaki durumunu konu edinen birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Sivil toplum örgütleri, akademik araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından hazırlanan raporlarda meslekî eğitimin mevcut durumuna ilişkin tespitler ve çözüm önerileri sunulmuştur. Çalışmalarda meslekî ve teknik eğitimin mevcut durumuna ilişkin gözlemler ve sunulan öneriler ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Çalışmalarda ifade edilen gözlem ve önerilere ilişkin gelişmeler bölüm sonunda ayrı bir kısımda sunulmuştur.

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSiAD) tarafından Şencan (2008) desteğiyle hazırlanan "Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitim: Sorunlar – Öneriler" başlıklı çalışmada tespit edilen sorunlar ve sunulan çözüm önerileri aşağıda özetlenmiştir.

Gözlemler ve Öneriler

- Temeli 1986 yılında yayımlanan Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa dayanan 2001 yılında yeniden düzenlenen Meslekî Eğitim Kanununun odak noktası çıraklık ve işletmelerde meslekî eğitimidir. Mevcut durumda, yaygın ve örgün eğitim kurumlarında gerçekleştirilen meslekî eğitimin tümünü içeren yapılandırılmış bir eğitim kanununa ihtiyaç duyulmaktadır.
- Meslekî eğitimde uygulanan modüler yapının bir parçası olarak geliştirilen öğretim modüllerinin sektörlerin de görüşleri alınarak iş piyasasına uygun hale getirilmesi ve yaygınlaştırılmasının yarar sağlayacağı ifade edilmiştir. Sektörün modern yapısına yönelik becerilerin kazandırılması için mevcut modül içerikleri birçok sınırlılığa sahiptir.
- Meslekî eğitimdeki niteliğin nasıl artırılacağına ilişkin birçok farklı kurumun ve paydaşın fikirleri alınmalıdır. Ulusal ekonominin geleceğinde önemli rol oynayan meslekî eğitimin yalnızca Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulunu (YÖK) ilgilendiren sınırlı bir eğitim alanı olmadığı, Türkiye İş Kurumu, Meslekî Yeterlilikler Kurumu, AB merkezi, Türkiye İstatistik Kurumu, Bakanlıklar ve dernekler ile odaların süreçlere etkin şekilde katılması sağlanmalıdır.
- Meslekî eğitimi teşvik etmek üzere ulusal ve uluslararası paydaşlarla proje, etkinlik ve ürün geliştirme çalış-

malarının artırılmasının önemi vurgulanmıştır. MEB ile Dünya Bankası ve Avrupa Birliği vb. paydaşlarla meslekî eğitimi birçok açıdan geliştirebilecek ortaklıklar kurulmalı, bu ortaklıklardan sağlanan katma değer meslekî eğitime yansımaları görünür kılınmalıdır. Ayrıca, proje geliştirme sorumluluğu yalnızca Bakanlıkta olmamalı, meslekî eğitim kurumları da projeler ve çalışmalar yapmak üzere teşvik edilmelidir.

- Bakanlıkta meslekî eğitimi izlemekle görevli olan Bakanlık Meslekî Eğitim Kurulunun etkin çalışmasının sağlanması, bunun için periyodik izleme çalışmaları yapılması önerilmektedir. Mevcut kanunda "kurulun gerekli görülen durumlarda toplanması"na ilişkin ifadenin çıkarılarak kurulun görev paylaşımı yapması önerilmiştir.
- Yaygın meslekî eğitimin illerdeki uygulamalarının İl Meslekî Eğitim Kurulları tarafından etkin bir şekilde izlenmesi için kurulun periyodik olarak toplanmasının sağlanması önerilmiştir. Kurul belediye başkanı veya temsilcisi, il sağlık müdürü veya temsilcisi, il sanayi ve ticaret müdürü, esnaf ve sanatkârlar odaları birliği başkanı, il ticaret odası başkanı veya temsilcisi, il sanayi odası başkanı veya temsilcisi, ilin meslekî eğitimden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı, kurulun sekreteryası görevini yürüten okul müdürü, ilde faaliyet gösteren meslekî ve teknik eğitim okullarından ve kurumlarından birer yönetici, en fazla işçi temsil eden konfederasyonun o il için göstereceği işçi sendikaları temsilcisi, defterdar veya temsilcisi, Türkiye İş Kurumu il müdürü veya temsilcisi, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı sigorta müdürü veya temsilcisi, en fazla işvereni temsil eden konfederasyonun, o il için göstereceği işveren sendikaları temsilcisinden oluşur. Kurulun mevcut yapısı toplantılarda gerekli katılımın sağlanamamasına yol açmaktadır. Bu nedenle kurulun belli zaman aralıklarında toplanarak izleme görevini yerine getirebileceği şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Gür ve Çelik (2009) tarafından hazırlanan "Türkiye'de Millî Eğitim Sistemi: Yapısal Sorunlar ve Öneriler" başlıklı çalışmada meslekî eğitimin asıl amacının öğrencileri iş dünyasına hazırlamak olmasına karşın meslekî eğitim veren okulların, öğrencileri yükseköğretime yönlendiren kurumlar olarak değerlendirilmeye başlandığı ifade edilmiştir.

Gözlemler ve Öneriler

Gelişmiş ülkelerde meslekî eğitim veren liseleri tercih eden öğrenci oranının oldukça yüksek olduğuna yönelik inanın OECD tarafından sunulan verilerle uyum göstermediğini ifade eden araştırmacılar, meslekî eğitime yönelik tercihlerin ülkelerin eğitim yapılarına, istihdam koşullarına ve meslekî eğitimin ilgili ülkelerdeki cazibesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Araştırmada meslekî eğitime yönelik eğilimin artırılması ve meslekî eğitimin istenen seviyeye ulaşması için en önemli unsurun meslekî eğitim almış mezunlara yönelik talebin artırılması olduğu ifade edilmiştir. Ancak 2009 yılı itibarıyla genel lise ve meslekî eğitim mezunlarının ortalama gelirleri arasında anlamlı bir fark görülmemesi öğrencilerin tercihlerini meslekî eğitim aleyhinde etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Meslekî eğitimin niteliğini ve cazibesini artırmak için araştırmacılar, MEB'in iş dünyası ile kurduğu etkileşimi artırması, iş dünyasının meslekî eğitime yönelik desteği artırıcı politikalar izlemesi, mevcut durumda ihtiyaç duyulan ve gelecekte ihtiyaç duyulacak insan gücünü iş dünyası ile birlikte planlaması önerilerinde bulunmuştur.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) desteğiyle Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu tarafından 2010 yılında meslekî eğitime yönelik "Meslekî ve Teknik Eğitimin Yaygınlaştırılmasına ve Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Teşvik Edici Önlemlerin Belirlenmesi Raporu" hazırlanmıştır. Bu raporda mevcut meslekî eğitim sistemi diğer ülkelerdeki meslekî eğitim sistemleriyle birçok açıdan karşılaştırılmış ve Türk meslekî eğitim sisteminin gelişim alanları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Gözlemler

- Meslekî eğitimin şekillendirilmesinde ve finansmanında özel sektör ve diğer paydaşların katılımının düşük olması,
- Mevcut sistemde meslekî eğitimin tüm sorumluluğunun MEB'de olması,
- Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında meslekî eğitime ayrılan bütçenin düşük olması,
- Eğitime erişim konusunda cinsiyet farklılıklarının olması,
- Meslekî rehberlik ve danışma hizmetlerinin yeterli etkinliğe sahip olmaması,

- Staj programlarının istenen yeterlilikte olmaması,
- Mevcut mesleklere ilişkin laboratuvar, atölye gibi eğitim alanlarındaki teçhizatların yeni teknolojileri yakalayamamış olması,
- Toplum genelinde meslek liselerine karşı olumsuz önyargıların kırılamaması.

Özer, Çavuşoğlu ve Gür (2011), 2000'li yılları meslekî eğitimde restorasyon ve toparlama dönemi olarak tanımlamıştır.

Gözlemler

Cumhuriyetin kurulmasının ardından tüm hükümet programlarında meslekî ve teknik eğitime vurgu yapıldığını ifade eden araştırmacılar 1990'lı yılların sonunda neredeyse her iki öğrenciden birinin meslekî eğitimi tercih ettiğini ancak bu artan eğilimin Yükseköğretim Kurulu tarafından alınan katsayı kararı ile sonlandığını belirtmiştir. Meslekî eğitim kurumu mezunlarının yükseköğretime geçişine önemli bir sınırlılık getiren bu uygulama hem iş dünyasından hem de toplumdaki tepki görmesine karşın 2008 yılına kadar devam etmiştir. Katsayı uygulamasıyla meslekî eğitim oranında görülen düşüş sınavsız meslek yüksekokullarına geçiş uygulaması, sanayici ve iş adamlarının meslekî eğitimin önemine ilişkin açıklamaları, Koç Holding ile MEB arasında gerçekleştirilen "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" vb. çalışmalarla kısmen kırılmış ve öğrenci oranlarında tekrar artış görülmeye başlanmıştır. Araştırmacılar, katsayı uygulaması öncesinde 130.000-150.000 aralığında olan lisans kontenjanlarının yaklaşık 30.000'ine meslek lisesi mezunlarının yerleştiğini, katsayı uygulamasından sonra ise yerleşen meslekî eğitim mezunu sayısının 10.000'lere kadar düştüğünü ifade etmiştir. Katsayı uygulamasının yol açtığı önemli diğer sorunlar meslekî eğitime katılan kız öğrenci oranındaki düşüş ve yükseköğretimdeki öğrenci profilinde heterojenliğin kaybolması olarak belirtilmiştir. Çalışmada değinilen diğer bir durum, meslekî eğitim mezunlarının meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasının yüksek öğretimde niteliği düşürmesidir. Araştırmacılar özellikle 2002 yılından sonra gerçekleştirilen Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Meslekî Yeterlilikler Kurumu Kanunu vb. uygulamaları meslekî eğitimin gelişmesinde önemli adımlar olarak değerlendirmiştir.

Konya Ticaret Odası Etüd-Araştırma Servisinin desteğiyle Altay ve Üstün (2011) tarafından hazırlanan "Meslekî Eğitim Sistemi" başlıklı araştırma raporunda mevcut meslekî eğitimde görülen sorunlar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Gözlemler

- Öğrencilere özellikle ortaöğretim düzeyinde yapılan meslekî rehberlik faaliyetlerinin istenen etkinliğe sahip olmaması,
- Meslekî ve teknik liselerde sürdürülen mevcut öğretim programlarının güncellenmeye ihtiyaç duyması,
- Hangi alanda ne kadar insan gücüne ihtiyaç duyulduğuna ilişkin analitik yaklaşımların olmaması nedeniyle insan kaynağı ile istihdam alanları arasında uyum sorunları yaşanması,
- Ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirilen meslekî eğitim programlarında birbirini tekrar eden içeriklerin bulunması.

"Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesi kapsamında 2012 yılında Eğitimde Reform Girişimi (ERG) ve Koç Grubunun desteğiyle oluşturulan "Meslek Eğitiminde Kalite için İşbirliği: Meslekî ve Teknik Eğitimde Güncellenmiş Durum Analizi" raporunda yapılan tespitler aşağıda ifade edilmiştir.

Gözlemler

- Türkiye'de ortaöğretim düzeyinde artan okullaşma oranı ile birlikte meslekî eğitimi tercih eden öğrenci oranı da artmaktadır.
- 15-19 yaş aralığındaki kızların %35'i, erkeklerin %13'ü işgücüne katılmamakta ve herhangi bir okulda eğitim görmemektedir.
- Okul türleri arasındaki başarı ve sosyoekonomik farklılaşması meslekî ve teknik eğitime de yansımaktadır. Meslekî eğitim, çoğunlukla Türkiye'nin görece düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrenciler ve aileleri tarafından tercih edilmektedir.
- Meslekî eğitime ayrılan kaynağın artan öğrenci talebi de göz önüne alınarak artırılması gerekmektedir.
- Ortaöğretimdeki okul türleri arasında meslekî ve teknik okullar, okul terk oranının en yüksek olduğu (%9,4) kurumlardır.

- Anketler aracılığıyla yapılan geniş katılımlı çalışmada, öğrencilerin meslekî becerilere sektörün beklediği ölçüde sahip olmadığı görülmüştür. Aynı çalışmada meslekî eğitim alan öğrencilerin yaklaşık %42'si aldığı eğitimin yaptığı iş için yeterince nitelikli olmadığını düşündüğünü belirlenmiştir.
- e-Mezun platformundan elde edilen veriler ve 2009 Hanehalkı İşgücü Anketi verileri birlikte analiz edildiğinde, meslekî eğitim mezunlarının yaklaşık %80'inin ilk kalıcı işini genel lise mezunlarından daha hızlı bulduğu görülmektedir.

Köseleci (2012) tarafından ERG desteğiyle hazırlanan "Hayat Boyu Öğrenme Çerçevesinde Meslekî Beceri Kazanımı: Uluslararası Eğilimler" raporunda meslekî eğitimde mevcut eğilimler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Lizbon Raporu ve Avrupa Birliği politikalarında önemi sıklıkla vurgulanan meslekî eğitimin Türkiye'deki durumuna ilişkin raporda dikkat çekilen noktalar şu şekilde ifade edilmiştir.

Gözlemler ve Öneriler

- Ortaöğretimde okul çeşitliliğinin azalması, genel lise ve meslekî eğitim veren liselerin ortak bir çatı altında buluşabilmesini sağlayan bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Meslekî ve teknik liselerin eğitim sürelerinin dört yıla çıkarılması, genel liseler ile süre açısından benzer yapıya getirilmesi ve okul türlerindeki çeşitliliğin azaltılması meslekî eğitimde parçalı yapıya son verildiğinin göstergesi olarak değerlendirilmiştir.
- Öğretim programlarının 2006-2007 yılları itibarıyla modüler bir yapıyla sunulmasının, tür çeşitliliğinin azaltıldığı okullarda öğrencilerin istek ve yönelimlerine göre eğitim alabilmelerine imkân sağlayacağı öngörülmektedir.
- Meslek standartlarının temeli olan Ulusal Yeterlilik Sisteminin (UYS) MYK aracılığıyla oluşturulması ve meslekî eğitim alanında alınacak kararların bu sistem aracılığıyla/desteğiyle gerçekleştirilmesinin önemi vurgulanmıştır.
- Meslekî ve teknik eğitimin özü olan işbaşında eğitim için öğrencilere daha fazla imkân sağlayan uygulamaların gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Şubat 2011'de yürürlüğe giren Torba Kanun ile on kişiden fazla çalışanı olan tüm işletmelerin meslekî eğitim ve öğretim

öğrencilerine beceri eğitimi sunmalarının yasal bir zorunluluk haline getirildiği, bu işletmelerin beceri eğitimi sağlamadıkları takdirde idari para cezası ödemek durumunda oldukları vurgulanmıştır. Değerlenen diğer bir gelişme, otomotiv, elektronik, inşaat, tekstil, turizm sektörleri başta olmak üzere özel sektörün önde gelen işletmeleri ve MEB arasında iş birliğine yönelik protokoller yapılmasıdır.

- Yetişkinler ve dezavantajlı grupların meslekî eğitim almasına yönelik imkânların zenginleştirilmesi raporda önemi vurgulanan diğer bir alandır. MEB'e bağlı Meslekî Eğitim Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri tarafından bu amaçla yapılan etkinlikler açıklanmış, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından yürütülen Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezlerinin (UMEM) yetişkinlere yönelik meslekî eğitim hizmetlerinin önemi vurgulanmıştır.

Gür ve diğerleri (2012) tarafından hazırlanan "Türkiye'nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi" başlıklı çalışmada Türkiye'de insan kaynağı açısından arz ve talep dengesi incelenmiştir. Bu kapsamda, yetişen ulusal işgücünün niteliği, işgücü ile sektörün beklentileri arasındaki farklara ilişkin tespitler yapılarak işgücü niteliğinin artırılması için öneriler sunulmuştur.

Gözlemler

Araştırmada dikkat çekilen bulgulardan ilki, işletmelerin çalışan bulmakta zorlandığı pozisyonların genelde "ara eleman" olarak ifade edilen düzeyde olduğudur. Okullaşma ve yükseköğretim kurumlarında eğitim görme oranlarının artmasına karşın akademik becerilerin öne çıktığı ileri teknoloji sanayi üretiminin henüz yeteri kadar yaygınlaşmaması yetişen ve aranan işgücü arasında uyumsuzluğa yol açmaktadır. İncelenen firmaların yaklaşık üçte biri, aradığı nitelikte insan kaynağını son bir yılda dolduramadığını ifade etmiştir. Aldıkları eğitim ve edindikleri beceriler doğrultusunda sanayide çalışması beklenen mezunların hizmet sektöründe istihdam edilme oranlarının artmasının altındaki nedenlerin incelenmesi önerilmiştir. İşgücü ve aranan beceriler arasındaki uyumsuzluğu gidermek için meslekî ve kariyer rehberlik faaliyetlerinin daha etkili hale getirilmesinin ve temel eğitimden başlayarak öğrencilere

meslekî beceriler kazandırılmasının önemi vurgulanmıştır. Yapılan mülakatlarda firmaların önemli bir çoğunluğu meslekî eğitim mezunu olmanın bir tercih nedeni olduğunu belirtse de meslekî öğrencilere ücret ve saygınlık bakımından yeterince değer verilmediği ifade edilmiştir.

Öneriler

İşgücünün eğitimi konusunda sunulan önerilerde, meslekî eğitim politikasının sektörlerle ilişki halinde şekillenmesi, okul-sanayi etkileşimini artıracak bir şekilde staj süreçlerinin kontrol edilmesi, meslekî becerilerin yanında liderlik becerisi, problem çözme, yabancı dil ve yenilikçilik faaliyetlerinin de geliştirilmesi vurgulanmıştır.

Zeynep ve diğerleri (2012), meslekî eğitimde yüksek başarı gösteren okulların yöneticileri, öğretmenleri ve bu okulların iş birliği yaptığı kuruluşlar ile mülakatlar gerçekleştirerek meslekî eğitimde niteliği artırmak için yapılması gerekenleri belirlemiştir.

Gözlemler ve Öneriler

Başarı gösteren okullarda niteliği artırıcı özellikler okul yönetiminin sektörle iş birliği kurmak için çaba göstermesi, staj sürecinin planlanması, öğrencilerin staj süreçlerindeki rollerinin ve gelişimlerinin izlenmesi, okulun tanınır olması, öğrenci ve öğretmen niteliği, müdürün ve yönetim kadrosunun gösterdiği liderlik, işbirliklerinin karşılıklı kazanç sağlayacak şekilde yapılandırılması, motivasyon ve ödüllendirme çalışmalarının yapılması olarak ifade edilmiştir. İş birliği yapılan firma ve sektör temsilcileri ise nitelikli bir işbaşı eğitimi için gerekli unsurları, öğrencilerini yakından takip eden ve ulaşım açısından kolay erişilebilir okulların seçimi, staj planının yapılırken işletmenin ihtiyaçlarının da dikkate alınması, öğrenci gelişiminin işletme tarafından da yakından takip edilmesi, işletmelerin de stajla ilgili sorumluluklarının dikkate alınması, okullarla yapılan iş birliğinin istihdama dönüşmesi, işletmelerin yalnızca öğrencilere değil öğretmenlere de destek sağlaması olduğunu ifade etmişlerdir.

ERG (2012) tarafından hazırlanan "Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite: Strateji Belgesi" raporunda gözlemlenen ve veriye bağlı olarak belirlenen gelişim alanları değerlendiril-

miştir. Eğitim sürecinde niteliğin artırılması için yapılması gerekenler raporda hedefler halinde sunulmuştur.

Gözlemler ve Öneriler

İfade edilen hedeflerden ilki ortaöğretimi bitiren tüm öğrencilerin temel becerilere sahip olmasıdır. Bu hedefe ulaşmak için meslekî eğitim alan öğrencilerin akademik açıdan temel becerilere sahip olmalarını destekleyecek, akademik eğitim alan öğrencilerin de ilgi ve becerileri doğrultusunda meslekî dersler almalarını sağlayacak, öğrencilere uygulama yapabilecekleri ortamları sağlayacak politikaların izlenmesi gerekmektedir. İkinci hedef meslekî ve teknik eğitimin niteliğinin geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusundaki öneriler öğretim programlarının iyileştirilmesi, öğretmen ve yöneticilerin işbaşı ve pedagojik becerilerinin geliştirilmesi, rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesi, eğitim ortamlarının iyileştirilmesi, beceri ve staj eğitiminin işletmelerle iş birliğinin artması aracılığıyla geliştirilmesidir. Üçüncü hedef meslekî eğitimi destekleyecek mekanizmaların kurulması ve güçlendirilmesi olarak ifade edilmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmek için sunulan öneriler, ulusal meslekî yeterlilik sisteminin kurulması ve güncelliğinin sağlanması, işgücü piyasalarına ilişkin istatistiksel verilere dayalı izleme mekanizmasının kurulmasıdır. Raporda sunulan son hedef meslekî ve teknik eğitimin toplumsal statüsünün iyileştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda sunulan öneriler öğrencilere eğitim açısından esneklik sağlanarak yatay ve dikey geçiş olanaklarının artırılması, hayat boyu öğrenme olanaklarının zenginleştirilmesi, meslekî ve teknik eğitim hakkında bilgilendirme kampanyalarının düzenlenmesidir.

İzmir Ticaret Odası (İTO) desteğiyle Korkmaz'ın (2015) hazırladığı "Türkiye'de Meslekî Eğitim" raporunda 2012-2013 yılları arasında sektör gözünden meslekî eğitimin durumu, gözlenen sorunlar ve çözüm önerileri sunulmuştur. Raporda yer verilen sorunlar ve önerilen çözümler kısaca özetlenmiştir.

Gözlemler ve Öneriler

- İfade edilen ilk sorun, meslekî eğitim mezunlarının sektörün ihtiyaçlarını karşılamamasıdır. Öğrencilerin meslekî eğitimde tabi oldukları müfredatın modern teknolojilerin sürdürüldüğü sektörlerin insan kaynağı ihtiyacını

karşılama için yeterli olmadığı vurgulanmıştır. Meslekî eğitim programlarının bu bakış açısıyla revize edilmesi, eğitimde kullanılan tüm makine, alet ve enstrümanların sektördeki düzeye ulaştırılması önerilmiştir.

- Mevcut meslekî eğitim programlarının esnek olması, okulun bulunduğu alandaki ihtiyaçları gözeterek yapılandırılmaması önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir. Okulların kurulmasında ve yenilenmesinde bölgenin ihtiyaçları ile özelliklerinin saptanması ve programların bu ihtiyaçlar dâhilinde oluşturulması önerilmiştir.
- Farklı meslekî alanlarda başarılı olmak için öğrencilerin sahip olması gereken beceriler çeşitlilik göstermektedir. Eğitim içeriklerinin ve öğrencilere verilen işbaşı eğitimlerin Meslekî Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından belirlenen bu becerilerle uyumlu olmasının sağlanması gerekmektedir.
- Öğrencilerin ve toplumun meslekî eğitime yönelik algısının iyileştirilmesi için meslekî eğitimi destekleyen politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut durumda öğrenci ve velilerin önceliği genel liseler olmakta, meslekî eğitim çoğunlukla ikinci ve atıl bir eğitim alanı olarak görülmektedir. Meslekî eğitimin cazibesinin artırılması, olanaklarının zenginleştirilmesi ile meslekî eğitim almayı hedefleyen öğrenci sayısı artırılabilir, itibarı iyileştirilecektir.
- Meslekî eğitimde niteliği artırmanın en önemli unsurlarından biri öğretmenlerin alan deneyimlerinin iyileştirilmesidir. Mevcut durumda meslekî eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen ve eğitimcilerin uygulamalı eğitim açısından yeterlilik düzeyleri istenen seviyede değildir. Öğretmen ve eğitimcilerin alan deneyimlerinin iyileştirilmesi, uygulamaya dayalı derslerin niteliğinin artmasını sağlayacaktır.

Eğitim-Bir-Sen tarafından hazırlanan "Eğitime Bakış 2017: İzleme ve Değerlendirme Raporu"nda meslekî ve teknik eğitim ile ilgili göstergeler değerlendirilmiş ve çeşitli göstergelerin yıllara göre değişimi incelenmiştir.

Gözlemler

PISA 2015 sonuçlarına göre, en başarılı okul türü olan fen lisesinde öğrencilerin ortalama puanları ile meslekî eğitim

veren liselerde eğitim gören öğrencilerin ortalama puanları arasında 4-5 öğretim yılına denk gelen bir fark olduğu belirtilmiştir. Yıllar içinde meslekî ve teknik eğitim öğrenci sayılarındaki değişim incelenmiş, özellikle 2010 ile 2014 yılları arasında öğrenci sayısında önemli bir artış görüldüğü ancak 2015 yılı ve sonrasında kısmen düşüş görüldüğü ifade edilmiştir. Ayrıca meslekî eğitim alan öğrencilerin cinsiyet dağılımları incelenerek 2000 yılında 100 erkeğe karşı 53 kız öğrenci kayıt yaptıırken 2016 yılında 100 erkeğe karşı 79 kız öğrencinin kayıt yaptırdığı vurgulanmıştır. Bu durum, 2000 yılından 2016 yılına meslekî eğitimdeki cinsiyet dağılımının daha dengeli hale geldiğini göstermektedir. Raporda incelenen diğer bir unsur, OECD ülkelerinde ortaöğretim öğrencilerinin genel lise ve meslekî lisede eğitim alma oranlarına göre sıralanması ve Türkiye'nin bu sıralamadaki yeridir. Çek Cumhuriyeti ve Avusturya'nın meslekî eğitim alan öğrenci oranının en yüksek olduğu iki ülke olduğu sıralamada Türkiye 33 ülke arasında 13. sırada ve OECD ortalamasının üzerinde yer almıştır. Lise türlerine göre yükseköğretime yerleşen öğrenci oranları incelendiğinde meslek lisesi mezunlarının yükseköğretime yerleşme oranlarında 2013-2016 yılları arasında düşüş görüldüğü belirtilmiştir. Raporda vurgulanan bir diğer unsur, meslek lisesi ile genel lise mezunlarının istihdam oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu, meslekî eğitim mezunlarının aldığı işbaşı eğitimin istihdam oranlarında kendilerine yeterince avantaj sağlamadığıdır.

TEDMEM tarafından yayınlanan "2017 Eğitim Değerlendirme Raporu"nun Şahin İpek (2018) tarafından hazırlanan "Meslekî Teknik Eğitim ve Din Öğretimi" bölümünde 2017 yılında meslekî eğitim alanındaki gelişmeler aşağıdaki şekilde ifade edilmiş ve yorumlanmıştır.

Gözlemler

- Meslekî Eğitim Merkezlerinde gerçekleştirilen çıraklık eğitimi örgün eğitim kapsamına alınmıştır.
- Meslekî Eğitim Merkezlerinde gerçekleştirilen kalfalık ve ustalık programlarında teorik dersler en az bir en fazla iki gün olacak şekilde alacaklardır. Öğrencilerin eşdeğerliği MEB tarafından onaylanan dersleri Açık Öğretim Lisesi aracılığıyla tamamlamalarına imkân sağlanmaktadır.

- Meslekî Eğitim Merkezlerine kayıt olabilmek için 18 yaşını bitirmiş olmak ve evli olmamak şartları kaldırılarak erişim olanakları artırılmıştır.
- Staj yapan öğrencilere ödenecek en düşük ücret, asgari ücretin net tutarının %30'u olarak belirlenmiştir. 2017 itibarıyla bu ücret 421 TL olarak hesaplanmıştır.
- Meslek eğitimi tamamladıklarına ilişkin sertifika verilen usta ve kalfalar, Meslekî Açık Öğretim Lisesi aracılığıyla ortak derslerini tamamlamaları halinde alanlarında diploma alma hakkına sahip olmuştur.
- Öğrencilere Meslekî Açık Öğretim Lisesi aracılığıyla uzaktan eğitim olanaklarının sağlanması olumlu olarak değerlendirilse de mümkün olduğunca yüz yüze eğitimi destekleyici politikaların teşvik edilmesi önerilmiştir.
- Alan derslerinin yanında öğrencilerin temel bilişsel becerilerinin her zaman odak noktası olduğu vurgulanmış, bu odağın azalması durumunda yükseköğretime geçiş yapan öğrenci oranında düşüş gözlemlenebileceği ifade edilmiştir.
- Meslekî Eğitim Merkezlerine kayıt olabilmek için 18 yaşını bitirmiş olmak ve evli olmamak şartlarının kaldırılması fırsat eşitliğini ve meslekî eğitime erişebilirliği artırıcı eylemler olarak değerlendirilmiş, bu amaçla yapılacak politikaların sürekli desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.
- Tematik meslek liselerinin yönetim kurullarında okul yöneticilerinin yanında özel sektör temsilcileri, il ve ilçe yönetici temsilcilerinin, MTEGM yetkililerinin olması işlevsel ve doğru bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Durumunu Konu Alan Akademik Çalışmalar

Reman (1971), Türkiye'de meslekî eğitimin 1970'li yıllar itibarıyla durumunu incelemiş, meslekî eğitim veren okullarda donanım eksikliğini, yeterli öğretmen ve eğitici yetiştirilmesini, okulların sektör ile iş birliği içinde olmadığını ve buna bağlı olarak yetişen insan gücünün ihtiyaçla orantılı olmadığını, meslekî ve teknik eğitimin rolünün toplum tarafından yeterince anlaşılmamasını temel sorunlar olarak belirlemiştir. Meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesi için devlet tarafından sağlanan imkânların iyileştirilmesi, mevcut eğitim müfredatlarının güncellenmesi, özel sektörün

eğitim süreçlerine çeşitli şekillerde katılımının derinleştirilmesi önerilmiştir.

Kaya (1999), Türkiye'de meslekî eğitim sisteminin genç işsizliğine çözüm oluşturabilmesi için hangi açılardan geliştirilmesi gerektiğini incelemiştir. Araştırmacı eğitim sisteminde nitelikli bir yönlendirme sürecinin işlemediğini, özellikle meslekî ve teknik eğitim veren okullara yönelik yönlendirme faaliyetlerinin oldukça sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Değinen bir diğer sorun, endüstriyel açıdan gelişmiş birçok ülkede olan meslek standartlarının Türkiye meslekî eğitim sisteminde yer almamasıdır. İstihdamın artırılmasına yönelik teşvik politikalarının ve kurumlarının yetersizliğine değinen Kaya (1999), mezuniyet durumunda istihdam edilme olasılığının artırılmasıyla meslekî eğitime yönelik algının değişeceğini ifade etmiştir. Meslekî eğitimde gelişim sağlamak için atılması gereken en önemli adımlardan birisinin iş piyasası ve sektörlerin meslekî eğitimi şekillendirmek ve eğitim sürecine katılmak için daha etkili bir rolde değerlendirilmelerini sağlamak olduğu vurgulanmıştır.

Yörük, Dikici ve Uysal (2002), bir bilgi toplumu olarak nitelendirilmesi için Türkiye'de meslekî eğitimin ulaşması gereken noktayı değerlendirmiş ve bu noktaya ulaşmaya engel olan durumlara ilişkin gözlemlerini paylaşmıştır. Gözlenen sorunlardan başlıca olanı, 1998 yılında yapılan düzenleme ile meslekî eğitim veren lise mezunlarının başarı puanlarının genel liselere kıyasla daha düşük bir katsayı ile çarpılmasıdır. Meslekî ve teknik liselerde yapılan üretim ile elde edilen döner sermayenin yeterli olmaması, vergi ve fonlar nedeniyle piyasa ile rekabetin daha da zorlaştırılması vurgulanan ikinci durumdur. Meslekî eğitimin verildiği ortamların güncel teknoloji altyapısının yeterli olmadığını ifade eden araştırmacılar mezunların yükseköğretime geçişini teşvik eden politikaların uygulanmasının önemine değinmiştir. Araştırmacıların gözlemleri doğrultusunda sundukları çözüm önerileri, sektörlerin ihtiyacı gözetilerek meslekî eğitim programlarının güncellenmesi, döner sermaye gelirinin artırılması, öğrencilerin döner sermaye gelirinden aldıkları payın artırılması için gelir üzerindeki vergi ve fonların azaltılması, meslek okullarından akademik eğitimin verildiği fakültelere geçişin kontenjanlarla artırılmasıdır.

Gündüz ve Beşoluk (2008), Türkiye'de ortaöğretim düzeyinde genel eğitim ve meslekî eğitime yönelik eğilimleri ve eğitim politikalarını karşılaştırmıştır. Ortaöğretimde öğrencilerin meslekî ve genel eğitim olmak üzere iki kariyer yolundan birini tercih etmeleri dolayısıyla ikili bir yapıya sahip olduğunu ifade eden araştırmacılar meslekî eğitimin ikincil bir rolde olduğunu ifade etmişlerdir. Meslekî eğitimin ulusal gelişimdeki rolünün yeterince anlaşılabilmesi nedeniyle sağlanan eğitim fırsatları ve eğitim politikalarında fırsat eşitliği sağlanamadığı, oluşan algının meslekî eğitimin aleyhinde etki yaptığı belirtilmiştir.

Adıgüzel ve Berk (2009), ortaöğretim düzeyinde meslekî eğitimin modüler yapısına ilişkin meslek lisesi öğretmenlerinin görüşlerini incelemiştir. Araştırmaya katılan 20 meslek lisesi öğretmeninden elde edilen veriler, bazı modüllerde amaç ve içerik arasında yeterli uyumun olmadığını, modüllerin etkin şekilde uygulaması için eğitim ortamlarının yetersiz kaldığını, öğrenci, öğretmen ve velilerin modüler eğitim programlarına ilişkin yeteri kadar bilgilendirilmediğini, öğretmenlerin iş yükünün arttığını göstermiştir. Araştırmacılar, eğitim ortamlarının eksiklerini gidermek için özel sektörle iş birliği yapılmasını, alan içinde dal seçiminde öğrencilerin yalnızca akademik başarılarının değil ilgi ve becerilerinin de dikkate alınmasını, modüler sistemin tüm paydaşlar açısından daha erişilebilir ve tanınır hale getirilmesi için materyaller hazırlanmasını önermiştir.

Uçar ve Özerbaş (2013), meslekî ve teknik eğitimin mevcut durumuna ilişkin gözlemlerini belirterek Ankara'da bulunan iki meslekî yüksekokulda görev yapan altı öğretim elemanı ile görüşmeler yapmıştır. Araştırmacılar özellikle işbaşı eğitime odaklanılan bir alan olan meslekî eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısının azaltılmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretim elemanları modüler yapıda sunulan öğretim programlarının güncel olmadığını, uygulamalı eğitim için yeterli eğitim altyapısının sağlanamadığını, 3308 sayılı yasa ile birlikte okullarla işletmeler arasındaki iş birliğinin daha etkin hale geldiğini, öğretim elemanı niteliğinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tamer ve Özcan (2014), Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimin durumunu paydaşların gözünden değerlendirmek için meslek öğretmenleri, staj yapan öğrenciler, mezunlar ve meslekî eğitim alan mezunları istihdam eden işletme yetkilileri ile anket çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışma sonuçları paydaşların meslekî eğitime yeterince önem verilmediğini, meslekî eğitim veren kurumların altyapı sorunlarının giderilmesi gerektiğini, staj süresinin yeterli olduğunu ancak staj süreçlerinin yeterince takip edilmediğini, yeterli sayıda usta öğretici bulunmadığını, öğrencilerin özyeterlilik açısından en düşük düzeyde oldukları yabancı dil eğitimine önem verilmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Erden Özsoy (2015), Türkiye'de meslekî eğitimin durumunu inceleyen çalışmada, son yıllarda öğrenci sayısı ve öğretmen sayısında görülen niceliksel artışa rağmen henüz meslekî eğitimde istenen nitelik artışının sağlanamadığını belirtmiştir. Meslekî ve teknik liselerden mezun olanların meslekî eğitim veren yükseköğretim programlarına sınavsız geçiş yapmasının yükseköğretimde de niteliği düşürdüğü ifade edilmiştir. Meslekî eğitime ilişkin yapılan bazı akademik çalışmalara değinen araştırmacı, meslek lisesi öğrencilerinin aldıkları eğitimin yapacakları iş için yeterli olmadığını düşündüklerini, işletmelerin ise meslekî eğitim mezunlarının yeterli bilgi, beceri ve tutuma sahip olmadığını düşündüğünü ifade etmiştir. Gözlenen sorunların çözümü için işgücü arz ve taleplerinin periyodik ve sürekli hale getirilmesi, bölümlerin ihtiyaçlar gözetilerek açılması, mezunların takibini etkin kılacak yöntemler oluşturulması, meslekî eğitime yönelik olumsuz algıyı değiştirecek politikalar oluşturulması, mezunların istihdamı için işverenlerin teşvik edilmesi, derslerin uygulama ve işbaşı eğitim ağırlıklı hale getirilmesi, çeşitli teşviklerle özel sektörün sürece dahil olmasının sağlanması önerilerinde bulunulmuştur.

Kumru ve Demirtaş (2015), meslekî eğitim kapsamında beceri eğitimini işletmelerde alan öğrencilerin beceri eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda öğrenciler beceri eğitimini meslekî gelişimleri açısından önemli ve faydalı gördüklerini, bazı durumlarda öğretmenlerle sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. Kuramsal derslerde öğrendiklerini çoğunlukla uygulamaya aktarabildiklerini belirten öğrenciler beceri eğitimi alıyor olmak-

tan memnun olduklarını belirtmiş, sürece yönelik beklentilerinin karşılandığını ifade etmişlerdir.

Günay ve Özer (2016), 2000'li yıllarda Türkiye'de verilen meslekî eğitimin önemli kurumlarından olan meslek yüksekokullarının mevcut durumunu incelemiş, karşılaşılan sorunları ifade etmiş ve çözüm önerileri sunmuştur. Araştırmacılar özellikle 2008 yılında yaşanan küresel finansal kriz sonucunda oluşan istihdam sorununun çözümü için meslekî eğitimin öneminin birçok ülkede arttığını vurgulamıştır. Meslekî ve teknik liselere yönelik arzın özellikle 2008-2010 yılları arasında talepten uzaklaştığı ifade edilmiş, 2010 yılından sonra meslekî eğitime yönelik talebin artmasıyla arz-talep arasında kısmen denge sağlandığı ifade edilmiştir. Araştırmacılar meslekî eğitimin niteliğinin artırılması için öğrenci taleplerinin gözetilerek arz oluşturulmasını, meslekî eğitim programlarının açılmasında istihdamın gözetilmesini ve ilgili programlardaki doluluk oranlarına göre program açılması eğiliminin devam etmesini, meslekî eğitim kurumlarının kalite değerlendirmesini yapacak kuruluşların teşvik edilmesini, öğrencilerin İŞKUR İşbaşı Eğitim Programından yararlandırılmasını, vakıf temelli meslek yüksekokullarının organize sanayi bölgelerinde açılmasının teşvik edilmesini, öğrencilerin KOSGEB Girişimcilik ve Ar-Ge destek programlarından yararlandırılmasını, Erasmus+ programlarına meslek yüksekokullarının aktif katılımının sağlanmasını, mevcut Dikey Geçiş Sınavı (DGS) imkânı dışında da meslek yüksekokulu mezunlarının lisans tamamlama motivasyonlarını artıracak imkânlar oluşturulmasını, meslek tanımlarının iyileştirilmesini, öğretim elemanlarının özlük haklarının, niteliklerinin ve meslekî program açma kriterlerinin iyileştirilmesini, meslekî eğitim kurumlarının işgücü piyasası ile ilişkilerinin iyileştirilmesini önermiştir.

Yıldırım ve Çarıkçı (2017), Türkiye'nin 2023 yılı vizyonuna başarıyla ulaşabilmesi için meslekî eğitimin durumunu incelemiş ve etkinliğin artırılması için bürokratik bir model önermişlerdir. Meslekî ve teknik eğitime yönelik talepte görülen nicel artışın niteliğe yeterince yansımadığını ifade eden araştırmacılar daha etkin bir eğitim yönetimi için birçok paydaşın iş birliğini gerektiren bir model sunmuşlardır. Bu modelde Meslekî Eğitim Kurulunun politika üreten ve

uygulamayı denetleyen bir kurul olarak yeniden örgütlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Kurulun yapısının yeniden düzenlenerek bu kurulda kamu, iş dünyası ve sivil toplum örgütleriyle, meslek odalarının ağırlıklı olarak temsil edilmesi, kurulun yılda bir kaç kez toplantı gerçekleştiren bir konumdan, sürekli çalışan bir yapıya kavuşturulması, MEB, YÖK ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve meslek odalarının meslekî ve teknik eğitim ile ilgili politikalarını sorgulayabilecek yasal statüye kavuşturulması önerilmektedir.

Canbey Özgüler (2018), meslekî ve teknik eğitimin daha nitelikli hale getirilmesinde ve gençlerin istihdam koşullarının iyileştirilmesinde meslekî yetkinliklerin belirlenmesine dikkat çekmiştir. Avrupa ve Uzakdoğu ülkelerindeki meslekî eğitim alanlarında çalışanlarda bulunması gereken yeterliklerin belirlenmesi sürecinin Türkiye'de de kısa sürede uygulanmasının önemine değinen araştırmacı ancak bu yolla uzmanlaşmış işgücünün elde edilebileceğini ifade etmiştir.

Kavi ve Koçak (2018), Türkiye'nin meslekî ve teknik eğitimde mevcut durumunu inceleyerek İskandinav ülkelerindeki meslekî eğitim yaklaşımlarının Türkiye'de uygulanabilirliğini değerlendirmiştir. Araştırmacılar meslekî eğitim fırsatı sunan özel eğitim kurumlarının teşvik edilmesini ve özel sektörle iş birliğinin artırılmasının önemine vurgu yapmış, meslekî eğitimde beceri ağırlıklı sınavların uygulanmasının yarar sağlayacağını ifade etmişlerdir. Meslekî eğitimde yerel yöneticilerin yetkilerinin artırılması ve öğretmen yetiştirme politikalarında netleşme ve iyileştirme ihtiyacının olduğu üzerinde durulan diğer konulardır. Değinen önemli bir diğer sorun alanı toplumun meslekî ve teknik eğitime yönelik olumsuz algısıdır. Araştırmacılar, meslekî eğitimin toplumdaki algısını olumlu hale getirebilmek için yazılı ve görsel medya ile sürekli tanıtımın devam etmesini ve gerekmesi durumunda meslekî eğitim veren kurumların yeniden isimlendirilmesini önermişlerdir.

Genel Değerlendirme

Sivil toplum örgütleri, eğitim platformları ve akademik araştırmalarda sunulan gözlemler ve öneriler bu kısımda birlikte değerlendirilmiş, gözlemlerle ilgili gelişmeler ve öneriler doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamalar maddeler halinde özetlenmiştir.

• **Meslekî eğitimin geliştirilmesi politikalarına sektörlerin katılımı**

Dünyada başarılı meslekî eğitim sistemlerinin ortak noktalarından birinin sektörlerin meslekî eğitim politikalarına katkı sağlaması olduğu görülmekte ve gelecekte meslekî eğitime yön verecek önemli unsurlar arasında gösterilmektedir. Türkiye'de de meslekî eğitim mezunlarının nitelikli eğitim alması ve istihdam fırsatlarının zenginleştirilebilmesi sektörlerle kurulan ilişkinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesine bağlıdır. Bu bağlamda, son dönemde sektörlerin desteğiyle organize sanayi bölgelerinde kurulan meslekî ve teknik liselerinin sayısının artması, teknokent ve teknoparklarla yapılan iş birliği ve protokollerin sayısının artarak içeriğinin zenginleşmesi bu yönde atılan adımlardır. TİKA ile gerçekleştirilen işbirlikleri doğrultusunda yurtdışında sektörlerin ihtiyacını karşılayacak öğrencilerin sektör içinde yetiştirmeleri de bu konuda destekleyici bir uygulama olarak gösterilebilir. Meslekî eğitimin sunulduğu tüm alanlarda en iyi kurumların seçilerek bu kurumların mükemmeliyet merkezlerine dönüştürülmesi ve ilgili sektörün temsilcilerinin bu kurumlardaki eğitimden doğrudan sorumlu olması uygulaması sektörlerin eğitim sürecine katılımının en önemli göstergesidir.

• **Meslekî ve teknik eğitime ayrılan bütçenin artırılması**

Meslekî ve teknik eğitim, işbaşı eğitimi, ortam ve materyal ihtiyaçları dolayısıyla finansal açıdan önemli yatırımların gerektiği bir eğitim alanıdır. Meslekî eğitime ayrılan toplam bütçenin 2013 yılında yaklaşık 6,32 Milyar TL'den 2018 itibarıyla 12,5 Milyar TL'ye çıkarılması ile eğitim ortamlarının önemli ölçüde yenilenmesi mümkün hale gelmiştir. Okul yönetimlerinin, okullarının ihtiyaçlarını belirlemede daha fazla sorumluluk ve yetki sahibi yapıda eğitim ortamlarının mümkün olan en iyi hale getirilmesi odak noktasıdır. Artan öğrenci sayısına karşın öğrenci başına düşen meslekî ve teknik eğitim bütçesi 2013'te 3.916 TL'den 2018 yılında 7.609 TL'ye ulaşmıştır. Toplam ve öğrenci başına meslekî eğitime ayrılan bütçe verilerindeki önemli artışlar, son yıllarda meslekî eğitime verilen önemin artışı ile uyum göstermektedir.

• **Meslekî ve teknik eğitime karşı toplumsal önyargıların kırılması**

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de meslekî ve teknik eğitim, akademik eğitimin arkasında kalan ikin-

cil bir alan olarak değerlendirilmiştir. Meslekî eğitime olumsuz bir algıyla yaklaşılması öğrencilerin tercihlerini de etkilemiş, meslekî ve akademik eğitimi seçen öğrenci profillerinin de zaman içinde ayrışmasına yol açmıştır. Söz konusu ayrışmanın önüne geçerek meslekî ve teknik eğitimin de akademik eğitim gibi öğrencilere birçok fırsat sağlayacağına, kısa vadede Türk ekonomisine doğrudan katkı sağlayacak insan kaynağı yetiştirme konusundaki öneminin toplum tarafından fark edilmesini sağlayacak tanıtım faaliyetleri tasarlanmaktadır. Meslekî eğitimin içeriği, ekonomideki rolü ve sağlanan imkânlar hakkında daha fazla bilgiye sahip olan ve meslekî eğitime ilgi duyan öğrencilerin tercihlerinin meslekî eğitime yöneleceği öngörülmektedir.

- **Meslekî ve teknik eğitimde döner sermaye faaliyetlerinin iyileştirilmesi**

Meslekî ve teknik eğitim süreci dahilinde üretilen hizmet ve ürünlerin piyasada yer bulması ve okula kazanç sağlaması, öğrencilere yönelik burs ve destek faaliyetleri açısından önem teşkil etmektedir. Mevcut durumda birçok meslekî ve teknik ortaöğretim kurumunda döner sermaye çalışmalarının bulunmadığı ve birçok meslekî alanda gelir elde edilmediği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, meslekî eğitim veren kurumlarda döner sermaye faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve elde edilen gelirden artış sağlanması için teşvik edici politikalar başlatılmıştır. Döner sermaye faaliyetlerinin olması ve gelir elde edilmesi Kurumsal Dış Kalite Değerlendirmesi kapsamında önemli unsurlar olarak belirlenmiştir. Ayrıca, 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında meslekî ve teknik eğitim kurumlarının döner sermaye gelirlerinde yapılan hazine kesintisinin düşürülmesi kararlaştırılmıştır. Bu gelişme, elde edilecek döner sermaye gelirlerinin daha yüksek oranlarda öğrencilere dönüşünün sağlanması açısından önem teşkil etmektedir.

- **Sektör ihtiyacı ile yetişen insan kaynağının veriye dayalı izlenmesi**

Meslekî eğitimin nitelikli olması ve mezunların istihdam açısından zengin olanaklara sahip olmasını garanti altına alabilmenin temel unsuru sektörel insan kaynağı ihtiyaçlarının veriye dayalı olarak izlenmesidir. Meslekî eğitim kapsamında hangi alanlar ve dallarda eğitim verileceğinin

belirlenmesinde ve kontenjanların oluşturulmasında sektörlerin ihtiyaçlarının dikkate alınması istihdam açısından mezunlara sunulacak istihdam fırsatlarını şekillendirmektedir. Bu amaçla sektör temsilcilerinin hangi zaman aralıklarında hangi becerilere sahip olan insan kaynağına ihtiyaç duyduğunu belirlemeye ilişkin analiz çalışmaları başlamıştır. Elde edilecek sonuçlar doğrultusunda, meslekî eğitim verilecek alan ve dallar tekrar belirlenecek, gerekmesi durumunda yeni alan ve dallar açılacak ve kontenjanlar bu verilere göre oluşturulacaktır.

- **Meslekî ve teknik eğitim veren öğretmenlerin alan deneyimlerinin iyileştirilmesi**

Meslekî eğitimin uygulamaya dayalı yapısı öğretmen öğrenci etkileşiminin en üst düzeyde olmasını gerektirmekte, bu durum öğretmenlerin niteliğini daha da önemli bir noktaya taşımaktadır. Öğretmenlerin daha nitelikli eğitim verebilmeleri için uzmanlık alanları kapsamında sektörlerdeki gelişmelerden ve yöntemlerden haberdar olmaları, bu yöntem ve gelişmeleri eğitim sürecine dahil edebilmeleri gerekmektedir. Bu bakış açısıyla, 2023 Eğitim Vizyonu doğrultusunda yeniden yapılandırılacak hizmet içi eğitimler, lisansüstü çalışmalar, yoğunlaştırılmış sektör ziyaretleri ve projeler ile öğretmenlerin meslekî ve pedagojik gelişimlerini sağlayabilecekleri kaynak sayısı artırılmaktadır.

- **Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve yurtdışı bağlantılı projelerin geliştirilmesi**

Meslekî eğitimde küresel eğilimleri takip edebilmek, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin yurtdışında meslekî eğitimlerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen projelerin sayısını artırmaya yönelik çalışmalar devam etmektedir. Birçok küresel ve ulusal eğitim paydaşıyla birlikte meslekî eğitimi geliştirme odaklı çalışmalar gerçekleştirilmekte ve katma değer sağlanmaktadır. TİKA aracılığıyla yurtdışında hizmet veren işletmelerin insan kaynağının meslekî eğitim aracılığıyla sağlanması imkânı oluşturulmuş, bu yolla öğrenci ve mezunlara yurtdışında istihdam edilme fırsatı sunulmuştur.

- **Modüler sisteme geçilmesi**

Meslekî eğitim sürecinde modüler sisteme geçilmesinin öğrencilere ve öğretmenlere esneklik sağlayabildiği,

hayat boyu öğrenme ve dezavantajlı öğrencilerin eğitimi için önemli bir fırsat olduğu belirtilmiştir. Ancak mevcut durumda modüler sistemden beklenen verimin sağlanmadığı, bazı modüllerde amaç-içerik uyumunun iyileştirilmesi gerektiği ve modüllerin tanınırlığının yeterli düzeyde olmadığını ifade edilmiştir. Modüllerin içeriğinin farklı sektörlerde hizmet veren işletmelerin de katkı sağlayacağı şekilde yeniden düzenlenmesi planlanmaktadır.

- **Staj programlarının istenen yeterliliğe ulaşması**

Staj ve işyeri eğitimi kapsamında gerçekleştirilen tüm eğitim faaliyetleri öğrencilerin nitelikli bir meslekî eğitim almaları için ön şart niteliği taşımaktadır. Staj süreçlerindeki öğrencilerin rollerinin ve gelişimlerinin izlenmesi için okul ve işletmelerin sorumlulukları artırılmaktadır. Güncellenen müfredat ile tüm meslekî ve teknik eğitim veren kurumlarda alan temelli derslerin ağırlığı artırılmıştır. Öğrencilere sunulan staj ve işbaşı eğitim ortamları ve seçenekleri teknopark, teknokent vb. yeni işletmeler ve ortamlarla zenginleştirilmektedir. Ayrıca organize sanayi bölgelerinde kurulan okulların sayısı artırılarak işletmelerde işbaşı eğitimle iç içe yetişen öğrencilerin sayısı artmaktadır.

- **Meslekî rehberlik ve danışma hizmetlerinin iyileştirilmesi**

Türkiye'de meslekî rehberlik ve yönlendirme faaliyetleri uzun süredir akademik programlara ve yükseköğretime yönelik gerçekleştirilmektedir. Ancak, meslekî eğitime yönelik önemin küresel ölçekte artması ve istihdam olanaklarının zenginleşmesi öğrenciler arasında meslekî eğitime yönelik algının değişmeye başladığını göstermektedir. Mevcut durumda meslekî ve teknik eğitime yönelik rehberlik çalışmaları henüz istenen etkinlikte bulunmama, öğrencilerin meslekî eğitim alarak sağlayabileceği kariyer fırsatları hakkında yeterli bilgi sunulamamaktadır. Tüm Türkiye'de okullarda yapılan rehberlik çalışmalarında meslekî eğitime yönelik farkındalığı artıracak, kariyer ve istihdam fırsatları hakkında bilgilendirici uygulamalar gerçekleştirilecektir.

- **Meslekî ve teknik eğitim çerçevesinde uzaktan eğitim ve hayat boyu eğitim süreçleri**

Meslekî ve teknik eğitimin hedef grubunun yalnızca ortaöğretimdeki öğrencilerle sınırlı olmadığı, meslekî beceriler kazanmak isteyen tüm bireyler için erişilebilir olması gerektiği açıktır. Yaş ve yaşam koşullarından bağımsız olarak Açık Meslek Lisesi ve örgün eğitim veren Meslekî Eğitim Merkezleri ilgilenen tüm bireylere meslekî eğitimin sunulabilmesi için hizmet vermektedir. Meslekî eğitime erişimi artırmak amacıyla 2017 yılı itibarıyla Meslekî Eğitim Merkezlerine kayıt olmak için 18 yaşını aşmama ve evli olmama şartları kaldırılmıştır. Ayrıca, eğitimin modüler sistemde verilmesi de bireylerin ilgileri doğrultusunda eğitimlerini şekillendirebilmelerini sağlamaktadır.

- **Diğer gelişmeler**

Raporlar ve akademik çalışmalarda değinilmesi nedeniyle aşağıdaki uygulamalar eğitimde niteliğin artırılması amacıyla iptal edilmiştir.

» *Meslek lisesi mezunlarının okul başarı puanının 0,3 katsayısı ile ağırlıklandırılması*

2009 yılında YÖK tarafından alınan kararla bu yıla kadar genel lise mezunlarının okul başarı puanlarının 0,8 ile, meslek lisesi mezunlarının okul başarı puanlarının ise 0,3 ile ağırlıklandırılması uygulaması iptal edilmiştir.

» *Meslek lisesi mezunlarının meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı*

2017 yılında YÖK tarafından alınan kararla bu yıla kadar meslek lisesi mezunlarının alanlarına göre çeşitli meslek yüksekokullarına sınava girmeden geçiş yapabilmesini sağlayan uygulama iptal edilmiştir.

5

Meslekî ve Teknik Eğitimin Basındaki Görünümü (2018)

5.1 Halit Narin Meslek Lisesi'nin Robot Kulübü'nün Teknoloji Başarısı

Milliyet • 29 Mayıs 2018

Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde bulunan Halit Narin Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Robot Kulübü, TREDAS sponsorluğunda katıldığı 12. Uluslararası MEB Robot Yarışması'nda başarılı sonuçlar elde etti.

Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin (TREDAS) sponsorluğunda "Uyumlu Eşitlik Güçlendirir" Projesi kapsamında Çerkezköy Halit Narin Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Robot Kulübü'nün katıldığı MEB 2018 Uluslararası Robot Yarışması, Sivas'ta yapıldı. 12 farklı kategoride gerçekleştirilen yarışmada, 4 bin katılımcı yarıştıkları kategorilerde birinci olabilmek için kıyasıya mücadele etti. Halit Narin Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Robot Kulübü, Çizgi İzleyen Robot Kategorisi'nde 600 robot içinde 64. oldu. Mini Sumo Kategorisi'nde ise 3 robotu çeyrek finale kaldı.

bü'nün katıldığı MEB 2018 Uluslararası Robot Yarışması, Sivas'ta yapıldı. 12 farklı kategoride gerçekleştirilen yarışmada, 4 bin katılımcı yarıştıkları kategorilerde birinci olabilmek için kıyasıya mücadele etti. Halit Narin Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Robot Kulübü, Çizgi İzleyen Robot Kategorisi'nde 600 robot içinde 64. oldu. Mini Sumo Kategorisi'nde ise 3 robotu çeyrek finale kaldı.

5.2 2018 Yılı Küresel Öğretmen Ödülünü Selçuk Yusuf Arslan Aldı

Memurlar.net • 22 Eylül 2018

Ankara Altındağ Atatürk Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Bilişim Teknolojileri Öğretmeni Selçuk Yusuf Arslan, Hindistan merkezli AKS Education tarafından, 54 bin kişi arasından seçilerek yılın öğretmeni ödülüne layık görüldü.

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni Selçuk Yusuf Arslan, başvurusunun olumlu sonuçlanması sonrasında, 16 Eylül 2018 tarihinde Yeni Delhi'de düzenlenen törene katıldı ve Küresel Öğretmen Ödülünü aldı. Ödül 12 farklı ülkeden öğretmene verildi. AKS Education merkezi Hindistan'da ve birçok ülkede temsilcilikleri olan, 6000 eğitim kurumuna danışmanlık yapan bir eğitim yönetimi kuruluşudur. 2016 yılından beri Hindistan'da okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik bir ödül programı düzenlemektedir. Ödül programı 2018 yılında tüm dünya öğretmenlerine açılmıştır.

İklim değişikliğinden kolay matematik öğrenme yollarına kadar birçok ödüllü projeye imza atan Arslan; "Bir öğretmen olarak yaptığınız çalışmaların uluslararası platformda değer görmesi gerçekten gurur verici. Geçtiğimiz hafta Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de düzenlenen görkemli ödül törenine katıldım ve küresel öğretmen ödülünü al-

dım. Aynı zamanda Öğretmen ve Çoklu Yetkinlik konulu bir panelde de konuşmacı oldum. Hikâyem Hindistanlı öğretmenler tarafından çok beğenildi. Geçtiğimiz yıllarda Türk öğretmenler uluslararası yarışmalarda önemli başarılar elde etmeye başladı. Ben de gerek bu ödülle gerekse kazandığım diğer uluslararası ödüllerle ülkeme katkı sağladığım için çok mutluyum. Öğretmen olarak nasıl öğrencilerimizi motive etme görevimiz varsa biz öğretmenlerin de motivasyona ihtiyacı var. Bu anlamda bu ödül yeni çalışmalarım için ilham kaynağım olacaktır." dedi.

Selçuk Yusuf Arslan geçen yıl Kanada'da düzenlenen Küresel Eğitim Değişimi Konferansı'nda Educator Challenge yarışmasında birincilik; Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen Uzay Farkındalığı yarışmasında ikincilik, Avrupa Okul Ağı tarafından düzenlenen STEM yarışmasında ikincilik kazanmış ve uluslararası birçok organizasyonda öğrencileri ile Türkiye'yi temsil etmek başarısı göstermiştir. Öğrencileri 20'den fazla ulusal ve uluslararası proje yarışmasında ödül kazanmıştır. Ayrıca Microsoft tarafından Harikalar Yaratan Öğretmen; Eğitimde En İyiler tarafından Yılın En Sıra Dışı Öğretmeni seçilmiştir.

5.3 MEB, En Fazla Üretim Yapan Meslek Liselerini Açıkladı

Anadolu Ajansı • 24 Eylül 2018

MEB'e bağlı okullar bünyesindeki 774 döner sermaye işletmesindeki geçen yıl en fazla üretim yapan 50 Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ile Meslekî Eğitim Merkezinin isimlerinin yer aldığı liste yayımlandı.

Millî Eğitim Bakanlığınca (MEB), geçen yıl en fazla üretim yapan Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri ve Meslekî Eğitim Merkezleri yayımlandı.

MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün web sitesi, "http://mtegm.meb.gov.tr/" adresinden yayımlanan

listede, MEB'e bağlı okullar bünyesindeki 774 döner sermaye işletmesindeki geçen yıl en fazla üretim yapan 50 Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ile Meslekî Eğitim Merkezinin isimleri bulunuyor.

Bakanlık, ayrıca okullara ait 81 ildeki üretim toplamlarını da ayrı bir liste olarak yayımladı.

Geçen yıl 81 ildeki Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde bu kapsamda yapılan üretimlerden yaklaşık 217 milyon liralık gelir elde edilmişti.

5.4 İki Bakanlık OSB'lerdeki Meslekî Eğitimi Masaya Yatırdı

Anadolu Ajansı • 28 Eylül 2018

Millî Eğitim Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Organize Sanayi Bölgelerinde meslekî ve teknik eğitim kurumlarının mevcut durumunun güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi için çalışma başlattı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında yapılan üst düzey katılımlı ilk toplantıda, OSB'lerdeki meslekî eğitim alanındaki tüm süreçlerin birlikte yürütülmesi kararlaştırıldı.

Çalışma kapsamında, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında toplantı düzenlendi. Toplantıda OSB'lerde mevcut sektörler ve meslekî eğitim kurumlarının iş birliği verimlilikleri, mevcut Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri ile Meslekî Eğitim Merkezlerinin sorunları ve iyileştirme alanları, yeni eğitim kurumları açılma potansiyelleri ele alındı. Bu konuda tüm süreçlerin birlikte yürütülmesi kararlaştırıldı.

OSB'ler içinde, 37 özel Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ve MEB'e bağlı 33 Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ile Meslekî Eğitim Merkezi olmak üzere toplam 70 meslekî ve teknik eğitim kurumu yer alıyor. Halen ülke çapında 309 Organize Sanayi Bölgesi bulunuyor.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında gerçekleştirilen ilk toplantıya, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede, Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, Sanayi Bölgeleri Genel Müdürü Ramazan Yıldırım, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Kemal Varın Numanoğlu, Bilim Teknoloji ve Sanayi Eğitimi Daire Başkanı Zübeyde Arslanoğlu, Sosyal Ortaklar ve Projeler Daire Başkanı Şennur Çetin, Eğitim Politikaları Daire Başkanı Recep Altın ve uzmanlar katıldı.

5.5 Fabrika Gibi Okuldan Ekonomiye Büyük Katkı

Anadolu Ajansı • 01 Ekim 2018

Batman'da 1968 yılında kurulan Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi'nde geçen yıl gerçekleştirilen üretimden ülke ekonomisine 5,5 milyon liralık katkı sağlandı. Batman'da 1968 yılında kurulan Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi'nde geçen yıl gerçekleştirilen üretimden ülke ekonomisine 5,5 milyon liralık katkı sağlandı. Batman Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi'nde eğitim gören öğrenciler, sınıflarda aldıkları eğitimi atölyelerde pratiğe döküyor.

Öğrenciler, atölyelere gelen ham maddeleri işleyerek kentteki tüm okulların yanı sıra komşu illerdeki bazı okulların da masa, sandalye, sıra, öğretmen dolabı, kitaplık, kütüphane, bank, bahçe ve merdiven korkulukları gibi birçok ihtiyacını karşılıyor. Sınıflarda öğrendiklerini atölyede uygulayan öğrenciler, çalışmalarını için asgari ücret olarak hem kazanıyor hem de ülke ekonomisine katkı sağlıyor.

Türkiye birincisi oldu

Millî Eğitim Bakanlığı MTEGM'ye bağlı Batman Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, geçen yıl bünyesindeki döner sermaye işletmesinde 5,5 milyon liralık üretim ile ülke ekonomisine en fazla katkı sağlayan okul oldu. İl Millî Eğitim Müdürü Mahmut Kurtaran, AA muhabirine yaptığı açıklamada, meslekî ve teknik liselerin önemine işaret etti.

Meslekî eğitimin ülke ekonomisine güç kattığını kaydeden Kurtaran, "Özellikle Bakanlığımız bünyesindeki döner sermayesi olan okullarımız içerisinde geçen yıl en büyük ciroyu sağlayan Batman Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi oldu. Okulumuz bu anlamda çok iyi bir iş çıkardı. Bu cironun bizim için başka bir manası da var, o da öğrencilerimizin buradan aldıkları beceri eğitimini de gösteriyor." diye konuştu.

50 yıldır eğitim veriliyor

Okul Müdürü Necati Tunç ise 1968'den bu yana okulda eğitim verildiğini, döner sermaye işletmesinin ise 1983'te ku-

rulduğunu belirterek, bu alanda 35 yıl sonra Türkiye birincisi olmanın gururunu yaşadıklarını kaydetti.

Okulda bin 600 öğrenciye 7 bölümde eğitim verdiklerini dile getiren Tunç, döner sermayede Türkiye'de derece yapmalarının kendilerini mutlu ettiğini aktardı. Döner sermayede 3 alanda üretim yaptıklarını ifade eden Tunç, "Öğrencilerimiz asgari ücret alıyorlar böylece hem aile bütçelerine katkı yapmış oluyorlar, hem de iş deneyimi kazanıyorlar. En önemlisi de ülkemizin ihtiyaç duyduğu çok iyi teknik donanıma sahip, teknik eleman yetiştirmeye olan katkısıdır." diye konuştu.

Yüzde 100 yerli üretim

Okulun öğretmen, öğrenci ve personeli ile üretim yaptıklarını, Batman'ın yanı sıra çevre illerdeki okulların da malzemelerini ürettiklerini kaydeden Tunç, "Böylelikle dışarıya para vermemiş ve Sayın Cumhurbaşkanımızın millîleşmeye yönelik çağrılarına da destek vermiş oluyoruz." dedi.

Atölyelerden sorumlu Teknik Müdür Yardımcısı Muzaffer Çelik ise okul bünyesinde kurulan döner sermaye işletmesinin ilk defa bu kadar üretim yaparak ülke ekonomisine katkı sağladığını söyledi.

Kurulduğu günden itibaren ilk etapta İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün çeşitli malzemelerini ürettiklerini belirten Çelik, şunları kaydetti: "Ancak son yıllarda merkez ve ilçelerdeki tüm okulların ihtiyaçlarını karşılamaya başladık. Yakın zamanda Şanlıurfa'ya 6 bin takım masa, sıra ürettik. Diyarbakır'ın Kulp ilçesine, Bitli'se, Tatvan'a okul malzemesi gönderdik."

Öğrencilerden Habib Özdemir de okulda gördükleri eğitimi pratiğe döktüklerini anlatarak, aldıkları ücretle ailelerine katkıda bulunduklarını ve üretim yapmanın mutluluğunu yaşadıklarını dile getirdi.

5.6 Meslekî Eğitime Ulusal Yeterlilik Değerlendirmesi

Anadolu Ajansı • 3 Ekim 2018

Meslek lisesi ve Meslekî Eğitim Merkezlerindeki programların uyumu masaya yatırıldı, Meslekî Eğitim Merkezlerindeki 22 dal programında güncelleme yapılması kararlaştırıldı.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Meslekî Yeterlilik Kurumu (MYK), yaklaşık 1,5 milyon öğrencinin eğitim aldığı meslek lisesi ve Meslekî Eğitim Merkezlerindeki tüm programların Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterliliklerle uyumunu masaya yatırdı.

MEB'de, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde öğretimi yapılan tüm alan ve dal programlarının Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterliliklerle uyumunda atılacak adımlarla ilgili paydaşlarla toplantı yapıldı. Toplantıya, MEB, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve MYK yetkilileri katıldı. Toplantıda, Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde uygulanan 54 alan ve 199 dal programının tamamına yürürlüğe giren ulusal meslek

standartı ve ulusal yeterliliklerin yansıtıldığı ve bu anlamda bir güncelleme ihtiyacı olmadığı tespit edildi. Öte yandan, Meslekî Eğitim Merkezlerindeki eğitimin de incelendiği toplantıda, Meslekî Eğitim Merkezlerinde sunulan 27 alan ve 140 dal programından 27 alan ve 118 dal programına Ulusal Meslek Standardı ve Ulusal Yeterlilikler'in (161 UY) yansıtıldığı, ancak 22 dal programı ile ilgili ise güncelleme ihtiyacının olduğu belirlendi. MEB ve MYK yetkilileri, "ortak bir çalışma yaparak ekim sonuna kadar bu güncellemeleri tamamlama" kararı aldı.

Toplantıya, MEB Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Ahmet Koca, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Kemal Varın Numanoglu, MYK Başkanı Adem Ceylan, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Daire Başkanları Şennur Çetin, Recep Altın, Belma Güngör, Halil İbrahim Kahraman, İsmail Güler, Süleyman Akgül, Yusuf Çidem, Ertuğrul Gergil, M. Salih Canbal ve MYK Daire Başkanları Osman Seçkin Akbıyık, Mehmet Ordukaya ve Yaprak Akçay Zileli katıldı.

5.7 Fark Yaratan Lise SERÇEV Dünya Birincisi Seçildi

Anadolu Ajansı • 08 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) SERÇEV Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, "2018 Dünya Serebral Palsi Günü Ödülleri"nde eğitim alanında 75 ülke arasında "2018 yılının en iyi projesi" seçildi. 6 Ekim Dünya Serebral Palsi (SP) Günü (World Cerebral Palsy Day) kapsamında her yıl dünyanın birçok ülkesinden bu alanda geliştirilen projeler değerlendirilerek "yılın en iyileri başlıkları" altında ödüller veriliyor. Avustralya'da bu yıl düzenlenen 2018 Dünya Serebral Palsi Günü Ödülleri'nde 75 farklı ülkeden projeler sunuldu. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı SERÇEV Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesine eğitim alanında 2018 yılının en iyi projesi ödülü verildi.

"Bu kapsamda faaliyet gösteren ilk ve tek okul"

Meslekî ve teknik eğitimden sorumlu Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin, Millî Eğitim Bakanlığı ve SERÇEV arasında imzalanan protokol çerçevesinde hayata geçirildiğini ve Türkiye'de bu kapsamda faaliyet gösteren ilk ve tek okul olduğunu ifade etti. Radyo televizyon, bilişim teknolojileri ve tarım alanlarında eğitim veren okulun, serebral palsi konusunda böylesi bir ödüle layık görülmesinden duyduğu memnuniyeti ifade eden Özer, projenin uygulamaya geçmesinde katkı sunan SERÇEV-Serebral Palsili Çocuklar Derneğine şükranlarını sundu.

Özer, lisenin faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdüren okul yöneticilerini, öğretmenleri ve çalışanları da başarılarından dolayı kutlayarak "Uluslararası alanda da başarılı olan bu modelin önümüzdeki dönemde sayılarını artırma yönünde çalışmalarımız devam ediyor. Bu konuda güzel gelişmeleri kamuoyu ile paylaşacağız." dedi.

Lisenin fark yaratan eğitimi

SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde eğitim programları, bireysel özellikler dikkate alınarak

işlevsel modüler programlar şeklinde hazırlandı. 200 serebral palsili ve 200 normal gelişim gösteren öğrenci kapasiteli okulda ortak alanda çapraz kaynaştırma eğitimi veriliyor. Radyo televizyon, bilişim teknolojileri, tarım (seracılık) bölümlerinde eğitim verilen lisede 32 sınıf, 11 atölye, 2 derslik, 2 laboratuvar, 1 kütüphane, 1 veli bekleme odası, 1 spor salonu, 1 konferans salonu, Yaşayarak Öğrenme Evi ve 8 sera alanı bulunuyor. Okulun, tüm mekânsal detayları ve bilişim ürünleri serebral palsili bireyler için özel seçildi ve tasarlandı.

5.8 Engelli Öğrenciler Bu Lisede Meslek Öğreniyor

Anadolu Ajansı • 10 Ekim 2018

Dünya Serebral Palsili Günü Organizasyonu'nda eğitim alanında en iyi proje ödülü alan MEB SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenciler çapraz kaynaştırma sayesinde gelecekteki mesleklerine hazırlanıyor.

Dünya Serebral Palsili Günü Organizasyonu'nda eğitim alanında 75 ülke arasında en iyi proje ödülü alan MEB SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenciler çapraz kaynaştırma sayesinde hem sosyalleşiyor hem de gelecekteki mesleklerine hazırlanıyor. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) arasında imzalanan protokol kapsamında geçen yıl eğitim öğretim faaliyetinin başladığı SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde, serebral palsili öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilere çapraz kaynaştırma kapsamında aynı ortamda meslekî eğitim veriliyor. Böylece engelli öğrencilerin meslek sahibi olmaları amaçlanıyor.

SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Dilek Saran, serebral palsili öğrencilere, tarım, bilişim teknolojileri ve radyo televizyon alanlarında eğitim verdiklerini belirterek okuldaki kaynaştırma sınıflarında serebral palsili ve normal gelişim gösteren öğrencilerin

birlikte eğitim gördüklerini söyledi. Okulun engelli öğrencilerin erişebilirliklerini artıracak, onlara özgürlük alanları kazandıracak fiziksel özelliklerde tasarlandığını ifade eden Saran, "Bu okulda amacımız serebral palsili çocuklarımızın meslek lisesi diploması alarak istihdama katılmalarını sağlamak. Zaman içinde amaçlarımıza ulaşarak çocuklarımızın farklı meslek alanlarında istihdam edildiklerini görmek istiyoruz." dedi.

"En iyi proje ödülünü aldı"

Saran, Avustralya'da düzenlenen 6 Ekim Dünya Serebral Palsili (SP) Günü Organizasyonu'nda ödüle layık görüldüklerini hatırlatarak, SERÇEV Engelsiz Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin, 75 ülke arasında eğitim alanında 2018 yılının en iyi projesi ödülünü kazandığını kaydetti. Okulda özel eğitim gören 20 öğrenci olduğunu aktaran Saran, "Okulumuzdaki 2 hafif düzey sınıfımızda 14, orta-ağır düzey sınıflarımızda da 6 olmak üzere 20 özel eğitim öğrencimiz var. Ayrıca okulumuzda 60 kaynaştırma öğrencimiz, 103 normal gelişim gösteren öğrencimiz var. Çocuklarımız okul içerisinde, birlikte yan yana eğitim görüyorlar, kaynaşılıyorlar, sosyalleşiyorlar. Hepsi mutlu bir şekilde eğitimlerine devam ediyorlar." dedi.

5.9 Meslek Lisesinde Afrika Açılımı

Yeni Şafak • 13 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanlığı, meslekî eğitimde yetersiz olan Afrika ile Türk devletlerinin içinde olduğu 25 ülkede 20 alanda 272 öğretmenle eğitim veriyor. TİKA'yla yürütülen ortak çalışma kapsamında 4 binden fazla öğrencinin eğitim alması sağlandı.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile TİKA arasında yürütülen ortak çalışma kapsamında, dezavantajlı konumda olan ülkelere meslekî bilgiler, yeni teknolojiler öğretilecek ve bilgilerin paylaşılması sağlanacak. Bakanlık bu amaç doğrultusunda 272 öğretmeni 25 ülkede eğitim vermesi için görevlendirdi. Bugüne kadar 20 farklı meslek alanında 4 bin 115 kişi eğitildi. Ayrıca TİKA tarafından açılan Meslekî Eğitim Merkezlerinde atölye ve laboratuvarlar da kurulacak.

Yatırımlara destek olacak

Millî Eğitim Bakanlığı Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, Türkiye'nin meslekî eğitim potansiyelini yurt dışında da aktif kullanmak istediklerini belirterek "Özellikle iş adamlarımızın yurt dışı yatırımlarını desteklemek ve yatırım yaptığı ülkelerde nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılamak üzere, o ülkelerde TİKA aracılığıyla kurulan veya yeni kurulacak olan Meslekî Eğitim Merkezlerinde ihtiyaç duyulan alanlarda meslek elemanları yetiştirilmesine destek veriyoruz. Ayrıca, ülke-

mizin iş birliği kurduğu ülkelerle meslekî ve teknik eğitim işbirliklerini artıracacağız. Bu kapsamda deneyim paylaşımları yapacağız, öğrenci ve öğretmen değişimleri ve karşılıklı eğitici eğitimleri gerçekleştireceğiz". Özellikle Afrika'nın meslekî eğitim konusunda büyük potansiyeli bulunduğunu dile getiren Özer, "Afrika'ya önemli yatırımlar yapan firmalarımızı da göz önüne alarak bir 'Türkiye-Afrika Meslekî ve Teknik Eğitim Bilgi Transferi Ekosisteminin Oluşturulması ve Geliştirilmesi' projesi üzerinde çalışıyoruz" dedi.

Ülkeler ve alanları:

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim verilen ülkeler: Afganistan, Filistin, Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan, Pakistan, Yemen, Sudan, Moğolistan, Ürdün, Bosna-Hersek, Moldova, Madagaskar, Mozambik, Senegal, Tanzanya, Kamerun, Zambiya, Togo, Belize, Çad, Gine ve Cibuti. Meslekî ve teknik eğitimin verildiği alanlar: İnşaat teknolojisi, tesisat ve iklimlendirme, motorlu araçlar teknolojisi, tarım, tekstil teknolojisi, giyim üretim teknolojisi, yiyecek içecek hizmetleri alanı, konaklama ve seyahat hizmetleri alanı, endüstriyel otomasyon teknolojileri, kuyumculuk teknolojisi, seramik ve cam teknolojisi, bilişim teknolojisi, grafik tasarım, mobilya ve iç mekân tasarımı, metal teknolojisi, makine teknolojisi, elektrik ve elektronik teknolojisi, el sanatları teknolojisi, güzellik ve saç bakım hizmetleri.

5.10 Turizmde Okul-Sektör İş Birliğinde Yeni Dönem

Anadolu Ajansı • 15 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ile Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un imzaladığı protokol kapsamında beceri eğitimlerini gerçek turizm işletmelerinde yapacak ilk okullar belirlendi. Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ile Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un, iki bakanlık arasında meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesi için imzaladığı protokol kapsamında beceri eğitimlerini gerçek turizm işletmelerinde yapacak ilk okullar belli oldu.

Turizm alanında eğitim gören öğrencilerin, sektörün nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılamaya yönelik yetiştirmelerini sağlamak ve öğretmenlerin alan yeterliliklerini artırmak amacıyla MTEGM ile Maxx Royal ve Voyage Otel arasında iş birliğine gidildi.

Bu çerçevede, ilk olarak Ankara Çankaya İMKB Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Antalya Muratpaşa Falez Meslekî ve

Teknik Anadolu Lisesi, Aydın Kuşadası Güvercinada Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri, beceri eğitimlerini bu otellerde, gerçek hizmet ve üretim ortamlarında yoğunlaştırılmış olarak alacak.

Hedef en az iki yabancı dil

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından geçen ay, iki bakanlık adına imzalanan "Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme İş Birliği Protokolü ile öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimini ve staj uygulamalarını gerçek hizmet ve üretim ortamında yapması, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmek amacıyla belirlenen turizm liselerinin

eğitimlerinin yeniden yapılandırılması ve okul eğitici ve yöneticilerinin, hizmet içi ve işbaşı eğitimlerine süreklilik kazandırılması öngörülmüştü.

Protokol kapsamına alınan okullardaki öğrencilerin en az iki yabancı dil öğrenerek mezun olmaları, öğretmenlerin ise meslekî gelişimlerinin artırılması hedefleniyor. Ayrıca bu okullardan mezun öğrencilerin sektörde istihdam edilmesiyle turizm sektörünün gelişimine katkı sağlanması öngörülmüyor. MTEGM'ye bağlı okullarda, konaklama ve seyahat hizmetleri alanında 11 bin 507, yiyecek içecek hizmetleri alanında 53 bin 751 öğrenci olmak üzere toplam 65 bin 258 öğrenci eğitim görüyor.

5.11 MEB Meslekî Eğitim Kurumlarında Ahşap Oyuncak Üretimi Başlatıyor

Anadolu Ajansı • 17 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) büyük oranda ithal edilen ahşap oyuncakların meslekî eğitim kurumlarında tasarımı ve üretimi ile ilgili önemli bir adım attı. Mobilya ve dekorasyon alanında üretim yapan meslekî ve teknik eğitim kurumlarında artık ahşap oyuncak üretimi yapılabilecek. Pilot uygulama için Ankara Altındağ Siteler Meslekî Eğitim Merkezi seçildi. Siteler Meslekî Eğitim Merkezi, 2017'de Türkiye'de döner sermaye kapsamında üretim yapan 774 meslekî ve teknik eğitim okulu arasında en fazla üretim yapan ikinci okul olmuştu.

Yeni inovatif yaklaşımlar geliştirilecek

Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, başlatılan projeyi çok önemsediklerini ifade etti. Pilot proje ile Türkiye'de ahşap oyuncak tasarım ve üretim farkındalığını artırmayı, ahşap oyuncak uygulamalarını teşvik etmeyi amaçladıklarını dile getiren Özer, "Çocuk gelişimini destekleyecek yeni inovatif yaklaşımlar geliştirmek istiyoruz. Böylece, ahşap oyuncak tasarım ve üretimini geliştirme ve zenginleştirme de amaçlarımız arasında." dedi.

Çocuklarda ekran bağımlılığını azaltacak ve yaratıcılığı geliştirecek uygulamaları desteklemek istediklerine işaret eden Özer, "Bu çerçevede, ahşap tasarımı ve üretimi yapan üniversitelerimizle de iş birliği yapacağız. Pilot projeyi meslekî ve teknik eğitim veren okullarımızdaki diğer üretim merkezlerine de yaygınlaştıracacağız." bilgisini paylaştı.

Ulusal ölçekli yarışma yapılacak

Ahşap oyuncak tasarım ve üretimini yaygınlaştırdıktan sonra Bakanlık olarak ulusal ölçekli ahşap oyuncak tasarım yarışması düzenlemeyi hedeflediklerini bildiren Özer, "Tüm bu çalışmalar yeni açılımlara yol açacak ve yeni projelerin ortaya çıkmasını da teşvik edecektir." değerlendirmesini yaptı.

Bu arada, MEB Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, pilot okul olarak belirlenen Siteler Meslekî Eğitim Merkezini gezerek yetkililerden bilgi aldı. Bakan Yardımcısı Özer'e Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Kemal Varın Numanoğlu, İşyeri Tabanlı Meslekî Eğitim Daire Başkanı Süleyman Akgül,

Ankara İl Millî Eğitim Müdürü Turan Akpınar ve Altındağ İlçe Millî Eğitim Müdürü Zülkarneyin Avcı eşlik etti.

Dünyadaki ahşap oyuncak pazarı giderek büyüyor

Çocuk gelişimi için oyunun önemini vurgulayan uzmanlar, çocuklara oyuncak seçilirken çocukların zihin ve el-kas becerilerini birlikte geliştirecek sağlıklı oyuncakların seçil-

mesi yönünde uyarılarda bulunuyor. Bazı plastik oyuncaklar, kullanılan bazı malzeme ve boyaların sağlıklı olmaması dolayısıyla zaman zaman tartışma konusu oluyor. Plastik oyuncaklara göre daha sağlıklı, dayanıklı ve güvenli bir alternatif olarak görülen ahşap oyuncakların dünyadaki pazarı gittikçe büyüyor.

5.12 Geleneksel Türk Sanatları Meslek Lisesi İstanbul'da Kuruluyor

Anadolu Ajansı • 22 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından imzalanan "Geleneksel Türk Sanatlarını Gelecek Nesillere Aktarma ve Yaşatma İş Birliği Protokolü" kapsamında ilk kez bu alanda eğitim verecek Geleneksel Türk Sanatları Meslek Lisesi İstanbul'da kuruluyor.

AA muhabirinin Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) yetkililerinden aldığı bilgiye göre, son yıllarda hat, ebru, minyatür, çini, tezhip, kalem işi, cilt, ahşap oymacılık, kat'ı, dokumacılık gibi alanlarda yapılan çalışmalar göz önüne alındığında ortaöğretim seviyesinde böyle bir eğitimin verilmemesi bu sanatların gelecek nesillere aktarılmasında büyük bir eksiklik olarak değerlendiriliyordu.

Bu alanda ilk olacak Geleneksel Türk Sanatları Meslek Lisesi, İstanbul'da açılacak

Lisenin öğretim programı ve ders içerikleri düzenlenen ilk toplantıda ele alındı. Kurulacak atölyelerin de değerlendirildiği toplantıda meslek lisesi ile birlikte Meslekî Eğitim Merkezinin de kurulması kararlaştırıldı.

İkinci toplantı, Kasım'da yapılacak

Toplantıya, ebru alanında Hikmet Barutçugil, Fuat Başar, Alparslan Babaoğlu, Uğur Taşatan; çini alanında Ayşe Özkan, Güvenç Güven, Nursen Güven; kat'ı alanında Dürdane Ünver, Meryem Güney, Ersin Yıldızhan; tezhip alanında Mustafa Çelebi, Münevver Üçer, Mamure Öz; ahşap oymacılık alanında Hüsamettin Yivlik; cilt alanında İslam Seçen, Melike Kazaz; minyatür alanında Gülçin Anmaç; hüsn-i hat alanında Davut Bektaş, Faruk Eratlı, Ömer Faruk Özoğlu; kalem işi alanında Kaya Üçer, Semih İrteş; dokumacılık alanında ise Recep Karadağ davet edildi.

Sanatçıların yoğun katılımıyla yapılan toplantıya, Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Kemal Varın Numanoğlu, Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanı Mehmet Salih Canbal, Sosyal Ortaklar ve Projeler Daire Başkanı Şennur Çetin, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü Levent Yazıcı, Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü Müdürü Yusuf Gürlek, İlkay Belibağlı, Müşfika Akbulut ve Derya Adıgüzel katıldı. Lisenin kurulmasına ilişkin ikinci toplantının gelecek ay yapılması planlanıyor.

5.13 MEB Meslekî Eğitimde Mükemmeliyet Merkezleri Kuracak

Anadolu Ajansı • 24 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un 2023 Eğitim Vizyonu'nu açıklamasının ardından Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), meslekî ve teknik eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi için önemli bir proje başlattı. Proje kapsamında, ülke çapında 20 meslekî eğitim mükemmeliyet merkezinin kurulması, öğretmenlerin meslekî gelişimlerine destek verilmesi ve meslekî eğitimin tanıtılması ile ilgili önemli adımlar atılacak.

AA muhabirinin MEB yetkililerinden aldığı bilgiye göre, meslekî ve teknik eğitimde mükemmeliyet merkezlerinin kurulması için çalışma başlatıldı.

Üç yılda tamamlanması planlanan proje kapsamında, meslekî ve teknik eğitim verilen en güçlü alanlarda 10 mükemmeliyet merkezi kurulacak, ekipman ve eğitim desteği sağlanacak. Projenin tamamlanması için ayrıca hibe yoluyla ilave 10 mükemmeliyet merkezinin daha aktif hale getirilmesi planlanıyor. Dolayısıyla proje tamamlandığında meslekî ve teknik eğitim alanında 20 mükemmeliyet merkezi kurulmuş ve aktif hale getirilmiş olacak. Bu mükemmeliyet merkezlerinde öğrencilerin eğitimlerinde uygulamaya ağırlık verilecek, sektörün talep ettiği becerileri eğitim sürecinde kazanmaları sağlanacak.

MEB, bu mükemmeliyet merkezlerini, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin meslekî gelişim eğitimlerinde ve yurt dışından gelecek eğiticilerin eğitimi için kullanacak.

Eğiticilerin eğitiminde Endüstri 4.0 yaklaşımı

Proje kapsamında, meslek öğretmenlerinin yurt içi ve AB ülkelerinde iş başı eğitim almaları sağlanacak ve 3 bin 250 meslek dersi öğretmenine de Endüstri 4.0'ı destekleyen 3D modellemede yeni tekniklerin kullanıldığı öğretim materyallerinin hazırlanması ve geliştirilmesine yönelik kapasitenin artırılması eğitimleri verilecek.

Meslekî ve teknik ortaöğretim okullarında görev yapan 800 matematik ve fen bilimleri dersi öğretmenin, matematik ve fen bilimleri uygulamaları konularında yetkinliklerinin artırılması sağlanacak. Proje ile ayrıca meslekî ve teknik eğitim kurumlarının KOBİ'lerle Endüstri 4.0'a yönelik Ar-Ge faaliyetleri kapsamında iş birliği yapmaları sağlanacak.

Meslekî ve teknik eğitim tanıtılacak ve farkındalık artırılacak

Proje kapsamında, meslekî eğitimin tanıtılması da sağlanacak. Bu kapsamda öğrenci, öğretmen ve velilere meslekî rehberlik verilecek. Seçilen 25 ilde sanayi merkezleri ve üretim yerlerine teknik geziler yapılacak, meslekî ve teknik eğitim hakkında farkındalığın artırılmasına yönelik forum, konferans, toplantı, bilgilendirme günleri düzenlenecek.

Meslekî ve teknik ortaöğretimin tanıtımına yönelik medya ve iletişim araçları geliştirilecek. Meslekî ve teknik ortaöğretim okulları arasında bilgi ve beceri yarışmaları ve sergiler düzenlenecek. Ayrıca eğitim-sektör istişare toplantıları da yapılacaktır.

5.14 Meslek Lisesinde Asansör Akademisi Açıldı

Milliyet • 26 Ekim 2018

Millî Eğitim Bakanlığı ve Asansör Sanayicileri Federasyonu arasında iş birliğiyle Türkiye'nin ilk Asansör Akademisi, Ankara'da Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde açıldı. Öğrencilerin ve öğretmenlerin uygulamalı derslerini gerçek üretim ortamında yapabilmeleri için liseye son teknoloji ürünü atölyeler kuruldu.

Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde Türkiye'nin ilk Asansör Akademisi kuruldu. MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ve ASFED arasında 28 Mart 2018'de imzalanan "Meslekî Eğitim İş Birliği Protokolü" ile Türkiye'de ilk defa asansör sistemlerindeki yeni teknolojiler Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerine taşındı. Protokol kapsamında, Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Eskişehir Tepebaşı Devlet Malzeme Ofisi Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ve Kayseri Kocasinan Ayşe Baldöktü Meslekî Eğitim Merkezi'ne, öğretmen ve öğrencilerin gerçek üretim ve teknoloji ortamında eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmeleri amacıyla ASFED tarafından Asansör Akademisi oluşturulması kararlaştırıldı.

Federasyona bağlı faaliyet gösteren Merih Asansör, AKE Asansör Sistemleri ve ARKEL'in desteği ile 6 atölyeden

oluşan ilk Asansör Akademisi öncelikle Ankara'da Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde kuruldu. Akademide öğrencilerin ve öğretmenlerin uygulamalı derslerini gerçek üretim ortamında yapabilmeleri için, Asansör Kabin ve Kat-Kapı Montaj Atölyesi, Kuyu Montaj Atölyesi, Hidrolik- Pnomatik ve PLC Atölyesi, AKE Yürüyen Merdiven ve Raylı Sistemler Atölyesi, ARKEL Kumanda Pano ve Elektrik Sistemleri Atölyesi ile eğitim odası oluşturuldu.

Asansör Akademisinin açılışı, MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Kemal Varın Numanoğlu ve sektör temsilcilerinin katılımıyla yapıldı. Numanoğlu, Asansör Akademisine ilişkin yaptığı açıklamada, bütün okulların sektörün gelişim hızını yakalayabilecek düzeyde imkânlarla kavuşturularak öğrenci ve öğretmenlerin gerekli yeterliliklere ulaşmasının, 2023 Eğitim Vizyonu doğrultusunda belirlenen hedeflere ulaşma yolunda önemli adımlardan birisi olacağını ifade etti.

Akademisinin kurulmasında ASFED Yönetim Kurulu ile ilgili firmaların, eğitime desteklerini esirgmeden maddi ve manevi her türlü desteği sağladığına işaret eden Numanoğlu, meslekî eğitimde sektörle yapılan iş birliğinin artarak devam edeceğini vurguladı.

5.15 Meslekî Eğitimin Ulusal Meslek Standartları Uyumu Tamamlandı

Anadolu Ajansı • 31 Ekim 2018

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un açıkladığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda özel bir yer tutan meslekî eğitimde yeni bir atılım gerçekleştirildi. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde öğretimi yapılan tüm alan ve dal programlarının Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterliliklere uyumu konusunda bir çalışma başlatmıştı.

Uyum çalışmaları, eğitim verilen tüm programlarda bu ay sonu itibarıyla tamamlandı.

3 bin 315 lise ulusal yeterlilikle uyumlu hale getirildi

Böylece Türkiye'deki 3 bin 315 Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde uygulanan 54 alan ve 200 dal programının tamamı yürürlüğe giren ulusal meslek standartları ve ulusal yeterliliklerle uyumlu hale dönüştürüldü.

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde toplam 1 milyon 394 bin 729 öğrenci öğrenim görüyor. Öte yandan, Meslekî Eğitim Merkezlerinde eğitimi verilen 27 alan ve 142 dal programının tamamına da yürürlüğe giren ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler yansıtıldı. Halen 323 Meslekî Eğitim Merkezinde toplam 103 bin 491 öğrenci meslekî eğitim alıyor.

Ulusal Meslek Standartları asgari normu gösteriyor

Bir mesleğin Ulusal Meslek Standardı, o mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafın-

dan kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normu gösteriyor. Ulusal Meslek Standartları, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giriyor.

Standardı Resmi Gazete'de yayımlanan mesleğe ilişkin yeterlilik seviyesi, Avrupa Birliği tarafından benimsenen yeterlilik seviyelerine ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'ne uygun olarak belirleniyor.

5.16 Meslekî Eğitimde Teknoparklar ile İş Birliği Dönemi Başlıyor

Anadolu Ajansı • 2 Kasım 2018

MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ARI Teknokent Arasında "Ar-Ge Merkezleri ile Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme" iş birliği protokolü imzalandığını bildiren Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, "Proje kapsamında İTÜ ARI Teknokentte faaliyet gösteren şirketlerde meslekî eğitim alan öğretmenlerin meslekî gelişim eğitimlerine katkı verilecek." diyerek şunları söyledi:

"Meslekî ve teknik eğitimde bu anlamda bir ilk olan protokol kapsamında bilişim teknolojisi, elektronik, makina ve teçhizat imalatı, enerji, savunma, otomotiv gibi birçok alanda meslekî ve teknik eğitim öğrencilerinin beceri ve staj uygulamalarını gerçek üretim ortamlarında yapmaları sağlanacak."

Bakan Selçuk, proje kapsamında İTÜ ARI Teknokentte faaliyet gösteren şirketlerde meslekî eğitim alan öğretmenlerin meslekî gelişim eğitimlerine katkı verileceğini kaydetti.

"Meslekî eğitime özel önem verdik"

Meslekî ve teknik eğitimde ulusal düzeyde Ar-Ge çalışmalarına yönelimin teşvik edileceğini belirten Bakan Selçuk, şunları söyledi:

"Açıklamış olduğumuz 2023 Eğitim Vizyonu'nda meslekî eğitime özel önem verdik. Ülkemizin önceliklerine göre kendi-

sini sürekli güncelleyen ve sektörle dinamik bağlara sahip bir meslekî eğitim inşası üzerine çalışıyoruz. Bu inşa sürecini ülkemizin tüm imkânlarını kullanarak gerçekleştireceğiz. Bu bağlamda meslekî eğitimin teknoparklarla bağını kurmanın bize önemli bir açılım sağlayacağını düşünüyoruz.

İTÜ Arı Teknokent ile sağlanan bu iş birliği meslekî eğitimin kalitesine ve inovatif yaklaşımlarla meslekî eğitimde Ar-Ge kapasitesine çok önemli katkılar sunacaktır. Bu protokol meslekî eğitimle teknoparklar arasında iş birliğinde bir ilki teşkil etmesi açısından da büyük bir öneme sahiptir. Bu iş birliğinin hayırlı olmasını diliyorum, emeği geçenlere teşekkür ediyorum. İnşallah bu iş birliklerini ülkemizde giderek sayıları artan diğer teknoparklarla da yapmayı hedefliyoruz."

"50 bine yakın personel istihdam edilmektedir"

2001 yılında yayınlanan 4691 sayılı Kanun ile kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde; teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarileştirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliği artıracak ve üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlanması, araştırmacılara iş imkânlarının sağlanması ve sanayinin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.

2001 yılından itibaren bu Kanun kapsamında; Eylül 2018 itibarıyla; toplam 81 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuş olup 81 Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nden 58'i faaliyete devam etmekte, 23'ünün ise altyapı çalışmaları de-

vam etmektedir. Teknoloji geliştirme bölgelerinde 5 binin üzerinde firma faaliyet göstermekte olup bu firmalarda 50 bine yakın personel istihdam edilmektedir.

5.17 MEB Meslekî Eğitimde Kurumsal Kalite Güvence Sistemini Başlattı

Anadolu Ajansı • 5 Kasım 2018

Millî Eğitim Bakanlığınca, meslekî ve teknik eğitim veren okulların tamamında, kurumsal kaliteyi izleme ve kurumları sürekli iyileştirme amacıyla kalite güvence sistemi kuruldu. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrencisi bulunan 3 bin 469 meslekî ve teknik eğitim kurumunun tamamı 7 tema ve 70 gösterge üzerinden kurumsal değerlendirmeye tabi tutuldu. Değerlendirmede okulun eğitim-öğretim ortamı ve alt yapısı, okulda eğitim alan öğrencilerin başarı, devam ve disiplin durumları, okul tarafından yürütülen rehberlik çalışmaları, okulun proje ve okul-sektör iş birliği çalışmaları, okul tarafından gerçekleştirilen sosyal etkinlik çalışmaları, okul sağlığı çalışmaları ve okul yönetimi gibi temalar dikkate alındı. 2017-2018 eğitim-öğretim yılına ait meslekî ve teknik eğitim veren kurumların değerlendirme raporunun bu ay yayımlanması planlanıyor.

“Okullarımız için kalite güvence sistemi kuruyoruz”

Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, konuya ilişkin AA muhabirine yaptığı açıklamada, “Meslekî ve teknik eği-

tim veren okullarımızın tamamı için kalite güvence sistemi kuruyoruz.” bilgisini paylaştı.

Özer, bu çerçevede, öncelikle her bir okulun kendi öz değerlendirme raporunu hazırlayacağını, raporun kanıta dayalı bir şekilde, her okulun kendi imkânları ve belirlenen temalarda hedeflerini, hedeflerine ulaşma süreçlerini, bu süreçleri nasıl iyileştireceklerini ve hedefler doğrultusunda yaptıklarını içereceğini bildirdi.

Okulların yıllık öz değerlendirme raporları çerçevesinde belli aralıklarla kurumsal dış değerlendirmeye tabi tutulacağını belirten Özer, şunları kaydetti:

“Burada öncelikli amacımız, okullarımızda kalite kültürünü geliştirmek ve böylece kalitelerini sürekli iyileştirmeleri için onlara destek vermektir. Belirli periyotlarla kurumsal dış değerlendirmeye yönelik raporlar yayımlayacağız ve raporlarla başarılı okullarımızın görünürlüğü artıracağız. İyi uygulama örneklerinin tüm okullarımıza yaygınlaştırılması ile ilgili de çalışmalar yapacağız.”

5.18 MEB Meslekî Eğitimde Teknokent İş Birliği Ağını Genişletiyor

Anadolu Ajansı • 8 Kasım 2018

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi İstanbul Teknokent arasında, "Ar-Ge Merkezleri ile Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme" iş birliği protokolü imzalandı. Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, meslekî eğitimde teknokentler ile iş birliğine başladıklarını açıklamıştı. Bu kapsamda, Türkiye genelinde ilk kez İTÜ ARI Teknokent ile "Ar-Ge Merkezleri ile Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme" protokolünü imzalayan Bakanlık, çalışmanın ikinci ayağında İstanbul Üniversitesi Teknokenti ile iş birliğine gitti. MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü Prof. Dr. Kemal Varın Numanoğlu ve İstanbul Teknokent Genel Müdürü Yasin Erol tarafından imzalanan protokol ile yeni iş birliği başlatılmış oldu. İmza törenine Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Mahmut Özer ve İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak katıldı.

Öğretmenlere teknoparklarda eğitim verilecek

Meslekî ve teknik eğitimde teknoparklarla iş birliği protokolleri kapsamında, bilişim, elektronik, yazılım, biyomedikal, biyoteknoloji, makine, enerji, savunma, otomotiv gibi birçok alanda faaliyet gösteren firmalarla iş birliği ile meslekî ve teknik eğitim öğrencilerinin beceri ve staj uygulamalarını gerçek üretim ortamlarında yapmaları sağlanacak.

Meslekî eğitim öğretmenlerinin meslekî gelişim eğitimlerinin belirli periyotlarla teknoparklarda verilmesinin öngörüldüğü iş birliği kapsamında, meslekî ve teknik eğitimde ulusal düzeyde Ar-Ge çalışmalarına yönelimin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi de hedefleniyor.

6

Meslekî ve Teknik Eğitimde Uluslararası İlişkiler

6.1 Avrupa Birliği Çerçevesinde Gerçekleştirilen Çalışmalar

Avrupa Birliği ile gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında özellikle meslekî ve teknik eğitim alanında farklı başlıklar altında yürütülmekte olan çeşitli faaliyetler bulunuyor. MTEGM'nin aktif katılım sağladığı bu çalışmaların organizasyonu Avrupa Komisyonu ve/veya Avrupa Eğitim Vakfı (ETF) tarafından gerçekleştiriliyor.

Meslekî Eğitim Danışma Komitesi (Advisory Committee for Vocational Training / ACVT)

Meslekî eğitimde politikaların belirlenmesine ve ülkeler arası iş birliğine katkı sağlamayı amaçlayan, üst düzey yöneticilerin ve sosyal tarafların (Hak-İş, TİSK) üye olduğu daimi bir komite olan Meslekî Eğitim Danışma Komitesi (ACVT), her yıl ortalama 2 toplantı gerçekleştiriyor. Avrupa Komisyonu'nun meslekî eğitim politikalarının belirlenmesinde kilit önemdeki komite toplantılarına Türkiye'yi temsilen, MTEGM katılıyor.

Meslekî Eğitim Genel Müdürleri (Directors General for Vocational Training / DGVET)

Meslekî ve teknik eğitimden sorumlu genel müdürlerin katıldıkları bir çalışma grubu olan Meslekî Eğitim Genel Müdürleri (DGVET) grubu, politika üretme ve mevcut gelişmeleri yakından izleme amacıyla yılda ortalama 2 toplantı gerçekleştiriyor. Grup, karar alıcılar ve paydaş temsilcileri için bir tartışma platformu oluşturarak AB meslekî eğitim uygulamaları ve meslekî eğitim alanındaki yeni fikirlerle ilgili olarak tartışma imkânı buluyor.

Meslekî Eğitim Genel Müdürleri Toplantısı (DGVET) – Talin/Estonya

Avrupa Çıraklık Birliği (European Alliance for Apprenticeships / EAfA)

Temel amacı, Avrupa'da çıraklık eğitiminin kalitesini, arzını ve imajını güçlendirmek ve çıraklık hareketliliğini desteklemek olan Avrupa Çıraklık Birliği Avrupa Sosyal Ortakları,

Avrupa Çıraklık İşbirliği (EAfA) Toplantısı – Budva/Karadağ

Avrupa Eğitim Vakfı (ETF) "Güneydoğu Avrupa Ülkeleri ve Türkiye'de Beceriler ve Meslekî Eğitim" toplantısı - Belgrad, Sırbistan

Avrupa Komisyonu ve AB Konseyi Başkanlığı tarafından ortak bir beyan ile yürürlüğe girmiştir. Platform, hükümetler, işletmeler, sosyal ortaklar, odalar, meslekî eğitim ve öğretim sağlayıcıları, gençlik temsilcileri ve düşünce kuruluşları gibi tüm kilit paydaşları bir araya getiriyor.

Avrupa Eğitim Vakfı (European Training Foundation / ETF)

Avrupa Eğitim Vakfı, Avrupa Birliği'ni çevreleyen ülkeleri eğitim, öğretim ve işgücü piyasası sistemlerini yenilemek için destekleyen bir Avrupa Birliği birimidir. Kanıta dayalı bir yaklaşımla, ülkelerin kendi eğitim, öğretim ve işgücü piyasası reformlarını destekleyen vakıf ile Türkiye arasında pek çok farklı alanda iş birliği yapılıyor. Eğitim alanındaki işbirlikleri genellikle ortak çalıştaylar yoluyla görüş alışverişleri yapılması ya da belirli konularda uzman desteği sağlanması şeklinde gerçekleştiriliyor. Mevcut çalışmalar içerisinde öne çıkanlar ise:

- **Riga Kararları ve İzleme Süreci:** 2015 yılında meslekî ve teknik eğitimden sorumlu bakanlar arasında imzalanan Riga Kararları ile, MTE alanında, 2015-2020 dönemini kapsayan 5 temel orta vadeli çıktı temel hedefler olarak belirlendi. Türkiye bu beş hedeften iki tanesini (işyeri tabanlı öğrenme ve öğretmenlerin meslekî gelişimle-

rinin desteklenmesi), çalışmalarında öncelik alanı olarak belirlendi. Bu kapsamda Avrupa Eğitim Vakfı'nın da katkıları (uzmanlık desteği) ile düzenli izleme raporları hazırlanmakta ve çeşitli araştırmalar gerçekleştiriliyor.

- **Torino Süreci:** 2010 yılında başlayan ve ikişer yıllık dönemleri kapsayan bir çalışma olup ETF ortak ülkelerindeki meslekî eğitimin durumunun ve ilerlemesinin, tüm tarafların katılımıyla, iki yılda bir, analitik olarak gözden geçirilmesini içeriyor. Sürecin iki temel amacı bulunuyor: Katılımcı ülkelerdeki mevcut politikalar ve sonuçlarına dair bilgi edinmek ve politikaların etkinliğini artırmak için politika yapımında sahiplenmeyi, katılımı ve kanıta dayallığı geliştirmek. Geline nokta Torino süreci 2016-17 Raporlaması tamamlanarak süreç sonlandırılmış olup 2019-2020 için hazırlık süreci başlatıldı.

Avrupa Komisyonu - Manufature 2017 - Değer Zincirinin Taşınması Konferansı" Talin/Estonya

Avrupa Birliği 2020 Eğitim Öğretim Meslekî Eğitim Çalışma Grubu Toplantısı Brüksel/Belçika

Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite Güvencesi (EQAVET)

Meslekî ve Teknik Eğitimde Avrupa Kalite Güvencesi Platformu (EQAVET), Avrupa Kalite Güvence Referans Çerçevesi uygulamaları kapsamında meslekî eğitim öğretim sistemlerinin kalite güvence mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla, tüm AB üyelerini, aday ülkeleri, Avrupa ekonomik alanı ülkelerini, sosyal ortakları ve Avrupa Komisyonu'nu bir araya getiriyor. Meslekî ve teknik eğitimde kalite çalışmalarının bir parçası olarak bu platformdaki çalışmalar sürdürülüyor.

6.2 Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ile Yürütülen Çalışmalar

Meslekî ve teknik eğitime yönelik uygulamaların geliştirilmesi, müfredat ve uygulama birliği sağlanması, yeni teknolojilerin ve bilginin paylaşılması ile tarafların bilgi ve tecrübelerinin birbirine aktarılması amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) arasında çeşitli çalışmalar yürütülüyor.

MEB ile Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) Arasında Çalışmalar

2002-2007 yılları arasında İzmir Mazhar Zorlu Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi ile Konya Adil Karaağaç Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanı Kurulması Projesi uygulandı. Bu kapsamda 24 öğretmen 6-9 ay süreyle Japonya'da meslekî eğitim aldı, bu öğretmenler ve Japon uzmanlar ile öğretim programı ve eğitim materyalleri geliştirilerek iki okulun atölye ve laboratuvarları Japon uzmanlar tarafından donatıldı. 2002-2007 yılları arasında Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanı Yaygınlaştırılması Projesi ile alan 20 okula yaygınlaştırıldı. 20 okulun atölye ve laboratuvarı donatılarak 350 öğretmen İzmir Mazhar Zorlu Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinde hizmet içi eğitim aldı.

Endüstriyel Otomasyon Teknolojilerinin Orta Asya ve Orta Doğu Ülkelerine Yaygınlaştırılması Projesi

2013-2015 yılları arasında MEB, TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) iş birliğinde yürütülen proje kapsamında Afganistan, Azerbaycan, Filistin, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan olmak üzere 9 ülkeden meslek dersi öğretmenlerine İzmir Mazhar Zorlu Meslekî ve Anadolu Teknik Lisesinde endüstriyel otomasyon teknolojileri alanında eğitim verildi. Temel, orta ve ileri seviye olmak üzere düzenlenen 15 kursta 138 öğretmen eğitim aldı.

MEB ile TİKA Arasında Protokol

MEB ile TİKA arasında imzalanan "Meslekî ve Teknik Eğitimde İş Birliği Protokolü" kapsamında çeşitli ülkelere eğitim görevlileri gönderilerek talep edilen alanlarda eğitimler veriliyor. Bugüne kadar Bilişim Teknolojileri, Elektrik-Elektronik Teknolojisi, El Sanatları, Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri, Giyim Üretim Teknolojisi, Grafik ve Fotoğraf, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri, İnşaat Teknolojisi, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Kuyumculuk Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Metal Teknolojisi, Mobilya ve İç Mekan Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Seramik ve Cam Teknolojisi, Tarım, Tekstil Teknolojisi, Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme, Yiyecek İçecek Hizmetleri gibi 19 meslek

alanında 26 ülkeden 4.195 öğretmene 276 Türk öğretmen tarafından çeşitli eğitimler verildi.

İş birliği yapılan ülkeler arasında; Afganistan, Azerbaycan, Belize, Bosna-Hersek Cumhuriyeti, Cibuti, Çad, Filistin, Gine Cumhuriyeti, Kamerun Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti, Kırgızistan, Madagaskar Cumhuriyeti, Moğolistan, Moldova Cumhuriyeti, Mozambik Cumhuriyeti, Özbekistan Cumhuriyeti, Pakistan İslam Cumhuriyeti, Senegal Cumhuriyeti, Sudan Cumhuriyeti, Tacikistan Cumhuriyeti, Tanzania Birleşik Cumhuriyeti, Togo Cumhuriyeti, Türkmenistan Cumhuriyeti, Ürdün Haşimi Krallığı, Yemen Cumhuriyeti, Zambiya Cumhuriyeti bulunuyor.

6.3 Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Çerçevesinde Gerçekleştirilen Çalışma

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Küresel Çevre Fonu (GEF)

Türkiye'de binalarda enerji verimliliğinin artırılması ve buna bağlı sera gazı salınımlarının azaltılması için yasal ve kurumsal yapıların güçlendirilmesi, mevzuat ve politikaların AB uygulamalarına paralel olarak geliştirilmesi, örnek uygulamalarla kamuoyunda enerji performansı açısından bütüncül tasarım yaklaşımının tanıtılması amacıyla 2011-

2017 yılları arasında Binalarda Enerji Verimliliğinin Arttırılması Projesi uygulandı.

Ankara'da sürdürülebilir enerji prensibini esas alan bütünsel bina tasarımı yaklaşımı çerçevesinde enerji verimli Etimesgut ilçesinde Cezeri Yeşil Teknoloji Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesinin okul binası ve eklentileri inşa edilerek Yenilenebilir Enerji Teknolojileri alanı eğitim-öğretime başladı.

7

Meslekî ve Teknik Eğitimde Güçlü Yarınlar İçin 2023 Vizyonu

Bu bölümde ülkemiz meslekî ve teknik eğitim sisteminin durum analizi, önceliklendirilmiş sorun alanları ve geliştirmeye açık alanlara ilişkin tespitler yapılmakta ve Ba-

kanlığımız 2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde yer alan hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştireceğimiz eylemler açıklanmaktadır (MEB, 2018).

7.1 Meslekî ve Teknik Eğitim Durum Analizi

Meslekî ve teknik eğitim, öğrencilerin iyi vatandaş olarak yetişmesinin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda iş hayatına atılmasını ve eğer isterse bir üst öğrenime geçişini amaçlamaktadır. Ülkemizde meslekî ve teknik eğitim, ortaöğretim düzeyinde çeşitli programlar uygulayan Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri, Çok Programlı Liseler ve Meslekî Eğitim Merkezlerinde çeşitli mesleklerle yönelik alan ve dallarda verilmektedir.

Sosyal ve ekonomik yapılar içinde bulunduğumuz çağın dinamizmi nedeniyle daha aktif ve değişkendir. Bireysel tercihler ile sosyal ve ekonomik yapının talepleri aynı düzlemde gelişip kesişemeyebilir. Hatta ekonomik tercihler sosyal talepler ile uyuşamayabilir. Bu risk alanlarını düzenleyerek tehdidi bertaraf edecek daha dinamik ve esnek bir eğitim sistemi gerekmektedir. Ekonominin daralması ve istihdamın azalması sonucunda oluşabilecek sosyal krizlerin etkisini azaltmada meslekî ve teknik eğitim önemli bir araçtır. Bilgi ve teknolojiye gelişmeler meslekleri etkilemekte, bazı meslekler yok olurken yeni meslekler ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda, ekonomide verimliliğin ve rekabet gücünün artırılması için eğitimin sosyal ve sektörel entegrasyonunun sağlanması daha önemli hale gelmiştir.

Bilim ve teknolojiye gelişmeler meslekî ve teknik eğitimi doğrudan etkilemekte dolayısıyla meslek edinme yöntemleri ve süreçleri farklılaşmaya başlamaktadır. Gerçekleşen değişimlerin hızı göz önüne alındığında bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanı sıra değişime uyum sağlaması için ihtiyaç duyulan yetkinliklerin kazandırılması da ön plana çıkmaktadır. Sektörde, özellikle dijitalleşme süreciyle birlikte belirli alanlarda bireylere bilgi ve iletişim teknolojilerinde temel yetkinliklerin yanı sıra üst düzey becerilerin de kazandırılması talebi yaygınlaşmıştır.

Küresel gelişmelere uygun olarak planlanmış bir meslekî ve teknik eğitim insan odaklı kalkınmanın sağlanmasında etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle meslekî ve teknik eğitim, ihtiyaç duyan herkesin erişimine açık olmalı, bireylere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çağın şartlarına uygun yetkinlikleri kazandırmalı, bireylerin girişimcilik, ekip çalışması, karar verebilme, sorun çözebilme özelliklerini desteklemeli, ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığını ve hareketliliğini sağlamalı ve bireyleri değişen sosyal ve ekonomik koşullara uyum sağlayabilen dinamik bir yapıda yetiştirmeli ve geliştirmelidir.

7.2 Önceliklendirilmiş Sorun Alanları

Meslekî ve Teknik Eğitime Yönelik Toplumsal Algıdan Kaynaklanan Sınırlılıklar

Meslekî ve teknik ortaöğretimin toplumsal farkındalığının yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Meslekî ve teknik eğitim ikincil bir eğitim olarak görülmekte, sos-

yal ve ekonomik değer daha çok genel ortaöğretim ve yükseköğretime atfedilmektedir. Bu algı başarılı öğrencilerin meslekî eğitimi tercih etmesine engel teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra sektör meslekî ve teknik eğitim süreçlerinde yeterince yer almamakta, meslekî ve teknik

eğitim mezunlarına istihdamda öncelik vermemekte ve meslekî eğitim alanları ve seviyelerine göre farklı ücret uygulaması yapılmamaktadır. Ebeveynler yükseköğretime daha fazla değer atfetmekte bununla birlikte meslekî ve teknik eğitim mezunları yükseköğretime geçişte beklenen başarıyı gösterememektedir. Meslekî ve teknik eğitime yönelik olumlu toplumsal algı sağlayabilecek iyi uygulama örneği modelleri şeklinde ulusal ya da uluslararası düzeyde sektörel iş birliği protokolleri ve proje yarışmalarının görünürlüğü beklenen düzeyde değildir.

Akademik Programların Yoğunluğundan Kaynaklanan Sınırlılıklar

Ortaöğretim seviyesinde tüm lise türlerinin dokuz ve onuncu sınıfta ortak program uygulanmakta, meslekî ve teknik eğitim kurumlarında bu akademik derslere ilave olarak meslek dersleri eklendiğinde program yoğunluğu artmaktadır. Öncelikli amacı meslekî ve teknik beceriler açısından donanımlı bireyler yetiştirmek olan bu okullardaki akademik derslerin yoğunluğu, öğrencilerin programda başarısız olabilmesine ve uygulamaya dayalı saatlerin azalmasına yol açmaktadır.

Meslekî Yükseköğretim Programlarına (Lisans ve Önlisans) Geçişteki Sınırlılıklar

Meslekî ve teknik eğitim programlarının işgücü piyasalarının mevcut ve gelecek ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde Türkiye yeterlilikler çerçevesine ve ulusal meslek standartlarına göre hazırlanması ve güncellenmesi sürdürülmekte ancak meslekî ve teknik ortaöğretim programları ile yükseköğretim programları arasında tam anlamıyla bütünlük ve devamlılık sağlanamamaktadır. Meslekî ve teknik eğitimin farklı programları arasında yatay geçiş imkânları esnek olmasına rağmen yükseköğretimin bu alandaki mezunlardan yeterince yararlanmadığı görülmektedir. Bu nedenle meslekî ve teknik eğitimin farklı programlarından mezun olanların alanlarında yükseköğretime devamını sağlayacak ve temel eğitim, meslekî orta ve yükseköğretime bütüncül bir anlayışla gözetilen bir yapıya ihtiyaç duyulmaktadır.

Alan ve Dalların Öğretim Sürelerinden Kaynaklanan Sınırlılıklar

Zorunlu ortaöğretim süresinin dört yıl olması bazı alan ve dalların öğretim sürelerinin olması gerekenden daha uzun olmasına sebep olmaktadır.

Meslekî ve Teknik Eğitim Öğrenci ve Mezunlarına Yönelik İzleme ve Değerlendirme Sisteminden Kaynaklanan Sınırlılıklar

Öğrenme çıktılarını esas alan, objektif ölçüt ve veriye dayalı, politika oluşturmaya yönelik dönüt sağlayan bir ölçme ve değerlendirme sistemi bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra meslekî ve teknik eğitim mezunlarına yönelik güvenilir veri sağlayan bir sistem bulunmamaktadır.

Öğretmenlere Sunulan İşbaşı Eğitim Fırsat ve İmkânlarından Kaynaklanan Sınırlılıklar

Kamu finansal kaynaklarının yetersizliği ve sektörle yapılan iş birliği protokollerinin sınırlı olması nedeniyle meslekî ve teknik eğitimde görev alan atölye ve laboratuvar öğretmenlerine iş başında eğitim fırsatları yeterince sunulamamaktadır.

Sektörlerle İş birliği Fırsat ve İmkânlarına İlişkin Sınırlılıklar

Özel sektör ile yoğun etkileşime sahip olması gereken meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının Türkiye'deki sektör liderleri ile yeterince iç içe olmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla bu etkileşimin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının büyük bir kısmının mezuniyet alanlarında istihdam imkânı aramadıkları veya bulamadıkları görülmektedir. Meslekî ve teknik eğitimin maliyeti göz önüne alındığında bu açmaz istihdamın ötesinde pahalı olan meslekî eğitimin yatırım verimliliğini de düşürmektedir.

Meslekî Rehberlik ve Kariyer Sisteminden Kaynaklanan Sınırlılıklar

Meslekî ve teknik eğitim öğrencileri akademik başarılarına göre yönlendirilmekte mizaç, yetenek ve ilgileri dikka-

te alınmamaktadır. Öğrencilerin temel eğitimden itibaren meslekî ilgi ve yeteneklerini tespit eden, öğrencileri ve ailelerini bu doğrultuda yönlendiren yaygın bir meslekî beceri değerlendirme ve rehberlik sistemi bulunmamaktadır. Ayrıca mevcut program yapısında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfedebilecekleri bir program yapısı bulunmamaktadır. Temel eğitimde özellikle meslekî ve teknik eğitime yönlendirmede yardımcı olacak seçmeli veya zorunlu dersler yer almamaktadır. Ortaokullarda öğrencileri yeteneklerine ve istedikleri mesleklere göre yönlendirme ve rehberlik hizmetlerinin 1997'de bilgi ve beceri ölçen, parmak becerilerini geliştiren ve mesleğe merak uyandıran İş Teknik Eğitimi gibi derslerin çerçeve programlardan kaldırılması ve aday çırak ve çıraklık düzeninin bozulması nedeniyle meslekî eğitimin farkındalığı gelişmemiştir.

Eğitim-Öğretim Ortamlarının Teknolojik Donanım Yapısından Kaynaklanan Sınırlılıklar

Kamu kaynaklarının yetersizliği ve sektör desteğinin beklenen seviyede olmaması sebebiyle meslekî ve teknik eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının teknolojik donanımı, hızla değişen ve gelişen teknolojiyle uyumlu olarak geliştirilememektedir.

Ulusal Meslek Haritasının Olmamasından Kaynaklanan Sınırlılıklar

Uluslararası meslek verilerinin üretilebilmesine imkân sağlamak ve ulusal meslek sınıflamalarını geliştiren veya revize eden ülkelerin bir model oluşturmalarına yardımcı

olmak için meslek haritalarının çıkarılması gerekmektedir. Türkiye'de meslek haritaları ile ilgili yeterli çalışma bulunmamaktadır.

Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Döner Sermaye Kapsamındaki Faaliyetlerde Mevzuattan Kaynaklanan Sınırlılıklar

Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında döner sermaye kapsamında uygulamalı eğitim yoluyla yapılan üretimler hem ülkemizin ekonomisine katkıda bulunmakta hem de uygulamalı eğitimin kalitesini ve cazibesini artırmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki döner sermaye işletmelerinden mevzuat gereği yapılan peşin kesintiler bu işletmelerin etkili ve amacına uygun bir şekilde çalışmasını engellemektedir.

Öğrencilere Sunulan Yabancı Dil Hizmetinin Yapısından Kaynaklanan Sınırlılıklar

Meslekî ve teknik eğitim gören öğrencilerin akademik hazırlanışluklarının yeterli olmaması ve yabancı dil programlarının tüm lise türlerinde aynı olması öğrenci başarısının düşmesine sebep olmaktadır.

Öğretmenlerin Meslekî Yeterliliklerindeki Sınırlılıklar

Öğretmenlerin adaylıktan itibaren mesleğe ve kuruma olan bağlılıklarını etkileyen adaylık ve uyum eğitim süreci, hizmet içi eğitim ve kariyer gelişim sisteminin öğretmen yeterlilikleriyle ilişkisinin kurulamaması, var olan uygulamaların sistem bütünlüğü çerçevesinde birbiriyle ilişkilendirilememesi öncelikli sorun alanları olarak ortaya çıkmaktadır.

7.3 Meslekî ve Teknik Eğitim Hizmetine İlişkin Geliştirmeye Açık Alanlar

- Sektörün meslekî ve teknik eğitim süreçlerinde daha fazla yer almasının sağlanması,
- Meslekî ve teknik eğitim mezunlarına istihdamda öncelik verilmesi ve meslekî eğitim alanları ve seviyelerine göre farklı ücret uygulanması,
- Meslekî ve teknik eğitimde ulusal düzeyde sektörel iş birliği protokolleri ve proje yarışmalarının sayısının artırılması,
- Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan Anadolu meslek programının akademik ders yoğunluğunun azaltılması,

- Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının kendi alanlarında yükseköğretime geçişlerini sağlayacak bütünleşik bir yapının kurulması,
- Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının izlenmesini sağlayacak bir yapının kurulması,
- Meslekî ve teknik eğitimde görev alan atölye ve laboratuvar öğretmenlerine yönelik iş başında eğitim fırsatlarının artırılması,
- Meslekî ve teknik eğitim ile sektör liderleri arasındaki iş birliği imkânlarının artırılarak sektör-eğitim iş birliğinin güçlendirilmesi,
- Öğrencilerin temel eğitimden itibaren meslekî ilgi ve yeteneklerini tespit eden, öğrencileri ve ailelerini bu doğrultuda yönlendiren yaygın bir meslekî beceri değerlendirme ve rehberlik sistemi kurulması,
- Öğrencilerin meslekî yönlendirme sürecinin etkinleştirilmesi için meslekî yönlendirmeye ilişkin seçmeli derslerin 7. ve 8. sınıflarda yer alması,
- Hayat boyu öğrenme sürecinde elde edilen her düzey ve seviyede becerilerin belgelendirilmesi,
- Kamu ve özel sektör kaynaklarının kullanımı yoluyla meslekî ve teknik eğitim kurumlarının altyapı ve donanımının hızla değişen ve gelişen teknolojiyle uyumlu hale getirilmesi,
- Paydaşlarla birlikte ulusal meslek haritasının çıkarılması,
- Döner sermaye kapsamında gerçekleştirilen üretim ve hizmetlerin miktar ve çeşitliliğinin artırılması,
- Merkezi sınav sonuçlarına göre öğretmen yerleştirmeleri yapılırken meslekî alan bilgisi ile ilgili öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- Meslekî ve teknik eğitim öğretmenlerinin sektörle iş birliği içinde kişisel ve meslekî gelişimlerini sağlayacakları etkili ve verimli mekanizmalar geliştirilmesi,
- Yabancı dil programlarının meslekî ve teknik eğitim öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına göre düzenlenmesi,
- 9. sınıfta meslekî eğitim programının başlatılması,
- İşletmelerde beceri eğitim ve staj eğitiminin erken başlatılması,
- Özel politika gerektiren grupların (kız çocukları, kadınlar, engelli bireyler, hükümlü ya da tutuklu bireyler vb.) meslekî ve teknik eğitime erişim fırsatlarının geliştirilmesi,
- Özellikle OSB'lerde güçlü bir meslekî ve teknik eğitim sisteminin oluşturulması,
- Ülkemizde geçici koruma altındaki zorunlu göçe tabi tutulan öğrencilerin meslekî ve teknik eğitime erişimlerinin sağlanması.

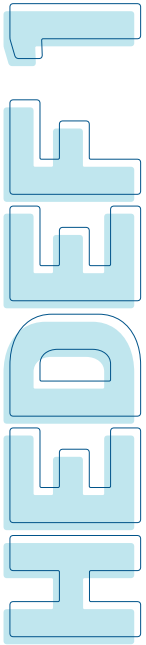

7.4 Stratejik Hedef ve Eylemlerimiz

Toplumsal Farkındalık Artırılacak.

Meslekî ve teknik ortaöğretimin toplumsal farkındalığının yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Meslekî ve teknik eğitim ikincil bir eğitim olarak görülmekte, sosyal ve ekonomik değer daha çok genel ortaöğretim ve yükseköğretime atfedilmektedir. Bu algı başarılı öğrencilerin meslekî eğitimi tercih etmesine engel teşkil etmektedir.

tedir. Meslekî ve teknik eğitime yönelik olumlu toplumsal algı oluşturabilecek tanıtım ve farkındalığa yönelik medya olanaklarının yaygın ve sürekli kullanımını sağlayarak iyi uygulama örneği modelleri, ulusal ya da uluslararası düzeyde sektörel iş birliği protokolleri ve proje yarışmaları gibi olumlu algı sağlayabilecek etkinliklerin görünürlüğü artırılacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitime Atfedilen Değerin Artırılması Sağlanacak

- 1 Meslekî ve teknik eğitimde sektörle birlikte eğitim-istihdam-üretim bağlamında iyi uygulama örneklerinin medya platformlarında görünürlüğü artırılacaktır.

EYLEM

Meslekî ve teknik eğitim ile ilgili web portalı oluşturularak e-Devlet ile entegre edilecektir.

Meslekî ve teknik eğitimle ilgili tüm paydaşlara ait verilerin bir araya getirilerek bireylerin tek bir noktadan meslekî ve teknik eğitimle ilgili konulara erişebilmesinin kolaylaştırılması, bürokrasinin azaltılması, arz-talep eşleşmesinin sağlanması, bireye meslekî rehberlik ve kariyer süreçlerinde destek olunması amacıyla iş arayan ve işverenin bulunduğu bir meslekî ve teknik eğitim portalı oluşturulacaktır. Hazırlanan portalın ilgili birimleri e-Devlet sistemine entegre edilecektir.

EYLEM

Meslekî ve teknik eğitime yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla sosyal medya etkin olarak kullanılacaktır.

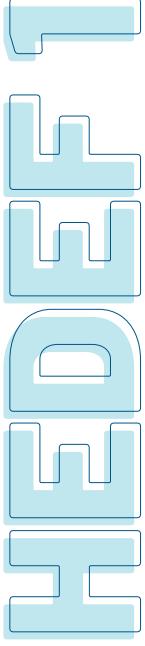
Meslekî ve teknik eğitime yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla spot filmler, görseller, animasyonlar, infografikler vb. materyaller hazırlanarak sosyal medyada yayımlanması sağlanacaktır.

- 2 Meslekî ve teknik eğitim müfredatlarının tanıtımına yönelik yönlendirme ve rehberlik dijital platformu oluşturulacaktır.

EYLEM

Meslekî alanlara yönelik yönlendirme ve rehberlik dijital platformu oluşturulacaktır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim müfredatının tanıtımının yapılacağı ve rehberlik faaliyetlerinin yürütüleceği dijital platform oluşturularak web portalı ile ilişkilendirilecektir.

Meslekî ve Teknik Eğitime Atfedilen Değerin Artırılması Sağlanacak

- 3** Her yıl, meslekî ve teknik eğitim kurumlarında üretilen ürünlerin sergileneceği bir fuar düzenlenecektir.

EYLEM *Meslekî ve teknik eğitim sergisi/fuarı düzenlenecektir.*

Ülkemizde meslekî ve teknik eğitim alanında farkındalık oluşturulması, meslekî ve teknik eğitimin tanıtılması, ürünlerin ve projelerin sergilenmesi, deneyimlerin paylaşılması yoluyla meslekî ve teknik eğitimin güçlendirilmesi hedefleriyle okullarımız atölyelerinde üretilen ürünlerin ve başarılı projelerden seçilenlerin toplanarak merkezi bir fuar düzenlenmesi sağlanacaktır.

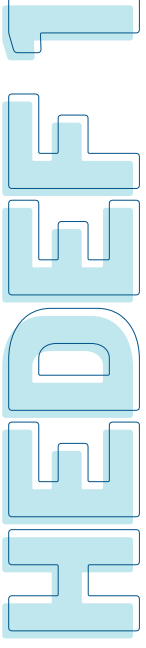
- 4** Meslekî ve teknik eğitime ilgiyi artırmak amacıyla ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenlenecek ve başarılı öğrencilere eğitimlerine devam ederken veya mezuniyetten sonra mikro krediler sağlanacaktır.

EYLEM *Uluslararası MEB Robot Yarışması düzenlenecektir.*

Ülkemizde meslekî ve teknik eğitimin niteliğinin artırılması, toplumda bu alanda farkındalık oluşturulması; lise ve üniversite öğrencilerinin eğitimleri sürecinde edindikleri bilgiyi beceriye dönüştürebilen, ürün geliştirebilen, bilimsel düşünebilen, girişimci ve rekabetçi bireyler olarak yetiştirilmesi; endüstriyel ve teknolojik gelişmelerin tanıtılması, sergilenmesi ve deneyimlerinin paylaşılmasını sağlamak amacıyla Samsun'da Uluslararası MEB Robot Yarışması düzenlenecektir.

EYLEM *Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor Projesi gerçekleştirilecektir.*

Sahip oldukları millî, manevî, ahlaki, insanî ve kültürel değerleri geliştirmelerini; yardımlaşma, ihtiyaç sahibine yardım etme, kardeşlik, merhamet, vicdan, birlik ve beraberlik duygularının güçlendirilmesi; hoşgörüye, saygıya, sevgiye, mesleğe ve sanata duyarlı tutum ve davranışa sahip, başarılı bireyler olarak yetişmeleri, toplumda kalıcı gönül köprüleri kurmaları; sosyal becerilerinin ve kendilerine olan güvenlerinin geliştirilmesi; sosyal ve kültürel alanda okulunu temsil etme bilinci kazandırılması; ders dışı zamanlarını verimli geçirmelerinin sağlanması, okula olan aidiyet duygularının güçlendirilmesi, gerçek hayatta iş başı eğitimleri ile meslekî becerinin geliştirilmesi, Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin tanıtılması, öğrenci ve öğretmenlerimizin toplumla bütünleştirilmesi amacıyla Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor Projesi gerçekleştirilecektir.

Meslekî ve Teknik Eğitime Atfedilen Değerin Artırılması Sağlanacak

EYLEM | *MEB Ahşap Oyuncak Yarışması gerçekleştirilecektir.*

Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek, doğal ve sağlıklı, yerli ahşap oyuncak çeşitliliğini artırmak, yetenekli öğrencileri sektöre kazandırmak, yeni, ergonomiye uygun, araştırma, geliştirme odaklı, patent başvurusu yapılabilecek şekilde, ülke ekonomisine katkı sağlayabilecek oyuncakların tasarlanmasını sağlamak amacıyla Ahşap Oyuncak yarışması düzenlenecektir.

EYLEM | *İlgili paydaşlar ile iş birliği içerisinde mikro kredi desteği sağlanacaktır.*

Ulusal ve uluslararası yarışmalarda desteklenmeye değer görülen projelere sektör, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK vb. kurumlar ile iş birliği içerisinde mikro krediler sağlanacaktır.

5

Meslekî eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilere çeşitli kaynaklardan sertifikalı eğitim, nano kredili dersler, endüstri ve akademinin birlikte akredite ettiği dersler ve benzeri imkânlar sağlanarak mezunların kendilerini sürekli yeni bilgi ve becerilerle güncellemeleri sağlanacaktır.

EYLEM | *Mezunlara yeni bilgi, beceri ve yetkinlikler kazandıracak kurs programları hazırlanacaktır.*

Meslekî eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin, öğrenimlerini tamamladıkları okul türü, program, alan ve dala göre bitirdikleri eğitim programlarında yapılan değişikliklerle daha önceden alınan kazanımlara ve elde edilen becerilere yenilerinin kazandırılması sağlanacaktır.

Sektör, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler ile sertifika programları hazırlamak üzere çalıştaylar düzenlenecektir.

Yayımlanan 2. , 3. ve 4. seviye Ulusal Meslek Standartlarının kurs programları hazırlanacaktır.

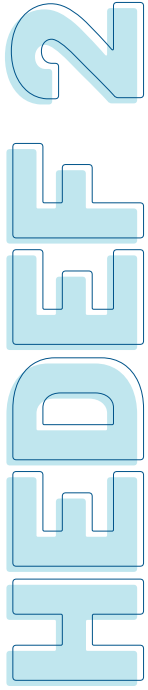
EYLEM | *Sektörün çalışanlarına yönelik gerçekleştireceği hizmet içi eğitimlerin kurs programları hazırlanacaktır.*

Sektörün var olan hizmet içi eğitimleri mezunların yeni bilgi, beceri ve yetkinlik kazanmalarına olanak verecek şekilde MEB onaylı sertifika programlarına dönüştürülmek üzere çalıştaylar yapılacaktır.

Çocuklarımızın Beceri, İlgî ve Yeteneği Doğrultusunda Eğitime Yönelmelerini Sağlayacak Meslekî Rehberlik Sistemi Geliştiriliyor.

Öğrencilerin temel eğitimden itibaren meslekî ilgi ve yeteneklerini tespit eden, öğrencileri ve ailelerini bu doğrultuda yönlendiren yaygın bir meslekî beceri değerlendirme ve rehberlik sistemi kurulacaktır. Bu bağlamda meslekî yön-

lendirme için Genel Beceri Test Bataryası geliştirilecek ve uygulamaya geçilecektir. Ayrıca müfredatta meslekî yönlendirmeye ilişkin seçmeli dersler yer alacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitimde Rehberlik, Erişim İmkânları Artırılacak.

- 1 Kariyer rehberliğine yönelik alan ve dal seçim süreci için "Genel Beceri Test Seti" geliştirilecektir.

EYLEM Genel Beceri Test Setinin norm ve güncelleme çalışmaları yapılacaktır.

Güncelleme ve norm çalışmaları için Ankara ilinde akademisyenler, İŞKUR yetkilileri, MEB merkez teşkilat personelleri, sektör temsilcileri, okul müdürleri, öğretmenlerin ve öğrencilerin katıldığı çalıştay düzenlenecektir.

Genel Beceri Test Setinin uygulanmasına başlamadan önce Ankara ilinde pilot uygulama merkezi kurulacaktır. Bunun için bilgisayar, internet erişimli tahta, bataryaların kurulması ve öğretmenlerin eğitimi gerçekleştirilecektir.

Kurulan pilot merkezde uygulama gerçekleştirilecektir.

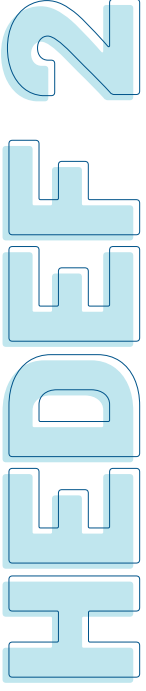
- 2 Meslekî rehberlik hizmetlerinin uygulandığı çocuklara ilişkin veriler e-portfolyo sistemine kaydedilecektir.

EYLEM Genel Beceri Test Seti sonuçlarının e-portfolyo sistemine entegrasyonu gerçekleştirilecektir.

Genel Beceri Test Seti uygulanan öğrencilerin test sonuçlarının e-portfolyo sistemi içerisinde yer alması sağlanacaktır.

EYLEM Ulusal Meslekî Bilgi Sistemi içerisinde yer alan ölçek sonuçlarının e-portfolyo sistemine entegrasyonu gerçekleştirilecektir.

Ulusal Meslekî Bilgi Sisteminde yer alan ilgi, yetenek ve değerlere ilişkin ölçek sonuçlarının e-portfolyo sistemine entegrasyonu sağlanacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitimde Rehberlik, Erişim İmkânları Artırılacak.

- 3** Okul türleri arasında program bazında esnek ve geçirgen yatay hareketlilik imkânları geliştirilerek çocukların kazanımlarını bir başka mesleğin becerilerini edinmede fırsat olarak kullanmaları sağlanacaktır.

EYLEM *Meslekî ve teknik eğitimde yan dal uygulamasına geçilecektir.*

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde okuyan öğrencilerin eğitim gördükleri alan/dalın dışında yan dal mezuniyetine olanak sağlayacak programların hazırlanması için çalışmalar düzenlenecektir.

%50 ve üzeri oranda benzerliği bulunan dal programlarında yan dal eğitimi yapılmasına imkân verecek çalışma yapılacaktır.

Mezun olunan alan/dal ile birlikte yapılabilecek Yan Dal Listesi belirlenecektir.

İlgili mevzuatta güncelleme çalışması yapılacaktır.

- 4** Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki çocuklara yönelik özel burs imkânı artırılacaktır.

EYLEM *Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki çocukların özel burs alması amacıyla iş birliği protokolleri yapılacaktır.*

Meslekî ve teknik eğitimin cazibesini artıracak, öğrencilerin meslek liselerini tercih etmelerini sağlayacak protokoller yapılarak burs imkânlarından yararlanacak öğrenci sayısı artırılacaktır.

EYLEM *Alman Kalkınma Bankası (KfW) ile ortak olarak yürütülen Meslekî Eğitim yoluyla Sosyal ve Ekonomik Uyum Projesi kapsamında Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler (GKAS) ve öğrencilerimize destek paketleri sağlanacaktır.*

Meslekî ve Teknik Eğitim kurumlarına devamı sağlanan yaklaşık 10.000 Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ile öğrencilerimize ulaşım, öğle yemeği, kırtasiye, temrinlik malzeme ve iş kıyafetinden oluşan destek paketleri sağlanacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitimde Rehberlik, Erişim İmkânları Artırılacak.

- 5** Meslekî ve teknik ortaöğretimdeki çocuklarımızın kendi meslekî alanlarında yükseköğretim programlarına geçişlerine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

EYLEM

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan/dal programlarının devamı niteliğindeki lisans programları belirlenecektir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan/dal programlarının devamı niteliğindeki lisans programlarını belirlemek için ilgili paydaşlarla çalıştay düzenlenecektir.

EYLEM

Meslekî ve teknik ortaöğretim mezunlarının alanlarında yükseköğretim programlarına geçiş oranlarının artırılması için YÖK ile iş birliği yapılacaktır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim mezunlarının mezuniyet alanlarına ilişkin lisans programlarına ek kontenjan yoluyla giriş olanaklarını artıran düzenlemeler yapılacaktır.

- 6** Çeşitli kurumlardaki ustabaşların ve kıdemli uzman çalışanların belirlenecek ölçütlerle işbaşı eğitimlerde derslere girmesi kolaylaştırılacaktır.

EYLEM

Ustabaşların ve kıdemli uzman çalışanların işbaşı eğitimlerinde derslere girebilmesi için mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Sektör tecrübesinin eğitim ortamlarına aktarılabilmesi için ustabaşların ve kıdemli uzman çalışanların işbaşı eğitimlerde derslere girmelerinin cazip hale getirilmesi için mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Ayrıca ustabaşların ve kıdemli uzman çalışanların işbaşı eğitimlerde derslere girmesi amacıyla sektörle iş birliği protokolleri yapılacaktır.

- 7** Yükseköğretime geçmek isteyen başarılı mezunlara yönelik destekler yapılacaktır.

EYLEM

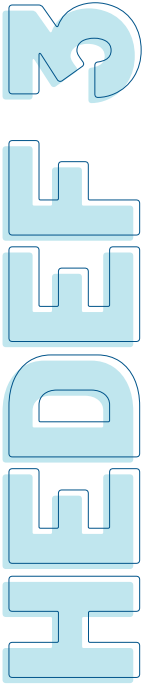
Meslekî ve teknik ortaöğretim programları başarılı öğrencileri yükseköğretime hazırlayacak şekilde güncellenecektir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim programları revize edilerek 12. sınıf öğrencilerine üniversiteye hazırlık paketleri hazırlanacaktır.

Meslekî Eğitimde Programlar Güncelleniyor, Alan Eğitimleri 9. Sınıfta Başlıyor.

Meslekî eğitimde alan eğitimi, sektör taleplerine uygun yetkinlikler ve ulusal meslek standartları doğrultusunda, beceri uygulamalarının payı, öğretim süreleri ve öğretim materyalleri konularında düzenleme yapılmak suretiyle ilk yıldan

itibaren uygulanmaya başlayacaktır. Öğretim programları sektörün gelecekte ihtiyaç duyacağı yetkinlikleri sağlayacak bir yapıda düzenlenecektir.

Yeni Nesil Müfredatlar Geliştirilecek.

- 1 Müfredatlar sektörün talep ettiği yetkinliklere uygun olarak geliştirilecek, dijital dönüşüme uygun alan ve dalların açılması sağlanacaktır.

EYLEM

Alan ve dallar ulusal ve uluslararası referans dokümanlar ile sektörün talepleri doğrultusunda güncellenecektir.

Yeterlilikleri ve kazanımları birbirine yakın olan alan ve dalların birleştirilmesi ile istihdam alanı daralan alan ve dalların değerlendirilmesi yapılarak hangi okul türüne (MTAL, MEM, Kurs programı vb.) ait olduğu çalışması yapılacaktır.

Ulusal ve uluslararası referans dokümanlara uygun olarak sektörün talepleri doğrultusunda alan ve dalların güncellenmesi için çalıştaylar düzenlenecektir.

EYLEM

Dijital dönüşüme uygun alan ve dallar açılacaktır.

21. yüzyıl yeni nesil mesleklerini ortaya çıkartacak çalıştaylar, üniversite, ilgili sektörler, STK'lar ve kamu kuruluşları ile birlikte düzenlenecektir.

Dijital dönüşüme uygun alan ve dal açılması için çalıştaylar düzenlenecektir.

- 2 Meslekî eğitimde alan derslerinin 9. sınıfta başlaması sağlanacaktır.

EYLEM

Meslekî eğitimde alan seçiminin 9. sınıfta başlatılması için programlar güncellenecektir.

Uluslararası referans dokümanları ve sektörün talepleri doğrultusunda güncellenecek alanlar/dallar belirlendikten sonra hazırlanacak çerçeve öğretim programları TTKB onayı ile uygulamaya konulacaktır.

Meslekî eğitimde alan derslerinin 9. sınıfta başlaması için çalıştay düzenlenecektir.

İlgili mevzuatta güncelleme çalışması yapılacaktır.

Yeni Nesil Müfredatlar Geliştirilecek.

- 3** Meslekî ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içerikleri, öğretim süreleri ve öğretim materyalleri çocukların ihtiyaçları ve iş hayatının talepleri doğrultusunda gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.

EYLEM

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içerikleri ve öğretim süreleri çocukların ihtiyaçları ve iş hayatının talepleri doğrultusunda gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içeriklerinin yeniden düzenleme çalışmaları yapılacaktır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içerikleri ve öğretim sürelerinin çocukların ihtiyaçları ve iş hayatının talepleri doğrultusunda gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi için çalıştaylar düzenlenecektir.

EYLEM

Öğretim materyalleri gözden geçirilerek öğretim programlarında yapılan değişikliklere göre yeniden düzenlenecektir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içeriklerinin yeniden düzenleme çalışması yapıldıktan sonra öğretim materyalleri güncellenecektir.

Öğretim materyalleri gözden geçirilerek öğretim programlarında yapılan değişikliklere göre yeniden düzenlenmesine yönelik her yıl çalıştaylar düzenlenecektir.

- 4** Meslekî eğitimde, sektör taleplerinin gerektirdiği yetkinlikler doğrultusunda ulusal meslek standartları dikkate alınarak meslekî alan ve dallarda beceri uygulamalarının payı, öğretim süreleri ve öğretim materyallerinin düzenleme çalışmaları yapılarak ilk yıldan itibaren alan eğitiminin uygulanmasına başlanacaktır.

EYLEM

Meslekî ve teknik ortaöğretim programlarında ve materyallerinde beceri uygulamalarının süresi artırılabilecektir.

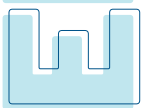
Alan/dal öğretim programları içeriğinde yer alan modüllere ait materyallerdeki uygulama faaliyeti sayıları arttırılacaktır.

Meslekî eğitimde beceri uygulamalarının payını arttırmaya yönelik çalıştaylar düzenlenecektir.

Meslekî eğitimde uygulanan modüllerin öğretim süreleri yeniden gözden geçirilecektir.

Alan derslerinin 9. sınıftan itibaren başlatılmasına yönelik öğretim programı güncellemesi yapılacaktır.

Meslekî eğitimde öğretim sürelerine bağlı olarak öğretim materyallerinin düzenlenmesine yönelik çalıştaylar düzenlenecektir.

Yeni Nesil Müfredatlar Geliştirilecek.

- 5** Geleneksel Türk Sanatları alanında meslekî ve teknik eğitim müfredatları oluşturulacaktır.

EYLEM

Geleneksel Türk Sanatları alanında meslekî ve teknik eğitim müfredatı oluşturulacaktır.

Geleneksel Türk Sanatları alanının yeterlilik tabloları, işlem analiz formları, modül bilgi sayfaları, ders bilgi formları ve çerçeve öğretim programı hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

- 6** Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında kalite güvence sistemleri hayata geçirilecektir

EYLEM

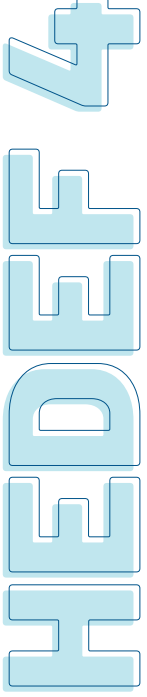
Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında kalite güvence sistemleri hayata geçirilecektir

Meslekî ortaöğretimin kalite süreçlerini periyodik olarak izlemek için kurumların eğitim-öğretim ortamı ve alt yapısı, okulda eğitim alan öğrencilerin başarı, devam ve disiplin durumları, okul tarafından yürütülen rehberlik çalışmaları, okulun proje ve okul-sektör iş birliği çalışmaları, okul tarafından gerçekleştirilen sosyal etkinlik çalışmaları, okul sağlığı çalışmaları ve okul yönetimi gibi temalara ve bağlı alt göstergelere dayanan kurumsal dış değerlendirme sistemi oluşturulacaktır.

Eğitim Ortamları İyileşiyor, Üretim Artıyor

Döner sermaye kapsamında gerçekleştirilen üretim ve hizmetlerin miktar ve çeşitliliği artırılarak eğitim içinde üretim bilinci desteklenecektir. Bunun yanı sıra kamu ve özel sektör kaynaklarının kullanımı yoluyla meslekî ve teknik eğitim kurumlarının alt-

yapı ve donanımının hızla değişen ve gelişen teknolojiyle uyumlu hale getirilmesi sağlanacaktır. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında döner sermaye kapsamında üretim yapılması teşvik edilecek ve yıllar bazında bu üretimin artması sağlanacaktır.

Eğitim Ortamları ve İnsan Kaynakları Geliştirilecek.

- 1 Güncellenen müfredatlar ve ihtiyaç analizleri doğrultusunda atölye ve laboratuvarların standart donatım listeleri ile mimari yerleşim planları yenilenecektir.

EYLEM | *Atölye ve laboratuvarların donatım standartlarının güncellenmesi yapılacaktır.*

Öğretim programlarında yapılan güncellemeler doğrultusunda standart donatım listeleri revize edilecektir.

EYLEM | *Atölye ve laboratuvarların standart mimari yerleşim planları ve ihtiyaç analizlerinin güncellenmesi yapılacaktır.*

Öğretim programlarında yapılan güncellemeler doğrultusunda standart mimari yerleşim planları ve ihtiyaç analizleri revize edilecektir.

- 2 Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının döner sermaye gelirlerinden alınan %15'lik hazine kesintisi %1'e düşürülecektir.

EYLEM | *Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının döner sermaye gelirlerinden alınan %15'lik hazine kesintisinin %1'lere düşürülmesi için mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.*

Öğrencilerin işbaşı eğitimi ile deneyim kazanmasına imkân sağlayan meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları döner sermaye işletmelerinin tam kapasite çalışarak üretim ve eğitime daha fazla katkı sağlaması amacıyla bu işletmelerden kesilen %15'lik hazine payı %1'lere indirilecektir.

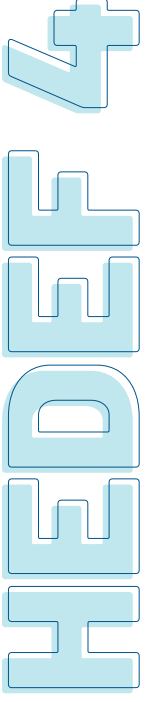
- 3 Döner sermaye kapsamında gerçekleştirilen üretim, hizmetlerin miktar ve çeşitliliğinin artırılması teşvik edilecektir. Bu kapsamda eğitim ortamlarının altyapı, donatım ve temrinlik malzeme ihtiyaçları karşılanacaktır.

EYLEM | *Döner sermaye mevzuatında değişiklik yapılacaktır.*

Döner sermaye mevzuatı yeniden düzenlenerek okulların döner sermayeden elde ettikleri gelirin belli bir oranının eğitim ortamlarının altyapı, donatım ve temrinlik malzeme ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılması sağlanacaktır.

EYLEM | *Döner sermaye faaliyeti bulunan okulların donatım altyapısı güçlendirilecektir.*

Döner sermaye faaliyeti bulunan okulların donatım altyapısının güçlendirilmesi için Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile iş birliği yapılacaktır.

Eğitim Ortamları ve İnsan Kaynakları Geliştirilecek.

4

Öğretmenlerimizin, gerçek üretim ortamlarında meslekî gelişimleri sürekli desteklenecektir.

EYLEM

Öğretmenlerimizin meslekî gelişimleri ve yeterliliklerinin artırılması amacıyla protokoller ve projeler hazırlanacaktır.

Sektördeki gelişen teknoloji ve yenilenen bilgiler ışığında meslek alan öğretmenlerimizin gerçek üretim ortamlarında hizmet içi ve iş başı eğitimlerle meslekî yeterliliklerinin artırılması sağlanacaktır.

Atölye ve laboratuvar dersi öğretmenlerinin bilgi ve becerilerini arttırmak, sahip oldukları bilgi ve becerileri güncellemelerini ve bu bilgi ve becerileri öğrencilerine aktarmalarını sağlamak amacıyla daha çok sayıda ve alanda eğitimler düzenlenecektir.

Avrupa Birliği fonları kapsamında hazırlanmakta olan Millî Eğitim Bakanlığının kapasitesinin artırılması yoluyla meslekî eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi projesi kapsamında öğretmenlerin iş başı eğitimi sağlanacaktır.

EYLEM

MTEGM'ye bağlı okullardaki öğretmenlerin gerçek üretim ortamlarında meslekî gelişimlerinin sağlanmasına yönelik yurtdışı hareketlilik projeleri hazırlanacaktır.

Okulların öğretmenlerin gerçek üretim ortamlarında meslekî gelişimlerinin sağlanmasına yönelik yurtdışı hareketlilik projeleri hazırlamalarına yönelik farkındalık çalışmaları yoluyla proje sayısı artırılabilecektir.

5

Öğrencilerin işbaşı eğitim ve yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yurtdışı hareketlilik projeleri hazırlanacaktır.

EYLEM

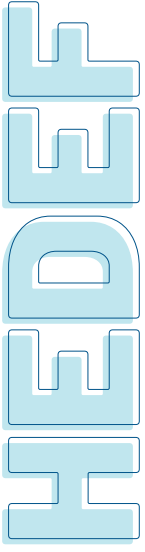
MTEGM'ye bağlı okullara destek sağlanarak öğrencilerin işbaşı eğitim ve yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla okulların yurtdışı hareketlilik projeleri hazırlamalarına destek verilecektir.

Okulların öğrencilerin işbaşı eğitim ve yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yurtdışı hareketlilik projeleri hazırlamalarını desteklemek için proje döngü yönetimi eğitimleri verilecektir.

Yurt Dışında Yatırım Yapan İş İnsanlarının İhtiyaç Duyduğu Meslek Elemanları Yurt Dışında Eğitiliyor

Uluslararası yatırımcılarımızın iş gücü taleplerini karşılamak üzere, yatırımın yapıldığı ülkede ihtiyaç duyulan insan kaynağının meslekî eğitim yoluyla yetiştirilmesi sağlanarak ulusla-

rarası alanda rekabet gücü artırılacaktır. Bu kapsamda yatırım yapılan ülkelerde yatırımcıların desteğiyle meslekî eğitim veren kurumlarımızın sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Yurt Dışında Yatırım Yapan İş İnsanlarının İhtiyaç Duyduğu Meslek Elemanları Yetiştirilecek.

- 1 Uluslararası yatırımcılarımızın, özellikli alanlarda ihtiyaç duydukları nitelikli işgücünün yetiştirilmesi için ilgili sektörle iş birliği içerisinde çalışmalar yapılacaktır.

EYLEM | *Uluslararası yatırımcılara yönelik iş birliğini artırıcı protokoller yapılacaktır.*

Meslek alanlarında güçlü olan okullarımızla uluslararası yatırımları olan firmalar eşleştirilecektir. Bu firmaların yatırım yaptığı ülkede kurmuş oldukları eğitim kurumlarında nitelikli işgücünü yetiştirmek amacıyla gerekli destek verilecektir.

- 2 Türkiye Cumhuriyeti açısından stratejik önemi haiz ülkelere TİKA ile iş birliği içinde meslekî ve teknik eğitim alanında gerekli destek sağlanacaktır.

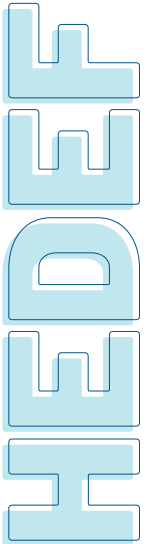
EYLEM | *TİKA ile iş birliği içerisinde stratejik önemi haiz ülkelere yönelik meslekî ve teknik eğitimde tecrübe paylaşımı yapılacaktır.*

Ülkelerin meslekî ve teknik eğitim sistemlerini geliştirme, bilgi/teknoloji paylaşımı, eğitimci/uzman desteği, okul açılması, açılan Meslekî Eğitim Merkezlerinde atölye ve laboratuvarların kurulumu, eğitim programları, materyalleri ve ders notlarının hazırlanması, hedef ülkelerin ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitici/personel eğitimleri gibi faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Sektörle Birlikte Eğitim-İstihdam-Üretim Bağı Güçleniyor, İyi Uygulama Örneklerinin Sayısı Artıyor

Özel sektör ile yoğun etkileşime sahip olması gereken meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının Türkiye'deki sektör liderleri ile yoğun bir şekilde etkileşim halinde olması sağlanacaktır. Bu kapsamda, meslekî eğitim-sektör istişare toplantıları düzenlenecek, iyi uygulama modelleri planlanacak, kurum ve kuruluşlar ile yürütülen protokol sayısı artırılacaktır.

tır. Mezunların istihdamda öncelik sahibi olması ve meslekî eğitim alanları ve seviyelerine göre farklı ücret uygulanması teşvik edilecektir. Türkiye genelinde bulunan organize sanayi bölgelerinin meslek eleman ihtiyaçlarını karşılamak ve Ar-Ge çalışmalarını güçlendirmek üzere bulundukları bölgelerde teknik kolejlerin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitimde Eğitim-İstihdam-Üretim İlişkisi Güçlendirilecek

- 1 Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının Türkiye'deki sektör liderleri ile yoğun bir şekilde etkileşim hâlinde olması sağlanacaktır.

EYLEM | Eğitim Sektör İstişare Toplantıları Yapılacaktır.

Meslekî ve teknik eğitimde yapılan iyileştirme çalışmalarını sektöre aktarmak, karşılıklı görüş alış verişinde bulunmak, meslekî ve teknik eğitimde eğitim-sektör iş birliğini geliştirmek amacıyla 81 ilde eğitim-sektör istişare toplantıları yapılacaktır.

EYLEM | Protokoller kapsamında okul-sektör eşleştirmelerine yer verilecektir.

Okullarımızın sektörün gelişmelerini yakından takip etmeleri sağlanacaktır.

- 2 Mezunlara istihdamda öncelik verilmesi ile meslekî eğitim alanları ve seviyelerine göre farklı ücret uygulanması teşvik edilecektir.

EYLEM | Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının istihdam edilebilirlikleri artırılacaktır.

Meslek lisesi mezunlarını istihdam eden işletmelere verilen 36 ay süreli SGK işveren primi teşvikine benzer şekilde mezunların kendi alanlarında istihdam edilmeleri halinde SGK primi işçi hissesinden de 36 ay süresince kesinti yapılmaması sağlanacaktır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim öğrencilerinin sektördeki gerçek iş ortamlarında fiilen çalışarak tamamladığı işletmede beceri eğitimi ve staj sürelerinin emekliliğe dair sigortalılık kapsamında değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Meslekî ortaöğretim sonrasında vatani görevini yapmak için istihdamdan ayrılmak zorunda kalan kişilerin istihdamlarının kesintiye uğramaması ve tekrar iş bulma sıkıntısı yaşamaması için askerlik görevlerinin 3 yıl süre ile tecil edilmesine imkân sağlayan ve bu süre boyunca kesintisiz olarak istihdamda olanların askerlik sürelerine ilişkin düzenleme yapılacaktır.

Meslekî ve Teknik Eğitimde Eğitim-İstihdam-Üretim İlişkisi Güçlendirilecek

- 3** Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı iş birliği ile meslekî ve teknik okul sayısı artırılabacaktır.

EYLEM

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla yapılan protokol doğrultusunda organize sanayi bölgelerinde meslekî ve teknik eğitim okullarının ve alanların açılması sağlanacaktır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla yapılacak protokol doğrultusunda organize sanayi bölgelerinde meslekî ve teknik eğitim okullarının ve alanların açılmasına yönelik iş ve işlemler yapılacaktır.

- 4** Kamu ve sivil toplum kuruluşlarının meslekî ve teknik eğitim kurumu açma ve finansal katkı sağlama girişimleri desteklenecektir.

EYLEM

Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinin teknolojik olarak yenilenmesi ve öğrencilerin uygulama derslerinde ihtiyaç duydukları malzemenin temini sektör tarafından karşılanarak, meslekî ve teknik eğitime katkı sağlamak amacıyla protokol hazırlanacaktır.

Meslekî ve teknik eğitim iş birliği protokolleri ile; okul yapımı, atölye ve laboratuvar kurulması ve donatımı, öğrencilere teminlik malzeme sağlanması, faaliyetleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının finansal katkısı sağlanacaktır.

Kamu ve sivil toplum kuruluşlarının meslekî ve teknik eğitim kurumu açma ve finansal katkı sağlanmaları amacıyla mevcut mevzuat gözden geçirilecektir.

İşletmelerin kendi işgücünü yetiştirmeleri amacıyla özel Meslekî Eğitim Merkezi açmaları özendirilecektir.

- 5** Teknoparklar içinde Bilişim Meslek Lisesi modeli yapılandırılacaktır.

EYLEM

Teknoparklar içinde bilişim meslek lisesi açılması için protokol hazırlanacaktır.

Teknoparklarla yapılacak iş birliği protokolleriyle özel program ve proje okulu kapsamında bilişim sektörüne yönelik okul açılmasına yönelik iş ve işlemler yürütülecektir.

- 6** Buluş, patent, marka üreten okulların öğrenci, öğretmen ve yöneticilerinin döner sermaye kaynaklı gelirlerden pay alması sağlanacaktır.

EYLEM

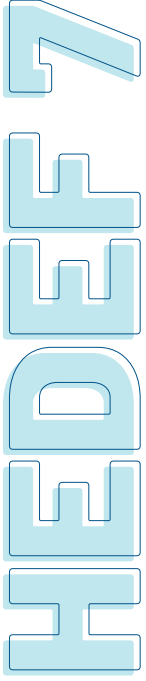
Döner sermaye mevzuatında değişiklik yapılacaktır.

Döner sermaye mevzuatı yeniden düzenlenerek buluş, patent ve marka üreten okulların, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin döner sermaye gelirlerinden pay alması sağlanacaktır.

Yerli ve Millî Savunma Sanayimiz Meslekî Eğitim Yoluyla Güçleniyor.

Ülkemiz savunma sanayisinin ihtiyaçları doğrultusunda başta ASELSAN olmak üzere sektörün önde gelen kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapılarak ortaöğretim kurumlarında ilk kez

savunma sanayine yönelik nitelikli insan gücü meslekî eğitim yoluyla yetiştirilecektir.

Yerli ve Millî Savunma Sanayinin İhtiyaç Duyduğu Nitelikli İnsan Gücü Yetiştirilecek.

- 1 Savunma sanayi kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu stratejik insan gücünün yetiştirilmesine destek verilecektir.

EYLEM

Savunma sanayi alanında hizmet veren kuruluşlarla, sektörde ihtiyaç duyulan stratejik insan gücünün yetiştirilmesine ilişkin iş birliği protokolleri yapılacaktır.

Savunma Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün okullarımız tarafından karşılanması sağlanacaktır.

Savunma sanayii ile yapılan protokoller doğrultusunda stratejik iş gücünün yetiştirilmesine yönelik kurslar düzenlenecektir.

EYLEM

Savunma Sistemleri Teknolojisi Dalının öğretim programı hazırlanacaktır.

Savunma Sistemleri Teknolojisi Dalında meslekî ve teknik eğitim müfredatı oluşturmaya yönelik çalıştaylar yapılacaktır.

- 2 Bu alandaki okulların tamamının savunma sanayi kuruluşları ile iş birliği içinde açılması sağlanacaktır.

EYLEM

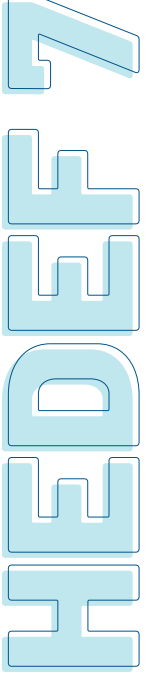
Savunma sanayi kuruluşları ile yapılan iş birliği protokolleri aracılığı ile bu alanda okullar açılacaktır.

Savunma Sanayi alanında açılacak okulların sektörün teknolojisine uygun olarak atölye ve laboratuvarları savunma sanayi sektörünün desteği ile kurulması ve donatılması sağlanacaktır.

EYLEM

Savunma sanayine yönelik meslek alanının donatım standartları belirlenecek, standart mimari yerleşim planları ve ihtiyaç analizleri hazırlanacaktır.

Savunma sanayine yönelik meslek alanının öğretim programı oluşturulduktan sonra bu alanın donatım standartları belirlenecek, standart mimari yerleşim planları ve ihtiyaç analizleri hazırlanacaktır.

Yerli ve Millî Savunma Sanayinin İhtiyaç Duyduğu Nitelikli İnsan Gücü Yetiştirilecek.

- 3** Geleceğin meslekleri konusunda çeşitli kuruluşlarla proje, eğitim, kurum açma iş birlikleri geliştirilecektir.

EYLEM

Geleceğin mesleklerini belirlemek amacıyla meslekî ve teknik eğitimin tüm paydaşlarıyla iş birliği yapılacaktır.

Geleceğin mesleklerini belirlemek amacıyla meslekî ve teknik eğitimin paydaşlarının katılımı ile çalıştay düzenlenerek rapor hazırlanacaktır.

EYLEM

Geleceğin meslekleri konusunda çeşitli kuruluşlarla iş birliği protokolleri yapılacaktır.

Geleceğin meslekleri konusunda çeşitli kuruluşlarla iş birliği protokolleri ile öğretim programları geliştirilecek, öğrenci ve öğretmenler yeni meslek alanlarında yeterliliklere sahip olacaklar ve sektörde ihtiyaç duyulan yeni meslek elemanları yetiştirilecektir.

EYLEM

Endüstri 4.0 ve Dijital dönüşüme yönelik kurs/seminer düzenlenecektir.

Geleceğin mesleklerine uyum sağlanmasına yönelik yakın alanlarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bilgi ve becerilerini arttırmak, sahip oldukları bilgi ve becerileri güncellemelerini ve bu bilgi ve becerileri öğrencilerine aktarmalarını sağlamak amacıyla daha çok sayıda ve alanda eğitimler planlanacaktır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, O. C. ve Berk, Ş. (2009). Meslekî ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: Yeterliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 220-236.
- Affero, I., & Razali, H. (2013). *Issues and challenges of technical and vocational education & training in malaysia for knowledge worker driven*. National Conference on Engineering Technology 2013 (NCET 2013).
- Akgündüz, M. (2014). Ticarî hayatta kardeşliği esas alan ahilik teşkilatı. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(31), 9-18.
- Akkutay, Ü. (1991). *Türkiye'de çıraklık eğitimi*. Ankara: Erek Ofset
- Akpınar, A. (2004). *Türkiye'de temel meslekî ve teknik eğitim*. Avrupa Eğitim Vakfı (AEV).
- Aktaşlı, Kafadar, S. ve Tüzün, I. (2012). *Meslek eğitiminde kalite için işbirliği: Meslekî ve teknik eğitimde güncellenmiş durum analizi*. Eğitimde Reform Girişimi ve Koç Grubu.
- Akyüz, Y. (1985). *Türk eğitim tarihi*. Ankara.
- Almeida, R., Behrman, J., & Robalino, D. (2012). *The right skills for the job?: Rethinking training policies for workers*. Washington, DC: World Bank Publications, World Bank.
- Altay, F. ve Üstün, N. (2011). Meslekî eğitim sistemi. *Konya Ticaret Odası, Etüd-Araştırma Servisi Araştırma Raporu*: 46-118.
- Amoor, S.S. (2011). The Challenges of vocational and technical education programmes in Nigerian universities. *Journal of Research on Computing in Education*, 3, 479-495.
- Aslıer, M. (1961). Anadolu ahi teşkilatında meslek eğitimi. *Meslekî ve Teknik Öğretim Dergisi*.
- Aycan, Z., Kılıç, B., Karataylıoğlu, M. I., Tuncer, A. E., Biricik, D., İkizer, E. G. ve Soylu, N. (2012). *Meslek eğitiminde başarılı okul-sanayi işbirlikleri: Ne çalışıyor? Neden çalışıyor?*. Meslek Eğitiminde Kalite için İşbirliği Projesi, Koç Holding ve Eğitim Reformu Girişimi.
- Ayeni, A. O. (2015). World wide comparism of technical and vocational education: Lessons for Nigerian technical and vocational education sector (I). *Journal of Education and Practice*, 6(30), 103-110.
- Aytaç, K. (2006). *Çağdaş eğitim akımları (Yabancı ülkelerde)*. Ankara: Mevsimsiz Yayınları.
- Bolat, Y. (2016). *Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimin mevcut durumu ve farklı ülkelerle karşılaştırılması*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Canbey Özgüler, V. (2018). İşgücü piyasalarında gençler ve meslekî yeterlilikler sistemi. *Verimlilik Dergisi*, 2, 115-132.
- Cisco Research (2011). *Global trends in vocational education and training*. Cisco Systems, Inc. San Jose: USA.
- Çağatay, N. (1989). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Türk Tarih Kurumu Yayınları. Ankara.
- Çelik, Z., Yurdakul, S., Bozgeyikli, H. ve Gümüş, S. (2017). *Eğitime bakış 2017: İzleme ve değerlendirme raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Demir, E. ve Şen, H. Ş. (2009). Cumhuriyet dönemi meslekî ve teknik eğitim reformları. *Ege Eğitim Dergisi*, 10(2), 39-59.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1963). *I. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1967). *II. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1972). *III. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1979). *IV. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1985). *V. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1989). *VI. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.

- Devlet Planlama Teşkilatı, (1996). *VII. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (2001). *VIII. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (2007). *IX. Beş yıllık kalkınma planı*, Ankara.
- Dinçel, K. (1984). Mehmet Rüştü Uzel ve teknik eğitim. *Öğretmen Dünyası Dergisi*.
- Doğanay, H. (1998). *Ekonomik coğrafya*. Erzurum: Çizgi Kitabevi.
- Doğan, M. (2013). Türkiye sanayileşme sürecine genel bir bakış. *Marmara Coğrafya Dergisi*.
- Dore, R., & Sako, M. (1989). *How the Japanese learn to work*. London: Athlone Publishing.
- Ebner, C. & Nikolai, R. (2010). *Duale oder schulische Berufsausbildung? Entwicklungen und Weichenstellungen in Deutschland, Österreich und der Schweiz*. *Schweizerische Zeitschrift für Politikwissenschaft*, 16 (4), 617– 648.
- EICC & REAP (2015). *Creating and evaluating a credentialing system for vocational schools in China*. Phase 2 Final Report.
- Eichhorst, W., Rodriguez-Planas, N., Schmidl, R., & Zimmermann, K.F. (2015). A roadmap to vocational education and training in industrialized countries. *Industrial and Labor Relations Review*, 68, 314–337.
- Ekşioğlu, E. (2017). *Dünya ülkelerinde meslekî eğitim*. 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi (MESTEK), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Erden Özsoy, C. (2015). Meslekî eğitim-istihdam ilişkisi: Türkiye’de meslekî eğitimin kalite ve kantitesi üzerine düşünceler. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4, 173-181.
- ERG (2012). *Meslekî ve teknik eğitimde kalite: Strateji belgesi*. Meslek Eğitiminde Kalite için İşbirliği Projesi, Koç Holding ve Eğitim Reformu Girişimi.
- Ergin, O. N. (1922). *Mecelle-i umur belediye*. İstanbul.
- Ertin, G. (1998). Tarım, hayvancılık, ormancılık, madenler ve enerji kaynakları, Türkiye’de sanayi, ulaşım, Türkiye’de turizm, ticaret, *Türkiye Coğrafyası*, Serter N. (Ed.), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Fazekas, M., & Field, S. (2013). *A skills beyond school review of Germany*, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing.
- Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu (2008). *Vocational education and training in Finland: Vocational competence, knowledge and skills for working life and further studies*. National Research Report.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*.
- Güllülü, S. (1977). *Ahi birlikleri*. İstanbul: Ötüken.
- Günay, D. ve Özer, M. (2016). Türkiye’de meslek yüksekokullarının 2000’li yıllardaki gelişimi ve mevcut zorluklar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6 (1), 1-12.
- Günay, P. D. (2002). Sanayi ve sanayi tarihi. *Mimar ve Mühendis Dergisi* (31), 8-14.
- Gündüz, A. Y., Kaya, M. ve Aydemir, C. (2012). Ahilik teşkilatında ve günümüzde tüketicilerin korunmasına yönelik çalışmalar üzerine bir değerlendirme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14 (2), 37-54.
- Gündüz, H. B. ve Beşoluk, Ş. (2008). Türk ortaöğretim sisteminde meslekî ve genel eğitim ikilemi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 42-60.
- Gürata, M. (1975). *Unutulan adetlerimiz ve loncalar*. Ankara: Tisa Matbaacılık.
- Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2009). *Türkiye’de milli eğitim sistemi: Yapısal sorunlar ve öneriler* (Rapor No. 1). Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Gür, B.S., Çelik, Z. ve Yurdakul, S. (2018). *Yükseköğretime bakış 2018: İzleme ve değerlendirme raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Gür, B. S., Özoglu, M., Akgeyik, T., Çetinkaya, E., Karagöl, E. T., Öztürk, M., Biçerli, M.K., Açıkgöz, Ö., Özer, M., Özhan, T. ve Çelik, Z. (2012). *Türkiye’nin insan kaynağının belirlenmesi*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Hamitoğulları, B. (1986). İktisadi kalkınmamızda ahiliğin anlamı ve önemi. *Ahilik ve Esnaf*.
- Han, J. & Singh, M. (2004). Vocational education in China. *VOCAL: The Australian Journal of Vocational Education and Training in Schools*, 5, 16-19.
- Hoeckel, K. (2008). *Costs and benefits in vocational education and training*. OECD Publishing.

- Hoeckel, K. (2010). *Learning for jobs OECD reviews of vocational education and training: Austria*. OECD Publishing.
- Hoeckel, K., & Schwartz, R. (2010). *Learning for jobs OECD reviews of vocational education and training: Australia*. OECD Publishing.
- Hoeckel, K., & Schwartz, R. (2010). *Learning for jobs OECD reviews of vocational education and training: Germany*. OECD Publishing.
- Hoeckel, K., Field, S., Justesen, T. R., & Kim, M. (2008). *Learning for jobs OECD reviews of vocational education and training: Australia*. OECD Publishing.
- Irmak, M. (1965). Örnek insan Rüştü Uzel ve birkaç teklif. *Meslekî ve Teknik Öğretim Dergisi* (45).
- İnan, A. (1972). *Devletçilik ilkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin I. beş yıllık sanayi planı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- İzmir Ticaret Odası (2015). *Türkiye'de meslekî eğitim*. AR-GE Bülten Dergisi, Ocak-Şubat 2015.
- Kavi, E. ve Koçak, O. (2018). Türkiye'de ortaöğretim düzeyindeki meslekî eğitim ile ilgili sorun alanları ve İskandinav ülkelerindeki meslekî eğitimin Türkiye'de uygulanabilirliği. *Çalışma ve Toplum*, 3, 1307-1334.
- Kaya, A. A. (1999). Türkiye'de genç işsizliği ve istihdam sorununa çözüm olarak meslekî eğitim. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15, 45-56.
- Keating, J., Medrich, E., Volkoff, V., & Perry, J. (2002). *Comparative study of vocational education and training systems: National vocational education and training systems across three regions under pressure of change*. Australia National Center for Vocational Education Research (NVCER).
- Kepenek, Y. (1974). *Türk sanayiinde yatırımlar üzerine bir deneme*. Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Sanayileşme ve Sorunları Semineri. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Enstitüsü Yayınları.
- Kepenek, Y. (1983). *Türkiye ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kılınç, M. (2006). *Türkiye'de meslekî eğitim tarihi (1886-1986)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Klorer, E., & Stepan, M. (2015). Off target: China's vocational education and training system threatens the country's rise to industrial superpower status. *China Monitor*, 24 (2), 1-9.
- Korkmaz, M. (2015). *Türkiye'de meslekî eğitim*. İzmir Ticaret Odası AR-GE Bülten Dergisi.
- Koukku, A., Kyrö, M., Packalén, P., & Volmari, K. (2012). *VET in Europe-Finland country report*. CEDEFOP website: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2012/2012_CR_FI.pdf.
- Koyuncu, N. (2018). Osmanlı Devleti'nde esnaf gediklerinin hukuki esasları, gelişimi ve ilgası. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26 (2).
- Kreysing, M. (2001). Vocational education in the United States: Reforms and results. *European Journal of Vocational Training*, 23, 27-35.
- Kuczera, M., & S. Field (2013). *A skills beyond school review of the United States*. OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing.
- Kumru, M. ve Demirtaş, Z. (2015). İşletmelerde beceri eğitimine (staja) giden meslek lisesi çocuk gelişimi öğrencilerinin staja ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 433-445.
- Kyrö, M. (2006). *Vocational education and training in Finland: Short description*. The European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) Panaroma Series.
- Lerman, R. I. (2013). Expanding apprenticeship in the United States: Barriers and opportunities. In: A. Fuller, & L. Unwin (Eds.), *Contemporary Apprenticeship International Perspectives on an Evolving Model of Learning* (pp. 105-124). Oxon: Routledge
- Litao, Z. (2016). *Vocational education in China*. Singapore: East Asian Institute, National University of Singapore.
- Lukas, G. (2013). The hybridization of vocational training and higher education in Austria, Germany, and Switzerland. *Opladen: Budrich UniPress Ltd*, 302.
- MEB (2018). *Güçlü yarınlar için 2023 eğitim vizyonu*. Ankara: MEB
- Nur Hafizah Mohd Sabri (2012). The importance of leadership in technical and vocational education for the world of work. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, India Online ISSN: 2319-7064.

- OECD (2010). *Learning for jobs, OECD reviews of vocational education and training: Options for China*. OECD Publishing.
- OECD (2014). *OECD reviews of vocational education and training: Key messages and country summaries*. OECD Publishing.
- OECD (2017). *Education policy outlook: Austria*. OECD Publishing.
- OECD (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- Ökçün, G. (1997). Osmanlı sanayi: 1913-1915 yılları arası sanayi istatistiki. *Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları*, No.101, Ankara.
- Özalp, R. (1961). Türkiye'de yüz yıllık meslekî ve teknik öğretim. *Meslekî ve Teknik Öğretim Dergisi*, 17-121.
- Özer, M., Çavuşoğlu, A. ve Gür, B. S. (2011). Restorasyon ve toparlanma dönemi: Meslekî ve teknik eğitimde 2000'li yıllar. B. S. Gür (Ed.), *2000'li Yıllar: Türkiye'de Eğitim* (ss. 163-192) içinde. İstanbul: Meydan.
- Özer, M., Gür, B. S. ve Küçükcan, T. (2010). *Yükseköğretimde kalite güvencesi*. Ankara: SETA Yayınları.
- Özdemir, R. (1986). Ankara esnaf teşkilatı. *II. Milli Türkoloji Kongresi*, 156-181, İstanbul.
- Reman, N. (1971). Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimin problemleri ve gelişme stratejileri yönünden yeni bir meslekî-teknik eğitim politikası ihtiyacı. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 31(1-4), 119-133.
- Sakamoto-Vandenberg, A., Green, A., Brown, P., & Lauder, H. (1998). *Japan's human resource response to the challenges of the 1980s*. Institute of Education, University of London.
- Sauffie, N. F. B. M. (2015). Technical and vocational education transformation in Malaysia: Shaping the future leaders. *Journal of Education and Practice*, 6 (22), 85-89.
- Sevgi, C. (1994). *Sanayileşme sürecinde Türkiye ve sanayi kuruluşlarının alansal dağılımı*. İstanbul: Beta Yayınları No. 504.
- Sezgin, İ. (1983). *Meslekî eğitimin kapsam ve gelişimi: Türkiye'de meslek eğitimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Solga, H., Protsch, P., Ebner, C., & Brzinsky-Fay, C. (2014). *The German vocational education and training system: Its institutional configuration, strengths, and challenges* (Discussion Paper SP 1 2014-502). Berlin: WZB Berlin Social Science Center.
- Soylu, S. (2014). *Meslekî açık öğretim lisesi muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sözer, Y. (2017). Meslekî açık öğretim lisesi öğrencilerinin örgün eğitim dışında olma nedenlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 493-507.
- Stenström, M. L., & Virolainen, M. (2014). *The current state and challenges of vocational education and training in Finland*. Finnish Institute for Educational Research, University of Jyväskylä.
- Sugama, T. (1995). *Vocational training for school leavers in Japan*, Japan Vocational Ability Development Centre, Tokyo.
- Şahin, M. (1986). İş ahlâkının iktisadi gelişmedeki önemi üzerine bir deneme. *Türk Kültürü ve Ahilik*.
- Şencan, H. (2008). *Türkiye'de meslekî ve teknik eğitim: Sorunlar ve öneriler*. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Araştırma Raporları: 55.
- Tamer, M. A. ve Özcan, M. (2014). Örgün meslekî ve teknik eğitim sisteminin meslekî eğitimin paydaşlarınca değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 203, 204-224.
- TEDMEM (2018). *2017 Eğitim Değerlendirme Raporu (TEDMEM Değerlendirme Dizisi 4)*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Tokgöz, E. (2002). Atatürk dönemi iktisat politikaları. *Atatürk'ten günümüze Türkiye ekonomisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Tsukamoto, K. (2016). *Vocational education and training (VET) in Japan*. Australian Government, Department of Education and Training.
- Tuna, O. (1973). *Türkiye'de meslekî ve teknik eğitim*, Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Türk Eğitim Derneği (1983). *Türkiye'de meslek eğitimi ve sorunları*. VI. Eğitim Toplantısı, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Türk, İ. (1974). *Cumhuriyet döneminde teşvik tedbirleri ve geleceği*. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Enstitüsü Yayınları.

- Turan, K. (1992). *Meslekî teknik eğitimin gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel*. Ankara: MEB.
- Tüzün, Z. (1965). İki hatıra. *Meslekî ve Teknik Öğretim Dergisi*.
- Uçar, C. ve Özerbaş, M. A. (2013). Meslekî ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 242-253.
- UNESCO (2013). *World TVET database: Finland*. UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training.
- UNESCO (2015). *World TVET database: United States of America*. UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training.
- Ülgener, S. F. (1981). *Zihniyet ve din: İslâm, tasavvuf ve çözülme devri iktisat ahlâkı*. DER Yayınları.
- Virolainen, M., & Stenström, M. L. (2014). Finnish vocational education and training in comparison: Strengths and weaknesses. *International Journal for Research in Vocational Education and Training*, 1(2), 81-106.
- Wheelahan, L., & Moodie, G. (2016). *Global trends in TVET: A framework for social justice*. Brussels: Education International.
- Yasin, R. M., Nur, Y. F. A., Ridzwan, C. R., Ashikin, H. T., & Bekri, R. M. (2013). Current trends in technical and vocational education research: A meta-analysis. *Asian Social Science*, 9 (13), 243-251.
- Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (2010). *Meslekî ve teknik eğitimin yaygınlaştırılmasına ve kalitesinin artırılmasına yönelik teşvik edici önlemlerin belirlenmesi raporu*. Ankara.
- Yıldırım, A. ve Çarıkçı, O. (2017). Meslekî eğitimin gelecek vizyonu; İnsan kaynakları planlaması açısından bir bürokratik model denemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 397-413.
- Yörük, S., Dikici, A. ve Uysal, A. (2002). Bilgi toplumu ve Türkiye'de meslekî eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 299-312.

EK 1. İllere Göre Otel İşletmeciliği Faaliyeti Döner Sermaye Geliri

İl	Otel İşletmeciliği Faaliyet Geliri
ANTALYA	4.929.461
BALIKESİR	4.536.848
ADANA	4.098.002
İSTANBUL	3.623.078
AKSARAY	2.827.743
YALOVA	2.568.171
MUĞLA	2.004.479
İZMİR	1.998.789
BURSA	1.789.967
ANKARA	1.551.866
TEKİRDAĞ	1.457.212
BARTIN	1.294.629
AYDIN	1.106.490
YOZGAT	1.038.208
SİVAS	970.656
KONYA	922.592
ÇANAKKALE	852.312
MERSİN	785.418
NEVŞEHİR	755.729
KAYSERİ	730.115
TRABZON	713.148

İl	Otel İşletmeciliği Faaliyet Geliri
ESKİŞEHİR	689.829
GİRESUN	685.481
ISPARTA	555.999
AFYONKARAHİSAR	545.635
BOLU	530.668
AMASYA	528.374
ERZURUM	517.197
ORDU	498.356
KIRKLARELİ	465.599
ÇORUM	441.723
KAHRAMANMARAŞ	433.753
GAZİANTEP	337.363
KARS	319.402
HATAY	241.981
ŞANLIURFA	210.187
MUŞ	144.814
DENİZLİ	138.152
SAMSUN	79.432
KARABÜK	70.727
KIRIKKALE	53.814
KÜTAHYA	40.514

EK 2. İllere Göre Sıra, Masa, Dolap, Muhtelif Mobilya İmalatı Bakım Onarımı Faaliyeti Döner Sermaye Geliri

İl	Sıra Masa Dolap Muhtelif Mobilya İmalatı Bakım Onarımı Faaliyet Geliri
ANKARA	4.891.991
İSTANBUL	4.347.354
ŞANLIURFA	3.359.753
İZMİR	3.243.328
BATMAN	3.215.293
GAZİANTEP	2.358.411
HATAY	2.159.963
HAKKARİ	1.777.741
DİYARBAKIR	1.394.243
ANTALYA	1.358.230
ERZURUM	1.160.291
KAYSERİ	1.119.726
ELAZIĞ	1.100.738
MUŞ	1.065.621
SAMSUN	1.032.936
BİTLİS	935.044
AĞRI	913.389
KONYA	877.733
KİLİS	812.446
KAHRAMANMARAŞ	766.966
SIİRT	708.836
BİNGÖL	698.933
KOCAELİ	569.269
AKSARAY	507.200
DÜZCE	443.061
ÇORUM	423.970
KIRŞEHİR	418.186
YOZGAT	412.775
KARAMAN	368.134
KASTAMONU	356.633
BURDUR	317.011
NEVŞEHİR	287.568
GÜMÜŞHANE	275.431
ADİYAMAN	266.421
YALOVA	265.030
NİĞDE	260.989

İl	Sıra Masa Dolap Muhtelif Mobilya İmalatı Bakım Onarımı Faaliyet Geliri
UŞAK	240.600
ISPARTA	228.940
TUNCELİ	222.249
VAN	206.663
SAKARYA	158.212
ADANA	156.915
KÜTAHYA	152.496
ÇANAKKALE	150.668
MERSİN	150.603
BARTIN	149.295
DENİZLİ	148.285
TOKAT	144.466
ZONGULDAK	141.590
ORDU	130.027
BİLECİK	117.856
BALIKESİR	109.738
GİRESUN	94.978
ERZİNCAN	90.284
ESKİŞEHİR	87.004
SİNOP	85.065
MANİSA	74.376
OSMANİYE	69.516
AFYONKARAHİSAR	62.407
BAYBURT	57.202
MUĞLA	46.958
RİZE	32.609
BOLU	26.083
AMASYA	24.112
EDİRNE	17.332
AYDIN	16.025
TEKİRDAĞ	15.294
KIRKLARELİ	11.967
KARS	10.564
BURSA	4.475
TRABZON	701
MARDİN	31

EK 3. İllere Göre Yemek ve Meşrubat Satışları Faaliyeti Döner Sermaye Geliri

İl	Yemek ve Meşrubat Satışları Faaliyet Geliri
ANTALYA	5.950.615
ZONGULDAK	4.673.519
ISPARTA	4.268.884
BOLU	3.595.176
YOZGAT	3.468.977
MUĞLA	2.941.753
KONYA	2.077.907
AMASYA	1.979.788
ANKARA	1.858.531
BURSA	1.630.237
ÇORUM	1.489.470
AYDIN	1.455.867
ÇANAKKALE	1.339.858
TRABZON	1.233.196
MERSİN	1.209.095
DÜZCE	1.087.415
KIRŞEHİR	947.566
KÜTAHYA	867.648
MANİSA	849.292
ESKİŞEHİR	809.801
İZMİR	603.022
BURDUR	566.842

İl	Yemek ve Meşrubat Satışları Faaliyet Geliri
ORDU	518.592
AĞRI	471.245
KASTAMONU	422.527
İSTANBUL	324.707
DENİZLİ	285.409
KAYSERİ	168.911
GİRESUN	138.402
AFYONKARAHİSAR	133.281
SAMSUN	103.952
AKSARAY	82.782
ERZİNCAN	80.413
ERZURUM	45.931
ADANA	41.759
DİYARBAKIR	40.329
RİZE	33.144
HATAY	28.133
KIRIKKALE	25.188
BALIKESİR	8.644
MUŞ	4.818
KOCAELİ	4.059
ŞANLIURFA	3.260
KARS	140

EK 4. Meslekî ve Teknik Eğitimde Alanlar

1. Adalet

Adalet alanında, Adalet Bakanlığı merkez teşkilatı ile adli ve idari yargı sistemi içerisinde yer alan tüm mahkemelerdeki yazı işlemleri, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde güvenliği sağlama, tutuklu ve hükümlüler ile ilgili işlemleri yapmaya yönelik eğitim verilmektedir.

Alan kapsamında 2008 yılından itibaren verilen eğitim *İnfaz ve Koruma* ve *Zabıt Kâtipliği* dallarında sürdürülmektedir. İnfaz ve Koruma dalından mezun olanlar Adalet Bakanlığı (merkez ve taşra) teşkilatı, Cumhuriyet Başsavcılıkları, ceza infaz (cezaevi ve tutukevleri) kurumlarında istihdam edilirken özel güvenlik şirketleri ile kamu ve özel kurumların güvenlik ile ilgili birimlerinde de iş bulabilmektedirler. Zabıt Kâtipliği dalından mezun olanlar ise; ilk derece (hukuk, ceza, idare ve vergi) mahkemeleri, bölge (adliye ve idare) mahkemeleri, yüksek mahkemeler, Adalet Bakanlığı (merkez ve taşra) teşkilatı, cumhuriyet başsavcılıkları, ceza infaz (cezaevi ve tutukevleri) kurumlarında istihdam edilirken yüksek

Adalet Alanında Dallar

- İnfaz ve Koruma
- Zabıt Kâtipliği

seçim ve seçim kurulları ile noterlikler, hukuk ve avukatlık büroları, bankalar ve sigorta şirketleri ile kamu ve özel kurumların hukuk ile ilgili birimlerinde de çalışabilmektedir.

2. Aile ve Tüketici Hizmetleri

Ev ve kurum hizmetleri elemanının sahip olması gereken aile kaynaklarını planlama, konut edinme, düzenleme işlemlerini yürütme, ev işlerini yapma, değişen toplum ve aile yapısını inceleme, çeşitli yemekleri ve hamur işlerini hazırlama, yemeklerin servisini yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim aile ve tüketici hizmetleri alanında sunulmaktadır.

Aile ve tüketici hizmetleri alanında 2008 yılından itibaren verilen eğitim *Çevre Hizmetleri*, *Ev ve Kurum Hizmetleri*, *Sosyal Destek Hizmetleri* ve *Tüketici Hizmetleri* dallarında sınıflandırılmaktadır. Aile ve Tüketici Hizmetleri alanı mezunları toplumsal yaşam içerisinde sorun yaşayan bireylerin sosyal yaşamlarını iyileştirmeye yönelik çalışma yapan kurum ve kuruluşlarda, yerel yönetimlerde, sosyal destek veren kişi ve ailelerin yaşam kalitesini yükselten, tüketicinin faal korunmasına ve bilinçlenmesine yönelik çalışmalar

Aile ve Tüketici Hizmetleri Alanında Dallar

- Çevre Hizmetleri
- Ev ve Kurum Hizmetleri
- Sosyal Destek Hizmetleri
- Tüketici Hizmetleri

yapan sağlıklı ve verimli bir çevre oluşturmayı hedefleyen çeşitli kamu kurumlarında çalışabilmektedirler.

3. Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi

Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi, öğrencilere ayakkabı, bot, terlik vb. ürünlerin yanında çeşitli türde çanta, cüzdan, kemer, avcılık ve spor malzemeleri, dosyalık, kalemlik, bloknot ve ajanda gibi büro malzemelerinin üretimi için gerekli yeterliliklerin kazandırıldığı alandır. Alan kapsamında öğrenciler 2006 yılından bu yana *Ayakkabı Modelistliği*, *Ayakkabı Üretimi*, *Saraciye Modelistliği* ve *Saraciye Üretimi* dallarından birini tercih ederek eğitim alabilmektedir.

Türkiye'de bu alanda pek çok kişiye istihdam imkânı sağlanmaktadır. Sektör, bugün mevcut kapasitesi ile ülke ihtiyacını tamamıyla karşılayabilecek ve ihracat yapabilecek düzeydedir. Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi alanında çalışmak isteyenler, özel sektördeki ayakkabı ve saraciye üretim işletmelerinde çalışabilirler.

Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi Alanında Dallar

- Ayakkabı Modelistliği
- Ayakkabı Üretimi
- Saraciye Modelistliği
- Saraciye Üretimi

4. Bilişim Teknolojileri

Bilişim Teknolojileri alanında 2006 yılından bu yana bilgisayar sistemlerinin yazılım ve donanım kurulumuna yönelik ortak eğitimin yanında öğrencilere *Ağ İşletmenliği*, *Bilgisayar Teknik Servisi*, *Veritabanı Programcılığı* ve *Web Programcılığı* dallarında eğitim verilmektedir.

Teknoloji hızla ilerledikçe Bilişim Teknolojileri alanına ve bu alanda yetkin insan kaynağına olan ihtiyaç da artmaya başlamıştır. Ağ işletmenleri bilgisayar satış ve teknik destek firmaları, bankalar, sigorta şirketleri, ticari kuruluşlar, internet servis sağlayıcıları, internet yayıncılık şirketleri, radyo televizyon şirketleri, araştırma şirketleri, borsalar, ulaştırma, lojistik firmaları ve hizmet sektöründe yer alan kamu kuruluşlarında geniş iş imkânlarına sahiptir. Web programcıları ve veritabanı programcıları, kamu kuruluşları, bankalar ile özel sektöre ait iş yerleri, internet üzerinden ticaret (e - ticaret) yapan firmalarda çalışabilirler. Bilgisayar teknik servisi, bilgisayar toplama ve satış işlemi yapan

Bilişim Teknolojileri Alanında Dallar

- Ağ İşletmenliği ve Siber Güvenlik
- Bilgisayar Teknik Servisi
- Veritabanı Programcılığı
- Web Programcılığı

firmalarda, bünyesinde bilgisayar bulunduran iş yerlerinde, şirketlerde ve özel sektöre ait firmalarda çalışabilirler.

5. Biyomedikal Cihaz Teknolojileri

Tıp alanındaki hızlı gelişmelere paralel olarak biyomedikal cihaz teknolojilerinin gelişmesi, Biyomedikal Cihaz Teknolojileri alanını dünyada çok önemli noktalara getirmiştir. Tıp alanında gelişmelerle teşhis ve tedavide cihazların kullanımı ve gerekliliği artmış, doğal olarak da bu durum, cihazların kullanımlarının dünya çapında yaygınlaştırılması taleplerini de artırmıştır. *Fizyolojik Sinyal İzleme Teşhis ve Kayıt Cihazları, Tıbbi Görüntüleme Sistemleri, Tıbbi Laboratuvar ve Hasta Dışı Uygulama Cihazları ve Yaşam Destek ve Tedavi Cihazları* dallarına yönelik yeterlilikler 2006 yılından günümüze bu alanda kazandırılmaktadır.

Artan cihaz kullanımı ve yaygınlaşma talebi, cihazlar için üretim ve satıştan sonra çok önemli bir yere sahip (servis desteği) iş alanını oluşturmuştur. Bu iş alanında çalışan teknik servis elemanları da aldıkları eğitim, sertifikalandırılmış görev ve işleriyle kaliteli servis destek hizmeti vererek insan sağlığı ve yaşam kalitesi için çalışmaktadır. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan meslek elemanları, Biyomedikal cihaz teknolojileri ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilir.

Biyomedikal Cihaz Teknolojileri Alanında Dallar

- Fizyolojik Sinyal İzleme Teşhis ve Kayıt Cihazları
- Tıbbi Görüntüleme Sistemleri
- Tıbbi Laboratuvar ve Hasta Dışı Uygulama Cihazları
- Yaşam Destek ve Tedavi Cihazları

6. Büro Yönetimi

Büro yönetimi alanında 2005 yılından bu yana öğrencilere günlük işler, dava hizmetleri, ofis yönetimi, iletişim, bildirimler ve ödemeler, ofis makineleri, sunum, toplantı ve seyahat hizmetleri ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alan kapsamında eğitim verilen dallar *Hukuk Sekreterliği*, *Ticaret Sekreterliği* ve *Yönetici Sekreterliği*dir.

Çağımızda bilgisayarın ve bilgi teknolojilerinin gelişmesi, büro otomasyonunu da beraberinde getirmektedir. Büro otomasyonu, büro hizmetlerinde işlerin elektronik makineler ve bilgisayarlarla yapılması ve yine sonuçlarının bilgisayarlarla denetlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Büro otomasyon araçları, başta bilgisayar olmak üzere telefon, faks, teleks gibi iletişim araçlarıyla birlikte daktilo, fotokopi gibi araçlardır. Alan mezunları özel sektör ve kamu kuruluşlarında, hastane, belediye, dernek, oda, baro gibi kurumların ilgili bölümlerinde istihdam edilirler. Ayrıca hu-

Büro Yönetimi Alanında Dallar

- Hukuk Sekreterliği
- Ticaret Sekreterliği
- Yönetici Sekreterliği

kuk, hekimlik, mühendislik, mimarlık bürolarının temel ihtiyacı olan sekreterlik görevlerinde de büro yönetimi alanı mezunlarının istihdam edilmesi mümkündür.

7. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

Çocuk gelişimi ve eğitimi, öğrencilere okul öncesi eğitim programı hazırlama, öz bakım becerileri, yetersizlik türleri ve kaynaştırma, oyunu gelişim alanları ve etkinliklerde kullanma, oyuncak hazırlama, kostüm hazırlama ve yüz boyama çalışmaları, çocukla etkili iletişim kurma, özel eğitimde öz bakım, özel eğitim programı hazırlama, yetersizlik türleri ve eğitimi ile ilgili bilgi, becerileri kazandırmaya yönelik eğitimin verildiği alandır. Bu alanda 2006 yılından bu yana gerçekleştirilen eğitim, *Erken Çocukluk Eğitimi* ve *Özel Eğitim* dallarında sınıflandırılmaktadır.

Çocuk gelişimi ve eğitimi alanı mezunları okul öncesi eğitim kurumlarında, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda, çocuk kulüplerinde, çocuk organizasyon şirketlerinde, evde çocuk bakımı hizmeti veren kuruluşlarda istihdam edilebilmektedir.

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanında Dallar

- Erken Çocukluk Eğitimi
- Özel Eğitim

8. Denizcilik

Denizcilik, 2006 yılından bu yana öğrencilere *Balıkçılık ve Su Ürünleri*, *Gemi Elektronik ve Haberleşme*, *Gemi Makineleri İşletme* ve *Güverte İşletme* dallarında yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitimin verildiği meslekî ve teknik eğitim alanıdır.

Denizcilik zorlu fakat gözde, insan kaynağı ihtiyacının arttığı meslekler arasındadır. Hızla büyüyen deniz taşımacılığı, daha fazla gemi ve gemi adamı ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Teknolojinin gelişmesi ve ihtiyaçların artması, denizcilerin gemicilik ve seyir yeterliliklerinin yanında elektronik ve mekanik konularda da üst düzey bilgi ve becerilere sahip olması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu alanda yetişen öğrenciler gemi adamları ve su ürünleri olarak iki başlıkta sınıflandırılabilir. Gemi adamları gemide bulunan kaptan, zabıtlar, tayfalar ve yardımcı hizmet personeli. Su ürünleri ise deniz ve tatlı su canlılarının avlanması, üretilmesi, yetiştirilmesi, işlenmesi ve pazara sunulması ile ilgili işleri yapan kişiler olarak ifade edilebilir.

Eğitim sürecini ve öngörülen açık deniz stajlarını tamamlayarak denizcilikte gerekli temel yeterlilikleri kazanan meslek elemanları, "Eğitim ve Sınav Yönergesi" ile "Gemi Adamları Yönetmeliği" hükümleri gereğince yeterlilik sı-

Denizcilik Alanında Dallar

- Balıkçılık ve Su Ürünleri
- Gemi Elektronik ve Haberleşme
- Gemi Makineleri İşletme
- Güverte İşletme

navına girerler ve başarılı olanlar unvanlarını alarak denizcilik sektöründe kariyer yapabilirler. Güverte İşletme dalında eğitim alanlar, yeterlilik sınavında başarılı olmak şartıyla gemilerde vardiya zabiti olarak çalışabilir, tecrübelerini ve yeterliliklerini geliştirerek uzak yol kaptanı olabilirler. Gemi Makineleri İşletme dalında eğitim alanlar, yeterlilik sınavında başarılı olmak şartıyla gemilerde makine zabiti olarak ya da denizcilikle ilgili bakım onarım tesislerinde teknik eleman olarak çalışabilirler. Makine zabıtları de kıdem ve yeterlilikleri doğrultusunda baş makinist olarak istihdam edilebilir. Gemi Elektronik ve Haberleşme dalında eğitim alanlar, yeterlilik sınavında başarılı olmak şartıyla gemi elektronik ve haberleşme zabiti ya da elektroteknik zabiti olarak gemilerde, yer istasyonları ile kıyı servis ve bakım istasyonlarında çalışabilirler. Balıkçılık ve Su Ürünleri dalında eğitim alanlar, yeterlilik sınavında başarılı olmak şartıyla balıkçı gemilerinde balıkçı gemisi kaptanı olarak ya da balıkçı gemisinde, tatlı su ve deniz canlıları yetiştiriciliği yapan işletmelerde, su ürünleri işleyen fabrikalarda, balık ıslah çalışmaları yapan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler.

9. Eğlence Hizmetleri

Eğlence Hizmetleri Alanında Dallar

- Animatörlük
- Çocuk Animatörlüğü

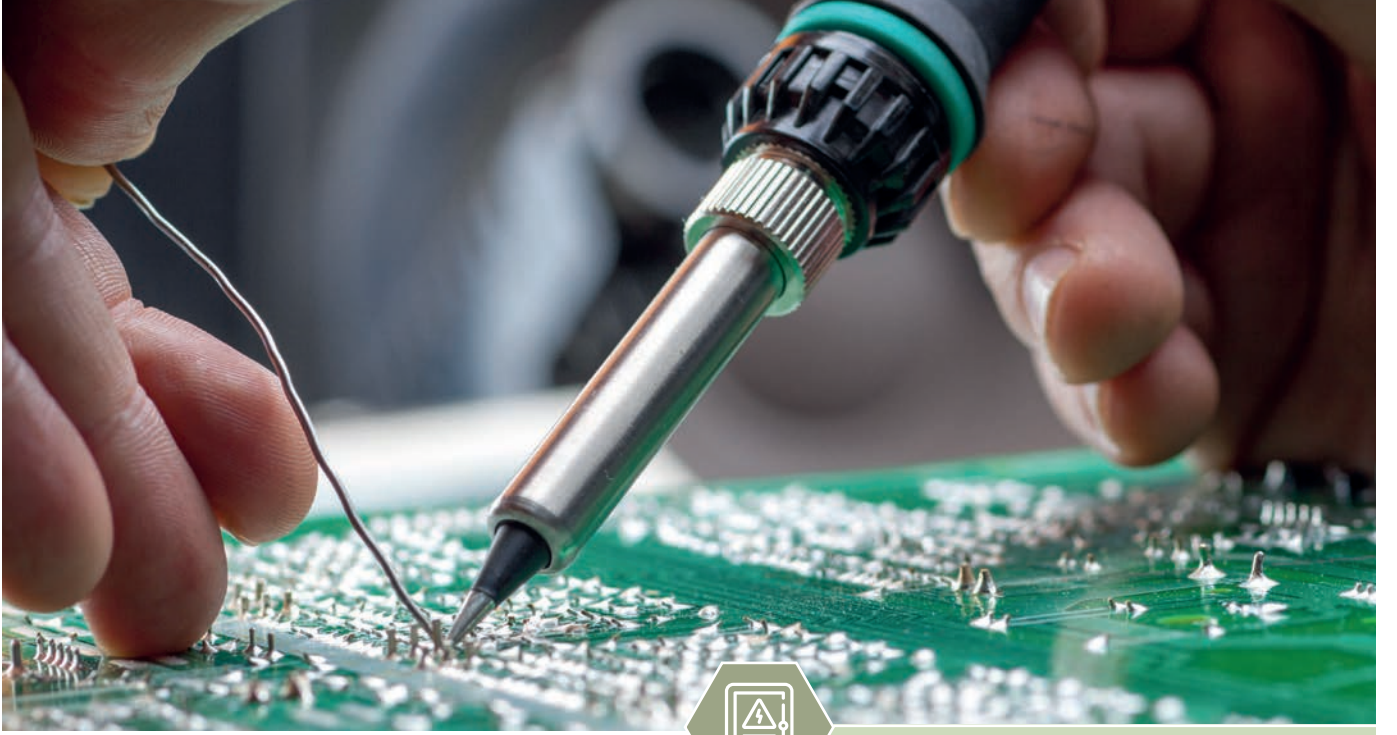
Eğlence hizmetleri alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere sahne, spor ve oyun aktiviteleri, genel kültür, estetik ve planlama, çocuk organizasyonları, çocuk aktiviteleri ve etkinlik planlaması ile ilgili yeterlilikler kazandırılmaktadır. Bu alandaki öğrenciler, ilgi alanları ve yeteneklerine göre *Animatörlük* ve *Çocuk Animatörlüğü* dallarında eğitim görmektedir.

Eğlence hizmetleri, turizm sektöründe önemli bir yer tutmaktadır. Havai fişek organizasyonları, müzik ve sanat etkinlikleri, dekor atölyeleri, kostüm atölyeleri, ses-ışık donanımları, animasyon organizasyon şirketleri, insan

kaynakları şirketleri, seyahat acenteleri, festival ve benzeri özel organizasyonlar, yiyecek içecek sektörü, spor malzemeleri, animasyon malzemeleri, gösteri organizasyonları, temalı parklar ve temalı organizasyonlar gibi hizmetler de düşünüldüğünde eğlence hizmetleri alanı mezunlarının istihdam açısından birçok fırsata sahip olduğu görülmektedir.

10. Elektrik-Elektronik Teknolojisi

Elektrik-Elektronik Teknolojisi Alanında Dallar

- Bobinaj
- Büro Makineleri Teknik Servisi
- Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü
- Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi
- Asansör Sistemleri
- Endüstriyel Bakım Onarım
- Görüntü ve Ses Sistemleri
- Güvenlik Sistemleri
- Haberleşme Sistemleri
- Yüksek Gerilim Sistemleri

Elektrik-Elektronik Teknolojisi alanında 2005 yılından bu yana öğrencilere elektrik ve elektromanyetik aletlerin kullanımı, bakımı ve bozulması durumunda onarımı hakkında eğitim verilmekte, çevresel sistemlerin kurulum, bakım ve onarımları hakkında yeterlilikler kazandırılmaktadır. Öğrenciler bu alanda *Bobinaj, Büro Makineleri Teknik Servisi, Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü, Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi, Asansör Sistemleri, Endüstriyel Bakım Onarım, Görüntü ve Ses Sistemleri, Güvenlik Sistemleri, Haberleşme Sistemleri* ve *Yüksek Gerilim Sistemleri* olmak üzere 10 ayrı dala yönelik eğitim alabilmektedir.

Elektrik-Elektronik Teknolojisi alanı bugün diğer tüm alanları geliştiren, temel ve üretken bir sanayiye dönüşmüş durumdadır.

Alan, bugün kendi tasarım ve teknolojilerini geliştirecek güce ulaşmıştır. Elektrik- Elektronik alanı birçok alanı etkilerken ekonomiye kendi üretimi, ihracatı ve istihdamıyla yaptığı birinci derece katkının yanında, diğer sektörlerle

olan etkileriyle ikinci derece katkılarda bulunmaktadır. Bu alandaki teknoloji değişimleri ve kalite artışlarının, sektör ürünlerini girdi olarak kullanan birçok alanda kalitenin artmasına olumlu etkide bulunacağı anlamına gelmektedir. Elektrik-Elektronik Teknolojisi alanı mezunları kamuya veya özel sektöre ait işletmelerde çalışabilirler.

11. El Sanatları Teknolojisi

El Sanatları Teknolojisi Alanında Dallar

- Dekoratif El Sanatları
- Dekoratif Ev Tekstili
- El Dokuma
- El ve Makine Nakışı
- Halı Desinatörlüğü
- Sanayi Nakışı

El Sanatları Teknolojisi alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere dokunacak halının iplerini boyama, desenini çizme, geleneksel ve yöresel ürünler hazırlama, tekniğine uygun olarak elde ve makinede nakış işleme, desen programını kullanma ve sanayi makinesinde tekniğine uygun işleme, tekstil ve çeyiz ürünleri hazırlama gibi yeterlilikler kazandırılmaktadır.

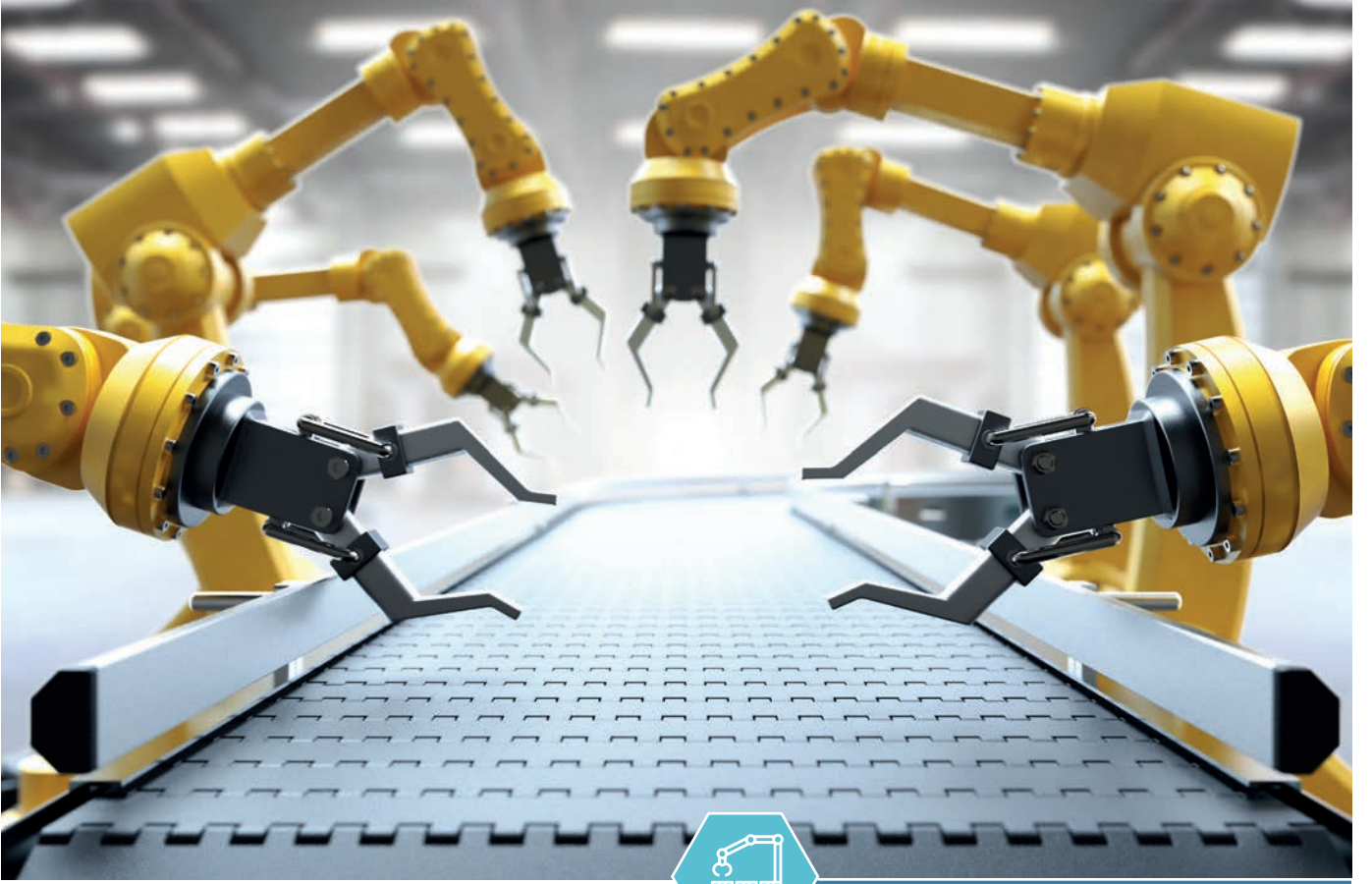
Bir ulusun kültür değerlerini en iyi yansıtan öğeler olan el sanatları, asırlar boyu toplumların sanat anlayışlarını ve yaşam tarzlarını aktarmada etkin bir rol oynamıştır. Aynı zamanda eğitim, bilim, teknik ve diğer alanlardaki gelişme düzeyi ile el sanatlarındaki gelişme düzeyi uyum içinde olmalıdır. Alan kapsamında öğrenciler *Dekoratif El Sanatları*, *Dekoratif Ev Tekstili*, *El Dokuma*, *El ve Makine Nakışı*, *Halı Desinatörlüğü* ve *Sanayi Nakışı* dallarında eğitim alabilmektedir.

Her ne kadar sanayinin gelişmesiyle beraber, el sanatları yok olmaya yüz tutmuş gibi algılansa da bu alanda teknoloji ile yarış sürdürülmeye devam etmektedir. El dokumacısı, tekstil fabrikalarında, halı üreten fabrikalarda ve dokuma atölyelerinde; halı desinatörü dokuma fabrika ve atölyelerinde; dekoratif el sanatları üretim elemanı alanı ile ilgili bireysel çalışma ya da üretim yapan atölyelerde çalışma imkânına sahiptir. El ve makine nakışçısı, el

veya makine nakışına uygun olarak hazırlanmış çalışma ortamında bireysel çalışma imkânına ya da üretim yapan atölyelerde istihdam edilmektedir. Sanayi nakışçısı, alanı ile ilgili işletmelerde çalışabilmektedir. Büyük ve küçük ölçekli atölyelerde ve fabrikalarda çalışma imkânına sahiptir. Dekoratif ev tekstili üretim elemanı büyük ve küçük ölçekli atölyelerde ve fabrikalarda çalışma imkânına sahiptir.

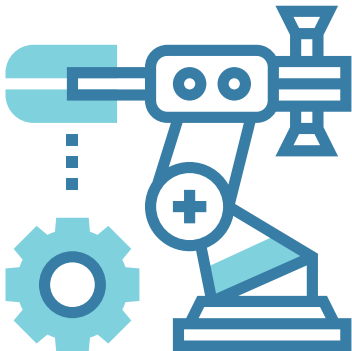
12. Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri

Otomatik üretim yapan makinelerin bakımı, onarımı, programlanması ve temel olarak imalatı, otomasyon sistemlerinin ağ yapılarını kullanarak üretimin ölçümü, izlenmesi ve denetlenmesi için donanım ve yazılım işlemlerini yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik 2006 yılından günümüze kadar eğitim verilen alandır. Bu alan kapsamındaki eğitim *Endüstriyel Kontrol* ve *Mekatronik* dallarında verilmektedir.

Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanında Dallar

- Endüstriyel Kontrol
- Mekatronik

Endüstriyel otomasyon, robot teknolojisinin her alanında yaygın şekilde kullanılmaktadır. Günümüzde teknolojinin bir gereği hatta zorunluluğu olmuştur. Ürün tasarımı, sistem dinamiği ve akıllı kontrol, üretim süreçlerinin gözlenmesi, modellenmesi ve kontrolü, kuvvet elektroniği, mikrosistem tasarımı ve uygulamaları, endüstriyel kontrol tasarımı, algılayıcılar ve robot sistemleri, görüntü işleme, sistemler arası iletişim ağları, yapay zekâ ve sanal gerçeklik gibi konuları içermesi nedeni ile bu alan mezunları savunma sanayii, otomotiv ve tekstil sektörlerinde istihdam edilmektedir.

13. Gazetecilik

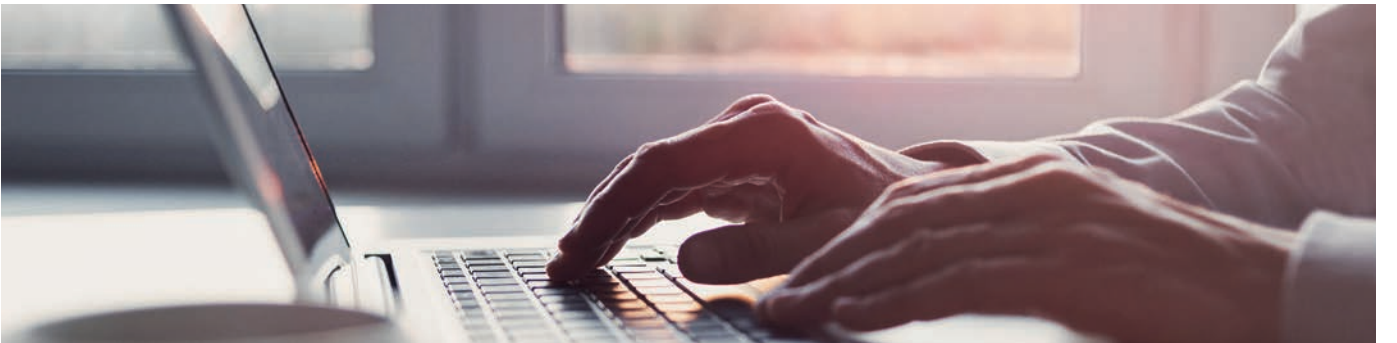
Gazetecilik Alanında Dallar

- Sayfa Sekreterliği
- Muhabirlik

Gazetecilik alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere medya sektöründe gündemi takip etme, haber değeri taşıyan olaylarla ilgili bilgi ve belgeleri toplama ve haber yazma, televizyon aracılığı ile geniş kitlelere ulaştırılacak haberleri araştırma, toplama, yazma ve kurgulayarak yayına hazır hâle getirme yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Öğrenciler bu alandaki ilgi ve yetenekleri doğrultusunda *Sayfa Sekreterliği* ve *Muhabirlik* dallarında eğitim alabilmektedir.

Bu alanda, gazeteler, dergiler, haber ajansları, televizyon ve radyolar reklam ajansları vb. kurum ve kuruluşlar faaliyet göstermektedir. Yazılı basın muhabirleri; yazılı basın kuruluşlarında, haber ajanslarında ve haber sitelerinde çalışırlar. Haber takibi yapmaları nedeniyle haberin olduğu her yerde (basın toplantıları, basın açıklamaları, açılışlar, mitingler, kültürel etkinlikler vb.), bağlı bulundukları kurum

dışında çalışırlar. Foto muhabirleri yazılı basın kuruluşlarında, haber ajanslarında ve internet haber sitelerinde çalışırlar. Çoğunlukla haberin olduğu her ortamda haber fotoğrafı çekerler. TV muhabirleri; görsel ve işitsel basın kuruluşlarında ve haber ajanslarında istihdam edilir. Haber takibi yapmaları nedeniyle haberin olduğu her yerde (basın toplantıları, basın açıklamaları, açılışlar, mitingler, kültürel etkinlikler vb.), bağlı bulundukları kurum dışında çalışırlar. Sayfa sekreterleri yazılı basın kuruluşları, reklam ajansları, yayınevleri, matbaalar, çeşitli kurum ve kuruluşların basılı yayın birimlerinde çalışırlar.

14. Gemi Yapımı

Gemi Yapımı Alanında Dallar

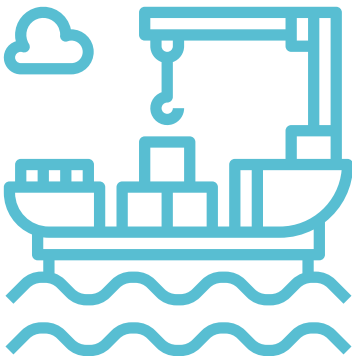
- Gemi Donatım
- Gemi İnşa
- Yat İnşa

Gemi Yapımı alanında 2011 yılından bu yana öğrencilere gemi inşa, yat inşa, gemi donatım yeterlilikleri kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu alanda *Gemi Donatım*, *Gemi İnşa* ve *Yat İnşa* dallarında eğitim verilmektedir.

20. yüzyılın sonlarında dünyada yaşanan politik, teknolojik gelişmeler ve yoğun rekabet, dünya deniz ticaretini de etkileyerek yapısal değişimlere zorlamıştır. Gemilerin yapısı, tipi ve büyüklüğü yaşanan teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişiklik göstererek hızını ve kapasitesini de artırmıştır. Deniz yolu taşımacılığının karayolu taşımacılığına göre ortalama 6,5 kat; demir yolu taşımacılığına göre 3,5 kat

daha ekonomik olmasının yanı sıra çok büyük miktardaki yüklerin bir seferde ve güvenli taşınması da gemi yapımı sektörünü avantajlı kılmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda denizcilik faaliyetleri hızla artmıştır. Bu yüzden sayıları her yıl artan yat üretimi yapan tersanelerde, yat tasarımı, donanımı, üretim ve planlamasında iş bulma olanağı oldukça fazladır. Gemi Yapımı alanından mezun olanlar, okullarından diploma ile birlikte iş yeri açabilme belgesi alabilirler. Gemi inşacısı, kamuya ve özel sektöre ait açık havada tersanelerde ve tasarım bürolarında çalışmaktadır. Yat inşacısı, ahşap ve kompozit yat yapan tersanelerde, tasarım bürolarında, devlete veya özel sektöre ait tersanelerde üretim, tasarım, montaj, bakım ve onarım alanlarında çalışmaktadır. Gemi donatımcısı, kamuya ve özel sektöre ait tersanelerde, gemi donatımında ve tasarım bürolarında çalışmaktadır.

15. Gıda Teknolojisi

Gıda Teknolojisi Alanında Dallar

- Gıda İşleme
- Gıda Kalite Kontrol

Gıda teknolojisi alanında öğrencilere gıda analizleri için gerekli temel fiziksel-kimyasal işlemler, ham maddelerde ve işlenmiş gıdalarda duyu, fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik kalite kontrol analizleri, üretim süreci kontrolleri, gıda ambalajları, etiketleri ve kontrolleri, süt ve süt ürünleri, taze meyve sebzeler ve ürünleri, et ve et ürünleri, hububat ve hububat ürünleri, bitkisel yağ, alkollü ve alkolsüz içecekler, çay, özel gıdaların işlenmesiyle ilgili bilgi, becerileri kazandırılmaktadır.

Alan kapsamında 2006 yılından bu yana öğrencilere eğitim verilen dallar *Gıda İşleme* ve *Gıda Kalite Kontrol*dür. Alan mezunları, farklı ölçekte gıda üretimi (süt, et, meyve, seb-

ze, hububat, bitkisel yağ vb.) yapılan tüm kamu kuruluşu ve özel firmaların üretim süreçlerinde ve kalite kontrol laboratuvarlarında Gıda Teknisyeni olarak çalışabilirler.

16. Grafik ve Fotoğraf

Öğrencilere, mesajların görsel yolla belirli bir hedef kitleye ulaştırmak amacıyla tasarımları elle ve bilgisayarla sanatsal ölçütler içinde hazırlama, ürün veya konunun fotoğrafını çekme, çektiği fotoğrafları baskıya hazır hâle getirme yeterliliklerinin, çeşitli özelliklerdeki klasik veya otomatik banyo ve baskı sistemlerinin çalışmaları hakkında yeterliliklerin kazandırıldığı alandır. Bu alanda verilen eğitim, 2006 yılından itibaren *Fotoğraf* ve *Grafik* dallarında sınıflandırılmaktadır.

Görsel ve işitsel teknikler ve medya yapımıcılığı sektöründe yaşanan hızlı ve teknolojik gelişmeler Grafik ve Fotoğraf alanını doğrudan etkilemektedir. İnsanlar arasında yazılı ve görsel iletişimi sağlayan araçlardan olan grafik ve fotoğraf sanatı, bu anlamda kültürel, sanatsal, tanıtım ve reklam alanlarında önemli bir yere sahiptir. Görsel medyada ve sosyal hayatta grafik ve fotoğraf ürünleri günümüzde ve gelecekte sürekli popüler ve etkin olarak yer almaya

Grafik ve Fotoğraf Alanında Dallar

- Fotoğraf
- Grafik

devam edecektir. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan mezunlar grafik ve fotoğraf üretimiyle ilgilenen işletmelerde kariyer yapabilirler.

17. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri

Güzellik ve saç bakım hizmetleri alanında 2006 yılından günümüze öğrencilere saç, cilt, vücut bakımının gerekleri, bakımın uygulama yöntemleri ve makyaj yapma yöntemlerine ilişkin beceriler kazandırılmaktadır. Bu alanda eğitim gören öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre *Cilt Bakımı* ve *Makyaj*, *Erkek Kuaförlüğü* ve *Kadın Kuaförlüğü* dallarında eğitim verilmektedir.

Kuaförlük mezunu olan kişi, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan halk eğitim merkezlerinde, Meslekî Eğitim Merkezlerinde, meslek liselerinde, ustalık ve usta eğiticilik belgelerini almak şartıyla sözleşmeli usta eğitici olarak öğretmen gözetiminde görev alabilirler. Mezunlar özel kurum ve kuruluşların kuaför salonlarında, tiyatro ve TV stüdyolarında istihdam edilebilir, kendilerine ait iş yerlerinde çalışabilirler.

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanında Dallar

- Cilt Bakımı ve Makyaj
- Erkek Kuaförlüğü
- Kadın Kuaförlüğü

18. Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri

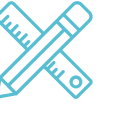
Halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri alanında öğrencilere kurumu tanıtmaya, kurumun çalışmaları ve kurum hakkında çevrede olumlu izlenimler oluşturabilecek ilişkileri kurma, bu amaçla gerekli faaliyetleri planlanma, şirketleri müşterilere-müşterileri şirketlere tanıtmaya, müşterilerle olumlu ilişkiler geliştirilmesi için gerekli çalışmalarını yürütme, sosyal ve ekonomik konularla müşterilerden gelen talep doğrultusunda sonuca ulaşılmasını sağlama, organizasyon düzenleme sürecini takip etme, temel düzeyde proje geliştirme, mekân düzenleme ve süsleme, yardımcı hizmetleri temin etme yeterlilikleri kazandırmaya yönelik beceriler kazandırılmaktadır. 2006 yılından bu yana öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda alanda eğitim görebilecekleri dallar *Fuar Organizasyon Sorumlusu, Halkla İlişkiler, Kamuoyu Araştırmacılığı, Müşteri Temsilciliği* ve Organizasyon Sorumlusudur.

Bu alan, küreselleşen dünya içinde kurum ve kuruluşlar için bir ihtiyaç sonucunda oluşmuştur. Sektörün turizm, servis, reklam, pazarlama vb. sektörler ile de ilişkisi bulunmaktadır. Bu da sektördeki iş gücünün çok yönlü ve yük-

Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanında Dallar

- Fuar Organizasyon Sorumlusu
- Halkla İlişkiler
- Kamuoyu Araştırmacılığı
- Müşteri Temsilciliği
- Organizasyon Sorumlusu

sek seviyede olmasını zorunlu kılmaktadır. Halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri pek çok iş kolunu doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirdiği için bu sektörde iş bulma olanakları oldukça geniştir. Mezunlar halkla ilişkiler ajanslarında, özel kurum ve kuruluşların, kamu kurum ve kuruluşlarının halkla ilişkiler, kurumsal iletişim ve tanıtım bölümlerinde, görsel ve işitsel medya kuruluşlarında, medya takip ajanslarında, kamuoyu ve piyasa araştırma şirketlerinde, reklam ajanslarında, haber ajanslarında, çağrı merkezlerinde, şirketlerin müşteri ilişkileri birimlerinde, organizasyon ve fuar şirketlerinde, turizm şirketlerinde, ticaret odaları vb. kurumlarda istihdam edilirler.

19. Harita-Tapu-Kadastro

Harita-Tapu-Kadastro alanında öğrencilere arazi ölçümü, harita çizimi ve hesaplamaları yapma, tapu siciline konu olan her türlü işlemi yapma, taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirleme, hukuki durumlarını tespit etme ve yapılan kadastroyu yenileme yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Bu alan kapsamında öğrencilere 2008 yılından bu yana *Haritacılık*, *Kadastroculuk* ve *Tapuculuk* dallarında eğitim sunulmaktadır.

Türkiye’de bu taşınamayan mallar üzerinde ölçme, mülkiyet haklarının belirlenmesi ile ilgili uzmanlığa yönelik ihtiyaç büyümektedir. Kadastro işlemlerinin özelleştirilmesi ve hızla gelişen inşaat sektörü, harita ve kadastro eleman ihtiyacını da artırmıştır. Harita ve inşaat sektöründe harita teknisyeni olarak görev yapabilen mezunlar aynı zamanda şantiye şefliği görevine terfi edebilirler. Haritacılık ve kadastroculukta işler, genel olarak kısmen büroda ve kısmen arazi ortamında yürütülür. Bu meslek elemanları

Harita-Tapu-Kadastro Alanında Dallar

- Haritacılık
- Kadastroculuk
- Tapuculuk

harita mühendisleri, kamu kurumlarında kontrol mühendisleri ve birbirleri ile iletişimde bulunur. Tapuculukta ise çalışma ortamı tapu daireleridir. Tapuda çalışanlar tapu sicil müdürleri, şube müdürleri ve hukukçularla iletişimde bulunur.

20. Hasta ve Yaşlı Hizmetleri

Hasta ve yaşlı hizmetleri alanında öğrencilere, insan vücudunun anatomisi, sağlık hizmetlerinde iletişim, etik ilke ve sorumlulukları doğrultusunda çalışma, hasta ve yaşlının kişisel bakımını yapma, tıbbi bakımını destekleme, hasta ve yaşlının beslenmesini sağlama, enfeksiyon hastalıklarına karşı önlem alma, hasta/ yaralıya ilk yardım uygulama, tıbbi terminoloji, rehabilitasyon, sağlıklı ve aktif yaşlanma ile ilgili bilgi, becerileri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. 2006 yılından bu yana öğrenciler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda *Hasta Bakımı* ve *Yaşlı Bakımı* dallarında eğitim alabilmektedir.

Mezunlar, eğitim gördükleri dallarda edindikleri bilgi ve beceriler ile farklı kuruluşlarda istihdam edilebilmektedir. Hasta ve Yaşlı Bakım Teknisyenleri, hastaların bulunduğu ve sağlık hizmeti veren işletmelerde iş bulabilirler. Ayrıca, sosyal hizmetler, huzurevleri, fizik tedavi ve rehabilitasyon

Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Alanında Dallar

- Hasta Bakımı
- Yaşlı Bakımı

merkezleri, evde bakım hizmetleri veren kamu-özel, kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler.

21. Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı

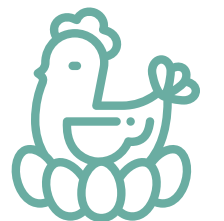
Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı Alanında Dallar

- Hayvan Yetiştiriciliği
- Veteriner Sağlık

Hayvan yetiştiriciliği ve sağlığı alanında öğrencilere farklı hayvan türlerinin sağlığının sürdürülmesi ve yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Birçok süreci kapsayan hayvan yetiştiriciliği alanında öğrencilere *Hayvan Yetiştiriciliği ve Veteriner Sağlık* dallarında eğitim verilmekte, 2008 yılından bugüne sunulan eğitim kapsamında öğrencilere aşağıdaki beceriler kazandırılması amaçlanmaktadır.

- Hayvancılıkla ilgili işletme faaliyetlerini planlama, hayvan barınaklarını kurma, hayvan seçimi, hayvanların organ ve sistemlerinin yapı ve fonksiyonları, hayvanları besleme, hayvanlarda temel tıbbi uygulamalarda yardımcı olma,
- Büyük ve küçükbaş hayvanları beslenme, üreme faaliyetlerini yürütme, hastalıklardan korunma, hayvansal ürünler elde etme ve değerlendirilme,
- Hayvan hastalıklarının teşhis ve tedavisinde veteriner hekime yardımcı olma, evcil hayvanlarda gebelik teşhisi ve takibinin yapma, doğuma yardım etme, hastalıklarla mücadele etme, hastalık çıkan yerlerde karantina ve sağlık tedbirlerini alma.

Alan mezunları Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, TİGEM'ler, Veteriner Kontrol Araştırma Laboratuvarları, haralar, hayvan barınakları, özel veteriner klinik, poliklinik ve hayvan hastanelerinde, deney hayvanları üretim, bakım ve besleme ünitelerinde, kesimhanelerde, köpek eğitim merkezlerinde, büyük ve küçükbaş hayvan çiftliklerinde, tavukçuluk işletmelerinde, damızlık sığır yetiştiricileri birliği, koyun-keçi yetiştirici birlikleri, arıcılık birlikleri, süt üreticileri birlikleri, gibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel işletmelerde istihdam edilmektedir.

22. İnşaat Teknolojisi

İnşaat Teknolojisi alanında öğrencilere, evler de dâhil olmak üzere farklı amaçlara hizmet eden yapılarda kullanılan modern yapı teknolojilerinin tasarımı ve kullanımı hakkında bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. 2005 yılından bugüne alan kapsamında öğrencilere *Ahşap Yapı Sistemleri*, *Betonarme Yapı Sistemleri*, *Beton-Çimento ve Zemin Teknolojisi*, *Cephe Sistemleri* ve *PVC Doğrama*, *Çatı Sistemleri*, *Çelik Yapı Teknik Ressamlığı*, *İç Mekân Teknik Ressamlığı*, *Mimari Yapı Teknik Ressamlığı*, *Restorasyon*, *Statik Yapı Teknik Ressamlığı*, *Yapı İç Mekân Dekorasyonu*, *Yapı Yalıtımı* ve *Yapı Yüzey Kaplama* dallarında eğitim verilmektedir.

Günümüzde tek katlı yapılardan gökdelenlere kadar farklı amaçlarla yapılan binalar, barajlar, otoyollar, fabrikalar, köprüler, viyadükler, tüneller gibi çeşitli amaçlara hizmet eden yapılar modern yapı teknolojileri kullanılarak inşa edilmektedir. Deprem riskinin yüksek olduğu Türkiye'de kaliteli bina inşaatı önem taşımaktadır. Firmaların sahip olduğu mühendislik kapasitesi ve çalıştırdıkları nitelikli iş gücü, yapılan işlerin kalitesinin en önemli belirleyicisidir. Mezunlar, sektörde büyük ölçekli ve kapasiteli firmalarda kolaylıkla iş bulabilmektedir. Ayrıca Devlet Su İşleri, Karayolları, Köy Hizmetleri, Tapu Kadastro, Bayındırlık İl, Bölge

İnşaat Teknolojisi Alanında Dallar

- Ahşap Yapı Sistemleri
- Betonarme Yapı Sistemleri
- Beton-Çimento ve Zemin Teknolojisi
- Cephe Sistemleri ve PVC Doğrama
- Çatı Sistemleri
- Çelik Yapı Teknik Ressamlığı
- İç Mekân Teknik Ressamlığı
- Mimari Yapı Teknik Ressamlığı
- Restorasyon
- Statik Yapı Teknik Ressamlığı
- Yapı İç Mekân Dekorasyonu
- Yapı Yalıtımı
- Yapı Yüzey Kaplama

ve Şube Müdürlükleri ve Belediyeler gibi kamu kuruluşlarında, özel sektöre ait hazır beton santralleri, mühendislik ve mimarlık bürolarında, müteahhitlik ve müşavirlik hizmeti veren kuruluşlarda mezunlar teknik eleman olarak istihdam edilmektedir.

23. İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği

İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanında Dallar

- İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği

2011 yılından günümüze kadar faaliyet gösteren İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanı, kamu kurum ve kuruluşları, özel kurum ve kuruluşlarla her türlü yapı, bina, tesis ve işletmelerin tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı aşamalarında herhangi bir şekilde çıkan yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlayan, doğal afetlerde arama ve kurtarma yapan, yangın ve doğal afetler öncesinde ve sonrasında alınacak tedbirler ile organizasyon, eğitim ve denetimini üstlenebilme yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.

Teknolojik gelişmelerin çok hızlı ivme kazandığı, yeni ürünler ile değişik makine ve araçların günlük yaşantımıza girdiği günümüzde her geçen gün yangın riski de devam ederek artmaktadır. İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanından mezun olan öğrenciler, kazandıkları yeterlilikler doğrultusunda yerel yönetimlerin itfaiye birimlerinde, sivil savunma birimlerinde, havaalanları itfaiye birimlerinde, orman genel müdürlüğü itfaiye birimlerinde, rafineri ve kimyasal tesisler itfaiye birimlerinde, organize sanayi bölgeleri itfaiye birimlerinde, yangın güvenliği ekipmanları satışı yapan özel firmalarda, özel sektöre ait yangın güvenliği ve itfaiye vb. birimlerinde istihdam edilmektedir.

24. Kimya Teknolojisi

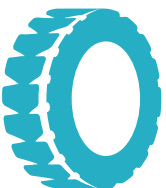
Kimya Teknolojisi Alanında Dallar

- Boya Üretimi ve Kontrolü
- Deri İşleme
- Kimya Laboratuvarı
- Lastik Üretimi
- Petrol-Petrokimya
- Petrol-Rafineri
- Proses

Kimya Teknolojisi alanında öğrenciler kimyanın çeşitli uygulama alanlarında nasıl kullanıldığına dair uzmanlık geliştirmekte ve seçtikleri dalda uygulama becerilerini geliştirmektedir. 2006 yılından bu yana öğrenciler yetenek ve ilgileri doğrultusunda *Boya Üretimi ve Kontrolü*, *Deri İşleme*, *Kimya Laboratuvarı*, *Lastik Üretimi*, *Petrol-Petrokimya*, *Petrol-Rafineri* ve *Proses* dalları arasında tercih yapabilmektedir.

Kimya laboratuvarı ve proses teknisyenleri gıda, şeker, tekstil, rafineri, lastik sanayiinde, petrokimya, çimento, otomotiv, seramik, cam, metal, gübre, plastik, enerji, madencilik, deterjan ve kozmetik sanayinde çalışabilirler. Petrokimya ve rafineri teknisyenleri; rafineri ve petro-

kimya işletmelerinde üretim sürecinde çalışabilirler. Boya üretimi ve uygulamaları teknisyeni, boya üretimi ve uygulaması yapan her türlü işletmelerde görev yapabilirler. Lastik üretimi teknisyenleri; otomotiv sanayiinde, taşıt ve uçak lastikleri, çamurluk lastikleri, taşıt iç döşeme lastikleri, lastik ve kauçuk ayakkabı, kayış, hortum gibi her türlü lastik ile plastik mamuller üretimi yapan fabrika veya atölyeler ile AR-GE laboratuvarlarında çalışabilirler. Deri üretimi teknisyeni, ham deri depolarında, kimyasal malzeme satan yerlerde, AR-GE laboratuvarlarında çalışabilirler.

25. Konaklama ve Seyahat Hizmetleri

2005 yılından günümüze konaklama ve seyahat hizmetleri alanında öğrencilere konaklama tesisleri, konukların karşılanması, konuk ihtiyaçları ve kayıtları, konaklama tesisleri, kat hizmetleri, konuk hizmetleri, departmanın temizlik ve düzeni, tur programları, transfer işlemleri ve konukların karşılanması, yer ayırtma, konaklama işletmeleri ve rezervasyon ile ilgili yeterlilikleri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Bu alanda eğitim gören öğrenciler, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda *Kat Hizmetleri*, *Operasyon*, *Ön Büro* ve *Rezervasyon* dallarında eğitim almaktadır.

Turizm sektörü; konaklama tesisleri, seyahat acenteleri ve diğer turizm firmalarının verdikleri hizmetler ile ülke ekonomisine maddi gelir ve istihdam açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda meslekî yeterlilikleri kazanmış, nitelikli meslek elemanları hizmet sektörü içerisinde yer alır. Bu alan, sektörün eğitimli iş gücü ihtiyacını karşılar. Eğitimi tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan meslek elemanları, konaklama ve seyahat hizmetleri alanı ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilirler. Turizm işletmeciliğinin temelini oluşturan konaklama ve seyahat işletmeciliğinde insan unsuru daima ön plandadır. Ayrıca konaklama hizmetlerine yönelik reklam ve sigorta hizmetleri, oto kiralama şirketleri, oto park hizmetleri, konaklama destek hizmetleri, satış ve satış sonrası hizmetlere paralel hizmetler de düşünüldüğünde iş kolunun geniş boyutta dolaylı istihdama yol açtığı da bir gerçektir.

Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanında Dallar

- Kat Hizmetleri
- Operasyon
- Ön Büro
- Rezervasyon

Konaklama ve seyahat hizmetlerinde turizmin gelişmesine bağlı olarak çalışma alanları geniştir. Özellikle tatil bölgelerinde nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır. Ön büro ve kat elemanları her türlü otel, motel, tatil köyü, sosyal tesis gibi konaklama ve dinlenme tesislerinde, misafirhanelerde çalışmaktadır. Özellikle yaz aylarında iş bulma sorunu yoktur ancak bu meslekte iş bulma olanakları bölgesel ve mevsimlik olarak değişim göstermektedir. Operasyon ve rezervasyon mezunları Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı acentelerde veya yerel acentelerde görev yapar. Turizm Bakanlığı ve bağlı birimleri ile özel turizm şirketlerinde, seyahat acentelerinde çalışabilir.

26. Kuyumculuk Teknolojisi

Kuyumculuk Teknolojisi alanında öğrencilere imalatı yapılacak olan takıyı tasarlama, ölçülerini belirleyerek kâğıda aktarma ve üretimini yapma yeterlilikleri kazandırmaya yönelik eğitim 2005 yılından bu yana verilmektedir.

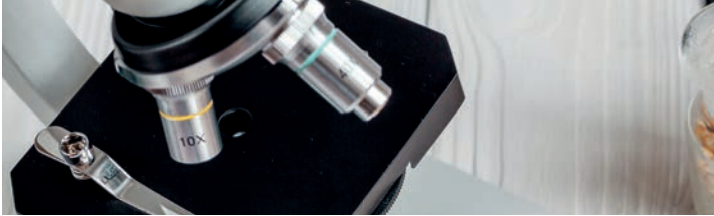
Kuyumculuk alanı, endüstrileşerek sanayideki yerini almış, tüm dünya ülkelerine ihraç ettiği kaliteli takı ve mücevherleri dünya pazarlarında aranan ürünler arasına sokarak Türk ekonomisine hatırı sayılır boyutta döviz girdisi sağlanmıştır. Dünya kuyumculuk sektöründe ikinci sırada olan Türkiye, bu alandaki hızlı gelişimiyle dünya lideri olmaya adaydır. Takı imalatçıları genelde atölyelerde ve kuyumcu tezgâhlarında çalışır. Mezun olan öğrenciler, kazandıkları yeterlilikler doğrultusunda kuyumculuk sektöründe küçük veya büyük ölçekli işletmelerde, sarraflarda vb. yerlerde de iş imkânı bulabilirler.

Kuyumculuk Teknolojisi Alanında Dallar

- Takı İmalatı

27. Laboratuvar Hizmetleri

Gıda, tarım ve hayvan sağlığı laboratuvarlarında geçerli yöntem ve teknikleri kullanarak toprak, su, gübre, yem, bitkisel ve hayvansal kaynaklı gıda analizlerini yapma ve laboratuvar çalışmalarını yürütme ile ilgili bilgi, becerileri kazandırmaya yönelik eğitim 2008 yılından bu yana Laboratuvar Hizmetleri alanında verilmektedir.

Laboratuvar hizmetleri alanı mezunları kamu kuruluşları ve özel şirketlerde gıda, toprak, su, yaprak, gübre analiz laboratuvarlarında, hayvan hastalıkları teşhisine yönelik laboratuvarlarda, hayvan hastalıkları araştırma laboratuvarlarında çalışabilirler.

Laboratuvar Hizmetleri Alanında Dallar

- Gıda, Tarım ve Hayvan Sağlığı Laboratuvarı

28. Maden Teknolojisi

Maden Teknolojisi Alanında Dallar

- Madencilik

İnsan ve toplum hayatında vazgeçilmez bir yer tutan “Madencilik” sektörü, tarih boyunca gelişmiş ülkelerin sahip oldukları teknoloji ve refah düzeyine ulaşmalarında en etkin rol oynayan faktörlerden biri olmuştur. Madencilik, özellikle tarım ile birlikte toplumların hammadde ihtiyaçlarını sağlayan iki temel üretim alanından birisi konumundadır.

Bu nedenle maden teknolojisi alanında maden faaliyetlerin yoğun olduğu bölgelerde teknik yeterliğe, bilgi birikimine ve meslekî belgeye sahip nitelikli işgücü yetiştirmek amaçlanmaktadır. Maden teknolojisi alanında öğrencilerin ilgi ve becerileri doğrultusunda *Madencilik* dalında eğitim verilmektedir.

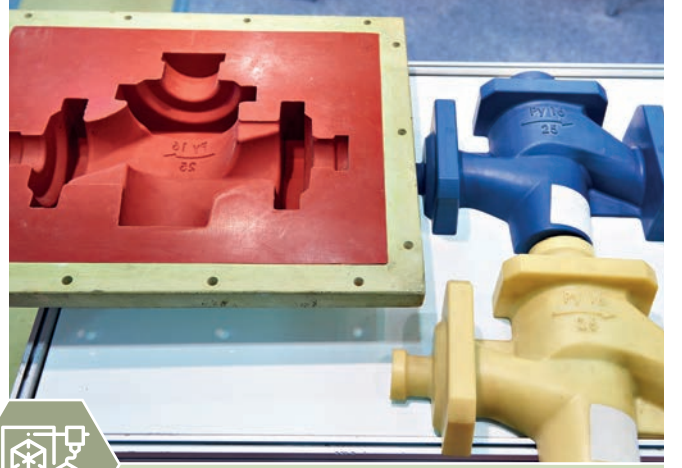
Maden teknolojisi alan mezunları kamu kuruluşları ve özel sektör tarafından yönetilen maden işletmelerinde teknisyen olarak istihdam edilmektedirler.

29. Makine Teknolojisi

Makine Teknolojisi alanında öğrencilere klasik ve bilgisayar kontrollü üretim tezgâhlarında makine imalatı işlemlerini yapma, kalıplama teknikleri, sac metal kalıpları, hacim kalıpları ve iş kalıpları imalatı yapma, iki ve üç boyutlu makine ve mekanizmaları çizimlerini yapma, makinelerin temel bakım ve onarımını yapma, mermer kesme ve işleme tezgâhlarında imalat işlemlerini yapma, endüstriyel döküm ve kalıplama tekniğine uygun üretime yönelik modelleme ve prototiplerini yapma yeterlilikleri kazandırılmaktadır. 2005 yılından bu yana makine teknolojisi alanı kapsamında *Bilgisayar Destekli Endüstriyel Modelleme, Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı, Bilgisayarlı Makine İmalatı, Değirmencilik, Endüstriyel Kalıp, Makine Bakım Onarım, Mermer İşleme ve Tıbbi Cihaz Üretimi* dallarında eğitim verilmektedir.

Alanda istihdam imkânları oldukça çeşitlidir. Dünyada ve Türkiye’de sektördeki kalifiye eleman ihtiyacı fazladır. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan mezunlar, makine teknolojisi ile ilgili işletmeler olan fabrikalarda, kendi atölyelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler. Tasarım bürolarında bilgisayar ortamında, imal edilecek makine ekipmanını iki ve üç boyutlu olarak tasarlarlar. Tasarlanan makine veya sınai tesis ekipmanlarını imalat atölyelerinde CNC tezgâhlarında imal

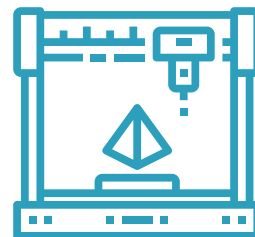

Makine Teknolojisi Alanında Dallar

- Bilgisayar Destekli Endüstriyel Modelleme
- Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı
- Bilgisayarlı Makine İmalatı
- Değirmencilik
- Endüstriyel Kalıp
- Makine Bakım Onarım
- Mermer İşleme
- Tıbbi Cihaz Üretimi

ederler. Makine Teknolojisi alanında eğitim almış kişiler, kamu veya özel sektöre ait işletmelerde (otomotiv, gemi, uçak, sınai tesisler) çalışabilirler. CNC mekanik imalat atölyelerinde, kalıp ve prototip yapan imalathanelerde, imalat ve komple resimlerin tasarlanıp çizildiği bürolarda, mekanik bakım atölyelerinde, mermer ve model imalatı yapan işletmelerde iş bulabilirler.

30. Matbaa Teknolojisi

Matbaa teknolojisi alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere baskı öncesi için orijinaleri tarama, montaj, bilgisayardan film veya kalıp çıkışıları alma, film veya kalıpları baskıya hazır hâle getirme, baskı için gereken baskı kalıplarını makineye bağlama, baskı ayarlarını yapma, baskı yapma, baskı sürecini kontrol etme, makinenin periyodik bakımını yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Matbaa teknolojisi alanında eğitim verilen dallar *Baskı Öncesi*, *Baskı Sonrası*, *Flekso Baskı*, *Ofset Baskı*, *Serigrafi ve Tampon Baskı*, *Tifdruk Baskı*dır.

Matbaa Teknolojisi Alanında Dallar

- Baskı Öncesi
- Baskı Sonrası
- Flekso Baskı
- Ofset Baskı
- Serigrafi ve Tampon Baskı
- Tifdruk Baskı

Kitaplar, dergiler, gazeteler, broşürler, afişler, ambalajlar matbaacılık alanının ürettiği ürünlerdir. Bilgisayar ve bilgi teknolojileri alanındaki hızlı gelişim matbaacılık sektörünü de olumlu yönde etkilemiştir. Matbaacılık alanında bilgisayar ve otomatik matbaa makinelerini kullanabilen nitelikli iş gücüne gereksinim her geçen gün artmaktadır. Baskı Öncesi Operatörlüğü alanında çalışmak isteyenler; orta ve büyük ölçekli matbaa ve yayın kuruluşlarında, kitap, gazete, dergi, afiş ve broşür hazırlama süreçlerinde; tanıtım sektöründe, basılı materyallerin üretiminde çalışır. Ofset baskı sistemi, Türkiye'de yaygın olarak kullanılmaktadır. Çeşitli tiplerde ve ebatlarda ofset baskı makinelerinin olması çalışma alanını genişletmektedir. Kamuda ve özel sektörde çalışma imkânı vardır. Serigraflar; çeşitli basım işletmelerinin serigraf atölyelerinde, tekstil fabrikalarının baskı ünitelerinde, seramik-cam atölyelerinde, elektronik devre imal eden fabrikalarda, dokuma

ve duvar kâğıdı üreten fabrikalarda çalışabilirler. Tampon baskı özel bir çalışma sahasıdır. Baskı işlemlerini özellikle yüzeylere yaparlar. Üç boyutlu yüzeyler, düzgün olmayan plastik malzemeler üzerine baskı yaparlar. İmalat sektörünün yaygın olduğu bölgelerde çalışma imkânları genişler. Flekso baskı operatörlerinin ambalaj sanayisinde iş bulma imkânları vardır. Flekso baskı sistemi, ham madde si naylon olan ambalajların baskısının yapılmasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Birçok sektör için ürünlerini en uygun şekilde ambalajlamak yasal zorunluluk olduğu kadar pazarlama politikaları için de önemlidir. Ülkemizde üretim ve imalatın yapıldığı bölgelerde iş bulma imkânı vardır. Tifdruk baskı makineleri operatörleri, çoğunlukla ambalaj sektörü ile değerli kâğıt baskısı alanlarında çalışır. Gıda üretim sektöründe ambalaj üzeri baskısı yapar. Bu nedenle gıda sektörün gelişmiş olduğu bölgelerde iş bulma imkânları vardır.

31. Metal Teknolojisi

Metal Teknolojisi alanında 2005 yılından itibaren öğrencilere metal ve metal alaşımlarının sıcak ve soğuk olarak şekillendirildiği, ısıtma işlemlerinin uygulandığı, kaynak uygulamalarının yapıldığı, mekanik ve otomatik yöntemlerle kesme, bükme, delme ve birleştirmelerin yapıldığı, metal ve plastik doğrama işleri, metal süsleme uygulamaları ve çelik konstrüksiyon işlerinin yapılması için gerekli yetkinlikler kazandırılmaktadır. Alan kapsamında öğrenciler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda *Çelik Konstrüksiyon, Isıl İşlem, Kaynakçılık* ve *Metal Doğrama* dallarında eğitim alabilmektedir.

Türkiye'de metal sektörü hızla gelişmekte ve büyümektedir. Küçük, orta ve büyük ölçekli işletmelerde çok sayıda nitelikli elemana ihtiyaç duyulmaktadır. Alan mezunları otomotiv, beyaz eşya ve bilişim teknolojisi ürünlerini imal eden fabrikalarda, tersanelerde, köprü ve baraj işlerinde, kendi atölyelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarında açık veya kapalı ortamlarda istihdam edilebilirler.

Metal Teknolojisi Alanında Dallar

- Çelik Konstrüksiyon
- Isıl İşlem
- Kaynakçılık
- Metal Doğrama

32. Metalürji Teknolojisi

Metalürji Teknolojisi alanında öğrencilere kalıp ve maça yapımı, metal ergitme ve döküm yapma, iş temizleme, temel kalıp maça yapımı, metal ergitme ve dökümü, kok üretimi, ham demir üretimi, çelik üretimi, kalite kontrol ve ısıtma işlem yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alanda 2006 yılından bu yana *Döküm* ve *İzabe* dallarına yönelik eğitim yapılmaktadır.

Metalürji alanında sektör düzeyinde çok hızlı üretim artışı yaşanmaktadır. Dolayısıyla sektörde bu mesleği bilen, seven yetişmiş çok sayıda eleman ihtiyacı vardır. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan mezunlar, metalürji ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilirler. Metalürji alanında faaliyet gösteren fabrika ve dökümhaneler gibi kapalı ortamlarda çalışırlar. Metalürji alanında

Metalürji Teknolojisi Alanında Dallar

- Döküm
- İzabe

faaliyet gösteren fabrikalarda, kamu ve özel sektöre ait endüstriyel seri üretim yapan büyük işletmelerde (demir çelik fabrikaları gibi), küçük ve orta ölçekli dökümhanelerde istihdam edilmektedir.

33. Meteoroloji

Meteoroloji alanında 2008 yılından itibaren öğrencilere dünya standartlarına uygun teknik donanım ve yabancı dil bilgisine sahip elemanlar yetiştirmek, meteorolojik gözlem ve ölçüm yapma, kayıt tutma, kodlama yapma, verileri işleme, gözlem raporlarını iletme, hava analizi ve tahmin yapma, tahminleri ve ürünleri iletme yeterliliklerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Mezunlar Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatlarında, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde, Elektrik İşleri Etüt İdaresi ve Tarım Bakanlığında ve özel hava yolu şirketlerinde istihdam edilmektedir.

Meteoroloji Alanında Dallar

- Hava Gözlem ve Tahmini

34. Mobilya ve İç Mekân Tasarımı

Mobilya ve İç Mekân Tasarımı alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere iç mekân yerleşimlerini planlama ve bilgisayarla çizme, iç mekân ve mobilya elemanlarının üretimini yapma, mobilya süslemelerinden oyma, tornalama ve kakma yapma, mobilya iskeleti ve döşemesi yapma, ahşap doğrama üretimi yapma yeterlilikleri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. *Ahşap Doğrama Teknolojisi, İç Mekân ve Mobilya Teknolojisi, Mobilya İskeleti ve Döşemesi, Mobilya Süsleme Sanatları ve Mobilya ve İç Mekân Ressamlığı* dallarında eğitim verilmektedir.

Türkiye'de bu sektör hızla gelişmekte ve büyümektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler giderek şirketleşmekte ve bu alanda ciddi miktarda elemana ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli bilgi ve becerileri kazanan mezunlar mobilya ve iç mekân tasarımı ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilirler. Mezunların istihdam edildikleri işletmeler arasında mobilya fabrikaları, kendi atölyeleri, kamu kurum ve kuruluşları gösterilebilir.

Mobilya ve İç Mekân Tasarımı Alanında Dallar

- Ahşap Doğrama Teknolojisi
- İç Mekân ve Mobilya Teknolojisi
- Mobilya İskeleti ve Döşemesi
- Mobilya Süsleme Sanatları
- Mobilya ve İç Mekân Ressamlığı

35. Moda Tasarım Teknolojileri

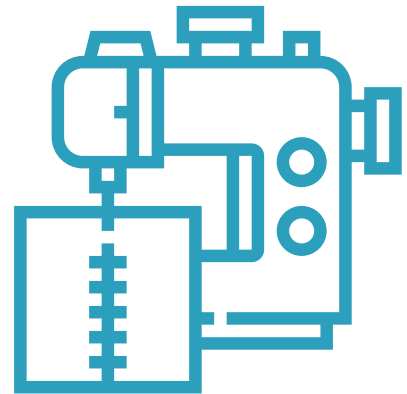

Giyim Üretim Teknolojisi alanında 2005 yılından bu yana öğrencilere giysi tasarımı, giysi üretiminde kullanılmak üzere makinecilik, terzilik, konfeksiyon makinelerinin bakımı ve onarımına ilişkin becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu alanda *Deri Giyim, Erkek Terziliği, Hazır Giyim Model Makineciliği, İç Giyim Modelistliği, Kadın Terziliği ve Kesim ve Konfeksiyon Makineleri Bakım Onarım ve Modelistlik* olmak üzere dokuz dalda eğitim verilmektedir.

Giyim üretim teknolojisi sektörü emek yoğun karakteri nedeniyle on binlerce iş yerinde, yüz binlerce kişiye istihdam sağlamaktadır. Bu alanda yüksek oranda istihdam sağlayan gelişmelerin toplum refahı üzerindeki olumlu etkisi yadsınamaz. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan mezunlar giyim üretimi ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilir. Mezunlar hazır giyim işletmelerinde, modaevlerinde, terzilerde, kendi atölyelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler. Giyim Üretim Teknolojisi alanında çalışmak isteyenler, özel sektörlerdeki hazır giyim üretim işletmelerinde, konfeksiyon makineleri imalatı yapan ve konfeksiyon makineleri teknik servis hizmeti veren sektörlerde çalışabilirler veya kendi atölyelerini de açabilirler.

Moda Tasarım Teknolojileri Alanında Dallar

- Deri Giyim
- Erkek Terziliği
- Hazır Giyim Model Makineciliği
- İç Giyim Modelistliği
- Kadın Terziliği
- Konfeksiyon Makineleri Bakım Onarım
- Modelistlik

36. Motorlu Araçlar Teknolojisi

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında Dallar

- İş Makineleri
- Otomotiv Boya
- Otomotiv Elektromekanik
- Otomotiv Gövde

2006 yılından bu yana Motorlu Araçlar Teknolojisi alanında öğrencilere otomotiv üzerinde mekanik, elektrik ve elektronik aksamaların bakım ve onarımlarını yapma, otomotiv gövde bölümlerinin onarımlarını yapma, gövde yüzeyleri üzerinde boya ve boya sonrası işlemleri yapma, iş makineleri bakım ve onarımı yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alan kapsamında *İş Makineleri*, *Otomotiv Boya*, *Otomotiv Elektromekanik* ve *Otomotiv Gövde* dallarında eğitim verilmektedir.

Türkiye'deki motorlu araçlar sektörü, üretimde ulaşılan kalite süreci ve yüksek verimlilik nedeniyle uluslararası pazarlar için yeni bir üretim merkezi hâline gelmiş bulunmaktadır. Sektörde, her geçen gün teknolojiye, insan kaynaklarına, bilgiye ve kalite eğitimine daha fazla yatırım yapılmaktadır. Bu alandaki meslek elemanları otomobil fabrikaları, otomobil bakım servisleri tamir ve bakım atölyeleri gibi kapalı

ortamlarda çalışır. Teknolojik alet ve makinelerle uluslararası standartta donanım ve koşullarda çalışırlar. Otomotiv boyacıları genellikle boya kabinleri içerisinde çalışır. İş makineleri ile ilgili çalışanlar hem kapalı hem açık havada hem de çalışma sahasında çalışabilirler. Bu alan mezunları, motorlu araç imalatı yapan fabrikalarda, motorlu araç bakım ve onarımı yapan yetkili ve özel servislerde, kamuya ait araç bakım ve onarım atölyelerinde ve motorlu araçlar sektörü ile ilgili çeşitli işletmelerde istihdam edilebilirler.

37. Muhasebe ve Finansman

Muhasebe ve finansman alanında işletmelerin kuruluşu, faaliyetlerine ait belgelerin tasnifi, kayıt işlemleri, dosyalama ve arşivleme işlemleri, raporlama, analiz etme, dış ticaret mevzuatı, gümrük işlemleri, muhasebe kayıtları, finans ve borsa hizmetleri yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim 2006 yılından bu yana Muhasebe ve Finansman alanında verilmektedir. Alan kapsamında öğrencilerin tercih edebilecekleri dallar *Bilgisayarlı Muhasebe*, *Dış Ticaret Ofis Hizmetleri* ve *Finans ve Borsa Hizmetleri*dir.

Muhasebe, finans ve borsa hizmetleri tüm sektörlerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak bu meslek de aynı hızla gelişmeye ve değişmeye devam etmektedir. Muhasebe ve finansman hizmetleri bilgisayar ortamında yapılmaktadır. Alan mezunları muhasebe ve mali müşavirlik bürolarında, dış ticaret ve finans kuruluşlarının ilgili bölümleri ile ticari işletmelerin muhasebe

Muhasebe ve Finansman Alanında Dallar

- Bilgisayarlı Muhasebe
- Dış Ticaret Ofis Hizmetleri
- Finans ve Borsa Hizmetleri

servislerinde çalışabilirler. Ayrıca her türlü kuruluşun mali işlerle ilgili bölümlerinde çalışabilirler. Mesleğin oldukça geniş bir çalışma alanı mevcuttur.

38. Müzik Aletleri Yapımı

Müzik Aletleri Yapımı alanında öğrencilere bağlama çalma, oyma cura, çöğür ve bağlama yapma, ut çalma, lavta, tambur ve ut yapma, gitar çalma, mandolin, klasik gitar ve akustik gitar yapma, keman çalma, klasik kemençe, keman ve viyola yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. 2006 yılından bu yana alan kapsamında eğitim verilen dallar *Mızraplı Batı Müziği Enstrümanları Yapımı*, *Mızraplı Halk Müziği Enstrümanları Yapımı*, *Mızraplı Sanat Müziği Enstrümanları Yapımı* ve *Yaylı Enstrüman Yapımı*dir.

Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan meslek elemanları, müzik aletleri ile ilgili işletmelerde kariyer yapabilirler. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler. Mezunlar ülkemizde ağırlıklı olarak bulunan küçük çaplıdaki enstrüman yapım atölyelerinde kolaylıkla iş bulabilirler, düşük maliyetlerle kendilerine ait atölye açabilirler.

Müzik Aletleri Yapımı Alanında Dallar

- Mızraplı Batı Müziği Enstrümanları Yapımı
- Mızraplı Halk Müziği Enstrümanları Yapımı
- Mızraplı Sanat Müziği Enstrümanları Yapımı
- Yaylı Enstrüman Yapımı

39. Pazarlama ve Perakende

Pazarlama ve perakende alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere satış işlemlerini yürütme, stok faaliyetlerini yapma ve bunlarla ilgili belgeleri düzenleme, mal, can ve diğer sigorta edilebilir riskleri belirleme, sigorta poliçesi satma, hasar takip işlemleri yapma, alım, satım, kiralama ve emlak ile ilgili aracılık işleri yapma, satış işlemlerini yürütme, stok kontrolleri, reyon düzeni, gıda hijyeni uygulayarak müşteri beklentilerini karşılama ve bunlarla ilgili belgeleri düzenleme yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Bu alanda öğrenciler, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda *Emlak Komisyonculuğu*, *Satış Elemanlığı* ve *Sigortacılık* dallarında eğitim görebilmektedir.

Bu meslek görevlileri hem kamu sektöründe hem özel sektörde iş bulabilirler, bununla beraber mezunların özel sektörde istihdam oranı daha yüksektir.

Pazarlama ve Perakende Alanında Dallar

- Emlak Komisyonculuğu
- Satış Elemanlığı
- Sigortacılık

40. Plastik Teknolojisi

2005 yılından bu yana Plastik Teknolojisi alanında öğrencilere plastik üretim teknolojileri ve üretim süreci, plastik kalıp teknolojileri ve kalıp üretimi ile ilgili yeterlilikleri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alandaki öğrenciler tercihleri ve yetenekleri doğrultusunda *Plastik İşleme* ve *Plastik Kalıp* dallarında eğitim alabilirler.

Plastikler hafif, dayanıklı ve kolay şekil verilebilir olmaları sebebiyle vazgeçilmez malzemeler olarak sanayide kullanılmaktadır. Şekillendirme kolaylığı, elektrik izolasyon özelliği ve alev almayacak şekilde elde edilebilme özelliği, plastikleri günlük yaşantıda vazgeçilmez kılmaktadır. Türkiye'nin coğrafi olarak Avrupa ile Asya'nın bulunduğu noktada yer alması, Türk plastik endüstrisinin ihracatının giderek artmasında avantaj sağlamaktadır. Türk plastik ürünleri dünyada 124 ülkeye ihraç edilmektedir. Plastiklerin, her türlü dayanıklı tüketim malzemesi, otomotiv parçaları, ambalaj malzemesi, borular, mobilyalar, tekstil

Plastik Teknolojisi Alanında Dallar

- Plastik İşleme
- Plastik Kalıp

ürünleri, ayakkabı, orijinal donanım parçaları vb. çok geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Dünya ekonomisinde ve sanayisinde önemli bir yer tutan Türkiye'de de yeni yeni gelişmekte olan plastik sektöründe, meslek elemanları zengin iş bulma olanaklarına sahiptir. Kaliteli üretim, yeterli bilgi ve beceri ile donatılmış, yetişmiş insan gerektirir. Bu nedenle iyi yetişmiş plastik teknolojisi teknisyenlerine ve plastik kalıpcılarına yönelik talep sürekli artmaktadır. Plastik Teknolojisi alanında eğitim almış kişiler, kamu veya özel sektöre ait işletmelerde istihdam edilmektedir.

41. Radyo – Televizyon

Radyo – Televizyon Alanında Dallar

- Grafik-Animasyon
- Kameramanlık
- Teknik Yapım-Yayın

Radyo-Televizyon alanında öğrencilere 2006 yılından itibaren verilen eğitim, proje çerçevesinde sanal ve gerçek nesnelerin tasarımını yapma, tasarımları üç boyutlu olarak canlandırma ve canlandırmayı izlenebilir gösteri olarak hazırlama, kuruluşlar ve yapım şirketlerinde program yapım öncesi, çekim aşaması ve çekim sonrasında içerikle ilgili işleri ve idari işleri yürütme, temel düzeyde teknik cihazları kullanma, araç gereçleri kullanarak stüdyo, çekim platosu ve çekim yapılabilecek her yerde ekip çalışması içinde görüntüleri kamera ile kaydetme, radyo-televizyon ve prodüksiyon kuruluşları ile organizasyonlarda kurgu yapma, ses ve ışık cihazlarını kullanma, yönetmenin talimatlarına göre teknik işleri yürütme yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu alanda eğitim verilen dallar *Grafik-Animasyon, Kameramanlık ve Teknik Yapım-Yayın*dır.

Radyo-Televizyon Yayıncılığı alanı, kamu sektörü ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının iletişim faaliyetlerinde hizmet ürettiği bir alandır. Bu alanda radyo, televizyon, sinema ve prodüksiyon (yapım) şirketleri, reklam ajansları, haber ajansları vb. faaliyet göstermektedir. Radyo-Televizyon alanında çalışmak isteyenler, televizyon programı yapım ve basın- yayın sektöründe, kamuya ait veya özel radyo-televizyon kuruluşlarında, sinema sektörüne ait film stüdyolarında, prodüksiyon şirketlerinde, video kuruluşlarında, reklam ajanslarında görev yapabilirler.

42. Raylı Sistemler Teknolojisi

Raylı Sistem Teknolojisi Alanında Dallar

- Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik
- Raylı Sistemler İnşaat
- Raylı Sistemler İşletme
- Raylı Sistemler Makine
- Raylı Sistemler Mekatronik

2006 yılından bu yana Raylı Sistemler Teknolojisi alanında öğrencilere, raylı sistem araçlarını servise hazırlama ve sürücü adayının sahip olması gereken raylı sistemler kataner, sinyal ve haberleşme sistemlerinin kontrolü, bakımı ve onarımı işlemlerini yapma, raylı sistemler ile yapılan taşımalar sırasında taşıma, tren ve trafiği planlama, işletme sistemini kullanma, raylı sistem trafiğini işletebilme ve yolcu-lojistik hizmetlerini yapma, raylı sistem yollarının teşkili ile kontrol, bakım ve onarımını yapma, raylı sistemlerdeki mekanik, elektrik-elektronik ve bilgisayar teknolojilerinin birlikte kullanıldığı araç bakım ve onarımlarını yapma yeterliliklerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Raylı sistem teknolojisi alanında verilen eğitim *Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik, Raylı Sistemler İnşaat, Raylı Sistemler İşletme, Raylı Sistemler Makine ve Raylı Sistemler Mekatronik* dallarında eğitim verilmektedir.

Raylı sistem makinecisi, genellikle raylı sistem aracı üzerinde sürücü olarak ya da taşıt veya vagon üzerinde açık havada, atölye vb. yerlerde çalışır. Raylı sistem elektrik-elektronikçisi, genellikle arazi ve bina içinde sinyalizasyon ve elektrik-elektronik sistemlerinin bakım ve onarı-

mını gerçekleştirir. Raylı sistem işletmecisi trafik işletme sistemlerini, haberleşme (sinyalizasyon, telsiz, telefon, faks vb.) araçlarını ve sistemlerini kullanır. Raylı sistem mekatronikçisi vagonların elektrik-elektronik, hidrolik ve pnomatik ve haberleşme sistemlerinin bakım onarım işlerini yapar. Son yıllarda TCDD hızlı tren projeleri ile büyük şehirlerde belediyelerin işletmesinde bulunan hafif raylı sistem toplu taşıma hatlarının uzunlukları sürekli artmakta ve bu alanda ciddi yatırımlar yapılmaktadır. Alan mezunları, çok sayıda yetişmiş eleman ihtiyacı olan TCDD ve belediyelere bağlı bulunan hafif raylı sistemler ve tramvay işletmelerinde çalışabilecekleri gibi bu sektöre yeni girmeye başlayan özel kurum ve kuruluşlarda da kolaylıkla iş imkânı bulabilirler.

43. Sağlık Hizmetleri

Sağlık Hizmetleri Alanında Dallar

- Ebe Yardımcılığı
- Hemşire Yardımcılığı
- Sağlık Bakım Teknisyenliği

Sağlık hizmetleri alanında 2008 yılından itibaren öğrencilere, hastanın beslenmesini sağlama, bilgisayar ofis programlarını kullanma, sağlık hizmetlerinde etkili iletişim kurma, insan vücudunun anatomi ve fizyolojisini tanıma, meslekî hak ve sorumluluklar doğrultusunda çalışma, hastanın tıbbi bakımını destekleme, hastanın kişisel bakımını yapma, hasta/yaralıya ilk yardım uygulama, aseptik tekniklere uygun çalışma, enfeksiyon hastalıklarına karşı önlem alma, doğum öncesi izlem ve doğuma yardımcı olma, kadın hastalıkları ve aile planlaması hizmetlerinde yardımcı olma, yenidoğan ve çocuk sağlığını koruma, özel bakım uygulamaları yapma, meslekî temel uygulamaları yürütme ile ilgili bilgi, becerileri kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alan kapsamında verilen eğitim, öğrencilerin yetenek ve ilgileri doğrultusunda tercih edebileceği Ebe Yar-

dımcılığı, Hemşire Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği dallarında sürdürülmektedir.

Alan mezunları, kamu-özel sektör ayrımı olmaksızın hastaların bulunduğu ve sağlık hizmeti veren tüm işletmelerde, huzurevlerinde, fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde, evde bakım hizmetleri veren işletmelerde, görüntüleme ve tıbbi laboratuvar merkezlerinde çalışabilirler.

44. Sanat ve Tasarım

Sanat ve Tasarım Alanında Dallar

- Dekoratif Sanatlar
- İç Mekân Dekorasyon
- Plastik Sanatlar

Öğrencilere mekân düzenlemeleri ve tasarımı, resim, heykel ve tasarım uygulamaları, yüzey süsleme ve dekoratif tasarım uygulamaları ile ilgili yeterlilikleri kazandırmaya yönelik eğitim Sanat ve Tasarım alanında 2006 yılından bu yana verilmektedir. Alan kapsamında verilen eğitim *Dekoratif Sanatlar*, *İç Mekân Dekorasyon* ve *Plastik Sanatlar* dallarında sürdürülmektedir.

Bu mesleklerdeki elemanlar; iç mekân dekorasyon atölyeleri, mimarlık ve iç mimarlık büroları, mobilya fabrikaları-

nın AR-GE bölümleri, tasarım büroları, endüstriyel tasarım atölyeleri, bilgisayarlı tasarım büroları, heykel atölyeleri, seramik atölyeleri, prodüksiyon şirketleri, vitrin mankeni üretim atölyeleri, mozaik resim tasarım atölyeleri, grafik ajansları, vitray tasarım atölyeleri, bezeme restorasyon, tekstil desen uygulama atölyeleri, sahne ve tiyatro dekorasyonu, promosyon ve hediyelik ürün yüzey süsleme atölyeleri vb. yerlerde çalışabilirler. Sanat ve Tasarım alanında eğitim almış kişiler, iç mekân dekorasyon atölyeleri, mimarlık ve iç mimarlık büroları, mobilya fabrikalarının AR-GE bölümleri, tasarım büroları, endüstriyel tasarım atölyeleri, bilgisayarlı tasarım büroları, heykel atölyeleri, seramik atölyeleri, prodüksiyon şirketleri, vitrin mankeni üretim atölyeleri, mozaik resim tasarım atölyeleri, grafik ajansları, vitray tasarım atölyeleri, bezeme restorasyon, tekstil desen uygulama atölyeleri, sahne ve tiyatro dekorasyonu, promosyon ve hediyelik ürün yüzey süsleme atölyeleri vb. yerlerde çalışabilirler.

45. Seramik ve Cam Teknolojisi

Seramik ve cam teknolojisi alanında öğrencilere, kap kacak üretiminden modern uzay teknolojisi için gerekli seramik ve cam ürünlerin üretilmesi, amaç doğrultusunda geliştirilmesi için gerekli bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Alan kapsamında 2006 yılından itibaren verilen eğitim *Alçı Model Kalıp, Çinicilik, Dekoratif Cam, Endüstriyel Cam, Serbest Seramik Şekillendirme, Sır Üstü Dekorlama ve Tornado Form Şekillendirme* olmak üzere yedi dalda sürdürülmektedir.

Türkiye'de seramik ve cam üretimine duyulan ihtiyaç hızla artmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler giderek şirketleşmekte ve bu alanda ciddi miktarda elemana ihtiyaç duyulmaktadır. Seramik ve Cam Teknolojisi alanında eğitim almış kişiler, bu alanda faaliyet gösteren seramik ve cam fabrikalarında, orta ve küçük ölçekli seramik ve cam atölyelerinde, kamu sektörüne veya özel sektöre ait işletmelerde çalışabilirler.

Seramik ve Cam Teknolojisi Alanında Dallar

- Alçı Model Kalıp
- Çinicilik
- Dekoratif Cam
- Endüstriyel Cam
- Serbest Seramik Şekillendirme
- Sır Üstü Dekorlama
- Tornado Form Şekillendirme

46. Sivil Havacılık

Rekabetin yoğunlaştığı havacılık sektöründe çabuk karar verebilen, kavramsal düşünebilen ve aynı zamanda operasyonel düzeydeki faaliyetlere hâkim bireylere ihtiyaç vardır. Sivil Havacılık alanındaki bu insan ihtiyacını gidermek amacıyla eğitilmiş ve yetkin bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. 2015 yılından itibaren alan kapsamında verilen eğitim *Yer Hizmetleri* dalında sürdürülmektedir.

Küresel rekabetin yoğun olduğu, kamu ve özel sektör aracılığıyla büyük yatırımlar yapılan alanlar arasında gösterilen Sivil Havacılık, Türkiye'de ve tüm dünyada en hızlı büyüyen sektörlerden birisidir. Gerçekleştirilen yatırımlardan sağlanacak verimin insan kaynağına bağlı olması, yeni açılan ya da açılması planlanan havaalanları ve havalimanları, sürekli büyüyen ve gelecekte de büyümeyi sürdüreceği öngörülen sektör hacmi alan mezunlarına istihdam açısından birçok fırsatın oluşmasını sağlamaktadır. Yer Hizmet-

Sivil Havacılık Alanında Dallar

- Yer Hizmetleri

leri dalındaki eğitimlerini başarıyla tamamlayan mezunlar tüm havalimanı işletmelerinde yeterlilikleri çerçevesinde çeşitli pozisyonlarda görev alabilmektedir.

47. Tarım

Tarım Alanında Dallar

- Bahçe Bitkileri
- Peyzaj
- Süs Bitkileri
- Tarım Alet ve Makineleri
- Tarla Bitkileri

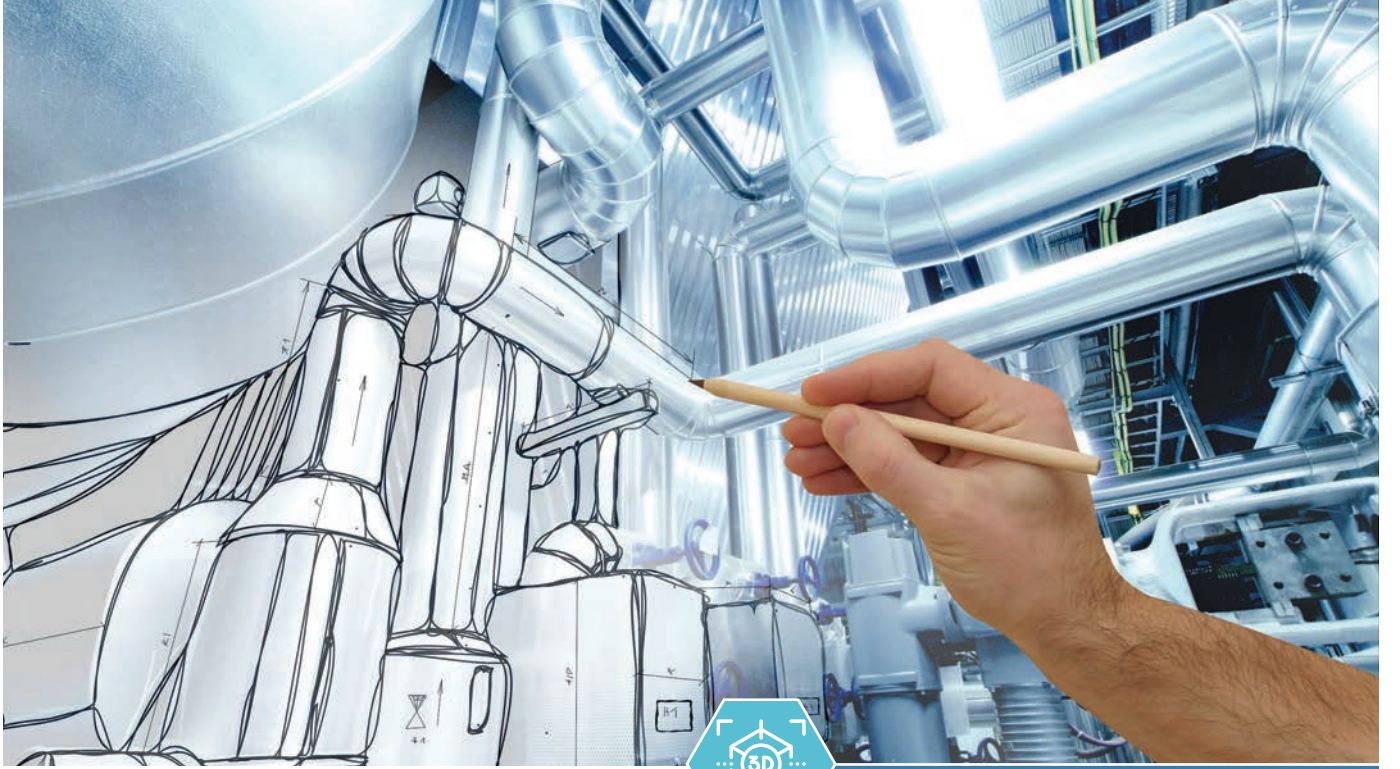
Tarım alanında 2008 yılından bu yana öğrencilere meyve ve sebzelerin üretimi, yetiştiriciliği, hasadı ve pazara hazırlanma, tarlada üretimi yapılan tahıllar, baklagiller, endüstri bitkileri; çayır, mera, yem bitkileri ile tıbbi ve aromatik bitkilerin yetiştiriciliği, bakımı, hasadı ve pazara hazırlanma, iç mekân süs bitkileri, dış mekân süs bitkileri ve kesme çiçeklerin üretim, bakım ve kültürel işlemleri, çiçekçilik organizasyonlarını yürütme, el ve masa düzenlemeleri, sepet-çelenk, sabit, hareketli, açık ve kapalı mekânların süslemelerini yapma, peyzaj projesi okuma ve ölçeklendirmeleri, dış mekân süs bitkileri, inşai ve mimari yapı elemanları, projeyi araziye uygulama, çim alan tesisi, özel bahçe tanzimleri ve bahçe bakımı yapma, tarım alet-makineleri-

nin bakımı, onarımı ve kullanımı hakkında bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Bu alanda öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre *Bahçe Bitkileri*, *Peyzaj*, *Süs Bitkileri*, *Tarım Alet ve Makineleri* ve *Tarla Bitkileri* dallarında eğitim görmektedir.

Alan mezunları kamu kuruluşları ve özel sektör ayrımı olmaksızın tahıl yetiştiriciliği, baklagil yetiştiriciliği, endüstri bitkileri yetiştiriciliği, çayır- mera ve yem bitkileri yetiştiriciliği ile ilaç ve baharat bitkileri yetiştiriciliği, meyve, bağ ve sebze yetiştiriciliği, mantar yetiştiriciliği, organik ve alternatif ürün yetiştiriciliği, meyve ve bağ fidanı üreticiliği, fide yetiştiriciliği ve sebze tohumu üreticiliği, iç mekân süs bitkileri yetiştiriciliği, dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliği, kesme çiçek ve kesme yeşillik yetiştiriciliği, peyzaj çalışmaları, çim alan tesisi ve özel bahçe tanzimleri yapan işletmelerde istihdam edilebilmektedir.

48. Tasarım Teknolojileri

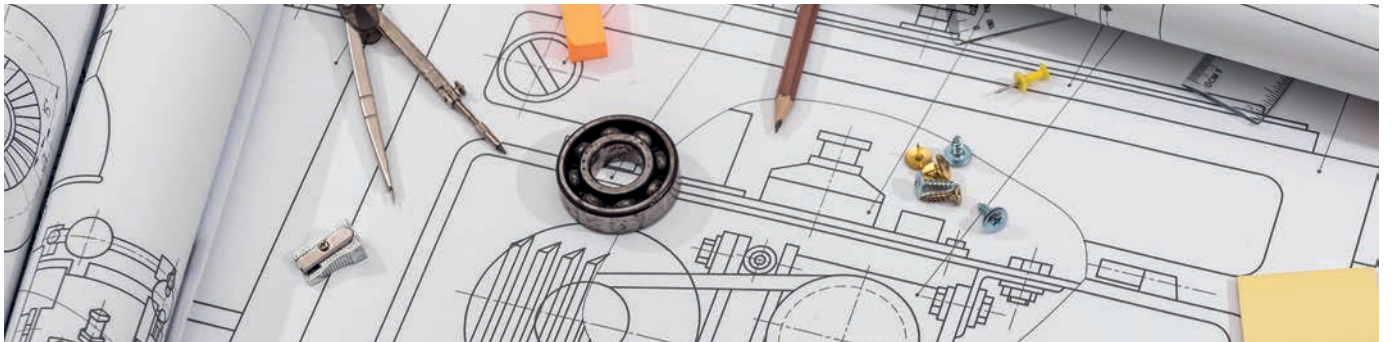

Tasarım Teknolojileri Alanında Dallar

- Endüstriyel Ürünler Tasarımı

Endüstriyel tasarım, hayatı kolaylaştıran estetik ve fonksiyonel ürün geliştirmenin yanı sıra bir yandan da geleceği şekillendirmek adına farklı sektörleri yepyeni fikirler ile beslemek için uğraşır. Endüstriyel tasarım alanında endüstride üretilecek bir eşyanın, bir nesnenin şeklini, işlevsel özelliklerini, yapılacağı malzemeyi, renk, doku ve grafik düzenlemelerini görsel bir şekilde tasarlayabilmek için öğrencilere gerekli yetkinlikler Tasarım Teknolojileri alanında kazandırılmaktadır. Bu alanda öğrencilere sunulan eğitim *Endüstriyel Ürünler Tasarımı* dalında gerçekleştirilmektedir.

Alan mezunları tüketim pazarına yönelik, seri üretilebilecek her türlü kullanım eşyasının tasarımının yapıldığı otomotiv, elektronik, iletişim, mobilya, beyaz eşya, reklamcılık, endüstriyel seramik, sergileme ve ambalaj sanayi gibi pek çok sektördeki AR-GE bölümlerinde istihdam edilmektedir. Ayrıca serbest çalışan tasarımcılara yardımcı olacak elemanların yetiştirilmesi de bu alanın istihdam olanaklarından biridir.

49. Tekstil Teknolojisi

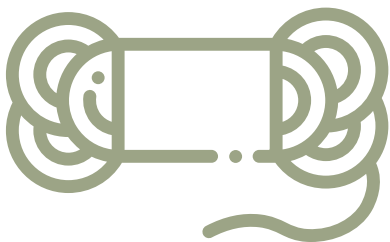

Tekstil Teknolojisi alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere iplik üretimi, dokuma, örme ve dokusuz kumaş üretimi, boyama, baskı, apre gibi kumaşı renklendirme işlemlerini yapabilmeleri için gerekli bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Alan kapsamında *Dokuma Desinatörlüğü*, *Dokuma Operatörlüğü*, *Dokusuz Yüzeyler*, *Endüstriyel Çorap Örmeye*, *Endüstriyel Düz Örmeye*, *Endüstriyel Yuvarlak Örmeye*, *İplik Üretim Teknolojisi*, *Tekstil Baskı ve Desenciliği*, *Tekstil Bitim İşlemleri (Apre)*, *Tekstil Boyacılığı* ve *Tekstil Laborantılığı* dallarında eğitim verilmektedir.

Tekstil alanında çalışmak isteyen mezunlar tekstil fabrikalarında, triko, çorap ve örme atölye ve işletmelerinde, iplik fabrikalarında, desen bürolarında, dokuma, boya, apre, baskı atölye ve işletmelerinde, tekstil test laboratuvarlarında ve tekstil satış noktalarında çalışabilecekleri gibi kendi atölyelerinde de çalışabilirler.

Tekstil Teknolojisi Alanında Dallar

- Dokuma Desinatörlüğü
- Dokuma Operatörlüğü
- Dokusuz Yüzeyler
- Endüstriyel Çorap Örmeye
- Endüstriyel Düz Örmeye
- Endüstriyel Yuvarlak Örmeye
- İplik Üretim Teknolojisi
- Tekstil Baskı ve Desenciliği
- Tekstil Bitim İşlemleri (Apre)
- Tekstil Boyacılığı
- Tekstil Laborantılığı

50. Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme

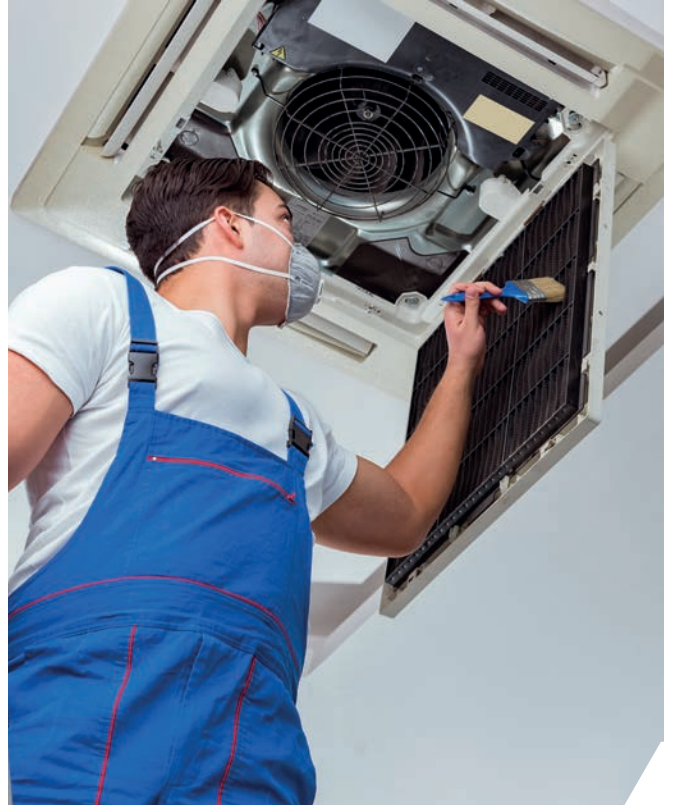

Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme alanında 2005 yılından itibaren öğrencilere sıhhi tesisat, ısıtma ve doğal gaz bina içi tesisatı, ev ve ticari tip soğutucular, soğuk oda ve depolar, frigorifik araç ve araç klimaları, ev tipi klima cihazları ile iklimlendirme sistemlerinin montajı, devreye alınması, arıza ve bakım işleri ile ilgili yeterlilikler kazandırılması amaçlanmaktadır. Alan eğitimi, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda tercih edebilecekleri *İklimlendirme Sistemleri*, *Soğutma Sistemleri* ve *Yapı Tesisat Sistemleri* dallarında gerçekleştirilmektedir.

Türkiye genelinde doğal gaz kullanımının hızla yayılması bu sektörde bilgi, beceri ve belgeye sahip yetişmiş eleman ihtiyacını doğurmaktadır. 21 Temmuz 2004 tarihli ve 25.529 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) Doğal Gaz Piyasası Sertifikası Yönetmeliği’nde değişiklik yapılmasına ilişkin yönetmeliğin 1. maddesi (İ) bendi uyarınca “İç tesisat ve servis hatları sahipleri, doğalgazla ilgili faaliyetlerinde, tesisatçı kadrolarında 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu’na göre düzenlenmiş belgelere sahip personel çalıştırmak zorundadır.” denilmektedir. Bu nedenle doğal gaz sektörü, Gaz ve Tesisat Teknolojisi alanından yetişmiş kalifiye eleman ihtiyacını artırmaktadır. Alan mezunları, bu meslekle ilgili faaliyet gösteren kurumlarda çalışabilirler.

Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme Alanında Dallar

- İklimlendirme Sistemleri
- Soğutma Sistemleri
- Yapı Tesisat Sistemleri

51. Uçak Bakım

2005 yılı itibarıyla Uçak Bakım alanında öğrencilere uçağın gövde ve motorunun üzerinde uzmanlaşabilecekleri, uçaktaki tüm elektronik sistemlerin işleyişi ve bakımının yapılmasıyla ilgili yeterliliklerinin kazandırılmasına yönelik eğitim verilmektedir. Alan kapsamında öğrencilere verilen eğitim *Uçak Elektronikliği* ve *Uçak Gövde-Motor* dallarında sürdürülmektedir.

Uçak Bakım alanında çalışacak meslek elemanları; sivil uçak bakım merkezleri, askerî hava ikmal bakım merkezleri, uçak fabrikaları gibi iş piyasasının ihtiyacına göre istihdam edilmektedir. Alan mezunlarının istihdam alanı genişler ve havacılık alanında atılan adımlarla mevcut fırsatlar zenginleşmektedir. İstanbul Sabiha Gökçen Havaalanı'nın 2008 yılında uluslararası Havacılık Bakım Onarım Merkezi (HABOM) olması ve sivil havacılıktaki gelişmeler; alanda istihdam imkânını artırmaktadır. Bununla beraber özel ha-

Uçak Bakım Alanında Dallar

- Uçak Elektronikliği
- Uçak Gövde-Motor

vacılık şirketleri çeşitli şehirlerde kendi bakım merkezlerini kurmayı planlamaktadır.

52. Ulaştırma Hizmetleri

Lojistik alanında 2006 yılından bu yana öğrencilere taşıma, depolama, gümrük ve diğer tedarik zinciri prosedür işlemlerini yapma yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Alan kapsamında sunulan eğitim *Lojistik* dalında sürdürülmektedir.

Ulaştırma hizmetleriyle, ürün veya hizmetler hedef pazarlara daha ekonomik ve hızlı bir şekilde ulaştırılmaktadır. Ulaştırma hizmetleri, lojistik faaliyetlerin özünü içermektedir. Lojistik, günümüzde tüm organizasyon ve kaynakları amaca ulaşmak için en uyumlu şekilde hareket ettirebilme yeteneği olarak iş dünyasının gündemine girmiştir. Lojistik alanı mezunları lojistik işletmeleri, fabrikalar, gümrük işletme, ithalat ve ihracat yapan firmalar, depolar, büyük mağazalar kurum ve kuruluşlarda iş piyasasının ihtiyacına göre istihdam edilmektedir.

Ulaştırma Hizmetleri Alanında Dallar

- Lojistik

53. Yenilenebilir Enerji Teknolojileri

Yenilenebilir enerji teknolojileri alanında 20056 yılından itibaren öğrencilere rüzgâr ve güneş enerjisinden elektrik üreten küçük ve büyük çaplı santrallerin kurulumu, işletilmesi, bakımı, onarımı ve arızalarının giderilmesi ile ilgili yeterlilikleri kazandırılması amaçlanmaktadır. Alan öğrencileri, yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda *Güneş Enerjisi Sistemleri* ve *Rüzgâr Enerjisi Sistemleri* dallarında eğitim görmektedir.

Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlilikleri kazanan alan mezunları, rüzgâr santralleri ve güneş santralleri ile ilgili işletmelerde istihdam edilmektedirler.

Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanında Dallar

- Güneş Enerjisi Sistemleri
- Rüzgâr Enerjisi Sistemleri

54. Yiyecek İçecek Hizmetleri

Yiyecek ve içecek hizmetleri alanında 2005 yılından bu yana öğrencilere otel, restoran, kafeterya, pastane, toplu beslenme kurumları, ulaştırma araçlarının (gemi, uçak, tren gibi) mutfakları ve servis hizmetleri vb. yerlerde hijyen ve sanitasyon kurallarına uygun yiyecek ve içeceklerin servise hazır hâle getirilip konuklara sunulması için gerekli yeterlilikler kazandırılmaktadır. Alan kapsamındaki eğitim *Aşçılık*, *Hosteslik*, *Pasta ve Tatlı Yapımı* ve *Servis* dallarında gerçekleştirilmektedir.

Yiyecek İçecek Hizmetleri alan mezunları her türlü konaklama ve seyahat işletmelerinde dalları ile ilgili bölümlerde istihdam edilmektedir. Ayrıca, fuar/kongre, otobüs/tren, hava yollarının ilgili bölümlerinde çalışabilirler. Mezunlar için mutfak, pastaneleri olan işletmeler ile her türlü yiyecek ve içecek hizmeti veren kuruluşlarda ek istihdam imkânları bulunmaktadır.

Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanında Dallar

- Aşçılık
- Hosteslik
- Pasta ve Tatlı Yapımı
- Servis

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:1 • Kasım 2018